

דברי הכנסת

הישיבה העשרים-וחמש של הכנסת הארבע-עשרה
יום רביעי, ג' בחשוון התשנ"ז (16 באוקטובר 1996)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:02

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה
פירוקם של חיילי צה"ל מנשקם
הר-הבית
שאלות ותשובות
רישום נבדקי איידס
אשפוז סיעודי
המכון להתפתחות הילד בבית-החולים "הלל יפה"
פטור מתשלום ל"טיפת חלב"
בחינת רישוי ממשלתית לרופאי שיניים
הקצבות משרד הפנים לעמותת "אל המעיין"
מניעת אשורת תייר מצעירות מחבר המדינות
הפקעת קרקעות לצורך הקמת שכונה חדשה במזרח-ירושלים
הזרמת שפכים לנחל אשורת
פרויקט "עיר ימים" בנתניה
השוואת פעילות נגד התבוללות לנאציזם
העברת מפעל לאזור תמרה
אזור התעשייה ציפורית
מוגבלי כניסה לארץ
סיכון מקור מים בגלל הקמת אזור תעשייה
תעריפי המים למקוואות
ביטול החתמת הספח בתעודות הזהות של המצביעים
מינוי ועדה קרואה במנחמיה
אישור תוכנית המיתאר של אל-מעלקה שליד אום-אל-פחם
חילופי גברי בוועדות הכנסת
השלמת הרכב ועדות הכנסת

הצעת חוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות) (תיקון – בחירות ראשונות).

התשנ"ו–1996
(הצעת חבר הכנסת ח' מירום)
הצעה לסדר-היום
יחסי ישראל–ארצות-הברית

הצעת חוק לתיקון פקודת החברות (נציגות לשני המינים בדירקטוריון של חברה

ציבורית), התשנ"ו–1996
(הצעת חבר הכנסת ח' אורון)

הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – גוף שחדל להיות מבוקר), התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת ש' יהלום)

הצעה לסדר-היום הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית שתחקור מי נתן לפלשתינים רובים

הצעה לסדר-היום

פרסומים בעיתוני מצרים

הצעות לסדר-היום פגישות נשיא המדינה עם נשיא מצרים, מלך ירדן וראש הרשות הפלשתינית

הצעות לסדר-היום

דוח ועדת-ברודט

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – הגבלת הפטור), התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)

הודעה אישית של חבר הכנסת ב' אלון

הצעה לסדר-היום

הסחבת בדיון על תקציב המדינה 1997

הצעה לסדר-היום

התמוטטות חומת השבת במדינת ישראל

הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון – ילד החולה במחלה ממארת), התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)

הצעת חוק חופשה שנתית (תיקון – ביטול האחד במאי לעניין רציפות

בעבודה), התשנ"ו–1996; הצעת חוק פיצויי פיטורים (תיקון – ביטול האחד במאי לעניין רציפות

בעבודה), התשנ"ו–1996

(הצעות חבר הכנסת א' זנדברג)

הצעת חוק הביטוח הלאומי (מועדי תחילת תשלום לילדים נכים), התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת ש' יהלום)

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – חופשת לידה בלידת תאומים), התשנ"ו–1996

(הצעת חברת הכנסת נ' חזן)

הצעה לסדר-היום משכנתה מועדפת לעולים על בסיס רקע סוציו-אקונומי

הצעה לסדר-היום

חוק ביטוח בריאות ממלכתי – לאן?

הצעות לסדר-היום

מפעל "כיתן" בבית-שאן

הצעה לסדר-היום

מצבן של המתפרות בישראל

הצעות לסדר-היום

שחיטה שחורה כתופעה המונית

הצעות לסדר-היום

קטינים מועסקים בזנות

הצעה לסדר-היום

גורל היישוב היהודי בחברון

הצעה לסדר-היום שאלו שלום ירושלים – גם במשרדי הממשלה

הצעות לסדר-היום

הפגנת ערביי ישראל באום-אל-פחם

הצעות לסדר-היום מכתב חיילי מילואים ביחידות קרביות לראש הממשלה

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

רבותי חברי הכנסת, יום רביעי, ג' בחשוון התשנ"ז, 16 באוקטובר 1996. ישיבת הכנסת פתוחה.

רבותי, מערכת מיזוג האוויר כאן קרסה, ואתם מבינים שנוצר מצב בלתי אפשרי במליאה. קראתי בעיתון, שהנשיא, כשיצא, השתמש במלים בוטות כנגד חבר כנסת. אני דוחה מכול וכול – לא היה כדבר הזה. בסך הכול, הוא הרגיש מה שאנחנו מרגישים בזה הרגע, והוא קרא לזה בשם אקזוטי, ומישהו בעיתונות חשב שהוא התייחס כלפי חבר כנסת זה או אחר. אני מתנצל בפניך, אדוני חבר הכנסת רחבעם זאבי. לא היה, ואפילו משל לא היה. בסך הכול יש בעיה קשה עם מערכת מיזוג האוויר. קראו לזה פעם "טוסטים", עכשיו קוראים לזה "דגים", ויש בעיה עם הבניין המזדקן לאחר כ-30 שנה.

שבח וייס (העבודה):

יש עניין גם אתנו. גם אנחנו מזדקנים.

היו"ר ד' תיכון:

זה נכון.

רבותי חברי הכנסת, סגן שר הבריאות ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 29, שהוגשה לראש הממשלה, מאת חבר הכנסת אופיר פינס-פז, בנושא: פירוקם של חיילי צה"ל מנשקם. בבקשה, חבר הכנסת פינס.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אבקש להבין מה לעניין הזה ולסגן שר הבריאות? אני חבר אישי וידיד של סגן שר הבריאות.

היו"ר ד' תיכון:

לא היית כאן שבוע ימים, ואתה גם לא מכיר את חבר הכנסת דן תיכון. היה בכנסת הקודמת חבר כנסת שיושב מולך כרגע ומדבר אתך, שהעלה את הטענה הזאת. המקרה היה מקרה של סגן שר

החינוך שהשיב על שאלות שלא מתחמו. הממשלה היא החליטה שזה נוהל לא תקין, כמעט אמרתי "מסריח", אבל אפשר לחיות עם זה.

לפני שבוע נתקלנו בפעם הראשונה באותה בעיה, וחבר הכנסת גולדמן הסב את תשומת לבי ואמר: אני מצטער שאז לא קיבלו את דעתך. גם אני מצטער שאז לא קיבלו את טענתי. אבל אני חוזר ומסב את תשומת לבו של השר המקשר, שיואיל בטובו להשיב בשם משרד ראש הממשלה. שהרי על-פי החוק, בעצם סגן השר שואב את כוחו מכוח השר.

שבח וייס (העבודה):

או מכוח ראש הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

ונוצרת כאן בעיה, שקשה לסגן שר הבריאות להשיב על שאלתא שנועדה לראש הממשלה. כאמור, העניין ידוע, ואני אודה לך אם תעשה את מה שאני לא עשיתי ותעלה את הנושא הזה בפני ועדת הכנסת.

חגי מירום (העבודה):

אני רוצה להגיד לאדוני, שכאשר שר נעדר מהארץ מתמנה לו מחליף. אם שר הבריאות הוא מחליפו של שר הביטחון, נסתתמו טענותי. אבל נדמה לי שאנחנו איננו יודעים שהוא מחליפו.

רחבעם זאבי (מולדת):

השאלה היא אל ראש הממשלה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

הבעיה היא כנראה אחרת. במסגרת חלוקת הסמכויות במשרד הבריאות הואצלו סמכויות בנושא הזה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מירום, אולי אתה תצליח במה שאני לא הצלחתי אצל יושב-ראש ועדת הכנסת בקדנציה הקודמת. מעניין שהפעם זה בהיפוך. תמיד אמרתי לך שנהיה זהירים בעניינים האלה. בבקשה.

פירוקם של חיילי צה"ל מנשקם

אופיר פינס-פז (העבודה):

באזכרה לחללי השריון בלטרון ב-10 באוקטובר 1996, בהשתתפות ראש הממשלה, פירקו אנשי השב"כ המאבטחים את ראש הממשלה את חיילי צה"ל ששהו במקום מנשקם.

רצוני לשאול:

1. האם מהווים חיילי צה"ל סיכון ביטחוני?

2. מה הם הנימוקים להנחיה לפרוק את נשקם של אנשי כוחות הביטחון – צבא ומשטרה – באירועים בהשתתפותו של ראש הממשלה?

היו"ר ד' תיכון:

ישיב סגן שר הבריאות. בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, קודם כול, לסוגיה שאני הוא המשיב. כבר השבנו על כך בשבוע שעבר. ראשי התיבות של השם שלמה בניזרי הם ש"ב – שב בתשובה ומשיב, והכול הולך יפה. לפחות בתיאוריה הייתי אמור להיות שר. אני משיב פעם כשר המשטרה ופעם כראש הממשלה, וזה אולי הפיצוי. לפחות תנו לי את התחושה הזאת.

קודם כול, שאלתך חשובה מאוד.

ממשרד ראש הממשלה נמסר להרגיע ולומר: 1. שאין רואים בחיילי צה"ל סיכון ביטחוני.

2. ההנחיה לפרוק נשק מחיילים אינה הנחיה גורפת, אלא נקבעת לגופו של עניין, על-פי התכנון המבצעי בכל אירוע שמשתתפת בו אישיות המאובטחת בכלל, וראש הממשלה בפרט. בעיקרון, אין

מבקשים מקצינים בכירים מדרגת אלוף-משנה ומעלה וממקבילים אליהם במערכת הביטחון לפרוק את נשקם.

כללי האבטחה נקבעים על-ידי היחידה לאבטחת אישים, במטרה לשמור על ביטחון האישיות המאובטחת ועל שלום הציבור הסובב אותה ונמצא בקרבת מקום.

רק להזכיר לך, שכל הכללים האלה הוחמרו מאז הירצחו של ראש הממשלה המנוח, לפני כשנה, שכן אז באמת היינו בהיסטריה רצינית, והיה חשש לפגיעה בכל מיני אישים בכירים במדינת ישראל. כשלא שמרו, אמרתם: למה לא שומרים. כששומרים היטב, גם כן יטענו. אוי לי מיוצרי ואוי לי מיצרי.

לכן, אני חושב שהתשובה מספקת מבחינת עצם עניין ביטחונם של האיש. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת אופיר פינס-פז.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אתה עצמך אמרת, אדוני סגן השר, שהיתה בזמנה היסטריה. ראש השב"כ העיד בוועדת שמגר, , למי שזוכר את הציטוט הזה. האם אתה MORE OF THE SAME שבעצם לא השתנה כלום ועושים , כעוד מאותו דבר או שינוי אסטרטגי או חלק MORE OF THE SAME ממכנה את המדיניות הזאת – מאותה היסטריה שלאחר רצח ראש הממשלה שדיברת עליה?

היו"ר ד' תיכון:

סגן שר הבריאות, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

במסגרת אי-לקיחת סיכונים, במסגרת אי-הכנסת המדינה עוד פעם למערבולת, אני רואה את זה בחיוב, ואני חושב שכולנו פה רואים זאת בחיוב. כמובן, אמרתי שהשאלה שלך חשובה, כי במקום כלשהו יש פגיעה באמינותם של חיילי צה"ל, כשאתה פורק אותם מנשקם, כשלמעשה הם מגינים עלינו. יש פה איזה פרדוקס. אבל אני אומר: במסגרת ההיערכות שלנו, שלא אכנס אליה, ובפרט לנוכח הבחירה הישירה של ראש הממשלה, שאם קורה משהו, חלילה וחס, אני חושב שהאנדרלמוסיה הרבה יותר גדולה ברגע שאין לו מחליף בצורה הברורה ביותר.

לכן, אם אתה שואל אותי באופן אישי, אני חושב שזה דבר מקובל ורצוי ואין על מה להלין.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאילתא בעל-פה מס' 30, שהוגשה לשר לביטחון פנים, מאת חבר הכנסת חנן פורת, בנושא:
הר-הבית. ישיב עליה, כמובן, סגן שר הבריאות.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני סגן השר במשרד ראש הממשלה, אני מוכרח לומר
שאתה נוטל על הכתפיים שלך משא כבד מאוד, ואני לא מבין למה על שאלה כזאת לא יכול להשיב
השר לביטחון פנים.

קריאה:

הוא בחוץ-לארץ.

חנן פורת (מפד"ל):

הוא גם לא בארץ.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני המזכיר, על-פי חוק-יסוד: הממשלה, אני צריך למסור הודעה למליאה על שורת השרים שיצאה
לחוץ-לארץ, אבל אנחנו לא קיבלנו את הרשימה. נא להסב את תשומת לבו של מזכיר הממשלה.
לפחות חבר הכנסת זאבי עוקב אחר הרשימה.

בבקשה.

הר-הבית

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, במהלך אירועי הדמים האחרונים פונו יהודים מרחבת הכותל ארבע פעמים, ומאז ועד היום נאסר על יהודים לעלות להר-הבית.

רצוני לשאול:

1. מתי יותר ליהודים לעלות ולהתפלל בהר-הבית?

2. מתי יותקנו תקנות קבע בנדון?

3. כיצד ימנעו יידיי אבנים בעתיד מהר-הבית בלא צורך בפינוי המתפללים? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב סגן שר הבריאות, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, ידידי חבר הכנסת חנן פורת – 1. תפילת היהודים על הר-הבית אסורה על-פי החלטת ממשלה.

ניסיתי לבדוק; לא ידעו לענות לי מתי היא נתקבלה. זה עניין גם אותי.

חנן פורת (מפד"ל):

בכלל?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני קורא לך את התשובה. ניסיתי לבדוק את הפרטים יותר לעומק; זו התשובה שיש לי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת חנן פורת, יש לך זכות לשאול שאלה נוספת.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

לא פינו יהודים מרחבת הכותל ארבע פעמים אלא שלוש פעמים. הם רצו לדייק – אבל זה חמור כשלעצמו.

לא נאסר על יהודים לעלות להר-הבית. מבחינת הסתכלותי, לא בתור סגן השר המשיב, אני עצוב על כך שלא נאסר על יהודים לעלות להר-הבית מבחינה הלכתית, מבחינה יהודית; שכן כל מי שעולה להר-הבית, איסורו חמור, איסור כרת. לא ידעתי איפה אנשים מוצאים את התירוץ לעלות להר-הבית, כשזה אחד האיסורים החמורים ביותר בתורתנו הקדושה.

2-3. בכל פעם שיהיה יידי אבנים מהר-הבית לכיוון מתפללי הכותל, תפנה משטרת ישראל את המתפללים עד שתסיים את הטיפול במידי האבנים. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת חנן פורת, בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני ממש בוש בתשובות שקיבלתי, ובפרט בתשובה האחרונה.

לא נדון כעת בשאלה של איסור והיתר עליית יהודים להר-הבית. אתה יודע שהיה מדובר באותם אזורים שאינם נמנים עם מקום המקדש ולאחר טבילה. זה ויכוח הלכתי שלא כאן מקומו. אבל התשובה שלך, שלפיה הממשלה אוסרת על יהודים לעלות להר-הבית, קודם כול, היא אינה נכונה, מפני שבמשך כל השנים ועד לחודשים האחרונים עלו יהודים להר-הבית.

צבי הנדל (מפד"ל):

להתפלל.

חנן פורת (מפד"ל):

לפי מיטב הכרתי, גם זה לא נאסר בהחלטת ממשלה, אלא בסך הכול אלה היו הוראות ביטחוניות של המשטרה. פירושו של דבר, שאם יהודי פותח ספר תהילים בקצהו של הר-הבית, אפילו במקום שהוא לא מקום קדושת הר-הבית, ישר מתנפלים עליו אנשי הווקף ואוסרים אותו.

אבל אני רוצה לומר לך, שמאז אירועי הדמים, נאסר על יהודים לא רק להתפלל, נאסר על יהודים לעלות כתיירים, לעלות כמבקרים, לעלות לכל מקום. עושים שם את הבחינה: גוי – נותנים לו לעלות; יהודי – אין נותנים לו לעלות. הדבר הזה הוא בלתי נסבל, והוא מהווה ניצחון לאותם אירועי דמים. אני שואל, מתי הדבר הזה ישתנה. לא שמעתי תשובה על כך.

אדוני היושב-ראש, בג"ץ קבע שעל השר הממונה על כך – במקרה זה השר לביטחון פנים – להתקין תקנות שיאפשרו ליהודים לעלות ולהתפלל במקום הזה. עד עכשיו, במשך שנים, עוכבה התקנת התקנות האלה. אני חושב שהגיעה העת להסדיר את הדברים האלה, אולי גם בהתייעצות עם אותם גורמים הלכתיים.

הנקודה האחרונה, והיא הנקודה החמורה ביותר – לא יעלה על הדעת שלא נקדים רפואה למכה ולא נקבע דרכים למנוע זריקת אבנים על הכותל. להשיב מין תשובה, תסלח לי, רשלנית או שרלטנית כזאת, שכל פעם שיזרקו אבנים, יפנו יהודים מהכותל – מה פירושו של דבר? אם היו עושים דבר כזה על יישוב או על בית פרטי, האם היינו אומרים שיפנו משם את היהודים, או שהיינו מכינים תרופה למכה כדי למנוע את זריקת האבנים בדרך זו או אחרת? על כל פנים, הדבר הזה הוא בלתי נסבל.

אני יודע שלא אתה יכול לענות על כך. הייתי רוצה לפחות שתסב את תשומת לבם של ראש הממשלה ושל השר לענייני ביטחון הפנים, שדבר כזה לא יעלה על הדעת, שעוד הפעם נעמוד בפני מצב שיהודים יצטרכו להיות מפונים מהכותל המערבי. גם אתה במקרה זה בוודאי צריך להיות ער לביזיון הנורא הזה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן שר הבריאות, בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

חבר הכנסת חנן פורת, ביחס להערה האחרונה שלך. כשאני קראתי את התשובה מתוך הכתב, לא היתה לי ברירה אלא לקרוא את התשובה, שגם בעיני היא היתה תמוהה, בבחינת המה ראו כן תמהו. אבל תאמין לי, שגם אם שר הבריאות היה פה, השר המקשר, זה לא היה מספק, כי גם הוא היה עונה לך אותה תשובה שאני עונה לך.

מבחינתי, נכון – התשובה אינה מספקת. לא ייתכן שבן-אדם יבוא לכותל, יזרקו אבנים – יפנו אותו. זו עבירה על החוק. כשזורקים אבן ברחוב בר-אילן, כל המדינה מזדעזעת, קוראים לזורקים "פושעים" ומכניסים אותם לבתי-סוהר. גם ילד בן 15 מכניסים לבית-הסוהר לחודש.

אני מסכים עם הערתך. אני מעביר את כל ההערות לנוגעים בדבר. אבל דבר אחד אשתדל לעשות עוד היום: אם יש באמת החלטת ממשלה שלא הצלחתי להשיג אותה – אני רציתי להיות אחראי ולבוא עם החלטה – אשתדל להעביר לך אותה עוד היום.

אם אתה אומר שיש החלטת בג"ץ לקבוע תקנות – אדרבה ואדרבה.

חנן פורת (מפד"ל):

הטילו על שר המשטרה להתקין תקנות.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

באיזו קדנציה? בקדנציה הזאת?

חנן פורת (מפד"ל):

לא.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

הנה, אדרבה. אתה חבר בקואליציה. אני חושב שמן הראוי שתעמוד על כך.

את ההערות הללו, כמובן, אעביר לשר הנוגע בדבר והוא ידון. אני חושב שהערותיך חשובות. תודה.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' תיכון:

סגן שר הבריאות ישיב על שאלות. בבקשה. שאלתא מס' 1, של חברת הכנסת יעל דיין. חברת הכנסת יעל דיין – איננה. השאלתא מועברת לפרוטוקול.

רישום נבדקי איידס

חברת הכנסת י' דיין שאלה את שר הבריאות ביום ט"ז בתמוז התשנ"ו (3 ביולי 1996):

בעקבות כתבה ב"מעריב", שבה מאשרת דוברת משרד הבריאות כי נבדקי איידס מתבקשים לציין את נטייתם המינית, ופרטי הבדיקות של הומוסקסואלים מועברים למאגר מידע, רצוני לשאול:

1. האם רישום זה אינו פגיעה מוסרית בזכויות הפרט, וימנע מאנשים להיבדק מחשש לרישום?

2. האם יצוין על גבי השאלון, כי אין חובה לדווח על נטייה מינית, כפי שנמסר לעיתון?

3. מדוע שואלים בדבר "מגעים עם נשים בחוץ-לארץ / זונות"?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. ועדת ההיגוי העליונה לנושא האיידס דנה בנושא השאלון המוגש לנבדק ואופי המידע המופק ממנו בעקבות הכתבה בעיתון.

יש צורך אמיתי לדעת על האפידמיולוגיה של מחלה זו ועל התפתחות התחלואה בקבוצות סיכון שונות, כדי לתכנן את היערכות שירותי הבריאות לאוכלוסייה זו, הן בהיבט החינוכי והן בהיבט של האיתור והטיפול.

המיון לקבוצות מקובל על-פי הנחיות ארגון הבריאות העולמי, ועל-פי תבניתו פועלת גם מדינת ישראל.

הסתבר שבדיווחים המגיעים למחלקה לאפידמיולוגיה של משרד הבריאות ממרכזי האיידס, אין הפרדה בין פרטיו המזהים של הנבדק לבין השתייכותו לקבוצה זו או אחרת.

כן הסתבר שהשאלונים של המרכזים השונים אינם אחידים.

אשר על כן הוחלט:

א. להנהיג שאלון אחיד בכל מרכזי האיידס, ובו ייאמר, בין השאר, שאין התניה בין מענה על שאלון לביצוע הבדיקה. יימסר על גבי הטופס הסבר לגבי חשיבות המידע.

ב. יופרדו כליל הרישום לצרכים סטטיסטיים אפידמיולוגיים והרישום לצורכי מעקב אחר נשאים, כך שהמידע המגיע למחלקה לאפידמיולוגיה יהיה ללא פרטים מזהים.

היו"ר ד' תיכון:

שאלתא מס' 2, של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. חברת הכנסת גוז'נסקי – איננה. השאלתא מועברת לפרוטוקול.

אשפוז סיעודי

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר הבריאות ביום ט"ז בתמוז התשנ"ו (3 ביולי 1996):

בעקבות פנייתן של עמותת משפחות חולי אלצהיימר ושל עמותת בני משפחה של חולים סיעודיים, רצוני לשאול:

1. כמה חולים סיעודיים רשומים במשרד, כמה מהם מאושפדים וכמה רשומים כעת בתור לאשפוז סיעודי?

2. מה היא ההוצאה הממוצעת של משפחה להחזקת בן משפחה במוסד כאמור?

3. מה ייעשה כדי שהאשפוז הסיעודי ייכלל במסגרת חוק ביטוח בריאות ממלכתי והשירותים הניתנים על-ידי קופות-החולים?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מספר החולים המאושפדים במסגרת משרד הבריאות הינו כ-7,500. מספר הממתינים, נכון ל-1 ביוני 1996, הוא 2,368.

2. התשלום הממוצע של משפחה להחזקת חולה הוא כ-1,400 ש"ח.

3. על-פי החוק יבצע משרד הבריאות העברת האחריות לאשפוז כרוני לקופות-החולים לכל המאושפדים בסוף דצמבר 1997.

משרד הבריאות יעביר לקופות-החולים את כל התקציב הנוכחי עבור האשפוז הכרוני.

יש לציין, כי משרד הבריאות מקיים בימים אלה דיונים עם משרד האוצר להגדלת השתתפות המדינה בהוצאות האשפוז הסייעודי, וזאת במטרה להקטין, ככל הניתן, את תור הממתינים לאשפוז זה.

היו"ר ד' תיכון:

סגן השר ישיב על שאלתא מס' 44, של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. חברת הכנסת גוז'נסקי איננה השאילתא מועברת לפרוטוקול.

המכון להתפתחות הילד בבית-החולים "הלל יפה"

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר הבריאות ביום א' באב התשנ"ו (17 ביולי 1996):

נוכח החשיבות הרבה של המכון להתפתחות הילד בבית-החולים "הלל יפה", רצוני לשאול:

1. מה ייעשה כדי שבמבנה שבו פועל המכון לא תיפתח מחלקה פסיכיאטרית למבוגרים?

2. מה ייעשה כדי לשפר את התנאים הפיסיים שבהם פועל המכון?

3. מה ייעשה כדי לקצר את התורים של הילדים הזקוקים לאבחון, לטיפול ולשיקום במרכז זה?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המכון להתפתחות הילד פועל בתנאים קשים יחסית, שכן הוא שוכן בצריף עץ בן 40 שנה. עם זאת, השטח העומד לרשות המכון הוא גדול מאוד ובעיקר יחסית לצרכיו האובייקטיביים.

נוסף על כך, מצוקת האשפוז במבנה בית-חולים הינה קשה ביותר, יש צורך לפתוח מחלקה לפסיכיאטריה חריפה, ואין אלטרנטיבה אחרת זולת ניצול חלק מצריף המכון להתפתחות הילד לצורך זה.

2. משרד האוצר כבר אישר את תכנון ובינוי המכונים, ובכלל זה המכון להתפתחות הילד; לשנת 1996/97 – תכנון, ומשנת 1998 ואילך – בינוי.

3. להערכת משרד הבריאות, התורים במכון הם מלאכותיים, ותיעשה פעילות נמרצת על-ידי הנהלת בית-החולים על מנת לשפר את המצב.

היו"ר ד' תיכון:

סגן שר הבריאות ישיב על שאילתא מס' 111, של חבר הכנסת דוד אזולאי. חבר הכנסת אזולאי – איננו. השאילתא מועברת לפרוטוקול.

פטור מתשלום ל"טיפת חלב"

חבר הכנסת ד' אזולאי שאל את שר הבריאות ביום ט"ו באב התשנ"ו (31 ביולי 1996):

אברך מאופקים טען בפני, כי בעבר היו מקבלי הבטחת הכנסה ממשרד הדתות פטורים מתשלום ל"טיפת חלב" עבור ילדיהם, כמו מקבלי הבטחת הכנסה מהביטוח הלאומי. לאחרונה שונה הדבר, והם מקופחים.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. האם מקבלי הבטחת הכנסה פטורים מתשלום ל"טיפת חלב"?

3. אם כן – האם כך הדבר ביחס למקבלים מלגה זו מהביטוח הלאומי ולא ממשרד הדתות?

4. אם כן – מה ייעשה בנדון?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. הפרטים אינם נכונים. הפטור ניתן רק לאותן משפחות המקבלות מהמוסד לביטוח לאומי הבטחת הכנסה ואשר בידיהן אישור לכך.

כאמור, הפטור שנותן משרד הבריאות מיועד למקבלי הבטחת הכנסה מהמוסד לביטוח לאומי. לא ידוע על כל פטור אחר שניתן על-ידי משרד הדתות או גורמים אחרים.

4. משרד הבריאות היה שמח לבטל את אגרת השירותים הנ"ל לכלל האוכלוסייה, אולם ביטול האגרה מחייב מציאת מקור מימוני אחר לשירותים הניתנים בתחנות לבריאות המשפחה, שאין חולק על חיוניותם.

לצערנו, אין כיום מקור מימוני חלופי לשירות זה.

היו"ר ד' תיכון:

סגן השר ישיב על שאילתא מס' 133, של חברת הכנסת טלב אלסאנע. הוא איננו. השאילתא מועברת לפרוטוקול. נראה שהכול עסוקים במקום אחר בבניין ולא מכבדים את המליאה.

בחינת רישוי ממשלתית לרופאי שיניים

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר הבריאות ביום ט"ו באב התשנ"ו (31 ביולי 1996):

בעניינם של רופאי שיניים בוגרי מוסדות בחוץ-לארץ הנדרשים לעמוד בבחינת רישוי ממשלתית, רצוני לשאול:

1. מדוע הנבחנים אינם זכאים לציון מגן, כמקובל לגבי רופאים ברפואה כללית?

2. מדוע הבחינות נכתבות בעיפרון ולא בעט?

3. מדוע רופאים אשר הצליחו במקצוע מסוים ונכשלו באחר, נדרשים לעבור את הבחינה מחדש בכל המקצועות?

4. מה היא מדיניותכם להקלה בנושא הנדון?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ב-1993 הורה בג"ץ למשרד הבריאות להפסיק להכיר בציון מגן בבחינות רישוי לרופאי שיניים, על מנת למנוע אפליה בין מי שיש להם ציון מגן למי שאין להם.

2. טופס הבחינה, שלב א', נבדק על-ידי סורק אופטי, ולפי ההנחיות יש למלא את המשבצת בעיפרון.

הנבחן מתבקש להשחיר ריבוע או עיגול המתאים לתשובה הנכונה בכל אחת מהשאלות במבחן האמריקני הנ"ל. שימוש בעיפרון מאפשר לנבחן למחוק תשובה ולסמן תשובה אחרת במקרה ששינה את דעתו. נוהל זה קיים בכל הבחינות מסוג זה.

שלב ב' של המבחן יכול להיכתב בעט.

3. הבחינה מחולקת על-פי התקנות לשני שלבים – שלב א' ושלב ב'. אין הגבלה על מספר הפעמים שאדם יכול להיבחן.

נבחן צריך לחזור על השלב שבו נכשל בלבד. אין כוונה לעשות בחינה נפרדת לכל מקצוע שנלמד.

4. מתוך דאגה לשמירה על רמה מקצועית גבוהה של הרופאים בארץ, אין משרד הבריאות מתכוון להקל או להוריד את רמת המבחן.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה לסגן שר הבריאות. אדוני, שר הפנים, אנא השב על שאילתות.

מעירים לי, שעל-פי התקנון שאושר בכנסת הקודמת, לא קוראים בשמות חברי הכנסת שלא נמצאים באולם. בשלב זה, בשל המצב הגרוע, אני בכל זאת חוזר לתקנון הישן. אני הרי יודע שיש עכשיו משלחות, וחברי הכנסת יכלו בכל זאת לבוא לכאן ולשמוע את התשובות.

רחבעם זאבי (מולדת):

הריני מציע שיתוקן התקנון, ומעתה ואילך, כאשר חבר כנסת שואל שאילתא, נעדר מהאולם ואיננו מכבד את השר שבא להשיב לו – הוא ייקנס פעמיים, כאילו הוא שאל שתי שאילתות שתיגרענה ממכסתו.

היו"ר ד' תיכון:

אודה לך מאוד אם תפנה זאת לוועדת הכנסת. אבל שמת לב שביקשו לענות על השאילתא הראשונה שהוגשה בכנסת הזאת ועל השאילתא השנייה, זאת אומרת, מייד כשכוננה הכנסת, ולא היה מי שיציג את השאילתות.

אדוני, שר הפנים, בבקשה. תשיב על שאילתא מס' 9, של חברת הכנסת נעמי חזן. בבקשה.

הקצבות משרד הפנים לעמותת "אל המעיין"

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר הפנים ביום ט"ז בתמוז התשנ"ו (3 ביולי 1996):

לאחרונה רבו הידיעות הסותרות בדבר שיעורי הקצבות משרדך לעמותת "אל המעיין".

על מנת להבהיר את העובדות, רצוני לשאול:

1. אילו הקצבות קיבלה עמותת "אל המעיין" ממשרדך בשנת הכספים החולפת?

2. האם מתוכננים שינויים בהקצבות בשנת הכספים הבאה, ואילו?

שר הפנים א' סויסה:

2-1. עמותת "אל המעיין" לא קיבלה כל הקצבה ממשרד הפנים בשנה החולפת, ואינני יודע מנין שאבה חברת הכנסת הנכבדה אינפורמציה זו. אם תהייה בעתיד הקצבות כספים – הן תבוצענה בהתאם להנחיות היועץ המשפטי לממשלה ולהוראות הדין. בשלב זה לא הוחלט על מתן הקצבות.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחברת הכנסת נעמי חזן. בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, כמי שקיבלה את המשלחת של נבחרי המועצה הפלשתינית ונמצאת גם באולם המליאה לצורך שמיעת תשובות על שאילתות, אני רוצה לומר לך, אדוני השר, שאני מודה לך מאוד על התשובה. רציתי להבהיר את העובדות לאשורן בעקבות פרסומים בעיתונות, שלפיהם היו הקצבות משרד הפנים לעמותת "אל המעיין". אני מודה לך על תשובתך, אבל לא השבת על שאלתי השנייה: האם מתוכננות הקצבות בתקציב 1997? כממונה על כך בוודאי ראית את הסעיפים בתקציב של משרדך. אבקש תשובה על שאלתי. תודה.

שר הפנים א' סויסה:

משרד הפנים לא מתקצב עמותות. משרד הפנים תפקידו לתקצב רשויות מקומיות, ואין לי כל כוונה לתקצב את עמותת "אל המעיין" או עמותה אחרת. אם תהיינה הקצבות במסגרת הרשויות המקומיות, הן תהיינה על-פי כל חוק וכל דין, ובהתאם להנחיות היועץ המשפטי לממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שר הפנים ישיב על שאילתא מס' 17, מאת חברת הכנסת נעמי חזן. בבקשה.

מניעת אשרת תייר מצעירות מחבר המדינות

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר הפנים ביום כ"ג בתמוז התשנ"ו (10 ביולי 1996):

פורסם כי משרד הפנים ושגרירות ישראל במוסקבה מסרבים להעניק אשרות כניסה לישראל לצעירות רוסיות בעלות צבע שיער בהיר, מחשש שמדובר בנערות ליווי.

רצוני לשאול:

1. האם קיימות הנחיות למנוע אשרת תייר מנשים צעירות מחבר-העמים?

2. אם כן – מה הן הסיבות להנחיה זו?

3. מה ייעשה לתיקון אפליה זו?

שר הפנים א' סויסה:

1. אין הנחיה למנוע אשרת תייר כמתואר בשאלה מס' 1.

2-3. קיימת הקפדה בנציגויות הישראליות בכל העולם לגבי מניעת כניסתם של אזרחים זרים אשר בכוונתם להגיע ארצה למטרות עבודה בלתי חוקית. הקפדה זו היא מחויבת המציאות.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, השאילתא הזאת עוסקת בהנחיות, אם לא בכתב אז בעל-פה, למניעת מתן אשרות תייר בעיקר לנשים צעירות עם שיער בלונדיני. אדוני השר, יש על שולחני כמה פניות בדוקות בעניין הזה. אני משתוממת מתשובתך, ואם מותר לי להגיד, מהעדר יכולתך, אחרי ארבעה חודשים וחצי, להשיב גם על פניות של חברי הכנסת בכתב. כתוצאה מכך, אתה מכריח אותנו להגיש שאילתות.

עדיין קיימת ההנחיה. ההנחיה הזאת איננה נהירה לי. אני רוצה להבין איפה וכיצד ניתנו הנחיות לשגרירויות ישראל, בעיקר במזרח-אירופה, בחבר המדינות, לבדוק כפל כפליים מתן אשרות כניסה לנשים צעירות? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני השר, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

כפי שהודעתי, לא נתתי כל הנחיה לבדיקת נשים עם צבע שיער כזה או אחר. מטבע הדברים, כל איש קונסוליה או כל איש שמתעסק בעובדים זרים מפתח רגישויות לסוגים מסוימים של זרים הנכנסים לארץ. מבחינתי אין שום הנחיה בעניין, וכל אחד עושה את עבודתו כפי שהוא מבין, ללא כל הנחיה מסוימת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שר הפנים ישיב על שאילתא מס' 19, של חבר הכנסת עזמי בשארה.

הפקעת קרקעות לצורך הקמת שכונה חדשה במזרח-ירושלים

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את שר הפנים ביום כ"ג בתמוז התשנ"ו (10 ביולי 1996):

בשבוע שעבר הוגשה לרשות לפיתוח ירושלים תוכנית להקמת שכונה חדשה בירושלים המזרחית – "שער המזרח". התוכנית כרוכה בהפקעת 2,500 דונם בבעלות ערבית.

רצוני לשאול:

1. האין בהפקעה כזו גרימת נזק לבעלי הקרקע ופגיעה בעקרון השוויון?

2. אילו צרכים של האוכלוסייה הערבית באה ההפקעה לספק, ומה יהיה חלקם של הערבים בשכונה שתוקם?

שר הפנים א' סויסה:

2-1. אינני יודע אם הוגשה תוכנית, ובהנחה שהוגשה, ברור לך, חבר הכנסת הנכבד, שהליכי התכנון הם הליכים מעין-שיפוטיים, ואין לי כל כוונה להתערב בהם.

אם לבעלי הקרקע יש טענות נגד "התוכנית", הם מוזמנים לממש את זכותם שהעניק להם חוק התכנון והבנייה ולהגיש לה התנגדות. יש לי יסוד סביר להניח, שמוסדות התכנון יפעלו על-פי הוראות החוק.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת עזמי בשארה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני שר הפנים לא ענה על השאילתא כלל. היו שתי שאלות בשאילתא. אני מבקש שהוא יחווה את דעתו גם על מה שהוא לא חיווה את דעתו.

ביחס לשאלה הראשונה הוא אומר שהוא לא יודע כלל אם הוגשה תוכנית. אני מבקש לדעת: אם הוא יודע – שיגיד אם יש תוכנית כזאת. לדעתי, הוא אחראי לזה בסופו של דבר. גם מבחינה משפטית הוא אחראי לכך. ראש ועדת התכנון הוא הממונה על המחוז, והממונה על המחוז עובד אצלך במשרד.

לא שמעתי תשובה על השאלות שלי.

שר הפנים א' סויסה:

אם אתה מכיר את הליכי התכנון והבנייה, תוכניות המוגשות על-ידי כל אדם אינן מוגשות למשרד הפנים, לא ליושב-ראש הוועדה המחוזית ולא לשר הפנים. תפקידו של יושב-ראש הוועדה המחוזית מתחיל מאותו רגע שהוועדה המקומית סיימה את טיפולה בתוכנית וקיבלה החלטה. אם הנושא הוא בסמכותה, על-פי תיקון 43 לחוק, היא מחליטה והנושא לא מגיע אלינו כלל. אם הנושא הוא לא בסמכותה – רק אז נכנס יושב-ראש הוועדה המחוזית לסמכותה של הוועדה המקומית והוא מתחיל

לדון בתוכנית. לפני זה אני לא יכול למסור אינפורמציה, כי לא אני וגם לא יושב-ראש הוועדה המחוזית עוקבים אחר כל תוכנית שמוגשת לוועדה המקומית.

כמובן, אני חושב שקיימת גם בעיה משפטית. אני כשר הפנים, כסמכות התכנון העליונה במדינת ישראל, אינני יכול להתערב בהליכים לפני שהם הסתיימו במוסדות תכנון, שהם מתחתי בהיררכיה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

לא.

שר הפנים א' סויסה:

אתה אומר לא. אני אומר לך שכן. אני מכיר את הנושא הזה קצת יותר טוב ממך. אני לא מתכוון לקבוע, האם התוכנית הזאת פגעה בבעלים פרטיים והאם היא גורמת נזק. כשיגיע הנושא הזה אלי, אם הוא יגיע אלי, אני מוכן לבחון את הנושא ואז אחליט.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שר הפנים ישיב על שאלתא מס' 26, של חבר הכנסת דוד ראם – איננו. השאלתא תימסר לפרוטוקול.

הזרמת שפכים לנחל אשרת

חבר הכנסת ד' ראם שאל את שר הפנים ביום כ"ג בתמוז התשנ"ו (10 ביולי 1996):

שפכי מאגר הגעתון מוזרמים לנחל אשרת בגליל המערבי. שפכים אלה אינם עוברים הכלרה, ולכן הם מסכנים את מי השתייה ומי התהום וכן יוצרים מטרדי ריח ויתושים.

פניות למינהלת הביוב הארצי אינן נענות.

רצוני לשאול:

1. כיצד ומתי יפעל משרדך למניעת המטרד הסביבתי וזיהום המים?

2. האם תזורז הקמת קו מוביל הביוב המזרחי, והאם ייעשה להכלרת מי השפכים המוזרמים לנחל אשורת?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אין מדובר בהזרמת שפכים קבועה, אלא בגלישה של מי קולחין המתרחשת רק בעת שיש עודפים במי הקולחין.

2. המינהלה הארצית למים ולביוב והמועצה האזורית מטה-אשר עושות מאמצים לזרז בניית עוקף געתון, שדרכו יוזרמו מי הקולחין. אולם פתרון זה יהיה פתרון זמני עד להקמת מתקן אזורי לביוב. אשר להחדרת מי הקולחין – פעולה זו עשויה לגרום לנזק סביבתי.

פרויקט "עיר ימים" בנתניה

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את שר הפנים ביום א' באב התשנ"ו (17 ביולי 1996):

פרויקט "עיר ימים" מעורר שאלות ותהיות רבות בעיר נתניה. נוסף על הנושא התכנוני, הועלה חשד בעניין מסמכים לצורך הגדלת זכויות הבנייה. מצ"ב מכתבו של מר הרצל קרן בנושא.

רצוני לשאול:

1. האם תקפיא הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה את הדיונים בנושא "עיר ימים" עד לסיום הבדיקה בנושא? אם לא – מדוע?

2. נוכח האמור במסמך המצורף, האם יוחזרו התוכניות לוועדה המקומית לתכנון ולבנייה?

שר הפנים א' סויסה:

1. התוכנית שעליה מדבר חבר הכנסת הנכבד נמצאת עתה בדיונים בוועדה המחוזית, מחוז המרכז, ועל-פי פסקי בית-המשפט העליון מעמד הוועדה המחוזית בקטע זה של הדיונים, קטע ההפקדה, הוא מעמד מעין-שיפוטי.

השאלתא הובאה לידיעתם של יושב-ראש הוועדה והיועץ המשפטי שלה, וחזקה עליהם שיעשו הכול בהתאם לחוק ולמגבלות המוטלות על גוף מעין-שיפוטי.

דרך אגב, האדם שעליו מסתמך חבר הכנסת הוא אחד המתנגדים לתוכנית. כאמור, גם התנגדותו תישקל בוועדה.

2. חזקה על הוועדה המחוזית שתדון ותבחן את הטענות הענייניות שהועלו בפניה ותקבל את ההחלטות ללא משוא פנים.

אני רוצה להוסיף בעל-פה, שאותה הערה שאמרתי קודם לחבר הכנסת בשארה קיימת גם כאן. אני בעיקרון לא מוכן להתערב בהליכי תכנון לפני שהם הסתיימו במוסדות הוועדה המחוזית או הוועדה המקומית וקודם שהתוכניות מגיעות אלי, ואינני רוצה להביע לגביהם דעה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, הצורה שהוא משיב על השאלות – – –

היו"ר ד' תיכון:

תואיל בטובך להתקרב למיקרופון ואז נשמע את ההערה לסדר. אבל אני מציע שקודם תיתן לחבר הכנסת אפי אושעיה לשאול שאילתת המשך.

אפי אושעיה (העבודה):

תודה ליושב-ראש. אדוני השר, ברשותך, אני ביקשתי את התערבותך היות שהוברר לי שבתוכנית האמורה היה זיוף פלילי. אני מודע לכך שהנושא נדון בוועדות המוסמכות לדון בכך, אבל בעקבות הזיוף לכאורה ביקשתי את התערבותך ובדיקתך. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אם באמת היו דברים פליליים במהלך הטיפול בתוכנית הזאת, אני מציע שהאדם שאתה מייצגו יפנה למשטרה ויגיש תלונה. לי אין הכלים לבדוק, וגם לא לוועדה המחוזית, ובמיוחד בדברים פליליים. בוועדה המחוזית יושבים אנשי תכנון, אנשי מקצוע מהתחום הפיסי ואנשי ציבור. לא יושבים שם עורכי-דין שמטפלים בפלילים; וגם אין זה מסמכותנו לעשות את העניין הזה. לכן אני מציע, אם באמת

בעניין הזה יש לו חשדות לפלילים, שייגש למשטרה ויגיש תלונה. כשהתוכנית הזאת תגיע אלינו, אם היא בכלל תגיע, אני מוכן לבדוק את זה. אבל, כפי שאמרתי, הפניתי את תשומת הלב של יושב-ראש הוועדה המחוזית וגם של היועץ המשפטי שלה, ששמעו אותו מתנגד שהוזכר בשאלתא שלך, ואני סמוך ובטוח שהם יעשו את מה שצריך אם הם ימצאו לנכון.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת עזמי בשארה, יש לך הצעה לסדר הדיון.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני מציע שאדוני שר הפנים המכובד לא יערבב בין השאלות שלנו, שהן שאלות אינפורמטיביות, לבין הבקשה ממנו להתערב. אף אחד לא מבקש ממנו להתערב. אנחנו מבקשים אינפורמציה. אנחנו שואלים אותו מה, והוא אומר: אני לא יכול להתערב. התשובה על "מה" היא אינפורמציה; זה הכול. אנחנו לא מבקשים שהוא יתערב. אנחנו שואלים ומבקשים שהוא יחוזה את דעתו. הבקשה היא לאינפורמציה ולא להתערבות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. השר שמע.

שר הפנים א' סויסה:

אני גם מוכן להשיב לו.

היו"ר ד' תיכון:

לא. הזמן עבר. אדוני השר, אם תרצה להשיב לו, אנא שלח לו מכתב וענה לו בכתב.

השוואת פעילות נגד התבוללות לנאציזם

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שר הפנים ביום ח' באב התשנ"ו (24 ביולי 1996):

בעיתון "יתד נאמן" מיום כ"ה בתמוז התשנ"ו פורסם, כי בפגישה בין אנשי ארגון "לב לאחים" למנהל אגף החינוך בעיריית כפר-סבא השווה האחרון את פעילותם למניעת התבוללות ל"גזענות ברוח הנאציזם".

רצוני לשאול:

האם הפרסום נכון? אם כן – מה יעשה בנדון?

שר הפנים א' סויסה:

נושא השיחה בין מנהל אגף החינוך בעיריית כפר-סבא לבין נציגת ארגון "לב לאחים" היה מפגשים בין בני נוער יהודים וערבים, אזרחי מדינת ישראל. בעניין זה נמסרה לעיתונות הודעה מטעם דוברת העירייה, המשקפת את עמדת עיריית כפר-סבא ומערכת החינוך שלה.

אני אישית אינני מקבל את הדברים ודוחה אותם, אך, לצערי, אין לשר הפנים כל סמכות לפעול בעניין זה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גפני, בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הפנים, מנהל אגף החינוך בעיריית כפר-סבא, בעקבות פנייה של ארגון "לב לאחים" ובעקבות ריבוי נישואי תערובת בכפר-סבא, השיב, שהפנייה שלהם היא גזענות ברוח הנאציזם, דבר שנובע מבורות, מחוסר ידע בסיסי בכל נושא יהדות. אגב, גם הערבים מתנגדים לנישואי תערובת, אבל "גזענות ברוח הנאציזם", ואומר את זה מנהל אגף חינוך בעירייה מכובדת במדינת ישראל – אדוני שר הפנים, לדעתי, או לעניות דעתי, זה תפקידך כשר הפנים, כאיש השלטון המרכזי שממונה על הרשויות המקומיות, על דבר כזה אין לעבור לסדר-היום. בעם היהודי הנאציזם הוא טראומטי מכדי שיאמרו את זה על אנשים שפועלים אצל משפחות שביקשו את ההתערבות של ארגון "לב לאחים" בקשר לנישואי תערובת. זה מה שהוא אומר, "גזענות ברוח הנאציזם", ואנחנו נעמוד מן הצד ונגיד: בסדר, עוברים לסדר-היום? לא מדובר באזרח פרטי. מדובר על מנהל אגף החינוך שנמצא ברשות מקומית מכובדת, שהיא באחריות משרד הפנים, אדוני השר. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אמרתי שאישית אני דוחה את הדברים ומגנה אותם. להערכתי, יש חוק שעל-פיו ניתן לתבוע אדם שמתבטא בביטויים כאלה. יש חוק שניתן לפעול על-פיו. על-פי מיטב בדיקתי, לשר הפנים אין סמכות לפעול בעניין הזה, חוץ מההערה שכבר הערתי לגבי ההתבטאות הזאת.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

העברת מפעל לאזור תמרה

חבר הכנסת א' סעד שאל את שר הפנים ביום ח' באב התשנ"ו (24 ביולי 1996):

ועדת התכנון והבנייה בעכו עומדת לתת היתר להעברת מפעל "צמיתות" מהמפרץ לשטח שיפוט העיר תמרה. עיריית תמרה מתנגדת לפעולה זו. גם המשרד לאיכות הסביבה מתנגד לכך.

רצוני לשאול:

נוכח החשש מנזק סביבתי ובריאותי, האם תימנע העברת המפעל האמור?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

נושא העברת המפעל הינו חלק מתוכנית ג/5035, שאושרה כחוק בתאריך 17 ביולי 1979.

הבקשה להיתר בנייה שהוגשה כללה גם סקר סביבתי, שהוכן על-ידי מומחי הטכניון ונבדק על-ידי המשרד לאיכות הסביבה. גם בדיקה שנערכה במשרד הבריאות הצביעה על כך שאין שום נזק מהמפעל המבוקש לסביבתו.

לאור העובדות הנ"ל החליטה הוועדה המחוזית ב-26 באוקטובר 1995 לאשר את הבקשה, ואין בסמכותי לעשות דבר בעניין.

אזור התעשייה ציפורית

חבר הכנסת ו' צאדק חאג'י-יחיא שאל את שר הפנים ביום ח' באב התשנ"ו (24 ביולי 1996):

אזור התעשייה ציפורית, המתוכנן על-פי תוכנית ג/8902, ממוקם באזור מאוכלס ועלול להוות מפגע סביבתי לתושבי המקום. כמו-כן, האזור חוסם את אפשרות הפיתוח העתידי לכפרי הסביבה.

שר הפנים לשעבר אישר הקמת אזור זה.

רצוני לשאול:

1. האם תיבדק התוכנית מחדש?

2. האם הובאה בחשבון העתודה הקרקעית לפיתוחם של הכפרים שבסביבה?

שר הפנים א' סויסה:

2-1. התוכנית שעליה מדובר נמצאת בשלב שמיעת 304 ההתנגדויות וההכרעה בהן הנעשות בוועדה מחוזית מחוז הצפון. שלב זה – כפי שאמרתי קודם – הוא שלב מעין-שיפוטי, ואין לי כל כוונה להתערב בו.

לתוכנית הנדונה אין כל קשר להתפתחות היישוב; השטח מיועד ממילא לתעשייה, ואין כל היגיון להופכו למגורים.

בכל מקרה, התוכנית שבה מדובר טרם הגיעה לשולחני, והיא אמורה להגיע לשולחני על-פי דין, ואז אשקול ואחליט.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הערה לסדר. אני תוהה אם לא היה מקום לשנות בתקנון; אני מציע שאולי אתה תיזום את זה, שבשאלתא בכתב יציגו את השאלתא. זה מצולם בערוץ-33. נותנים תשובה ולא יודעים על מה. חברי הכנסת עצמם קוראים את השאלתא.

היו"ר ד' תיכון:

קוראים – או כן או לא.

אלי גולדשמידט (העבודה):

קוראים או לא, אבל הטלויזיה מצלמת תשובה ולא יודעים על מה.

היו"ר ד' תיכון:

בעיקרון אתה צודק, חבל שלא טיפלת בזה בעת – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אמרתי שזה גם "פאשלה" שלנו. אבל זה לא אומר שלא צריך לתקן את זה.

רחבעם זאבי (מולדת):

הצעתי את זה בכנסת הקודמת – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת וליד צאדק, שאלה נוספת.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני השר, אני מודה לך על התשובה, אבל אתה לא השבת על השאלה בקשר לרזרבה הקרקעית ואישור התוכנית האמורה, תוכנית ציפורית, המצרה את צעדיהם ואת פיתוחם של כפרי הסביבה. לפי דעת הרבה מומחים, יש זיהומים קשים, יש מחלות בדרכי הנשימה, יש מחלות אחרות כתוצאה מהקמת מפעלים שם, ובמיוחד מפעל הזכוכית "פניציה", לייצור בקבוקים. לכן, מה שביקשתי ממך,

אדוני השר, זה לדעת את עמדתך בנדון כאשר העניין הזה יובא לדיון במשרדך, מכיוון שהעניין הזה הוא מאוד רציני, אפילו קריטי, כשאנחנו לא מביאים בחשבון את התפתחות כפרי הסביבה, ואנחנו יודעים את המצוקה הקשה שיש שם מצד אחד, ומצד שני – הגליל, שהוא פינת חמד טבעית ויפה, ואנחנו נשים שם באזור מאוכלס את המפגע הסביבתי הזה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

כמה תושבים של הכפרים הערביים עובדים במפעלים בציפורית?

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אם אתה שואל את השאלה הזאת – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת וליד צאדק, אני מצטער, יש שר פנים והוא ישיב.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

בסדר, אבל הוא שאל אותי אם הכסף שווה למחלות ולזיהום; אנשים רוצים להתפרנס, רוצים לדאוג לפת לחמם, ולפעמים הם גם עובדים באותו מפעל – – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

זו לא בעיה שלנו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת וליד צאדק, אני ביקשתי לא להשיב.

בבקשה, אדוני שר הפנים.

שר הפנים א' סויסה:

חבר הכנסת הנכבד מנסה שוב לגרור אותי על מנת שאקבע עמדה היום על דבר שלא נמצא על שולחני, ודבר שנמצא בהליך מעין-שיפוטי. אני לא מתכוון לעשות זאת. כשתגיע התוכנית אלי, אם זה יהיה בסמכותי, אני אבדוק את הדברים. בשלב הזה אני לא מוכן לקבוע עמדה כשלא ראיתי את העניין, ובמיוחד שזה נמצא בהליך מעין-שיפוטי.

מוגבלי כניסה לארץ

חבר הכנסת י' וקנין שאל את שר הפנים ביום ט"ו באב התשנ"ו (31 ביולי 1996):

הרב בנימין הכט, העיתונאית שלי בנבנישתי, הל בלונשטיין, מרק בלונשטיין, בנימין (באזאט) כהן, הווארד פרידמן, ג'ורג' מסטנגר – כל אלו הם מוגבלי כניסה לארץ, חלקם כי בעבר היו מזוהים עם תנועת "כך".

רצוני לשאול:

1. האם עדיין הם מוגבלי כניסה?

2. אם כן – מדוע?

3. כמה מוגבלי כניסה נוספים יש, ומדוע?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. ההחלטה לגבי המזכרים לעיל, מלבד לגבי אחת, נתקבלה על-ידי שר הפנים הקודם מסיבות ביטחוניות.

3. רשימת מוגבלי הכניסה לישראל הינה רשימה ארוכה הכוללת בתוכה סוגים שונים של מסורבים.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לשאלתא 104.

אופיר פינס-פז (העבודה):

חבר הכנסת יצחק כהן נמצא כאן, אדוני היושב-ראש, והשאלתא שלו היא 103.

היו"ר ד' תיכון:

אבל, חבר הכנסת יצחק כהן אינו שואל. רק רגע, סבלנות, מייד נברר זאת. ובכן, היתה כאן אי-הבנה. נמסר לי שממשרד הפנים ביקשו שלא להשיב עליה היום.

שר הפנים א' סויסה:

אני אסביר זאת. חבר הכנסת יצחק כהן שאל שאלתא מס' 103 בנושא ביטול אזרחות, והכנו תשובה על השאלתא שלו. כאשר עברתי הבוקר על החומר, שקלתי שוב את העניין והחלטתי לבדוק אותו שוב, ולכן ביקשתי שהשאלתא לא תועלה היום.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היו"ר ד' תיכון:

אני מבקש להסביר את מקור האי-הבנה. חבר הכנסת כהן, השאלתא שלך לא מופיעה בגיליון המופיע לפני. נכון שהיא צורפה לקובץ השאלות, אבל אם תעיין בסדר השאלות שמונח לפני לא תמצא את השאלתא שלך. מכאן שזה מקור הבעיה, שהזכירו כאן את השאלתא מס' 103, והיא לא מופיעה בגיליון שלפני.

אנחנו עוברים לשאלתא הבאה.

סיכון מקור מים בגלל הקמת אזור תעשייה

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר הפנים ביום ט"ו באב התשנ"ו (31 ביולי 1996):

ידוע לי כי יומיים לפני הבחירות אישר שר הפנים לשעבר את הקמת אזור התעשייה בגליל המערבי – תוכנית ג/2560 – בניגוד לעמדת המשרד לאיכות הסביבה ולחוות דעת של נציב המים לשעבר ובדוק

מטעם משרד הפנים, הקורא שלא לאשר הקמת תעשייה באתר המוצע מפאת סכנה ממשית למקורות מי שתייה.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על כך?

2. האם החלו בעבודות ההקמה?

3. אם כן – אילו אמצעי זהירות ננקטים על מנת למנוע את הסכנות?

4. האם נשקל לבטל את ההחלטה?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. כנגד התוכנית הנ"ל הוגשה עתירה לבג"ץ, ואם בג"ץ ימצא מקום להליכים נוספים בתוכנית, הם ייעשו על-פי ההנחיות שנקבל. אני מציע לחבר הכנסת הנכבד שנמתין להחלטה.

תעריפי המים למקוואות

חבר הכנסת ד' טל שאל את שר הפנים ביום ט"ו באב התשנ"ו (31 ביולי 1996):

ברשויות המקומיות משרתים מאות מקוואות את הציבור הרואה בהם ערך ומצווה. חלק גדול מהמקוואות אינם מקבלים שום סיוע, ופעילותם וולונטרית. למרות זאת גובים מהם תעריפים גבוהים עבור צריכת המים.

רצוני לשאול:

1. אילו סיווגים קיימים בגבייה עבור צריכת מים, וכמה משלמים למטר מעוקב מים לכל סיווג?

2. באיזה סיווג מצויים המקוואות?

3. הייגבה מהם התעריף הנמוך ביותר?

תשובת שר הפנים א' סויסה:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. תעריפי המים הנקבעים על-ידי השרים הנוגעים בדבר ומאושרים על-ידי ועדת הכספים של הכנסת מתחלקים בעיקר לשלושה סוגים, כמפורט להלן:

א. תעריפי מים לגופים יצרניים, הכוללים את המגזר החקלאי, התעשייה ובתי-המלון, והם מסובסדים. המחיר נע בין 0.5 ל-2.0 ש"ח למטר מעוקב, בתוספת כ-17 אגורות הוצאות חלוקה של הרשות המקומית.

ב. תעריף מים לצריכה ביתית שהינו פרוגרסיבי – תעריפים א', ב' וג' – ומייצג בממוצע את העלות הריאלית המשוקללת של אספקת המים לצרכנים. המחיר נע בין 2.19 ש"ח למטר מעוקב לתעריף א' ועד 4.69 ש"ח למטר מעוקב לתעריף ג'.

ג. תעריפי מים לשירותים, שירותים ציבוריים, מסחר, מוסדות ציבור, מתקני צה"ל, מקוואות, משטרה וכו', המבוססים על העלות המשוקללת הריאלית הממוצעת של אספקת המים לצרכני הרשויות המקומיות. המחיר הוא 3.47 ש"ח למטר מעוקב.

בעקבות פנייתך, ובהתחשב בכך שהשימוש במקוואות מבוסס על מים, אני מוכן לבדוק אפשרות להקל.

ביטול החתמת הספח בתעודות הזהות של המצביעים

חבר הכנסת א' פינס-פז שאל את שר הפנים ביום ט"ו באב התשנ"ו (31 ביולי 1996):

לנוכח האי-סדרים והחשד לזיופים בבחירות לכנסת הארבע-עשרה ולראשות הממשלה, רצוני לשאול:

1. מדוע הוחלט לבטל את ההחתמה על הספח בתעודות הזהות של המצביעים בבחירות?

2. מי החליט, ומתי?

שר הפנים א' סויסה:

ההחלטה שחבר הכנסת הנכבד מדבר עליה היתה חלק – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פנחסי, אתה מפריע לחברך שר הפנים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חברי הכנסת מתלוננים על ריח דגים מטוגנים שממלא את אולם המליאה. כל הזמן יש כאן ריח דגים.

היו"ר ד' תיכון:

כאשר פתחתי את הישיבה היום ציינתי שמערכת מיזוג האוויר קרסה מאתמול. אנחנו עושים מאמצים גדולים שלא לספק דגים היום, אבל הרי לא יעלה על הדעת להפסיק את הישיבה. הרי אנחנו משתדלים. אתה זוכר את סיפור הטוסטים? כבר אמרתי שהחודש מלאו 30 שנה לבניין, ובמשך שנים רבות לא טרחו לשפץ אותו, ובינתיים הכול קורס.

דוד צוקר (מרצ):

יש כאן ריח חריף של דגים — — —

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע.

רפאל פנחסי (ש"ס):

עד שישופץ המטבח ויסתדרו הדברים אפשר להשתמש בשירות של קייטרינג. לא ייתכן לשבת פה ולסבול מהריחות — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פנחסי, אני ער לבעיה, וגם ניתנו הוראות בהתאם. כבר אמרתי שמישהו ציטט אתמול את הנשיא שאמר דברים באשר לחבר כנסת מסוים, והסתבר שמה שהוא אמר התייחס לריח, אותו ריח.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא של חבר הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

בוודאי לא של אותו חבר כנסת. חצי שעה לפני שנפתחה הישיבה בדקנו את אולם המליאה, ולא היה בו ריח.

דוד צוקר (מרצ):

כי עוד לא התחילו להכין את הדגים.

היו"ר ד' תיכון:

נכון, נכון, רבותי. אלה הם חבלי הקליטה של המטבח החדש. לא יעשו שם עוד את מה שעשו אתמול והיום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שרק לא יאמרו שהדג מסריח מהראש.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אנשים שעוסקים בתחום הזה אמרו לי שיש קייטרינג שמוכן לספק לכנסת אוכל בזמן שנערכים השיפוצים האלה.

היו"ר ד' תיכון:

אני יכול לומר לך, חבר הכנסת פנחסי, שבדקנו את האפשרות הזאת, אבל הסתבר שזה לא היה "גלאט כשר" במאת האחוזים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אפשר להשיג "גלאט כשר".

היו"ר ד' תיכון:

אז תפנה בבקשה לסגן מזכיר הכנסת. אם תיתן לנו את הפרטים המתאימים, והם יניחו את דעת – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

זה קייטרינג "גלאט כשר" וגם המחיר סביר, ואני יכול למסור – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני אפילו הייתי מוכן לסבסד זאת במשך שבועיים.

רבותי, אני לא מתנצל בפניכם כמו שאני מתנצל בפני נשותיכם, שהרי אתם תבואו הביתה עם הבגדים האלה, וכל אחד ישאל אתכם באיזו מסעדת דגים ביליתם היום.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, אני מציע שכדי לסיים את הוויכוח נביא לכאן טעימות, והכול יירגע.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ממשיכים בשאלות.

שר הפנים א' סויסה:

ההחלטה שחבר הכנסת הנכבד מדבר עליה היתה חלק מערר בחירות שהגיש חבר סיעתו של חבר הכנסת פינס – חבר הכנסת רענן כהן, מטעם מפלגת העבודה.

התיקון שחבר הכנסת פינס מדבר עליו הוא פרי הצעת ועדת החוקה של הכנסת, וכן התיקון לחוק – תיקון מס' 29 – שאושרו על-ידי הכנסת ביום י' בטבת התשנ"ו, 2 בנובמבר 1996.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מי היה שר הפנים באותה תקופה?

רפאל פנחסי (ש"ס):

חבר מפלגת העבודה – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פנחסי, זה בסך הכול ריח.

רפאל פנחסי (ש"ס):

זה ריח של שר הפנים לשעבר שאישר – – – לכן השאילתא מופנית אל המפלגה שלו.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אני מבקש לא להתרגש. על-פי בקשת חבר הכנסת דדי צוקר, אני אוסר לבשל דגים במזנון. בפעם הקודמת אסרתי הכנת טוסטים, אז כולם "עלו" עלי.

שאלה נוספת לחבר הכנסת פינס-פז. בבקשה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

ראשית, לא קיבלתי תשובה על השאלה הראשונה, ואני מבקש שזה לא ייכלל בשאלה הנוספת. השאלה הראשונה היתה, מדוע הוחלט לבטל את ההחתמה בזמן הבחירות בספח תעודת הזהות. ושר הפנים יודע זאת.

השאלה שאני רוצה להוסיף היא: האם לפי דעתך, כבוד השר, הביטול סייע ליצירת מצב של אי-סדרים וזיופים לכאורה, והאם תהיה מוכן לתמוך בהצעת החוק שהגשתי להחזיר את ההחתמה על ספח תעודת הזהות?

שר הפנים א' סויסה:

קודם כול, אני מתנצל על שלא השבתי על השאלה הראשונה. אני מוכן לבדוק את השאלות הנוספות שלך ולהודיע לך בכתב.

מינוי ועדה קרואה במנחמיה

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את שר הפנים ביום ט"ו באב התשנ"ו (31 ביולי 1996):

ועדת חקירה אשר הוקמה על-ידי משרדך לבדיקת ענייני המועצה המקומית מנחמיה המליצה פה-אחד למנות ועדה קרואה לניהול ענייני המועצה.

רצוני לשאול:

האם תוקם ועדה קרואה לניהול ענייני המועצה המקומית מנחמיה, ומתי?

שר הפנים א' סויסה:

ממצאי ועדת החקירה הובאו בפני על-ידי חברי הוועדה, ולאחר ששמעתי את ממצאיהם ואת תגובת יושב-ראש המועצה המקומית ואת אנשי המשרד, החלטתי שלא לפזר את המועצה המקומית מנחמיה.

עם זאת, החלטתי למנות חשב מלווה למועצה, ובימים אלה אנחנו מסכמים את הדברים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת זנדברג.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני השר, אתה אומר שאין לך זמן להיפגש עם ראשי הערים. זה כמו שמורה לא רוצה להיפגש עם התלמידים – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם, אתה רוצה לדבר – – –

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני מזכיר זאת כאן מפני שמבקשים ממנו את הפגישה הזאת כבר הרבה זמן, אבל אין לו זמן לראות את ראשי הערים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

– – –

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני חוזר ומזכיר זאת כל הזמן, כי לא ייתכן שמבקשים פגישה – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, לא זה הנושא. חבר הכנסת בן-מנחם, חבר הכנסת בן-מנחם, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה, בתקווה שזו הפעם האחרונה היום. אתה רוצה לומר משהו, תבקש רשות; תקבל. אבל אין להתפרץ באמצע שאילתא.

חבר הכנסת מודי זנדברג, בבקשה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני מודה לשר על דברי תשובתו. אני מבקש להרחיב ולשאול באותה נקודה. כמדומני שזאת אינה הפעם הראשונה שנושא ניהול ענייני המועצה המקומית מנחמיה נבדק על-ידי ועדות וגורמים במשרד. אין זאת הפעם הראשונה שוועדות שיושבות ומכלולות את זמןן בצורה פרודוקטיבית מגיעות לכלל מסקנה שצריך למנות ועדה קרואה. כמדומני שאין זו הפעם הראשונה שמחליטים למנות חשב מלווה.

השאלה היא, האם באמת הצעד הזה אין בו משום חזרה לאחור ולא הליכה קדימה, שהרי אנחנו רואים שכל ועדה שנדרשת לעניין לעומקו יותר מאשר בישיבה אחת או שתיים מגיעה למסקנה שצריך להקים אותה ועדה קרואה, ולאחר מכן במחייב מבטלים אותה מסקנה של הוועדה. לשם מה ממנים אותן ועדות?

שר הפנים א' סויסה:

אני רוצה לומר, שהחלטה על מינוי ועדה קרואה, משמעותה פיזור המועצה שנבחרה על-ידי התושבים, ואני לא צריך להכביר מלים על אותה זכות יסוד הנתונה לאזרחים לבחור את נציגיהם, את אלה שייצגו אותם.

הצעד הזה הוא צעד דרסטי מאוד. אני מעדיף שלא להשתמש בו כבר בשלב הראשון, ולכן הנהגנו במשרד הפנים צעד ביניים של הצמדת חשב מלווה, שגם הוא צעד דרסטי. זהו בעצם צעד שנוגס בסמכות של ראש הרשות המקומית ושל חברי המועצה. זהו צעד שאינו קטן בהרבה ממינוי ועדה קרואה ברשות מקומית.

לכן, לא מצאתי נימוקים חזקים במנחמיה שיצדיקו מינוי ועדה קרואה. השירותים במקום ניתנים. הבעיה היא של תפקוד או של ניהול אדמיניסטרטיבי של הרשות המקומית. לעניין הזה יש לנו פתרונות.

מעבר לכך, צריך להבין שמינוי ועדה קרואה ליישוב כלשהו יש לו משמעות גדולה מאוד לאוצר המדינה. פירוש הדבר שאני בעצם לוקח על עצמי לממן את כל הגירעונות שלו, ואת זה אני לא מוכן לעשות בהינף-יד. אני רוצה לתת אפשרות לחברי המועצה שנבחרו על-ידי התושבים במקום לעשות את מה שמוטל עליהם. אם החשב המלווה יגיע בתוך תקופה מסוימת למסקנה, שלא ניתן להמשיך בצעד הזה, אני בהחלט לא אתבייש ולא אפחד גם לנקוט צעד של מינוי ועדה קרואה, שהוא, כפי שאמרתי, צעד דרסטי מאוד.

אישור תוכנית המיתאר של אל-מעלקה שליד אום-אל-פחם

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את שר הפנים ביום ט"ו באב התשנ"ו (31 ביולי 1996):

תוכנית המיתאר של היישוב אל-מעלקה שליד אום-אל-פחם הוגשה לוועדה המחוזית לפני שש שנים. התוכנית המליצה לצרף את אל-מעלקה כשכונה לאום-אל-פחם.

עקב עיכוב אישור התוכנית, נמצאים בתי השכונה בסכנת הריסה, ועל התושבים מוטלים קנסות של אלפי שקלים.

רצוני לשאול:

1. מדוע מתעכב אישור התוכנית?

2. האין להשהות את הוצאת צווי ההריסה והטלת הקנסות עד לאישורה?

שר הפנים א' סויסה:

1. בתאריך 22 במאי 1995 נשלחו ליזמי התוכנית התיקונים שיש להכניס בתוכנית בטרם הפקדנה. עד היום טרם הוגשו התוכניות המתוקנות, וכל עוד הן לא תוגשנה לא תופקד התוכנית להתנגדויות.

2. אין לשר הפנים סמכות היכולה להשהות צווי הריסה וקנסות שהוטלו על-ידי בית-המשפט ולעכב הליכים משפטיים. הנושא נמצא בסמכות היועץ המשפטי לממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בשארה, יש לך שאלה נוספת?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אין טעם.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לשר הפנים.

חילופי גברי בוועדות הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת רפאל פנחסי. בבקשה.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להודיע בזאת על חילופי גברי בוועדה כדלקמן:

מטעם סיעת העבודה: בוועדת החוקה, חוק ומשפט, במקום חבר הכנסת דוד ליבאי, שהגיש את התפטרותו מהכנסת ביום 13 באוקטובר 1996, יכהן חבר הכנסת חיים רמון.

השלמת הרכב ועדות הכנסת

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

הודעה נוספת.

מטעם סיעת הליכוד: במקום הפנוי בוועדת החוקה, חוק ומשפט ייכנס חבר הכנסת ראובן ריבלין.

בוועדה למאבק בנגע הסמים, במקום הפנוי לסיעת הליכוד ייכנס חבר הכנסת ראובן ריבלין.

אני מבקש את אישורה של הכנסת להודעה האחרונה, על איוש המקום הפנוי מטעם סיעת הליכוד בשתי ועדות. על חילופי גברי אין צורך בהצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו צריכים להצביע על מינויו של חבר הכנסת ראובן ריבלין בשתי הוועדות. נא להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד הצעת ועדת הכנסת – רוב

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת ועדת הכנסת לבחור את חבר הכנסת ר' ריבלין לחבר ועדת החוקה, חוק ומשפט והוועדה למאבק בנגע הסמים נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

המינוי אושר. תודה רבה לכם.

הצעת חוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות) (תיקון – בחירות ראשונות).

התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת ח' מירום)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום והצעות חוק. הצעת חוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות) (תיקון – בחירות ראשונות), התשנ"ו-1996 – הצעת חוק פ/50, של חבר הכנסת חגי מירום. הנמקה מהמקום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כבוד שר הפנים, אני מתכבד להציג בקריאה טרומית, בהנמקה מהמקום, את הצעת חוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות) (תיקון – בחירות ראשונות), התשנ"ו-1996.

אני מנמק מהמקום מפני שיש הסכמה של הממשלה, של משרד הפנים, ואני מודה לשר הפנים על הסכמתו.

אני רוצה לספר לחברי הכנסת בקצרה, כי מדובר בהצעת חוק שבאה להסדיר את הבחירות במועצות האזוריות, כך שבסופו של תהליך יגיעו כל המועצות האזוריות למועד אחד שבו יתקיימו הבחירות במועצות האזוריות – ביום אחד, בתאריך אחד, ולא באופן ספורדי ופרוס כמו שזה נהוג עכשיו.

העניין הזה החל בחקיקה של סגן השר דוד מגן כשהוא היה חבר כנסת ואני ממשיך אותה.

אני רוצה להוסיף ולומר, שהצעת החוק שאני הנחתי כאן אינה משקפת במלואן את ההסכמות שהגענו אליהן עם משרד הפנים בישיבה שהיתה ביום 8 בינואר 1996 בוועדת הפנים. אנחנו הגענו שם לשינויים כלשהם. הם לא מופיעים בהצעת החוק כאן, אבל הם מוסכמים עלי ונתבקשתי לומר את זה במפורש כחלק מההסכמות שלי עם הממשלה.

על כן, אני מבקש מחברי הכנסת כולם לתמוך בכך. יש בידי תשובות מכל ראשי המועצות האזוריות – או כמעט מכולם, ללא הבדל מפלגות – שתומכות בחקיקה הזו. אנחנו נמשיך ונלווה את החקיקה הזו וגם נתייעץ עם משרד הפנים, מתוך מגמה להגיע לחקיקה שתהיה גם ראויה בעיני משרד הפנים וגם על דעתי כמציע הצעת החוק.

אני מבקש את תמיכת חברי הכנסת. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אדוני שר הפנים, אנא השב מן הדוכן.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, אני חושב שהצעת החוק הזאת היא הצעה ראויה, ואני חושב שהגיע הזמן לאחד את תאריכי הבחירות בכל הרשויות המקומיות בישראל, או לפחות להבחין בין תאריכי הבחירות במועצות האזוריות לבין תאריכי הבחירות ברשויות המקומיות ובעיריות.

אנחנו תומכים בשינויים שעליהם דיבר חבר הכנסת מירום.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת טלב אלסאנע מבקש להסיר את ההצעה. חבר הכנסת מירום, הצעתו של חבר הכנסת מגן נפלה לפני כמה כנסות על חודו של קול בהצבעה דרמטית ביותר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מעניין של מי היה הקול.

היו"ר ד' תיכון:

בטח של חבר הכנסת מירום.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לציין, שיש הצעת חוק שעברה בקריאה ראשונה, שנייה ושלישית, של חבר הכנסת דוד מגן, שבה הוא ציין, שבחירות ייערכו בתוך ארבע שנים מיום כינון של המועצות האזוריות, ובאישור ועדת הפנים אפשר להאריך את תקופת כהונתה של המועצה האזורית בשנה אחת נוספת.

בנגב היו שתי מועצות אזוריות. מועצה אזורית אחת, משוש, אשר כללה את היישובים כסייפה, ערוער ושגב-שלום, ומועצה אזורית שנייה – שוקת. אף שהיישובים בשתי המועצות האזוריות הם יישובים ערביים, השמות הם משוש, שוקת, וכנראה חסרים שמות ערביים שישקפו את המצב לאשורו.

לאחר שחלפו ארבע שנים מיום כינון המועצות האזוריות, במקום להכריז על עריכת בחירות במועצות האזוריות, או לחלופין להכריז על הקמת מועצות מקומיות תחתן – היינו, לפרק את המועצות האזוריות, להכריז על הקמת מועצות מקומיות ולהכריז על בחירות – משרד הפנים, לפני הבחירות, הכריז על פירוק המועצות האזוריות, על הקמת מועצות מקומיות, ובמקום לערוך בחירות לאחר תקופה כל כך ארוכה, ארבע-חמש שנים, של מינויים ותחלופה של ראשי מועצות אזוריות, הוחלט על הקמת מועצות מקומיות, ואנחנו התבשרנו על מינויים של ראשי מועצות שהם מחוץ ליישובים.

אבל הבעיה החמורה היא לא המשך האפסטרופוסות, לא המשך שלילת זכותם של אנשים לנהל את חייהם בעצמם. הייתי כולי תקווה שלאחר הרבה זמן תופסק התופעה הזאת של מינויים, אלא שלמועצות המקומיות הממונות לא נקבע פרק זמן אשר בסופו יוכרז על עריכת בחירות. בעוד שנתיים ייערכו בחירות בכל המועצות המקומיות במדינה. מדוע – אני מפנה את השאלה לשר הפנים – כשהיו בחירות בכל המועצות המקומיות במדינה בעוד שנתיים, לא יתקיימו בחירות במועצות המקומיות בכל היישובים הממונים, לרבות במועצות המקומיות הבדואיות ולרבות במועצות המקומיות הערביות? אני יודע שגם בגליל יש מועצות מקומיות שיש בהן מינויים. יכול להיות שצריך פרק זמן להכנת היישובים, יכול להיות שצריך פרק זמן להתארגנות טכנית לעריכת הבחירות מבחינת רשימת הבוחרים, המצביעים וכדומה, אבל מכאן ועד עוד שנתיים, יש לנו זמן מספיק וצריך להפסיק את התופעה של המינויים.

זאת לא בעיה אחת ויחידה. טוב יעשה שר הפנים אם יבוא ויחליט, שבעוד שנתיים לא יהיו עוד מועצות ממונות, כל המועצות המקומיות במדינת ישראל יעברו בחירות ביום אחד, במועד אחד, ובזה יבוא קץ לתופעה המבישה של מועצות ממונות. זה דבר אחד.

דבר שני שאני מעלה בהזדמנות הזאת, ברשות היושב-ראש, כשנמצא פה שר הפנים שהוא גם שר הדתות: לפני הבחירות המליצה הוועדה למינוי קאדים למנות שני קאדים שרעים, אחד בגליל ואחד בנגב. עד היום, אף שיש בתי-דין שרעיים ללא קאדים, שר הדתות לא משלים את המינויים האלה והם לא נכנסים לתוקפם. יש אוכלוסייה גדולה הנזקקת לשירותם של בתי-הדין השרעיים, ואין קאדים

בבתי-הדין השרעיים האלה. מדוע לא להשלים את המלאכה ולא להכניס לתוקף את המינויים האלה כשמדובר בצעד שהוא טכני, אבל פותר בעיה מאוד רצינית, ולא לתת לאנשים להמשיך ולסבול מהעדר שירות מתאים?

היו"ר ד' תיכון:

מה אתה מבקש?

דוד אזולאי (ש"ס):

להשאיר את המצב הקיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לאור חשיבות ההצעה של חבר הכנסת חגי מירום ולאחר ששקלתי את העניין, לא אתנגד להצעתו.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, אדוני. ידעתי למה שאלתי. אתה יכול לעשות רק דבר אחד: לבקש להסיר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מבקש להסיר.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר.

חגי מירום (העבודה):

נדמה לי שיש לי זכות תשובה. לא?

היו"ר ד' תיכון:

יש לך זכות תשובה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, חברי הכנסת, הנה לנו דוגמה קלאסית איך אנחנו רוצים ללכת להליך מקוצר של הנמקה מהמקום – חבר הכנסת עומד שם בצד, הממשלה מסכימה – והנה אנחנו מאפשרים בכל זאת לחבר כנסת להתנגד, ואחר כך חבר הכנסת המציע יכול לעלות שוב, מה שמחייב אותנו, לפי דעתי, בוועדת הכנסת לשקול איך ליצור מצב פרופורציונלי, שאם יש הנמקה מהמקום ומדובר בהליך מקוצר, לא נהפוך אותו להליך מתמשך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה מראה שתמיד ההליכים המקוצרים הם הארוכים ביותר.

חגי מירום (העבודה):

כן.

הדברים שהעלה כאן חבר הכנסת טלב אלסאנע הם דברים רציניים וראויים, אבל הם לא בדיוק שייכים לעניין הזה, ואני מבקש מחברי הכנסת, לנוכח הסכמת השר והממשלה, לתמוך בהצעת החוק. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

רבותי, אני כבר אמרתי: אם מבקשים לתקן את התקנון, הכתובת היא ועדת הכנסת. נכון שיש כאן עיוות, שאני נאלץ לתת לחבר הכנסת טלב אלסאנע לדבר במשך חמש דקות ולבסוף הוא אומר לי שהוא תומך. זה לא.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד העברת הצעת חוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות) לדיון בוועדת הפנים? מי נגד?

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק המועצות האזוריות (מועד בחירות כלליות) (תיקון בחירות ראשונות), התשנ"ו-1996, לדיון מוקדם

בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 18, נגד – אין, נמנעים גם כן לא קיימים. הצעת החוק עוברת לדיון לשם הכנה לקריאה ראשונה בוועדת הפנים. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

יחסי ישראל-ארצות-הברית

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לנושא הבא: יחסי ישראל-ארצות-הברית, הצעה לסדר-היום מס' 430, מאת חבר הכנסת רפי אדרי. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי השר המשיב?

היו"ר ד' תיכון:

שר החוץ. הוא ישנו, הוא לידך.

רפאל אדרי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר החוץ, כנסת נכבדה, רק ארבעה חודשים חלפו מאז כוננה הממשלה החדשה, וכבר נדרשת כנסת ישראל לדון באחת השאלות המרכזיות המשפיעה במישרין על יכולתנו הכלכלית, הפוליטית והדיפלומטית, שאלה אשר עד לפני ארבעה חודשים לא עלתה כלל לדיון אלא בהקשרים חיוביים – שאלת עתיד יחסינו עם ארצות-הברית, מעצמת-העל היחידה בעולם.

אני בא לפניכם על מנת להתריע בעוד מועד, כדי למנוע החרפה ביחסים בין ישראל לארצות-הברית, ידידתנו הנאמנה, ידידה שתמיד התייצבה לצדנו כל אימת שנדרשנו לכך: מאז הניצחון במלחמת העולם השנייה על-ידי בעלות הברית, דרך מלחמות ישראל, ובעיקר הרכבת האווירית במלחמת יום הכיפורים ומלחמת המפרץ, בקמפ-דיוויד, במענקי הסיוע של מיליארדים, ועד מתן החסות למהלכי הסכמי אוסלו, השלום עם ירדן ו"שלום חבר". ספק מה היה כוחה הצבאי, הכלכלי והחברתי של ישראל ללא הסיוע המוסרי והכלכלי הבלתי-מונתנה, וללא גבולות כמעט, של ארצות-הברית, על כל נשיאה, מטרומן ועד ביל קלינטון.

כיום, יותר מאשר אי-פעם, ארצות-הברית היא המעצמה היחידה בעולם שיכולה להשפיע על מהלכים מדיניים עולמיים. לראיה, הנוכחות של מר דניס רוס, עוזר מזכיר המדינה האמריקני, באזורנו, במשא-ומתן המתנהל בין ישראל לפלשתינים בעקבות אירועי הדמים. זה תפקיד, אדוני היושב-ראש, שרק ארצות-הברית יכולה למלא, אחרי אירועים מיותרים שבהם התגלתה הממשלה כבעלת שיקול דעת מוטעה, יכולת קבלת החלטות שגויה של ראש הממשלה, חוסר יכולת לקרוא את המפה ואי-התחשבות ברגשות ובצרכים של יתר העמים שבאזור, לרבות ירדן ומצרים.

לכל הדעות, עושה דניס רוס עבודה מצוינת, וללא הנוכחות הזאת, הסיוע והתמיכה לגישור בין עמדות הצדדים – השיחות עם הפלשתינים היו מגיעות למבוי סתום, שאין לדעת לאן היה מוביל.

אני גורס, כי המשא-ומתן בין הצדדים צריך להיות ישיר כמו שהיה בהסכמי אוסלו. רק כך הגענו עם הפלשתינים ועם הירדנים לתוצאות חיוביות ולפירות השלום. והנה היום, בגלל מחדלים, המשא-ומתן אינו ישיר אלא עקיף ומסורבל יותר. זוהי תוצאה של אטימות וכישלון. מובן שנוכחותו של דניס רוס עדיין רצויה באזורנו, אבל ישראל צריכה להניע את המשא-ומתן בעצמה, ללא נוכחות של ביי-סיטר או מטפלת. במצב האופטימלי יגיעו מנהיגי האזור רק לטקס החתימה בבית הלבן, אולם על הדברים יחליטו ביניהם. אין סיבה שלא יהיה כך עם הפלשתינים ועם ירדן, בדיוק כפי שהיה עד לפני ארבעה חודשים.

ממשלת ישראל צריכה להבין, כי גם עמידה על האינטרסים הישראליים אינה מחייבת השפלה וביזוי של הצד השני. לא כל דרישה אמריקנית, בוודאי לא כל דרישה ערבית, אנחנו צריכים לקבל. אולם גם אם איננו מסכימים לעמדת האחר, צריך לדעת להגיד את זה בלי 'הירות ובל' התנשאות כלפי הצד השני, מתוך שמירה על כבודו ועל התפיסה שהיושב מולנו אינו פחות חכם מאתנו. את זה, רבותי חברי הכנסת, הממשלה עדיין לא למדה, לצערי, בהתנהגותה כלפי האמריקנים או כלפי הערבים. לאמנות המשא-ומתן יש חשיבות מרובה ביצירת אווירה חיובית, ולמען השגת המטרה בדרכים חכמות ונבונות.

אדוני היושב-ראש, הרבה טעויות עשה ראש הממשלה עם האמריקנים: אי-עמידה בהבטחתו לנשיא האמריקני ביל קלינטון לגבי פינוי חברון על-פי לוח-זמנים שהבטיח – בתוך 45 יום; מסירת דיווח מוטעה ושגוי לאמריקנים בעניין עירק, כפי שדיווח מר זאב שיף, הפרשן הצבאי של "הארץ"; אי-גילוי גמישות מדינית, ובתוך כך ביזוי מוסד הנשיאות האמריקני, ועוד. לא כך צריכה לנהוג ישראל בחבריה, ובמקרה הזה – בידידתנו הטובה ביותר.

אם עד לפני ארבעה חודשים עוד דובר על ברית הגנה בין המדינות – הישג צבאי מזהיר של יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ושל שמעון פרס – היום השאלה היא, איך עוצרים את ההידרדרות. בעוד רבין, זיכרוננו לברכה, ופרס התקבלו בווישינגטון בכבוד מלכים, בוששו במהלך הפסגה האחרונה בכירי הממשל האמריקני לפגוש נציגים ישראלים. דבר זה לבדו צריך להדליק נורה אדומה בירושלים. על כך נוסף את הערת ראשי אייפא"ק – הנשיא והמנכ"ל – אשר הגיעו בשבוע שעבר ארצה במיוחד כדי להזהיר את מר נתניהו מפני ההידרדרות ביחסים.

אדוני שר החוץ, בכוחך אתה לתקן את אשר התקלקל בתקופה האחרונה. בחודש נובמבר תבחר ארצות-הברית נשיא. הממשל שייבחר – וכנראה יעמוד בראשו הנשיא קלינטון – לא יהיה אותו ממשל. לכן מוטב לראות עוד היום את התמונה כפי שהיא ולא להסתתר תחת הצהרות הרגעה שאין להן אחיזה במציאות. עכשיו, זה הזמן לשיפור היחסים גם במהות, באמצעות קידום תהליך השלום, וגם בפרטים – על-ידי מחוות ותשומת-לב מיוחדת.

עם סיום המלחמה הקרה, צומצמו האינטרסים של ארצות-הברית באזור, אולם עם ישראל ממשיך להוקיר את המאמצים האמריקניים בסיוע להבטחת שלומנו ולהודות עליהם. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לחבר הכנסת רפי אדרי. ישיב שר החוץ, בבקשה.

שר החוץ ד' לוי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בטרם אתייחס לדברים שבגינם ביקש חבר הכנסת אדרי הנכבד להעלות את הנושא על סדר-היום, בהסתמכו על אי-אלה פרסומים המתייחסים לארגון איפא"ק ולעומדים בראשו, כאילו באו להזהיר את ישראל מפני הידרדרות – דבר שהוא מופרך לחלוטין, ועוד אוכיח זאת – אני רוצה להתייחס לדברים שבהם פתח את נאומו: רק ארבעה חודשים חלפו מאז קמה ממשלה חדשה, והנה נקראת הכנסת לדון בסוגיות כלכליות ומדיניות.

וכי זה דבר יוצא מן הכלל? במה היתה דנה הכנסת, ומה היתה עושה אופוזיציה, אם לא היתה מנצלת את זכותה הפרלמנטרית להעלות נושאים על-פי תפיסתה, אמונתה ודרכה; ומטבע הדברים דרך זו מנוגדת לדרכה של הממשלה. בכלל הזה של ח"י הכנסת, האם יש דבר יוצא דופן בכך שהנה הכנסת נקראת לדון? מה זה – "הוזעקה"? מפאת החומרה, או שזהו ניצול טבעי של זכותו של חבר כנסת מהאופוזיציה להעלות דבר? הוא מעלה דבר לסדר-היום, והנה הוא זועק: הכנסת נקראת לדון. וכי הוא היה מוותר?

אכן, אדוני היושב-ראש, מאז נבחרה הממשלה החדשה – – –

רפאל אדרי (העבודה):

אולי לא הקשבת, דיברתי על היחסים הכלכליים והמדיניים בין ארצות-הברית לבין ישראל.

שר החוץ ד' לוי:

הקשבתי היטב. מייד אגע בזה. אני מתייחס לפתיחת הנאום שלך, לכן בחרתי להעמיד את הדבר הזה בפרופורציה הנכונה. בהזדמנות זו התייחסת לשיחות עם הפלשתינים. אני מודה לך על ההזדמנות הזאת שנתת לי, אם כי זה לא היה כלול ביחסים בין ארצות-הברית לישראל.

אדוני היושב-ראש, על הכנסת לדעת: מאז חזרנו מוויינגטון נכנסנו לשיחות אינטנסיביות עם הרשות הפלשתינית, עם נציגיה אשר נקבעו על-ידה לנהל את השיחות, כדי לפתור את הסוגיות העומדות על הפרק. אני יכול לומר לכנסת: בניגוד לאווירה הפסימית המופצת במתכוון, אולי כטקטיקה לשיפור עמדה – כלל ידוע במשא-ומתן – אין מקום לפסימיות. ממשלת ישראל ניגשה לשיחות האלה במטרה לפתור את הבעיות. יש לנו סוגיות אשר שמנו אותן על השולחן, ואשר יש והיה צורך לתת עליהן מענה. מדובר בחיי אדם, מדובר בשאלה, באיזה מצב נוכל להתקדם הלאה במשא-ומתן אל הסדר הקבע. יש לנו עוד תחנות. ממשלת ישראל, אשר אימצה את התהליך, מתכוונת להתקדם בו, עד להשגת היעד הנכסף – קרי: הסדר הקבע.

האווירה שמנסים להפיץ היום מנוגדת לחלוטין לשיחות ולהתקדמות בפתרון הסוגיות העומדות על סדר-היום. אולי מאן דהוא, יש לו הרושם שכעת, כאשר נדמה שהכול מסביב לוחצים, אזי יש לו זמן; אולי הוא לא מעוניין כלל בפתרון הבעיה או בהתקדמות, והוא חושב שכדאי להתעכב וליצור אווירה ואקום. אני חושב שטעות בידו, והוא איננו קורא נכון את התמונה.

דוד צוקר (מרצ):

איזה אינטרס יכול להיות לו?

שר החוץ ד' לוי:

אינני יודע אם אתה מומחה לכל מה שהוא חושב, והיו דברים מעולם.

דוד צוקר (מרצ):

-- --

שר החוץ ד' לוי:

יופי, אני לא יכול לדבר בשמו. אני מדבר בשם ממשלת ישראל, אשר נכנסה בכוונה לקדם ולפתור את הסוגיות; בשיחות בין הצדדים יש התקדמות רבה מאוד, ואפשר לפתור את מה שנותר בשעות ספורות. ישראל מצפה להיענות, כדי לגמור ולסגור את הנושא העומד על סדר-יומנו. גילינו לא רק פתיחות, אלא גם נכונות להתקדם, ומהר. ובשטח, בשיחות בין הצדדים, יש התקדמות מרשימה מאוד, ומה שצריך הוא שמר ערפאת יחדול לנסוע ממקום למקום – וזו קריאתי אליו – כאילו יש לו כל הזמן שבעולם. אם כך ימשיך, גם לממשלת ישראל יש הזמן. עליה לא נופלת ולא תיפול שום אשמה.

לכן, אני קורא לו לתת אור ירוק לחבריו לסגור, בידעו – והוא יעביר למנהיגים ערבים – שיש התקדמות ברוב הנושאים, ואני יודע על מה אני מדבר. אין מקום למשחקים האלה, משום שהנושא רציני ויש גישה רצינית ואחראית של ממשלת ישראל. זו תקוותי בכל אופן. אי-אפשר, אפילו מצד אופוזיציה, להצדיק תמיד את הלחץ הבא מבחוץ ולהטיל תמיד את האשם על הממשלה.

דוד צוקר (מרצ)

-- --

שר החוץ ד' לוי:

תן לי להמשיך, בבקשה.

לכן, זאת תקוותי, אדוני היושב-ראש, ואם הוא יגלה את האחריות הזאת, אני חושב שבתוך יממה אנחנו יכולים לסגור את העניין בהסכם ונוכל להתקדם הלאה. זו תקוותי. אין מקום למשחקים כעת, המצב הוא רציני. עמדת ממשלת ישראל רצינית ואחראית, והמצב בשיחות הוא של התקדמות מרשימה, פתיחות משני הצדדים וסיכוי לגמור את ההסכם בתוך שעות.

לכן, מעל במת הכנסת אני יוצא בקריאה אל מר ערפאת: מאחר שישבנו והתקדמנו, והדברים עומדים להיסגר ומחכים רק לאור ירוק מצדך, תן אותו ואל תציב אור אדום, משום שהעתיד שלנו, אסור שיהיה אדום.

אדוני היושב-ראש, אשר ליחסי ארצות-הברית וישראל, ארצות-הברית וישראל ידידות ובעלות ברית קרובות. אלו יחסים ארוכים, שמשתפרים כל העת, נבנים קומה על קומה, ללא הבדלי ממשלות בישראל. הברית היא בין מדינות ובין עמים. לארצות-הברית ולישראל יחסים מיוחדים וקרובים. יחסים אלו לא נפגמו.

מתקיים שיתוף פעולה הדוק בין שתי המדינות, לא רק בקידום המשא-ומתן לשלום, אלא גם בקשת של נושאים, מהחשובים ביותר, אסטרטגיים, ביטחוניים, מדיניים וכלכליים.

הממשלה בישראל מייחסת חשיבות לתיאום, לשיתוף פעולה ולהידוק היחסים עם ארצות-הברית. אנו מקיימים דו-שיח פתוח וגלוי עם הממשל האמריקני, כידידים וכשותפים. גם אם יש מדי פעם מחלוקת בנושא זה או אחר, הדבר נעשה על בסיס הידידות והקשר בין שתי המדינות. אין מקום לדבר במונחים של עימות, של משבר, של לחץ או איום. אין מקום לזה כלל וכלל.

בבסיס היחסים המיוחדים בין שתי המדינות: אמונה משותפת בדמוקרטיה, שאיפות וערכים משותפים. יסודם בקרבה שבין שני העמים וביחס שישראל זוכה לו בממשל ובקונגרס. היחסים עם ארצות-הברית נמצאים בנקודת שיא, ושאיתנו לא רק לשמור אותם ברמה הקיימת, אלא גם להוסיף ולפתחם.

אנו פועלים לשמירת שיתוף הפעולה והאמון המלא בין הממשל האמריקני לממשלת ישראל. אנו מייחסים ליחסים אלה חשיבות רבה.

חשיבותה של ארצות-הברית בעולם ובאזור, כמו יחסיה הטובים עם ישראל, באו פעם נוספת לביטוי במפגש בווישינגטון. ארצות-הברית, הנשיא קלינטון ומזכיר המדינה כריסטופר נחליצו מתוקף אחריותם, אך גם בזכות מעמדה והשפעתה של ארצות-הברית על הצדדים, למפגש בווישינגטון. מפגש זה הוכיח את תרומתה של ארצות-הברית כגורם מייצב, מסייע ויוצר אווירה המאפשרת לצדדים להידבר.

צריך לזכור מה קרה. לולא היוזמה הזאת, אולי היינו נכנסים לימים קשים. לא היה אפשר לסבול, ולא נסבול, אלימות. עם כל שאיתנו לשלום – ואנחנו רוצים באמת ליישם את המדיניות שלנו, כפי שהיא חרותה בקווי היסוד של הממשלה הזאת, להתקדם לשלום – לא נסבול אלימות ולא נשלים עם יריות על חיילינו. לא זאת הדרך, כי היא לא מקובלת, ואנחנו דוחים אותה על הסף. אין בכוחה לקדם דבר טוב כלשהו, אלא היא תביא אותנו להגיב, ובחומרה ובתקיפות.

אני שמח על שבמפגש הזה, אשר התקיים בווישינגטון, לא רק הנשיא קלינטון נתן ביטוי לערך העליון של הידברות כדרך יחידה, ושלל שלילה מוחלטת של כל צורת אלימות ושימוש בנשק. לכל אורך המשא-ומתן, אדוני היושב-ראש – גם זה המתנהל עתה, ועיקרו להשלים את הטיפול ביישום הסכמי הביניים – ארצות-הברית אינה כופה על הצדדים את עמדותיה או מחליטה עבורם. התפקיד האמריקני הוא של מי שמקל על הצדדים את המשא-ומתן ויוצר אווירה נוחה להמשך המשא-ומתן. בקידום ובעידוד תהליך השלום, בתיאום עם ישראל ובאמון שלו זוכה ארצות-הברית מהצד השני יש חשיבות רבה למעמדה של ארצות-הברית. אין מקום לטעות, אדוני היושב-ראש; אין מדובר בקביעה במקום הצדדים. ההחלטות הן של הצדדים בלבד.

לגופם של הדברים שהובאו כאן, דיווחי התקשורת על מטרת שליחות נשיא אייפא"ק ומנכ"ל הארגון, הרי מעבר להכחות שמסרו האנשים עצמם עוד לפני שנפגשו אתם ובפגישות שקיימו עמם, לא היה כל ביטוי לאזהרות שהתקשורת ייחסה להם. הם לא הזהירו ולא התריעו מפני כרסום ביחסים, כביכול. מאז הקמתו עושה אייפא"ק עבודה חשובה לטיפול יחסי ארצות-הברית-ישראל. מעת לעת מבקרים ראשיו ופעיליו בארץ, כדי להתרשם, לפגוש את חברי הממשלה, בכל התקופות. גם עתה יש

לנו אתם דו-שיח פתוח, ידידותי, המושתת על אינטרס עמוק מאוד, שאנחנו עושים לחיזוקו. דווקא מראשי אייפא"ק שמענו בצורה ברורה על המשך שיתוף הפעולה ועל פעולותיהם לחיזוקו.

אני חוזר ואומר: היחסים עם ארצות-הברית טובים והדוקים כתמיד. הממשלה תמשיך במדיניותה לעשות להידוק יחסים אלה. אני אישית נמצא בקשר מתמיד ושוטף בנושאים רבים עם מזכיר המדינה כריסטופר, ובפגישות שלי עמו חוזרות ומתחזקות לא רק ההכרה, אלא גם עובדת רצונה של ארצות-הברית להמשיך ולחזק יחסים אלה בדיאלוג פתוח, בעצה מדי פעם ובשיתוף פעולה ובחיזוק שיתוף פעולה זה בתחומים רבים וחשובים מאוד.

מאז כוננה הממשלה יצרנו קשרי עבודה טובים עם הממשל. סוכמו דפוס עבודה בינינו לבין הממשל. בהזדמנות זו, אדוני היושב-ראש, אבקש למסור לכנסת, שכחלק משיפור והידוק שיתוף הפעולה בין שתי הממשלות, יתקיים בוועידת ראשון בחודש הבא מפגש ראשון של ועדה משותפת, שאותה הקימונו, והיא תדון בנושא הטרור, לצורך חילופי דעות, הערכות והיערכות ועדכון הדדי.

סוכם גם על חידוש התיאום המדיני בדרג הגבוה בין שני משרדי החוץ. המפגש של ועדות נוספות בתחום הזה יתקיים בסוף חודש נובמבר ויוקדש לחילופי הערכות מדיניות על הנעשה באזור שלנו ובאזורים השונים בעולם.

לסיכום דברי, אדוני היושב-ראש, היחסים בין שתי המדינות טובים, נמשיך לעשות לחיזוקם ולטיפולם. אין זה אומר שמדי פעם לא יתגלו – כבעבר, גם בעתיד, ויכול להיות שיתגלו – חילוקי דעות. נעשה את הבירור כידידים, אשר לא רק אינטרסים משותפים להם אלא ערכים עמוקים, הקושרים לא רק מדינות אלא עמים.

אני הייתי מקווה שחבר הכנסת רפי אדרי יסתפק בדברי אלה. אם יאמר שלא – אין לי שום התנגדות להעברת הנושא לוועדה. תבחר.

רפאל אדרי (העבודה):

לוועדה.

שר החוץ ד' לוי:

לוועדה. אני מסכים להעברת הנושא לוועדה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה מבקש להסיר. דקה, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, שמעתי בקשב את דבריו של שר החוץ בדברו על תהליך השלום, שהוא ביסוד קיומנו במדינה הזאת. הוא אומר, שהוא מצפה לאור ירוק מערפאת, מצפה להיענות של הצד שכנגד לדרישות ישראל, וכך הוא מבשר לנו שבתוך שעות, אולי, תהיה התקדמות.

אני חושב, שאם זו הדרך שנקטה ממשלת הליכוד והיא ממשיכה לנקוט עד היום, אין לצפות לא לאישור ולא לשעות קרובות. משא-ומתן עושים כאשר שני הצדדים הולכים זה לקראת זה. אני הייתי מצפה לשמוע ממנו שאכן תהיה נסיגה מחברון, שאכן תהיה – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – – קיומה של ההתחייבות הישראלית, שהיא כתובה וחתומה זה שישה-שבעה חודשים.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת חיים דיין, שב בשקט, תורך לשמוע עכשיו.

היו"ר ד' תיכון:

תסיים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

עכשיו אתה רק תשמע.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דיין, תן לו לגמור, הוא כבר היה אמור לסיים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מצפה, כבודו, מממשלת ישראל, שהיא אכן תקיים את ההתחייבויות החתומות שהיא התחייבה לקיימן. כמה זמן צריך כדי לקיים זאת?

היו"ר ד' תיכון:

תסיים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כמה זמן צריך בשביל לקיים את ההסדרים שכבר נחתמו לפני חודשים רבים?

צבי הנדל (מפד"ל):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

עוד משפט אחד — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת הנדל. חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

עוד משפט אחד, אני מסיים, אדוני. אנחנו מקבלים פה, רוב סיעות הבית שהן אחוז מסיעות הבית, קיבלו במשכן הכנסת את חברי המשלחת הפרלמנטרית הפלשתינית. הם אמורים להיכנס ליציע, ואני מבקש לברכם בשמי ובשם כל אלה – –

בנימין אלון (מולדת):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — שמסכימים לתהליך השלום ורוצים — —

היו"ר ד' תיכון:

תסיים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — שיהיה אכן שלום. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

— — — חבר הכנסת דהאמשה — — —

בנימין אלון (מולדת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

— — — לא למשוך את החבל יותר מדי.

רבותי, חבר הכנסת אלון, אפשר לקרוא לשלושתכם לסדר? רבותי, חבר הכנסת אורון, אתה יכול להסתובב אלי? אני רואה שאתה עם הפנים לאיזו נקודה זה כחצי שעה, ואני לא מבין למה.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

תשמע, הרי אני יודע בדיוק כמון.

חיים אורון (מרצ):

לא, תאמין לי שלא.

היו"ר ד' תיכון:

כל הזמן אתה יושב עם הפנים לצד ההוא.

חיים אורון (מרצ):

זו בעיה של אורך הרגליים.

היו"ר ד' תיכון:

כן, כן, גם את זה אני מכיר.

חבר הכנסת רפי אדרי, אתה מסכים להעברת הנושא לוועדה?

רפאל אדרי (העבודה):

כן, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אנחנו נצביע. מי בעד העברת הנושא לדיון בוועדת החוץ והביטחון? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 19

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 19, נגד – 2, אין נמנעים, הנושא עובר לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

הצעת חוק לתיקון פקודת החברות (נציגות לשני המינים בדירקטוריון של חברה

ציבורית), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת ח' אורון)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו מתקדמים. הצעת חוק פ/36, הצעת חוק לתיקון פקודת החברות (נציגות לשני המינים בדירקטוריון של חברה ציבורית), התשנ"ו-1996, מאת חבר הכנסת חיים אורון – הנמקה מהמקום, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להגיש הצעת תיקון לפקודת החברות, שעיקרה, שבדירקטוריון שבו לא מכהנת ולו אשה אחת מקרב נציגי הציבור, תמונה לפחות דירקטורית אחת על-ידי מי שממנה דמ"צים – דירקטורים מטעם הציבור – בדירקטוריון מהסוג הזה.

אני יודע שהצעות מהסוג הזה מותקפות משני כיוונים. הן מותקפות מהכיוון שאומר: רק אחת?

אני רוצה להביא לידיעתה של הכנסת את העובדה שאני, בהחלט בגאווה מסוימת, מציין אותה כאן, שבשנת 1993 תוקן חוק החברות הממשלתיות ונקבע ייצוג הולם לנשים בדירקטוריונים של חברות ממשלתיות.

בנתונים שקיבלתי מ"נעמת", נכון ליולי 1996, יש היום 25% דירקטוריות בדירקטוריונים בחברות ציבוריות.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

חיים אורון (מרצ):

יש היום 25% דירקטוריות בדירקטוריונים בחברות הממשלתיות. כאשר חוקק החוק היו בין 2% ל-3%.

אני מאמין, שקבלת החוק הזה תביא לגיוון רב יותר של הרכב הדירקטוריונים, להתייחסות רבה להיבטים מיוחדים של בעיות מסוימות שקיימות בחברות שונות ולפתיחת מסלול קידום נוסף לנשים שדירקטוריונים הוא אחד התחומים החשובים בו. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אדוני ממלא-מקום שר המשפטים משיב? בבקשה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני רוצה לברך את המציעים של הצעת החוק. ועדת שרים לחקיקה קיבלה החלטה לתמוך בה, ואנחנו רואים בה התקדמות חשובה בכל הנוגע לשוויון בין המינים, ומקווים שהכנתה בוועדה שאליה היא תגיע תסתיים במהרה. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אני מבין שחבר הכנסת רענן כהן מבקש להסיר.

חבר הכנסת אורון, לא שמעתי את הצעתך, אבל אתה מציע למנות לפחות אשה אחת?

חיים אורון (מרצ):

בדירקטוריון בחברה ציבורית שאין בו אף אשה אחת מקרב הדמ"צים, תמונה לפחות אשה אחת.

היו"ר ד' תיכון:

יש שני דמ"צים בכל חברה. אתה מציע שאחת תהיה חברה?

רענן כהן (העבודה):

50%.

חיים אורון (מרצ):

אם אין אף אשה אחת – – –

רענן כהן (העבודה):

הוא רוצה 50%.

חיים אורון (מרצ):

– – – יש לי הרגשה – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני תמכתי בעניין הזה, ואולי יותר מאשר תמכתי, אבל אני מציע שהדבר ילובן בוועדת הכספים, כפי שעשינו מאמץ בכנסת הקודמת.

בבקשה, חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני ממלא-מקום שר המשפטים, חברי הכנסת – – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

– – –

רענן כהן (העבודה):

זה נכון. בעבודה משותפת משיגים תוצאות, ואני מברך, אתמול בירכתי אותך, ואני מברך אותך שוב.

אני מפחד מאוד שבחקיקה, אני מסכים לרעיון, אבל שנבוא, בחקיקה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

חושש, לא מפחד.

רענן כהן (העבודה):

חושש. תודה. זה בסדר, יש בינינו הסכמות. אני חושש מאוד שאנחנו, בחקיקה, נתחיל במסגרת החלוקה באחוזים למינים, נמשיך בחלוקה לעדות, ואני רוצה להעלות נשכחות ממפלגתי, מפלגת העבודה.

כל מבנה התחיקה שלנו – – – חבר הכנסת אורון, אני רוצה להביא לך את מה שקורה אצלנו.

דוד צוקר (מרצ):

מה הסיכון בזה?

רענן כהן (העבודה):

אני מביא את מה – – – תקשיב טוב.

דוד צוקר (מרצ):

זה חברות ציבוריות.

רענן כהן (העבודה):

אני יודע בדיוק על מה מדובר: דירקטוריונים, דמ"צים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת – – –

רענן כהן (העבודה):

עזבתי רק עכשיו כמה דמ"צים וכמה חברות. כשאתה רוצה לקבוע מראש את ההרכב, בעצם אתה קובע את ההרכב. אם אין לך הרכב מסוים, אתה אומר בחקיקה: אני רוצה לשנות אותו, כדי להבטיח שכל המינים או בני המין השני יהיו שותפים באותו דירקטוריון. ומכאן, אני מנסה להסביר למה.

במפלגת העבודה התחיל הוויכוח איך להבטיח שהמין השני, תמיד יהיה לו ייצוג, לפחות אחוז מסוים. ואז הבטחנו. התחלנו עם הנשים –20% – ואני בהחלט חושב שמגיע להן גם יותר, ואין לי שום בעיה בסוגיה הזו. אני חושב, שהן תורמות תרומה חשובה מאוד. לאחר מכן, הגענו לעדות –33%. לאחר מכן הגענו לצעירים –15%. עד עכשיו, הנתונים שאני מוסר מדויקים? בעצם, אנו מגיעים למצב, שמבחינת החוקה שלנו – –

סופה לנדבר (העבודה):

שאין מקום לגברים – כן?

רענן כהן (העבודה):

– לא נשאר לנו לתת ייצוג גם לכישורים, ליכולת, למצב נתון. לכן, אני מבקש מממלא-מקום שר המשפטים, שהרעיון כשלעצמו – אפשר למצוא דרך אחרת ולא בחקיקה. מאוד מסוכן להביא תופעות כאלה או דברים כאלה במסגרת חקיקה, כי נגיע למצב, שבסופו של דבר לא נוכל להרכיב מערכות שונות, מרכיבים בתוך החברה, לא על-פי שיקולים אמיתיים אלא שיקולים בבחינת גזע, מין או צורה אחרת כדי להרכיב מוסד כזה או מוסד אחר.

לכן, אני פונה למציע, חבר הכנסת חיים אורון – שאני מאוד מעריך אותו – ההצעה והמחשבה הן נכונות, אבל יש להיזהר מלקבוע תופעה כזו בחקיקה. החקיקה הזאת יכולה לגרור לאחר מכן הרבה גופים נוספים שיעוגנו בחקיקה, כדי להוסיף, ובסופו של דבר נקבל גופים ציבוריים, שהם צריכים להיות אחראים למערכות כלכליות, לא על-פי שיקול ענייני, לא על-פי שיקול של כישורים, אלא נקבל על-פי שיקול של מין ודת. ואז, נגיע לתוצאה הפוכה, ולגבי מה שאתה רוצה להשיג, מבחינת החקיקה, תקבל תוצאה הפוכה לגמרי.

היו"ר ח' דיין:

טוב – –

רענן כהן (העבודה):

לכן, אני מציע לך, חבר הכנסת חיים אורון, למצוא פתרון אחר, כדי שהתוצאה תהיה אותה תוצאה, אבל לא במסגרת חקיקה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת רענן כהן. אני מבין שהשר תומך.

חיים אורון (מרצ):

יש לי שתי הערות.

היו"ר ח' דיין:

בבקשה, חבר הכנסת חיים אורון.

דוד צוקר (מרצ):

כמה זמן אתה רוצה?

רענן כהן (העבודה):

מינימום חמש דקות.

דוד צוקר (מרצ):

חמש דקות עכשיו?

היו"ר ח' דיין:

כן.

רענן כהן (העבודה):

בזכותי הוא מקבל את חמש הדקות.

רפאל אלול (העבודה):

למה אתה נשאר באופוזיציה?

רענן כהן (העבודה):

אתה לא מבין את דרכי העבודה של הכנסת.

היו"ר ח' דיין:

בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני שמח על כך שניתנה לי אפשרות. חבר הכנסת רענן כהן, אני רוצה להודות לך על האפשרות שניתנה לי לענות ולהתייחס לשאלה שהעלית, וזו שאלה שמלווה אותנו ועסקנו בה רבות. הזכרתי קודם את חוק החברות. מה לא אמרו לנו על חוק החברות. חלק אמרו: מה פתאום "הולם"? צריך לכתוב: "50%", וחלק אמרו את הטענה שאתה אמרת. הזכרתי קודם את המספרים. בשלוש שנים יש היום דירקטורים – – –

רענן כהן (העבודה):

דירקטורים מן הציבור.

חיים אורון (מרצ):

לא מן הציבור. בחברות הממשלתיות הנשים שממשות כדירקטורות מהוות רבע, ואין שום פגיעה. כל הדיבורים על כך שנכנס כאילו בהרכב הדירקטוריונים שיקול לא ענייני, אין לו אחיזה במציאות. אומר זאת כל מי שמכיר את מה שקרה. אני אומר לך מתוך ידיעה, שב"נעמת" יש רשימה של 500 נשים מועמדות לדירקטוריונים, שעומדות בכל הקריטריונים. אין הצדקה, שיימשך המצב בחברות ציבוריות, כפי שהיה בחברות ממשלתיות. כאשר החוק חוקק, היו 2%-3% דירקטורים נשים בדירקטוריונים של החברות הממשלתיות, והיום –25%. לגבי הוויכוח, אם קידום מעמד האשה יהיה רק בדרך של דיבורים, או שיש מקום ליצור כלים – נכון, במידה; נכון, בשום שכל – כמו לקבוע בחוק תחומים מסוימים שתהיה בהם העדפה מתקנת.

עכשיו, שאלו אותי: אתה קובע, שתמיד מחצית הדמ"צים תהיה נשים. בשום פנים ואופן, לא. אני אומר לך, באחריות, שכאשר החוק הזה יתקבל, בחלק גדול מהדירקטוריונים, כאשר ידע מי שממנה אותם שאם לא תהיינה נשים ימנו דמ"ציות, ימנו דירקטורים נשים בבחינה לגופו של עניין, והן יתרמו את תרומתן החשובה לדירקטוריונים עצמם.

אמרתי קודם דבר נוסף: אנו צריכים לראות את עצמנו חייבים לפתוח מסלולי קידום לנשים, והמערכת של הדירקטוריונים היא אחד ממסלולי הקידום היותר-חשובים, שאנשים צוברים בהם ניסיון, צוברים ידע במערכות ומתקדמים. התופעה הקשה היא, שככל שאנו מתקדמים לראש הפירמידה – גם בתחום העסקי, למרות שניווים שהיו בו, וגם בתחום המינהלי – משקל הנשים הולך וקטן. הבעיה לא יכולה להיות נושא רק לביטוי של רצון טוב, אלא היא מחייבת גם עשייה ממש.

מוצע כאן תיקון בתחום מסוים בכיוון הזה, ואני בהחלט מקווה, חבר הכנסת רענן כהן, שלאחר ששמעת את דברי תשובתי לפחות תסכים להעברת הנושא לוועדה בקריאה טרומית, ואם תהיינה הערות נוספות, נדון בהן.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. ובכן, הצעתכם – לאיזו ועדה?

חיים אורון (מרצ):

ועדת חוקה.

היו"ר ח' דיין:

ועדת חוקה.

חברים, אנו עוברים להצבעה.

נעמי חזן (מרצ):

לוועדה לקידום מעמד האשה.

היו"ר ח' דיין:

יש שתי הצעות: הצעה אחת להסיר, והצעה, שהשר תומך בה, להעביר את הנושא לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

אכן, אנו עוברים להצבעה. מי שמצביע בעד – מצביע בעד העברה לוועדת החוקה, ומי שמצביע נגד – מצביע כדי להסיר. רבותי, דקה אחת. אני רק אאפס.

דוד צוקר (מרצ):

ההצבעה לא נקלטת פה.

היו"ר ח' דיין:

לא. איפסתי את הצבעתי. בבקשה.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 20

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – 3

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת החברות (נציגות

לשני המינים בדירקטוריון של חברה ציבורית), התשנ"ו-1996,

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

ענת מאור (מרצ):

אפשר להוסיף, בבקשה?

רענן כהן (העבודה):

למען מעמד האשה, אני – – –

היו"ר ח' דיין:

בעד – 20, אין מתנגדים ואין נמנעים. לפרוטוקול אני מבקש גם להוסיף את חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

תודה רבה.

קריאה:

שלושה נמנעים.

היו"ר ח' דיין:

שלושה נמנעים. אמרתי. אולי לא שמת'י לב.

הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – גוף שחדל להיות מבוקר), התשנ"ו-1996 **(הצעת חבר הכנסת ש' יהלום)**

היו"ר ח' דיין:

אנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון – גוף שחדל להיות מבוקר), התשנ"ו-1996 – הצעת חוק פ/228, של חבר הכנסת שאול יהלום. הנמקה מהמקום – דקה, בבקשה. חבר הכנסת שאול יהלום, זו דקה מהמקום.

שאול יהלום (מפד"ל):

זה מהמקום. אדוני היושב-ראש, החוק הזה בא לסתום פרצה בחוק מבקר המדינה. לפעמים קורה שגוף מבוקר על-ידי מבקר המדינה. נניח שהוא מקבל תמיכה בשנת 1995 – מבקר המדינה מבקר אותו והוא גוף מבוקר. נניח שבשנה שאחרי זה הגוף חדל לקבל תמיכה והוא לא גוף מבוקר. בא מבקר המדינה ורוצה לבקר את התקופה שבה הוא קיבל מהמדינה תקציב ב-1995, מה הוא עשה עם התקציב. אומר לו הגוף: לפי החוק הקיים היום, אני חדלתי להיות גוף מבוקר. אסור לך לבקר אותי. בא החוק ומתקן, שגם אם הוא חדל להיות גוף מבוקר, על התקופה שהוא כן היה גוף מבוקר מבקר המדינה יכול לבוא תמיד ולבקר אותו. אני מבקש לאשר את הצעת החוק. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת שאול יהלום. אני מזמין את שר המשפטים להשיב.

שר הבריאות צ' הנגבי:

ועדת השרים תומכת.

היו"ר ח' דיין:

ועדת השרים תומכת. רגע, יש הצעה אחרת. חבר הכנסת האשם מחאמיד מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שאול יהלום. בבקשה, חמש דקות מהמקום. אתה רוצה גם להתנגד? טוב. יש לך הזכות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני לא אנצל כנראה את חמש הדקות שיש לי. אני רוצה לומר, שבחוק הזה יש כמה דברים – – –

היו"ר ח' דיין:

סליחה. אני מבקש לדעת למי יש כאן פלאפון, ואם יש פלאפונים, אני מבקש לסגור אותם או לצאת מהאולם. תודה רבה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, התחלתי לומר, שחבר הכנסת שאול יהלום הביא הצעת החוק, שלדעתי יש בה כמה דברים חיוביים, אבל אני חושב שיש פה אלמנט לא נכון. נניח שגוף חדל להתקיים; באיזו זכות אנחנו יכולים לבוא ולדרוש שמבקרת המדינה תדון בו, תבקר אותו? אולי הוא בכלל חדל להתקיים.

התיקון לחוק הוא גורף מדי, הוא כללי מדי, ולכן אני חושב שחבר הכנסת יהלום היה צריך לעבוד על זה קצת יותר – לפני שהוא מביא את התיקון לכאן.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר עוד דבר אחד. אם הוא כבר מדבר על ביקורת המדינה, הייתי רוצה לומר משפט על ביקורת עצמית של הכנסת, אם יורשה לי, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ח' דיין:

אני אבקש, חבר הכנסת האשם מחאמיד, להתייחס להצעת החוק שאתה ביקשת להסיר אותה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לכן, אני מציע להסיר. אבל אם כבר מדובר על ביקורת, ואני משתמש במלה ביקורת, הרי ביקורת צריכה להיות קודם כול ביקורת עצמית, על-ידי הכנסת. אדוני היושב-ראש, כאשר חברי הכנסת רואים משלחת מחוץ-לארץ, משלחת פלשתינית, והם משתלחים כאן, אז כאל"ף-בי"ת אנחנו צריכים לבקר את עצמנו, ביקורת עצמית. לפני שהמבקר באה לבקר, בואו תבקרו את עצמכם.

היו"ר ח' דיין:

אני רוצה לבקש ממך, מכיוון שמדובר בגוף שחדל להיות גוף, ולא מדובר על דברים אחרים, תתייחס לדברים. אתה בדרך הזאת אולי תוסיף קצת שמן למדורה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

ולכן, כבוד חברי הכנסת, ביקורת צריכה להיות גם על העבר, אבל גם על ההווה ועל העתיד; גם לבקר את עצמנו היום.

אדוני היושב-ראש, אומנם חברי הפרלמנט הפלשתיני עוד לא הגיעו. הייתי מצפה ממך כיושב-ראש הישיבה לברך אותם, להגיד להם "אהלן וסהלן" בשם הפרלמנט הישראלי, לכבד אותם במלה כאשר ייכנסו. הם בטח ייכנסו תיכף. הייתי מבקש מאדוני שיעשה זאת. אני חושב שזה ייתן כבוד לכנסת. לעשות כדבר הזה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת האשם מחאמיד. אני מזמין את חבר הכנסת שאול יהלום. יש לך חמש דקות.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת – חבר הכנסת פינס, אתה יודע מה זה חמש דקות? לא צריך לזלזל.

צבי הנדל (מפד"ל):

נכנסה לכאן קבוצה של אנשים שבניהם נפגעו מפעולות טרור, מאותם מרצחים שעומדים להיכנס לאולם.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אם נכנסו לכאן אנשים שבני משפחותיהם נפגעו, אני חושב שאני מביע לא רק את דעתי אלא את דעת כל חברי הכנסת באולם, שאנחנו משתתפים בצער, מוקירים את מעשי הגבורה של עמידתכם בסבל ומנחמים אתכם, שמצד אחד לא יהיו עוד אסונות במשפחותיכם, לא יהיו עוד אסונות במדינתנו, וכמובן, נהיה ראויים לקורבנות שבני משפחותיכם הקריבו. תודה רבה, חבר הכנסת הנדל.

אני רוצה בדקות הספורות שנותרו לי במסכת חמש הדקות לבוא ולומר, עד כמה אנחנו מעריכים את ביקורת המדינה, עד כמה אנחנו יודעים שאורחות חיינו, ניקיון הכפיים של הממסד, המנגנון, החברות הציבוריות, התקדם ועלה בכמה מעלות בשנים האחרונות, ככל שמבקרת המדינה ואלה שקדמו לה הוסיפו נדבכים על נדבכים בנושא הביקורת.

ברגע שנוצרה פרצה, כאשר גוף מסתתר מאחורי הטענה שהוא חדל להיות מבוקר, הרי זו יכולה להיות פרצה של "תרגיל". במשך שנים ארוכות הוא קיבל כספים מהמדינה, הוא היה מבוקר. ברגע שהוא יודע שצפויה לו ביקורת של מבקר המדינה, הוא ביוזמתו מפסיק לקבל את התקציב, חדל להיות גוף מבוקר, ואומר: מכאן ואילך אל תבקרו אותי.

לכן, אני חושב שמן הראוי לקבל את התיקון הזה. אני אודה לחברי הכנסת אם יתמכו בו בקריאה הטרוםית לקראת הכנתו לקריאות הנוספות. אני אודה מאוד, אדוני היושב-ראש, אם הוא יועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט או לוועדה לענייני ביקורת המדינה, לפי הבנתך. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

מה אתה מציע, בהיותך חבר לשעבר בוועדה לענייני ביקורת המדינה?

שאלו יהלום (מפד"ל):

אני מציע להעביר לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הצעת החוק לדיון ולהכנה לקראת קריאה ראשונה בוועדת החוקה, חוק ומשפט? מי נגד?

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 24

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון גוף שחדל להיות מבוקר),

התשנ"ו-1996, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 24, אין מתנגדים, נמנע אחד. ההצעה עוברת להכנה לקראת קריאה ראשונה בוועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית שתחקור מי נתן לפלשתינים רובים

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו מתקדמים. הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית שתחקור מי נתן לפלשתינים רובים – הצעה לסדר-היום מס' 449. חבר הכנסת בני אלון, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, משפחות נפגעי הטרור, אבקש מחילה מאלו שאינני רואה מכאן, הגברת מנדלסון, משפחת אתאלי, משפחת בויס, הגברת טובה פליקס, הגברת גרציה מנוס, הגברת אורה שחף, מר אברהם פריגל, הגברת רחל אברהם – ואני מתנצל בפני אלו שלא ציינתי אותם – כבוד גדול לבניין הכנסת, שבתוך הכאב המתמיד שלכם אתם מזכים אותנו בביקור.

הייתי רוצה לעבור להצעה שלי.

אדוני היושב-ראש, אולי אני צריך גם להתנצל בפני חברי הכנסת מחד"ש ואחרים שיזכו לראות את המחבלים – את פארס קאדורה, שישב 20 שנה בכלא והוא מגיע לכאן ומתכבד בכבוד מלכים; את מרוואן ברגותי, שישב פה, ממפקדי המחבלים בתוניס, שיתקבל פה עוד מעט בכבוד מלכים. אני מבקש סליחה מחברי הכנסת, שייאלצו להמתין להם עוד כמה דקות.

ההצעה לסדר-היום היא, למה נתנו להם רובים. נכון, אפשר לומר: מה יש לחקור כאן? הכול גלוי וידוע. טענה כזאת יכולה להישמע מן הקואליציה ומן האופוזיציה, אבל אין הדבר כך. בבית הזה חתמו 13 חברי כנסת ממפלגת העבודה על עצומה: לא לתת להם רובים. חברת הכנסת דליה איציק, חבר הכנסת מיכה גולדמן, חברי הכנסת לשעבר גדליה גל ושמואל אביטל, חבר הכנסת אלי בן-מנחם, חבר הכנסת לשעבר יוסף ונונו, חבר הכנסת אבי יחזקאל, חבר הכנסת רענן כהן, חבר הכנסת עמיר פרץ, חבר הכנסת, היום השר, אביגדור קהלני, חברי הכנסת לשעבר גדעון שגיא ויעקב שפי; מזכ"ל מפלגת העבודה נסים זוילי, שהדברים האלה בעיתון "הארץ" מיוחסים לו: "לא יעלה על הדעת למסור נשק לערבים שלא עברו בדיקות מדוקדקות על-ידי השב"כ. חייב להיות מנגנון פיקוח מתמיד לוועדה המשותפת של ישראל והפלשתינים".

לכן, מורי ורבותי, גם בקואליציה יש מה לבדוק. מה קרה? מה קרה שדובר על משטרה, והיום כבר לא מדובר על משטרה פלשתינית? שלשום אמר ראש המחבלים ערפאת: חיילינו – כך הוא אמר לחוסיין ביריחו. כל הזמן יש שמות של חטיבות. על מי אנחנו עובדים? את מי אנחנו מרמים? מעניין היה לראות פה את ברגותי ואת חבר מרעיו ולשאול אותם. דברו אתנו ערבית, מותר לדבר ערבית פה בבניין, אמרו לנו דוגרי, זה צבא או משטרה? ידעתם את זה מן ההתחלה, שמדינת ישראל מקימה את צבא השחרור הפלשתיני, או לא ידעתם? היו בדיקות או לא היו בדיקות?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תדבר אתם.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת האשם מחאמיד.

בנימין אלון (מולדת):

סוכם על 8,000 שוטרים כביכול בפעם הראשונה, ואחר כך על 15,000. ה-8,000 הפכו ל-25,000, וזה ידוע. ה-15,000 לכמה הפכו? היום נאמר בשם המחבל יאסר עבד רבו, ממקור אמין שבידי, שיש 43,000; בערך פי שניים-וחצי משוטרי משטרת ישראל, מדרום ועד צפון, ממזרח וממערב. האם להם, לשוטרי משטרת ישראל, לכל שוטר, והם בסך הכול 20,000-22,000, יש רובי סער מסוג קלצ'ניקוב, שריוניות וכלי רכב?

כמה חיילים יש היום בצבא השחרור הפלשתיני? מישוהו צריך לתת את התשובה. מה הם סוגי הנשק הקיימים, מעבר לאלו המפורטים בהסכם, רובי סער, אקדחים ורק"ם – רכב קרבי משוריין? האם מולאה ההבנה הטבעית של מזכ"ל העבודה נסים זוילי, שתהיה ביקורת שב"כ? האם יש אמל"ח חופשי אחר שנכנס? כמה? איפה? מי יודע? האם שמענו בהיסטוריה שתנועה ציונית, שהפכה למדינה ורוצה להקים לעצמה בית לאומי, הקימה בית לאומי עם צבא לעם אחר כל כך מהר? האם השכל הישר, גם הוא היה שותף לצעדים?

ממקור אמין נודע לי, ש-80 חיילים וקצינים, התמונות שלהם מאותרות, ירו בקבר יוסף ובאירועים האחרונים שהיו. לא על עקרונות ותיאוריות אני מדבר. האם הם ימשיכו להסתובב בסיוורים משותפים, כי הסכם בין-לאומי חייבים לדקדק בו כחוט השערה, גם אם הוא לא בדיוק בין-לאומי, כי יש פה בסך הכול מדינה וארגון – ארגון מחבלים לטעמי, ארגון שלום לטעמכם, אבל ארגון בלבד? גם אם ההסכם הבין-לאומי הזה הושג ברוב כל כך עלוב, גם אם הוא חוקי, מה הלגיטימיות המוסרית שלו? השאלה הזאת אינה מופנית לצד הזה, היא מופנית לצד הזה, שאינו נוכח במספר מספיק, לצערי. אני מקווה שאינני מבין את ידידינו חברי הליכוד.

האם נכונה האמירה המיוחסת בתקשורת למר פונדק, שאינני מכיר, והוא כנראה אחד מהמוחות היצירתיים שיצרו לנו את היצירה "המפוארת" הזאת – שאחרי הירי באירועים האחרונים אמר: "לא הערכנו שיכול להיות מצב שכזה"? האם יכול להיות שלא הערכנו שיכול להיות מצב שכזה, שהנשק הזה, שהצבא הזה שהוקם יילחם בנו?

אני שואל את השאלות, ואם הן סתם תישאלנה במליאה, הן תהיינה שאלות רטוריות. אם הן תזכינה לאמונכם ולתמיכה שלכם, חברי הכנסת, הן תהיינה שאלות מסודרות, שיעלו בוועדה פרלמנטרית, ואז יתברר בוועדה איך התקבלו החלטות, האם היתה החלטת ממשלה מסודרת או שהיה צוות של גנרלים – אהוד ברק, דני יתום, עוזי דיין, אמנון ליפקין-שחק וראש הממשלה המנוח רבין. האם כל ההערות של חברי הכנסת ממפלגת העבודה וכל החששות שלהם עלו, הגיעו אל השולחנות שאליהם היו צריכים להגיע? מה היה מהלך קבלת ההחלטות, איך נולד הדבר הנורא הזה?

אני מסיים בתקווה גדולה, שהשר צחי הנגבי, בשם הממשלה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אילו מסקנות אתה רוצה שוועדה פרלמנטרית כזאת תוציא, שהם לא היו ראויים לשלטון? – הורדנו אותם.

צבי הנדל (מפד"ל):

לא, לא, מסקנות – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת הנדל.

רענן כהן (העבודה):

הוא רוצה ועדת חקירה, למה נהרגו חיילים.

צבי הנדל (מפד"ל):

נרצחו חיילים בארז. ארז.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת הנדל.

צבי הנדל (מפד"ל):

— — — ללא שיקול דעת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת הנדל, עד כה התנהלה הישיבה בשקט, וראוי לציין זאת.

בנימין אלון (מולדת):

ברשות היושב-ראש, אני מסיים. יעלה עכשיו השר הנגבי, ואני מאוד מקווה שלא אהיה נדהם, שאקבל הבנה ותמיכה של הממשלה ושל הקואליציה כולה לחקירה השקטה והיסודית הזאת שחייבת להיות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב השר צחי הנגבי. בבקשה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כדי שחבר הכנסת בני אלון לא יופתע בהמשך הדיון, כפי שהוא ביקש, אומר לו כבר עתה, שלממשלה אין בנושא הזה עמדה, ולקואליציה אין עמדה. הכנסת תכריע בסוגיה באופן נטול תכתיבים מרשויות אחרות.

אני יכול להביע כאן עמדה אישית, חבר הכנסת אלון. להערכתי, אין כאן שאלה של חקירה. השאלה, מי נתן להם רובים, כתובה, לצערנו, בדברי הימים של מדינת ישראל. התשובה ברורה: ממשלת

ישראל נתנה להם רובים. על השאלה האחרת, שלא נשאלה בגוף ההצעה שלך: למה נתנו להם רובים – לעולם לא יינתן מענה של ממש, כי גם ועדת חקירה לא יכולה לרדת לעוצמת האיוולת שממנה נגזרו הטעויות היסודיות של הסכמי אוסלו.

ענת מאור (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת ענת מאור.

רחבעם זאבי (מולדת):

בוקר טוב, בוקר טוב. התעוררת? — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

כיוון שממשלת ישראל הקודמת לא נתנה לציבור מענה נכון במהלך השנים, היא איבדה את מקומה ליד הגה השלטון. אדוני היושב-ראש, אינני יכול למצוא סיבה יותר דומיננטית לחילופי השלטון מאשר — — —

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. אפשר לשבת, חבר הכנסת אלול? תודה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, אינני יכול למצוא נימוק או טעם יותר דומיננטי לחילופי השלטון מאשר המחדלים הביטחוניים שהפכו את הסכם אוסלו במהלך השנים למקור לפגיעה מתמשכת בביטחונם האישי של אזרחי ישראל.

אברהם פורז (מרצ):

למה אתם לא מתנערים מההסכם?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פורז, הגם אתה? הגם אתה?

אברהם פורז (מרצ):

למה אתם לא מתנערים ממנו?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פורז, אתה מפריע. חבר הכנסת פורז, הרי הוא כבר שמע.

שר הבריאות צ' הנגבי:

חבר הכנסת פורז יודע היטב ששאלתו היא השאלה שעמדה ביסוד החלטות הליכוד ומפלגות אחרות בקואליציה שבועות ארוכים לפני הבחירות. היינו צריכים להכריע: האם להתנער מההסכם, כפי שבאינסטינקטים שלנו תבענו מעצמנו כל הזמן? ואם כן – איך נעמיד את הערך הזה אל מול ערך אחר, חשוב מאוד, שאתה היית שואל לגביו באותה מידה של להט אם היינו מתנערים מההסכם: למה אתם לא מכבדים הסכמים בין-לאומיים? היית שואל זאת באותו פאתוס.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, תגיד לחבר הכנסת פורז, פוזמנטיר. בבקשה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

חבר הכנסת פורז, שום צעקה, לא שלך ולא של ענת מאור, לא תשנה את העובדה הבסיסית, שמשום שנתתם להם רובים, שמשום שלא כפיתם – – –

ענת מאור (מרצ):

— — —

שר הבריאות צ' הנגבי:

לא יעזרו לך הצעקות. אין דיון בכנסת יכול לבוא כערכאת ערעור על תוצאות הבחירות.

ענת מאור (מרצ):

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

תתביישי. היא עוד מגינה עליהם.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת מאור, אפשר?

צבי הנדל (מפד"ל):

אם הכול בסדר, למה עשיתם גיוס?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת הנדל.

צבי הנדל (מפד"ל):

— — —

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, רבותי.

דליה איציק (העבודה):

חבר הכנסת הנדל, תיזהר שלא יכניסו אותך לבית-סוהר — — —

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק.

צבי הנדל (מפד"ל):

אתם מאשימים — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת הנדל, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

צבי הנדל (מפד"ל):

— — —

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת הנדל, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. חבר הכנסת סאלח טריף, אתה עוזר לי ואני לא זקוק.

יוסי שריד (מרצ):

— — — הורשעו ונענשו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יוסי שריד.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אם כבר, אדוני חבר הכנסת אלון, מקימים ועדת חקירה, אז למה לצמצם אותה רק לשאלה על הרובים? יש כל כך הרבה שאלות שמטרידות — — —

דליה איציק (העבודה):

— — —

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, אני מבקש.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, רק רגע. חברת הכנסת דליה איציק, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

סאלח טריף (העבודה):

— — — על זה ועדת חקירה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טריף, אפשר לדבר כאן?

יוסי שריד (מרצ):

מי רצח את ראש הממשלה?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יוסי שריד, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי.

סאלח טריף (העבודה):

קיבלתם שלטון.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח טריף.

חיים אורון (מרצ):

— — — אתם לא מתביישים.

צבי הנדל (מפד"ל):

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

תתביישו אתם.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון. חבר הכנסת הנדל. חבר הכנסת זאבי.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

לא, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

דליה איציק (העבודה):

אתה שמעת אותו?

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק – פעם שנייה.

חיים אורון (מרצ):

שמעת מה הוא אמר?

היו"ר ד' תיכון:

לא שמעתי. חבר הכנסת אורון, אתה רוצה להירגע?

חיים אורון (מרצ):

לא, אני רוצה שתגיב על זה.

היו"ר ד' תיכון:

לא שמעתי. אגיב על מה ששמעתי.

דליה איציק (העבודה):

תשמע מה הוא אמר. איך נרצח ראש הממשלה? בבקשה, תגיד לו.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק. חבר הכנסת אורון.

קריאות:

— — —

יוסי שריד (מרצ):

— — —

צבי הנדל (מפד"ל):

חוצפן.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יוסי שריד. חבר הכנסת הנדל, קראתי אותך לסדר פעמיים.

חיים אורון (מרצ):

— — — יש גבול.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, מה קרה לך היום?

חיים אורון (מרצ):

— — — אני מבקש מהיושב-ראש — — —

היו"ר ד' תיכון:

לא שמעתי. תכתוב לי.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הוא אמר שהשב"כ והצבא רצחו את ראש הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

כרגע מדברים, כרגע את מפריעה. לכשיגמור השר תקבלי את זכות הדיבור.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

אמרתי: לכשיגמור השר אתה תוכל להעיר לי הערה. אבל לא בזמן הדיון.

שר הבריאות צ' הנגבי:

לכן, אין טעם, אדוני היושב-ראש, להפוך את הכנסת – או באמצעות תקנון הכנסת – למקום לדיון נוסף בתוצאות הבחירות, או לנימוקיהן של המפלגות השונות לקראת מערכת הבחירות.

יוסי שריד (מרצ):

לא ידעתי שתהיה שר בממשלה ותתמוך בכך.

שר הבריאות צ' הנגבי:

על מה אתה מדבר?

יוסי שריד (מרצ):

שהשב"כ רצח את ראש הממשלה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אף אחד לא אמר את זה.

חיים אורון (מרצ):

לא? לא?

צבי הנדל (מפד"ל):

שקרן.

רפאל אלול (העבודה):

אתה אמרת את זה.

קריאות:

— — —

צבי הנדל (מפד"ל):

לא נכון, לא נכון.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. תאמין לי, עוד צעקה אחת – אקרא אותך לסדר בפעם השלישית, לצערי.

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת ענת מאור, אני שומע אותך בקושי, אבל בוודאי – – –

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת נעמי חזן. תראו רבותי – – –

נעמי חזן (מרצ):

פעמיים הוא קרא לחבר הכנסת – – –

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת נעמי חזן.

אדוני השר, נא להמשיך.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני מבין את השיטה של חבר הכנסת שריד: להפוך כל דיון לשאלה מי רצח את ראש הממשלה. אבל
— — — זה

יוסי שריד (מרצ):

אבל זו השאלה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

זה דבר שכבר איבד את טעמו. ואין זו הפעם הראשונה שאתה עושה זאת בדיון מדיני. אני חוזר על
דברי מראש — — —

סופה לנדבר (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת לנדבר, חברת הכנסת לנדבר.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אי-אפשר שכל דיון בנושא מדיני ייהפך מייד לסוגיית רצח ראש הממשלה. גם אתמול, כאשר הבאנו
הצעת חוק מטעם הממשלה הקודמת, שכל תכליתה היתה הקמת מוסד לאזכור מורשתו של ראש
הממשלה, גם אז נמצאו כאן חברי כנסת מטעם האופוזיציה שניצלו, לצערי, את הבמה לאחזור
ולשחזור ולמחזור סוגיית רצח ראש הממשלה.

דליה איציק (העבודה):

אחזור, שחזור, מחזור — — —

שר הבריאות צ' הנגבי:

לא יעזור — — —

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק, מה אני צריך לעשות עכשיו? חברת הכנסת ענת מאור.

שר הבריאות צ' הנגבי:

שום צעקות לא יעזרו. לא תשתיקו אותנו. אני מבין שכולכם הטמעתם את דוח ועדת וייס, שנזף בכם על שלא עשיתם שימוש מספיק ברצח ראש הממשלה במערכת הבחירות, ואתם רוצים לעשות זאת לאחר הבחירות, אבל זה מאוחר מדי. מאוחר מדי. אתם תתמודדו עם הנושאים המדיניים כמות שהם, ועם הטעויות שלכם ועם העובדה שנתתם להם רובים כמות שהיא, ולא תתחמקו מזה.

סאלח טריף (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח טריף.

שר הבריאות צ' הנגבי:

לא תתחמקו, והסוגיה הזאת עומדת לנגד עיני הציבור.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אתה היית חסר לי היום. רק אתה. המתנתי לך משעה 11:00 — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אומר לו שזו הטעות של כולם, כי אלה הרובים שלהם, של הפלשתינים, אף אחד לא נתן להם.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אתה לא רוצה לדבר היום?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כל הזמן הם חוזרים על הדבר האידייטי שלהם – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כל פעם חוזרים על אותו דבר, ואני חוזר ואומר שוב, שאלה הרובים שלהם.

רן כהן (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אלה רובים שלהם, ופה לא מתביישים ואומרים שנתנו להם רובים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, בפעם האחרונה אני אומר, שכל מי שיפריע, יוצא. יוצא, רבותי. חבר הכנסת רן כהן, לא עוד.

שר הבריאות צ' הנגבי:

לכן, חבר הכנסת אלון, השאלה איננה מי נתן להם רובים בלבד. השאלה שנשאלה, והתשובה עליה ניתנה במערכת הבחירות, היא מי העלים עין ממסכת בלתי פוסקת של הפרות; מי לא התמודד, כמו שהיה צריך, עם סוגיה של סירוב הרשות הפלשתינית להסגיר רוצחים, על-פי בקשות שהוגשו על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, 18 במספר, בצורה פורמלית, על-פי סעיפי ההסכם. הבקשות האלה לא רק שלא נענו, אלא שלא ניתן עליהן אפילו המענה הכי סטנדרטי.

אופיר פינס-פז (העבודה):

מי פתח את המנהרה?

שר הבריאות צ' הנגבי:

לא יעזור לכם שום דבר. אתם תשמעו את הדברים גם אם תשבו פה עד הבוקר. אם אתה רוצה לשבת עד הבוקר – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, בוקר טוב.

חיים רמון (העבודה):

כאשר היה עימות צבאי הפסקנו משא-ומתן – – – ואתם, רק תחת טרור מנהלים משא-ומתן.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון – – –

חיים רמון (העבודה):

אני רוצה לשאול שאלה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אתה רוצה לשאול שאלה, תבקש. כשאסיים את דברי ארשה לך לשאול שאלה. לא תעשה טרור בישיבות האלה. תקשיב עד הסוף.

היו"ר ד' תיכון:

תראו, רבותי, כך אי-אפשר להמשיך כאן במליאה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תנסה לקחת מהם את הרובים – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תנסה, תנסה. רק מדברים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה, ואתה לא שם לב.

שר הבריאות צ' הנגבי:

השאלה, אדוני היושב-ראש, היא גם, מי ניצבו משותקים מול הפרות חוזרות ונשנות של ההסכם בכל מה שנוגע לאיסור פעילות מדינית של הפלשתינים בירושלים.

חיים רמון (העבודה):

אתם. לא סגרתם את ה"אוריינט האוס".

שר הבריאות צ' הנגבי:

ואני יכול למנות – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע בבקשה. חבר הכנסת רמון – – –

חיים רמון (העבודה):

הוא שואל שאלות, אז אני עונה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, אני יודע שהוא שואל שאלות. זמנו עבר – – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

זמני עדיין לא התחיל, אדוני היושב-ראש.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

האם זו עמדת הממשלה?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

רק שאלתי אם זו עמדת הממשלה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

האופוזיציה לא תשתיק כאן את הממשלה. מצדי הם יכולים לשבת כאן שעות ארוכות ולשמוע את הדברים. אני עדיין בפתיח הראשון של נאומי. ככל שתפריעו יותר, תשבו כאן יותר. לי יש זמן. אני קבוע היום כמשיב מטעם הממשלה, אפילו עד הבוקר.

אורי אור (העבודה):

לא נסגור לך את המיקרופון.

שר הבריאות צ' הנגבי:

מאה אחוז. אם אתה רוצה לשבת אתי, חבר הכנסת אורי אור, במחיצה אחת, אני אשמח.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון. אדם כמוך עוד לא הוצא מן המליאה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

שאלה חשובה, אדוני היושב-ראש, שגם היא היתה ראויה להיכלל אם כבר היו הולכים לחקירה, זו השאלה כיצד במשך שנים, מרגע שנחתמו הסכמי אוסלו, לא עמדה הממשלה על הדרישה המעוגנת במכתבו של ראש הרשות הפלשתינית לשר החוץ הולסט המנוח לשינוי האמנה הפלשתינית, לא באמתלה, לא בתעלולים, לא בהקמת ועדות, לא בכל נושא לעקיפת המחויבות, אלא בשינוי האמנה הפלשתינית. וגם זה לא קרה.

אברהם פורז (מרצ):

אז לא תצאו מחברון עד – – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

אלה הסוגיות, אדוני היושב-ראש, שהיו צריכות להיות כלולות. אבל אנחנו רואים למעשה את תוצאות הבחירות האחרונות כהכרעה בסוגיה הזאת, וחושבים שאין זה מן הראוי, משהתקדמנו כברת דרך, לחזור לאחור ולפתוח מחדש את כל הצלקות ואת כל הכאבים הנוגעים למחדלים של הסכמי אוסלו.

נשאלה כאן, על-ידי חבר הכנסת פורז, השאלה, מדוע, אם כן, הממשלה הנוכחית מתקדמת בהסכם. התשובה על השאלה הזאת היא התשובה הכי מורכבת והכי מסובכת שיכולה – – –

חיים רמון (העבודה):

תענה שאי לכך היא לא מתקדמת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני עונה על שאלה של חבר הכנסת פורז. יש לך שאלה אחרת, אני מוכן לשקול להשיב גם על שאלה שלך.

חיים רמון (העבודה):

אני מציע לך נוסח תשובה, תשובה אמיתית.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אנחנו נקלענו, אדוני היושב-ראש, למצב טרגי מאין כמוהו. נדמה לי שאין בתולדות מדינת ישראל, ואולי גם לא בתולדות עמים דמוקרטיים אחרים, סיטואציה שבה נבחרת ממשלה כדי לממש הסכם כשכל נימיה ועורקיה זועקים נגד חלק מסעיפיו; לא כולם, אבל חלקם.

זו טרגדיה שהיתה ביסוד התלבטותם של מצביעים רבים לפני הבחירות. אף אחד לא ציפה מאתנו להפר את מחויבותנו, כפי שאמרנו לפני הבחירות, לכבד הסכם בין-לאומי חתום. כמו כן, אף אחד מתומכינו, ובוודאי לא מתומכינו האידיאולוגיים, לא ציפה מאתנו, שנקבל את ההסכם הזה בבחינת כזה ראה וקדש בכל הנוגע לנורמה שרווחה כאן בתקופת הממשלה הקודמת, שההסכם איננו הסכם הדדי, שמצד אחד ישראל מכבדת אותו, גם את הסעיפים הקשים, ומן הצד השני הפרטנר מפר אותו בריש גלי, ואפילו בלי תחושה שהוא חייב, ולו למראית עין, לעשות מאמץ למימוש ההסכם.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אתם לא מפירים, ואתם הולכים בדיוק סעיף אחר סעיף – – –

שר הבריאות צ' הנגבי:

לכן הודיע ראש הממשלה, במושג שכבר הפך להיות חקוק על לבה של הפוליטיקה הישראלית, שהתביעה שלנו מהרשות הפלשתינית היא תביעה להדדיות, וזאת תביעה שאין ממנה חזרה.

אנחנו רואים בסיפוק, שבתחומים מסוימים הרשות הפלשתינית כבר הפנימה את תוצאות הבחירות והיא מבינה, שכל עיכוב שנובע מהתעקשות, בעיקר בכל מה שנוגע לאלמנטים הביטחוניים של ההסכם, הוא בעוכריה.

אפשר לציין בסיפוק כמה פעולות שנעשו בהקשר של המאבק בארגוני הטרור. זה לא מספיק, מאוד לא מספיק, אבל בכיוון הנכון. אפשר לציין בסיפוק כמה פעולות שנעשו בקשר לסגירת מוסדות מדיניים של הרשות הפלשתינית בירושלים. לא מספיק, מאוד לא מספיק, אבל בכיוון הנכון. ובאותה מידה אפשר לציין בסיפוק כמה הבנות בכל מה שנוגע לפריסה מחדש בחברון. לא מספיק, מאוד לא מספיק, אבל מהווה בסיס לתחושת אופטימיות, שניתן יהיה להגיע בהקדם להיערכות מחודשת בחברון.

לאור זאת, אדוני היושב-ראש, מן הראוי לכנסת לקבל החלטה על הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת בני אלון, בלא שהממשלה מביעה כרגע על הנושא הזה עמדה מוגדרת. תודה רבה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

מה ההתחמקות הזאת? יש לכם עמדה, או אין לכם עמדה?

היו"ר ד' תיכון:

מה אתה מציע, אדוני השר?

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני אמרתי, לממשלה אין בנושא הזה עמדה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, זה אפילו מעוגן בתקנון.

אופיר פינס-פז (העבודה):

זו צביעות.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רענן כהן, אתה ביקשת להסיר, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

— — —

דליה איציק (העבודה):

גם לי, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

מייד, אתה צודק. חבר הכנסת הנדל, אני שאלתי את חברי כאן מה הוא אמר ולא שמעתי. אני אתן לך, אני הבטחתי ואני אקיים.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, הדברים שהשר צחי הנגבי אמר אותם כאן בשם הממשלה – השר צחי הנגבי, אתה בעצם ממשיך להסית את העם הזה, ובסופו של דבר תגרום מלחמת אחים במדינת ישראל. כנראה לא מספיק לכם רצח ראש ממשלת ישראל רבין, זיכרונו לברכה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

בושה, להאשים אותנו ברצח ראש הממשלה?

רענן כהן (העבודה):

תצעק ותאמר את מה שתאמר.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

להאשים אותנו ברצח ראש הממשלה?

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת צבי הנדל, מה שאמרת כאן שהשב"כ – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת הירשזון, תאפשר לו לדבר.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

איזו חוצפה.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

רענן כהן (העבודה):

עוד לא אמרתי אפילו משפט אחד.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע.

רענן כהן (העבודה):

לא נותנים לי.

היו"ר ד' תיכון:

אבל הספקת להרגיז כמעט את כולם.

רענן כהן (העבודה):

תראה איזו הסתה.

חבר הכנסת צבי הנדל, איך אתה מעז לומר בכנסת שהשב"כ היה שותף או לקח חלק ברצח יצחק רבין, ראש ממשלת ישראל?

צבי הנדל (מפד"ל):

לא אמרתי את זה.

רענן כהן (העבודה):

ככה אמרת. איך העזת להגיד דבר כזה?

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי, אני קורא אותך לסדר.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רובינשטיין, אתה היית חסר לי עד עכשיו. באמת תרומתך להרגעת הרוחות היא חיובית.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

לא להרגעת הרוחות. חבר הכנסת זאבי אמר שראש הממשלה אשם בזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — לא אמרתי את זה. אתה שקרן — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רובינשטיין. חבר הכנסת זאבי, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. בבקשה, חבר הכנסת רענן כהן.

רענן כהן (העבודה):

אני בהחלט רוצה, ומבקש אפילו, לתמוך בהצעה להקמת ועדת חקירה. אבל, כיצד קרה שדווקא בזמן שלטונו של נתניהו הרובים הללו שאתה מדבר עליהם ירו? למה הם ירו? למה זה קרה? מה

התרחש? איזו מדיניות הובילה לכך? צריך לחקור את הדברים האלה. צריך לחקור למה נפתחה המנהרה; למה צה"ל לא ידע על כך, למה נהרגו שם חיילים. המון המון דברים. צריך להקים ועדת חקירה. אם אתם רוצים, בואו נקים ועדות חקירה על כל הדברים האלה, כדי שעם ישראל ידע את האמת, לאן אתם מובילים את מדינת ישראל, לאן אתם מובילים את עם ישראל. אתם מביאים אותו להרס, להסתה ולמשבר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי, בבקשה. אתה מבקש להעביר לוועדה. דקה.

חיים אורון (מרצ):

-- --

היו"ר ד' תיכון:

מייד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, מבחינה תקנונית צריכה להיות הבהרה. השר לא נהג כשורה.

היו"ר ד' תיכון:

מייד אחריו, דקה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, אני ביקשתי להעביר לוועדה רק מטעמים פרוצדורליים. למעשה אני רוצה לפנות לחבר הכנסת בני אלון ולבקש ממנו שהוא מיוזמתו יסיר את הצעתו מסדר-היום. אני חושב שהדיון הזה מוכיח לנו שההצעה אינה מוסיפה שום דבר. היא גם לא תחזיר לנו, חבר הכנסת בני אלון, אותם מתים, הרוגים. אני הכרתי באופן אישי את אחד החיילים שנהרגו במאורעות האחרונים ואני יודע שאכן בקרב משפחתו וידידיו שוררת הרגשה שהממשלה הקודמת אשמה במותו.

סאלח טריף (העבודה):

דליה איציק (העבודה):

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

תן לי לגמור רגע.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח טריף, בפעם האחרונה. ועכשיו באמת בפעם האחרונה.

סאלח טריף (העבודה):

לא קראת אותי לסדר.

היו"ר ד' תיכון:

אני קורא אותך לסדר בפעם השלישית ואני מבקש ממך לצאת.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אם היית נותן לי לגמור, היית חוסך מעצמך את הדבר הזה, מפני שאני חושב שתסכים עם מה שאני רוצה לומר.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, אני מבקש שתצא.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

לא קראת אותו לסדר פעמיים.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

תעזוב.

היו"ר ד' תיכון:

לא, אל תגיד לי: תעזוב. אני מבקש ממך לצאת.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תשמור על התקנון.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח טריף, אני מבקש ממך לצאת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הערה. הקריאה של חבר הכנסת סאלח טריף היתה לגבי מותו של נביה מרעי, זיכרוננו לברכה. לכן אני מבקש, כיוון שהקריאה היתה לגבי מותו של נביה מרעי, זיכרוננו לברכה, שחבר הכנסת טריף לא יצא על בסיס הקריאה הזאת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח טריף, אני קראתי אותך לסדר בפעם השלישית, ואולי גם בפעם השישית. בהתחשב בהערה של חבר הכנסת גולדשמידט, אני מבקש שתשב, אבל בהפרעה הקלה הבאה אני איאלץ לקרוא אותך לסדר.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, ראשית, אני מוכרח להעיר שאני מודה לך על שאתה מרשה לו להישאר, משום שאם הוא יישאר וישמע את מה שאני עומד להגיד הוא יבין שצעקותיו כלפי בטעות יסודן והוא ילמד את הלקח – בפעם הבאה לתת לאנשים לגמור לדבר עד הסוף.

כפי שאני יודע שיש משפחות שמאשימות את הממשלה הקודמת, יש גם משפחות שמאשימות את הממשלה הזאת. וזאת בדיוק הסכנה, שהוויכוח בינינו הוא כבר לא ויכוח אידיאולוגי – ארץ-ישראל כן או לא, שליטה על עם זר כן או לא – זה כבר הופך להיות ויכוח שטבול בדם. אני חושב שהרב בני אלון – ואני קורא לך כאן הרב בני אלון משום ששנינו למדנו: ואהבת את השם אלוהיך בכל לבבך, שיהיה שם שמים מתאהב על-ידך. אני חושב שהצעות מעין אלה, כמו ההצעות ההפוכות שהיו כאן בשבוע שעבר מטעם חבר הכנסת אופיר פינס, לוועדות חקירה בכיוון ההפוך, אינן מוסיפות אהבה ושלום בקרב עם ישראל. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת חיים אורון, אתה רוצה להעיר לסדר, בבקשה, אבל בקיצור ורק אם יש לך מה לחדש.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, לכנסת הזאת יש כל מיני שיאים של זוועה. לפני דקות מספר שני חברי כנסת חזרו ואמרו פעמים מספר: את ראש הממשלה רצח פרובוקטור של השב"כ. שר המשפטים עומד ושומע ולא מגיב. יושב-ראש הכנסת עומד ושומע ולא מגיב. ובקריאת ביניים נוספת אומרים: כן, מי שממונה על השב"כ. יש גבול לזוועה או אין גבול לזוועה הזאת? אני מבקש משר המשפטים ומיושב-ראש הכנסת לגנות באופן חד-משמעי את השיא החדש הזה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש לחקור מי רצח את – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת איתן, אני לא זקוק לעזרה.

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אתה רוצה להעיר לסדר, אבל לסדר הדיון בלבד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לסדר הדיון בלבד. אדוני היושב-ראש, יכול להיות שהממשלה מחפשת לה חיים קלים בנושא הזה, אבל התקנון לא מאפשר לה את זה. לפי סעיף 88(ב) לתקנון, חבר הממשלה שמדבר בשם הממשלה צריך להציע שהנושא המוצע יידון בכנסת או שיידון בוועדה מוועדות הכנסת או שלא יכלול בסדר-היום של הכנסת. אין אופציה לשר המשפטים ושר הבריאות להציע משהו אמורפי של הבעת אי-עמדה. יש אפשרות – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – ועדת חקירה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, תרשה לי. התקנון הוא תקנון. חינוך אותי – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

כמה פעמים עמדו כאן שרים ואמרו שלממשלה אין עמדה בנושא. מה אתה עושה צחוק?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אתה חנינכת אותנו, ובצדק, בכנסת הקודמת, שאת התקנון יש לשמור. התקנון מגן גם על האופוזיציה וגם על הקואליציה. אני חושב שבעניין הזה ייכבד שר המשפטים, יעלה לדוכן ויודיע מה עמדת הממשלה – בעד, נגד. אין נמנע בסיפור הזה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת גולדשמידט, אתה ציטטת כהלכה, אבל יש גם תקדימים. היו עשרות תקדימים מן הסוג הזה. מה לעשות, התקדים הוא חלק מן התקנון גם כן.

רבותי, אני עובר להצבעה.

דליה איציק (העבודה):

הבטחת לי.

היו"ר ד' תיכון:

מייד לאחר ההצבעה אני מאפשר לחברת הכנסת דליה איציק ולחבר הכנסת הנדל להבהיר משהו, כדי לנסות לטהר את האווירה.

רבותי, עומדת לפנינו הצעה לסדר-היום – כמעט שכחנו – של חבר הכנסת בני אלון. אתה מסכים להעביר את ההצעה לוועדה, או רוצה לקיים דיון במליאה?

בנימין אלון (מולדת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, לקיים דיון במליאה.

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הנושא לדיון במליאה? מי נגד?

חגי מירום (העבודה):

מה עם הסרה?

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 18

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 38

נמנעים – 2

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת לא נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

18 בעד, 38 נגד, נמנעים – 2. ההצעה לא תעמוד על סדר-היום של המליאה בעתיד הקרוב או הרחוק. תודה רבה לכולכם.

רשות הדיבור לחברת הכנסת דליה איציק, דקה אחת.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר – אדוני היושב-ראש, אודה לך מאוד אם תדאג לך שהדיבור שלי יישמע כאן.

היו"ר ד' תיכון:

נשמע, ועוד איך נשמע.

דליה איציק (העבודה):

אני מודה לך על שאפשרת לי להעיר את ההערה, ואני לא בטוחה שאני הולכת לקיים את מה שאתה רוצה, לטהר את האווירה.

אדוני היושב-ראש, תמוה שדווקא חבר הכנסת בני אלון, אחד המסיתים והמדיחים שנולדו אי-פעם למדינת ישראל, מעלה הצעה מן הסוג הזה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה? מה זה? זה רשות הדיבור? בושה וחרפה.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק, רק רגע.

דליה איציק (העבודה):

— — — את הבריון הזה, בבקשה, תראה איך הוא מתנהג.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, חברת הכנסת דליה איציק, נתתי לך רשות דיבור במסגרת הערה לסדר. אם את פותחת ויכוח חדש, אני לא נותן.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

היא גם לא יכולה להשמיץ חבר כנסת.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא נותן, לפנים משורת הדין, ואני אקפיד על כך עכשיו. אם את רוצה להתחיל מחדש בדיון הזה, לא עוד.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

אל תעזור לי יותר.

גברתי, הואילי לשבת בבקשה. או שאת מסכימה למה שאני אומר.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תן לי לומר, רגע. אני מבקשת ממך – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

דליה איציק (העבודה):

הוא עוזר שלך? אני לא מבינה את זה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, היא לא קיבלה רשות להשמיץ, לא אותי ולא את – – – אנחנו לא נרשה את זה.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. חבר הכנסת איתן – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

מקבלת מיקרופון, למה?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת איתן, לסדר הדיון.

דליה איציק (העבודה):

לסדר הדיון, אדוני היושב-ראש. על מנת בכל זאת לטהר את האווירה, אני מאוד מבקשת ממך שתבקש מחבר הכנסת צבי הנדל לחזור בו מן הדברים הנלוזים שהוא הביע עכשיו. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת הנדל, רשות הדיבור לך. דקה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת למרות הכול, כשמספסלי האופוזיציה נשמע לא מדובר אחד ולא משניים, שההסתה של הימין גרמה לרצח ראש הממשלה, אמר חבר הכנסת זאבי, שהיה פרובוקטור של השב"כ, עם התמונה המפורסמת שאני לא רוצה לחזור עליה, בהפגנה, והיא היתה הסתה.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון.

צבי הנדל (מפד"ל):

על זה אמרתי שחבר הכנסת זאבי צודק, ואני לא חוזר בי. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא.

חיים אורון (מרצ):

זו פעם שנייה תמצא — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, נהגתי לפנים משורת הדין, ולא פעם אחת בדיון האחרון, אבל לא שמעתי את ההערה שלו ולא יכולתי להתייחס אליה. עכשיו הוא קם והבהיר.

אדוני השר, בבקשה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, גם אני לא שמעתי עד לרגע זה מה בדיוק היה בסיס הוויכוח שהתקיים בעת ההפרעה לנאומי הקודם בנושא רצח ראש הממשלה. אבל, מששמעתי כרגע את הדברים, מן הראוי שאביע את עמדותי, שהערתו של חבר הכנסת זאבי היתה שלא במקומה. ראש הממשלה לא נרצח על-ידי אבישי רביב, ראש הממשלה לא נרצח על-ידי פרובוקטור של השב"כ. הוא נרצח על-ידי יגאל עמיר, שכיוון אקדח אל גבו וירה שלושה כדורים ושם קץ לחייו של ראש ממשלה בישראל, בגלל דעותיו הפוליטיות. מוטב שלא נשכח כיצד בדיוק אירעו הדברים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ד' תיכון:

לא, חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי, אתה רוצה, תיגש למזכיר, ולאחר מכן אני אתן לכם למסור הודעה.

רחבעם זאבי (מולדת):

נתת לאחרים לדבר.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, אבל יש סוף לעניין, אני לא יכול לתת לכל הכנסת לדבר. חבר הכנסת זאבי, אני מבקש ממך לשבת. תודה.

הצעה לסדר-היום

פרסומים בעיתוני מצרים

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לנושא הבא: פגישות נשיא המדינה עם נשיא מצרים, מלך ירדן וראש הרשות הפלשתינית ופרסומים בעיתוני מצרים. הצעות לסדר-היום מס' 435, 439, 462, 484 ו-498. ראשון הדוברים, צבי הנדל, בבקשה. שלוש דקות. הפעם, רבותי, יהיו שלוש דקות.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כאב לי לראות את הפרסומים בעיתוני מצרים, שבהם מראים את ראש ממשלת ישראל הריבונית עם צלב קרס על מצחו, ללמדנו שיש איזה מקור השוואה בין ראש הממשלה שלנו לבין התקופה האפלה של הנאצים.

אבל חייב אני להגיד, ובוודאי אחרי המלים שנשמעו פה בחצי השעה האחרונה, שיש רגעים שבהם עם או מדינה נמצאים במלחמה, ומותר וראוי לכל חלקי העם להתאחד באותם רגעים, להתעלות, ולדעת שיש לנו אויב משותף.

מה שעברנו לפני שבועיים – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, זה בניגוד לתקנון, מה שאתה עושה עכשיו. אני מבקש ממך לא לדבר עם אנשים ביציע.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני, נכנסו רוצחים. נכנסו רוצחים. אדוני, נכנסו רוצחים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי.

צבי הנדל (מפד"ל):

בושה, בושה לבית.

רחבעם זאבי (מולדת):

נכנסו רוצחים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

פאשיסט.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, הפעם אני לא זקוק לעזרתך. אל תדבר עם אנשים ביציע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אמרתי להם אהלן וסהלן. אני מצפה שאתה תברך אותם.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר גמור. אל תדאג לי. אני מודה לך על הדאגה האישית. תודה. אנא המשך.

צבי הנדל (מפד"ל):

אני בוש ונכלם, שבכנסת ישראל, ברגעים אלה שבהם יושבות פה משפחות ששכלו את יקיריהן על-ידי רוצחים קרי מזג – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

חבר הכנסת הנדל, בלי הסתה.

צבי הנדל (מפד"ל):

– – הכניסו לכאן חבורה, שחלקם – דם יהודי וערבי על ידיהם.

דליה איציק (העבודה):

ראש הממשלה שלך ישב אתם.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מטורף.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה אתה אומר? איך הוא מדבר?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר בפעם השלישית. תעזוב את האולם, בבקשה. תעזוב את האולם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה שלפת מהר.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע, אני יודע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה שלפת מהר, זה לא צודק.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. אני מבקש ממך לעזוב – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מבקש ממך לא לעשות בצורה הזאת.

היו"ר ד' תיכון:

אני מבקש ממך לעזוב את האולם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר ד' תיכון:

שמעתי אותך, חבר הכנסת אבי יחזקאל.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הפיוזים שלך קצרים.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע, חבר הכנסת אבי יחזקאל.

אני מבקש שתעזוב כרגע, חבר הכנסת דראושה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אתה מלבין את פניו בפני בני העם שלו.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. יש גבול לכל דבר.

אני מבקש שתעזוב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה שלפת מהר, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע, חבר הכנסת דראושה.

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש ממך בפעם האחרונה לעזוב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מתוך כבוד אליך אני יוצא – –

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – אבל אתה טועה בצורה הזאת של ההתנהגות. אתה היית צריך לברך אותם ראשון – –

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – ולא לתת – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני מבקש ממך לצאת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בושה וחרפה שאדם כזה אומר דברים כאלה על אורחים של הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. אני מבקש ממך לצאת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

צריך לברך אותם.

היו"ר ד' תיכון:

אני מבקש ממך לצאת.

צבי הנדל (מפד"ל):

לשמוע ממך – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם שותפים שלך, הם שותפים של כולנו לשלום. הוא לא אמר "שלום", אבל לומר – ידיים עם דם?

צבי הנדל (מפד"ל):

זה לא נכון?

היו"ר ד' תיכון:

אל תעזור לי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בושה וחרפה איך הוא מדבר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אתה יוצא?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני יוצא מתוך כבוד לבית.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא יפה מה שעשית.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. אתה מטיף לי מוסר? תודה רבה באמת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מלוכלכים. איך אנשים מטורפים כאלה – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, שלוט בעצמך.

(חבר הכנסת ע' דראושה יוצא מאולם המליאה.)

צבי הנדל (מפד"ל):

לעצם העניין: בזמן שהיינו במלחמה, ממש לפני שבועיים, בכפר-דרום, בשכם, בזמן שחיילינו היו תחת אש צולבת של השוטרים הפלשתינים, בעת כזאת, האחים שלי כאן, במדינה הזאת, מסיבות פוליטיות קטנות, מצאו לנכון – במקום לעמוד שכם אחד ברגעים כאלה עם ממשלת ישראל – לספר לנו סיפורים שהממשלה אשמה באירוע שקרה, שהממשלה אשמה – – –

סאלח טריף (העבודה):

זה לא הנושא, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טריף.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא אתן עוד.

אברהם יחזקאל (העבודה):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

לא אתן.

צבי הנדל (מפד"ל):

— — — שהגענו למצב — — —

אברהם יחזקאל (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני מבקש ממך לעזוב את האולם מייד ללא קריאה לסדר.

דליה איציק (העבודה):

— — —

אברהם יחזקאל (העבודה):

מה הביזיון הזה? מה, אתה מגרש פה אנשים?

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. אני מבקש ממך לצאת מייד.

דליה איציק (העבודה):

בואו נצא.

היו"ר ד' תיכון:

אני מבקש ממך לצאת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

כל הכבוד לך. מה זה אתה מבקש לצאת?

היו"ר ד' תיכון:

אני מבקש ממך לצאת מן האולם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מה הטרור הזה שאתה משליט?

היו"ר ד' תיכון:

אני מבקש ממך לצאת.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אתה יושב-ראש לא ממלכתי, אתה פוליטי.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. אני זקוק לאישור שלך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

תתבייש לך.

היו"ר ד' תיכון:

אני זקוק לאישורך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

תתבייש לך, פעם ראשונה שאתה יושב-ראש פוליטיקאי.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, בסדר, שמעתי אותך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

תסלק את כל השמאל, נראה אותך. לא תוכל להעלים אותם בכלל. תתבייש. תראה מה זה השמאל. אתה מצליח בזה. תעלים אותנו.

צבי הנדל (מפד"ל):

אם הגענו למצב שיש קרע כזה בתוך העם שלי בזמן מלחמה, מה אני יכול לבוא ולהלין על מצרים שהם מפרסמים תמונות מהסוג הזה? בעיני זו הסתה וחוסר כבוד מינימלי לממשלה ששולטת בזמן מלחמה, ברגעים קשים, במקום להטות שכם אחד.

אני מבקש להעביר את הנושא הזה לדיון מעמיק – כדי למצוא שיטות איך לבער את הנגע הזה – לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

הצעות לסדר-היום פגישות נשיא המדינה עם נשיא מצרים, מלך ירדן וראש הרשות הפלשתינית

היו"ר ד' תיכון:

הצעה נוספת לחבר הכנסת סאלח טריף.

רחבעם זאבי (מולדת):

האם הרוצחים ימשיכו לשבת פה?

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גנדי, אני מבקש ממך לצאת.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אברהם יחזקאל (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

אל תעזור לי אתה, חבר הכנסת יחזקאל.

קריאה:

ועדת האתיקה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יחזקאל, אני מבקש שתצא מן האולם. אני ממתין שתצא. תודה.

(חבר הכנסת א' יחזקאל יוצא מאולם המליאה.)

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת. תרשה לי קודם כול, בראשית דברי, לברך – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי. בבקשה.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לברך, למרות כל הצעקות שנשמעו כאן. כולנו "חמים", אבל גם בדיון חם כזה בואו נזכור, שאנחנו בתהליך של שלום, ונמצאים אתנו כאן ביציע הכבוד נציגי הרשות הפלשתינית הנבחרת. אם יש משהו שצריך לנחם את כולנו על כל הטעויות, על כל הקטל הנורא, על כל הבעיות שהיו לנו, הרי זו העובדה שאנחנו אכן בשיאו של תהליך שלום גם עם ממשלה שבראשה עומד הליכוד.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

הוא לחץ את היד.

סאלח טריף (העבודה):

לכן תרשו לי לברך אותם, כולנו כאיש אחד, מימין ומשמאל. אני יודע שיש כאן חברים בימין שמתנגדים לתהליך הזה. אבל מה שמנחם אותי עוד הוא, שחבר הכנסת צבי הנדל, שיש לו שני שרים בממשלה, והיום הוא בא ומדבר דברים כאלה – אם יש לו ולהם האומץ, שיתפטרו, שיעזבו את הממשלה, שיעזבו את הקואליציה. אבל הנחמה היותר-גדולה שלי היא, שהוא יישאר בממשלה גם אחרי שיפנו את חברון, כי הם רוצים בשלטון – רק בשלטון, אין אידיאולוגיה, ותהליך השלום חזק מכולם.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

סאלח טריף (העבודה):

אני לא דיברתי עליך.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בויס.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — — זאת הטעות שלך.

סאלח טריף (העבודה):

אני אחד מאלה שבכו בימים שהיו בהם הקטל וחילופי האש בין ישראלים לפלשתינים. נהרגו החברים הכי טובים שלי. אני לא זנחתי את תהליך השלום, ויש לי אמונה שלמה שאין לנו דרך אחרת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

סאלח טריף (העבודה):

אתם והם ואנחנו, כולנו נבחרים ונצטרך להיות שותפים לתהליך קשה וכואב, שאין ממנו חזרה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

סאלח טריף (העבודה):

אני רוצה לברך את גדעון עזרא, שהשתתף היום בקבלת הפנים. זה אומץ לב גם פוליטי וגם ציבורי, וכך צריך לנהוג. תפסיקו להסתתר כאשר המנהיג שלכם, ראש הממשלה שלנו –

בנימין אלון (מולדת):

הוא עשה את זה בתפקידו –

סאלח טריף (העבודה):

– – נפגש, מנהל שיחות – עושה את הכול. מי שרוצה להיות צבוע, שילך ויתפטר. אני לא כועס על בני אלון. צבי הנדל, עליך אני כועס.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הוא גזען.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח סלים.

בנימין אלון (מולדת):

— — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח סלים. חבר הכנסת בני אלון, אני מבקש לא להפריע.

בנימין אלון (מולדת):

זו שיחה ידידותית — — —

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. הוא התחיל אתך, אתה התחלת אתו. כרגע לא להפריע.

סאלח טריף (העבודה):

אני רוצה לומר לכם כאן, שאני מכה על חטא על כך שלפני כשנה וחצי אכן טעיתי וביקרתי קשות את נשיא המדינה. היו לי חילופי דברים קשים אתו על רקע ההתבטאויות שלו, שהפכו אז ססמאות לקראת הבחירות של הימין. אז נשיא המדינה ביקר את תהליך השלום, ביקר את הסכמי אוסלו ואמר את מה שהוא אמר. אני רוצה להגיד לכם: הלכתי אליו לפני חודש ימים ואמרתי לו: אני מתנצל, אדוני הנשיא — אני טעיתי.

ולכן, היום, מעל הדוכן הזה, אני רוצה להגיד לנשיא המדינה בכל האומץ הציבורי שיש לי: כל הכבוד למה שאתה עושה היום, אדוני הנשיא. כמו שמה שעשית אז, הוא מה שחשבת שזו דעת העם, וביטאת אותה, היום, במצב הקשה שבו אנו שרויים, טוב עושה נשיא המדינה שמגיע לנשיא מובארק, שמגיע למלך חוסיין, שמנסה לחבר את החוטים הרופפים מאוד, אולי נקרעים, ביחסים שלנו עם מדינות ערב ועם העם הפלשטיני.

אני חושב, שכולנו כאחד צריכים לברך היום את הנשיא ולדאוג לכך – אתם יודעים כמה חלמו ביריחו, ולא חלמו על היום הזה שבו המלך חוסיין וערפאת ינחתו אליהם משמים ביום אחד.

בנימין אלון (מולדת):

— — —

סאלח טריף (העבודה):

זה קרה בגלל מדיניותו המאכזבת של ראש הממשלה שלנו נתניהו. לכן זו שעת כושר לבוא ולהגיד גם לנשיא המדינה "יישר כוח", ולראש הממשלה: אל תחשוש, תעשה היערכות מחדש בחברון, וגם אנחנו נתמוך בך.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אחמד סעד, באותו נושא.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברצוני לברך את המשלחת הפרלמנטרית הפלשתינית, את הנציגים של העם הערבי הפלשתיני במועצה הנבחרת, במועצה המחוקקת.

בנימין אלון (מולדת):

— — —

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

— — — אני בטוח שבקרוב

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת גוז'נסקי, את רוצה לשמש שם חיץ? רק רגע, חבר הכנסת בשארה. חבר הכנסת סאלח סלים. חבר הכנסת בשארה, מדבר האיש שלך.

דוד צוקר (מרצ):

צריך להזכיר לבני, שלפעמים לשתוק זה מה שחשוב.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אני מקווה, שבקרוב תבקר את הכנסת משלחת של הפרלמנט הפלשתיני, אחרי שתקום המדינה הפלשתינית, וגם תבקר את הפרלמנט הפלשתיני משלחת מהכנסת. אהלן וסהלן. מצדנו, אנו מברכים על כל צעד שמטרתו העיקרית הצלת תהליך השלום וקידום עניין השלום. מכאן בירכנו את יוזמת כבוד נשיא המדינה, עזר ויצמן, להיפגש עם הנשיא הפלשתיני, יאסר ערפאת, עם נשיא מצרים מובארק, וכמתוכנן עם המלך הירדני חוסיין. בירכנו על ניסיון הנשיא לעזור בהפגת המתיחות הקיימת והגוברת, בגלל המדיניות הסרבנית של ממשלת נתניהו.

עצם קיום המפגש בין הנשיא לאחרים הפלשתינים והערבים, מעיד על עוצמת המשבר הפוליטי של ממשלת נתניהו ביחסיה עם הפלשתינים וארצות ערב; משבר שמשתקף בסלידה ובאי-אמון בנתניהו ובמדיניותו הסרבנית לשלום, שהובילה להרעת היחסים וכמעט לנתק עם מצרים, עם ירדן ועם הפלשתינים.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

זו זריית מלח.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

האכזבה ממדיניות נתניהו הביאה להגברת המתיחות עם הפלשתינים וארצות ערב ולסכנת קטילת כל התהליך המדיני והפיכת האזור לחבית חומר נפץ, שעלולה להתפוצץ בכל רגע. כשאנו מברכים על פגישותיו של הנשיא אנו רוצים לקבוע, שאין בפגישות אלה כדי לספוג את הכעס של המנהיגים הפלשתינים ושל הערבים המאוכזבים ממדיניות נתניהו, ואין בהן כדי להציל את התהליך המדיני. אנו מדגישים, שהרצון הטוב של הנשיא, שהתלוו אליו נשיקות ולחיצת יד חמה עם ערפאת, מובארק וחוסיין, הוא בלבד לא יציל את תהליך השלום מסכנת התמוטטות. מה שיעזור אלו העובדות בשטח. אשר ממשלת נתניהו יכולה ליצור.

אם ממשלת נתניהו תשנה את מדיניותה הסרבנית, המתבטאת באי-יישום ההסכמים — — —

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

הפריסה מחדש בחברון, שחרור האסירים והאסירות הפלשתינים, הפסקת עיבוי והרחבת ההתנחלויות בשטחים הכבושים וייהוד ירושלים המזרחית – אז יצליח הנשיא במשימתו להפגת המתח ולהתקדמות בתהליך השלום ובנורמליזציה ביחסים שבין ישראל לארצות ערב.

אם לא תיסוג ממשלת נתניהו מהעיקרון הדמגוגי "שלום תמורת ביטחון", שמשמעותו הנצחת הכיבוש בשטחים הפלשתיניים, הסוריים והלבנוניים ואי-הכרה בזכויות הלגיטימיות של העם הערבי הפלשתיני, בהקמת מדינתו העצמאית ובירתה ירושלים המזרחית בצד מדינת ישראל, תחת הססמה "הבטחת הביטחון" – המצב ילך ויידרדר –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

— — ולא יביא לשלום אלא לקטסטרופה בטוחה, לשפיכות דמים ולמלחמות.

לכן על הנשיא ועל כל הכוחות השפויים בישראל מוטלת האחריות ללחוץ על נתניהו וממשלתו לשנות את מדיניותו ההרפתקנית, האוונטוריסטית, שמובילה רק לאסונות ומנוגדת לאינטרסים האמיתיים של העם בישראל, של העם הפלשתיני ושל כל עמי האזור. הצלת תהליך השלום מותנית בהכרת ישראל בזכויות הלגיטימיות של כל הצדדים. שלום צודק יושג רק אם הפתרון יושתת על כיבוד זכויות כל הצדדים לסכסוך. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת חיים אורון – באותו נושא.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש לברך את המשלחת של המועצה המחוקקת הפלשתינית, ואני מבקש להודיע למי שעדיין לא יודע, שנציגי 118 מתוך 120 חברי כנסת, כבר לחצו את ידו של ערפאת, למרות השמשות, למרות תעמולת הבחירות – רוב רובו של הבית הזה לחץ את ידיו של ראש הרשות הפלשתינית.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יכול להביא את הרשימה?

חיים אורון (מרצ):

118. חבר הכנסת דיין, ראש הממשלה שלך ילחץ, ושר החוץ שלך ילחץ. הוא גם ראש הממשלה שלי, לצערי, אבל זו עובדה, ואתה תמשיך כאילו לא קרה דבר, ואתם תשבו כאן ותסיתו, ועוד הפעם תתחילו באותו מסלול.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דיין.

חיים אורון (מרצ):

ואתם תמשיכו באותו מסלול. אם יש ביקורת, ותהיה ביקורת קשה, חבר הכנסת צבי הנדל יסביר איך הקריקטורות בקהיר – שאני מסתייג מהן – בעצם צמחו בהפגנות של "שלום עכשיו". הן לא צמחו שם, הן צמחו על הקרקע הדלוחה שאנחנו גינינו, אבל הוויכוח שקיים בתוך הבית הזה לא ייגמר על-ידי זה שאתם תצחקו.

אני שמח על הבהרתו של שר המשפטים; חשוב היה שהוא יאמר את זה כנציג הממשלה, כי אנחנו יודעים איך קרה מה שקרה בשנים האחרונות, ואנו יודעים איך צמחו הדברים. הוויכוח שחותך את הבית הזה הוא לא קטן. הוא ויכוח אמיתי. כאשר אנחנו חושבים שטוב שיושבים כאן אתנו נציגי הרשות המחוקקת הפלשתינית, אנו חושבים שבכך אנחנו מכירים זה בזה. על כך נאבקנו שנים, שנכיר זה בזה ונדבר זה עם זה.

האם יש דבר משמעותי יותר מאשר ישיבה של נציגי הרשות פה, בבית-המחוקקים, על המחלוקות הקיימות בתוכו? לא במפגשי סתר שקיימנו שנים ארוכות, לא אי-שם ברחבי אירופה, אלא כאן, בכנסת ישראל נקיים את הדו-שיח הזה, שהוא קשה. ומי שאינו בתוך הדו-שיח הזה ומי שרוצה לפוצץ אותו, יתברר לו – כך אני מקווה – שהוא עומד מול רוב העם הזה.

מבחינה זאת חשוב מה שעושה הנשיא עזר ויצמן. היתה לי מידה של ביקורת על חלק מאמירותיו גם לפני שנה. יש לי מידה של ביקורת גם היום.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

איזו ביקורת?

חיים אורון (מרצ):

אני אומר בדיוק.

אבל, חבר הכנסת בונים, אתם צריכים לדעת בדיוק מה קורה. החלל שנוצר כאן לא יכול שלא להתמלא, והתפקיד החשוב שהנשיא ממלא עכשיו, כאשר מערכת יחסי החוץ של ישראל בנקודות הכי רגישות שלה הגיעה בתוך ארבעה חודשים למשבר חמור מאין כמוהו – תרומתו היא תרומה חשובה, ואני מאמין שהיא ממשיכה להיות תרומה שהיא מעבר למחלוקות, באותו תחום שהוא מעבר למחלוקת. כל זמן שנשיא המדינה יפעל באותו תחום שהוא מעבר למחלוקת, עם כל העדינות, אני אראה בכך ברכה גדולה.

ומשפט אחרון, אדוני היושב-ראש, לגבי מה שקרה פה היום בכנסת. אנחנו הולכים לתקופה מאוד מאוד מתוחה. מי שמצפה, כמו חבר הכנסת הנדל, שכל פעם שהוא יגיד: העם במצור, תפסיקו לדבר, אנחנו נשתוק – אינו יודע מה הוא סח. אני אף לא תבעתי את זה מהם. המצור לא התחיל לפני ארבעה חודשים. היה פה מאבק בשנים האחרונות. גם אם נתאמץ מאוד מאוד מאוד, לא נגיע לשולי הקרסוליים של מה שאתם עשיתם בכל פיגוע, בכל אירוע קשה, בכל משבר. אז אתם מטיפים לנו מוסר על אחריות ועל התנהגות?

היו"ר ד' תיכון:

נא לסיים.

חיים אורון (מרצ):

מוטב לכם שתחרישו. בתוך הלהט הזה של הדברים אתם תמצאו את הפטנט הזה, שכל פעם מגלגל את האחריות לכתובת לא נודעת. היום כבר מצאנו את האחראי, הפרובוקטור של השב"כ, והוא לא חזר בו, ואני כבר יודע שמה שהוא אומר כאן, אומרים במקומות אחרים בצורה הרבה יותר ברורה, שבוע לפני הטקס שיהיה פה בכנסת במלאות שנה לרציחתו של רבין. והקול לא רעד והגרון לא נחנק, ורובכם שתקתם. ואנחנו נחזור כל פעם מחדש למחלוקות הללו, והן תהיינה פה, ואם לא ימצאו בתוך הבית הזה האנשים שיראו כחובתם לקיים את המחלוקת הקשה הזאת בתוך גבולות שכולנו נוכל לחיות בהם, או לנו, ומה שקרה פה לפני כמה דקות לא תרם לזה, אלא להיפך.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

צבי הנדל (מפד"ל):

מאשימים אותנו ברצח.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מי שאמר: בדם ואש את רבין נגרש, נושא באחריות – – – שאתם ארגנתם בהפגנות שלכם.

צבי הנדל (מפד"ל):

מי שאמר את זה – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

לפנים משורת הדין, חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, אבל בתנאי שתמלא אחר מה שאמרת לי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אקיים, אדוני.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להודות לך שאפשרת לי להעלות את ההצעה שלי.

(נושא דברים בערבית; להלן תרגומם לעברית:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בתחילת נאומי ברצוני להפנות ברכת כבוד ויקר אל הגיבורים חברי המועצה המחוקקת הפלשתינית אשר כיבדו אותנו היום בביקור היסטורי חשוב זה. ברוכים אתם בבואכם לכאן, אתם אנשי המאבק אשר נאבקתם נגד הכיבוש ואשר נאבקים היום למען השלום הצודק, השלום אשר צריך לשים קץ לכיבוש ולהתנחלות ולהקמת המדינה הפלשתינית העצמאית שבירתה ירושלים הערבית.)

דליה איציק (העבודה):

חבר הכנסת דראושה, כשאתה פוגש אותם אתה יכול לדבר אתם ערבית, אבל למה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אתרגם את המשפטים שאמרתי בערבית. תחכי.

בראשית דברי, אני רוצה לברך את האורחים שלנו, הגיבורים הפלשתינים חברי המועצה המחוקקת הפלשתינית, שבאו היום לכבד אותנו; אנשים שנאבקו נגד הכיבוש ועכשיו נאבקים למען שלום צודק, שלום שיבטיח הקמת מדינה פלשתינית עצמאית ליד מדינת ישראל, ובירתה ירושלים המזרחית.

אני רוצה להמשיך ולומר דברים גם בשפה הערבית.

(נושא דברים בערבית; להלן תרגומם לעברית:

שני ביקורים חשובים אירעו באזור זה במהלך הימים האחרונים, ביקור הנשיא ויצמן במצרים, במטרה לחזק את השלום ולתקן את העמדות השליליות שנקטה ממשלת ישראל בכל הקשור לתהליך השלום, והביקור השני הינו ביקור ההיסטורי של הוד מלכותו המלך חוסיין ברשות הלאומית הפלשתינית,

במדינת פלשתינ. מטרת הביקור היא להיפגש עם אחיו יאסר ערפאת, נשיא מדינת פלשתינ, להדגיש את ההתלכדות בין בני שני העמים, הפלשתיני והירדני, ואת תמיכתו בהקמת המדינה הפלשתינית העצמאית והידוק הקשרים בין מדינת פלשתינ והממלכה הירדנית ההאשמית.)

דוד צוקר (מרצ):

איך תזכור כל מה שאמרת?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני זוכר. יש לי מנת אינטליגנציה טובה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מתרגם, כדי שתבין. שני ביקורים חשובים היו לאחרונה: הביקור של הנשיא ויצמן במצרים, שבא לתקן את המדיניות המוטעית של הממשלה הזאת, שמנסה לטרפד את תהליך השלום; הנשיא ויצמן בא כדי לתקן את הדברים הללו, לגשר על פערים ולקדם את תהליך השלום, ולו מגיעה הברכה שלי ושל כל הבית הזה. והביקור השני היה הביקור של המלך חוסיין, שביקר ברשות הפלשתינית, במדינת פלשתינ, אצל אחיו, הנשיא של מדינת פלשתינ, מר יאסר ערפאת, והוא בא לומר לו שהוא תומך בהקמת מדינה פלשתינית עצמאית ליד מדינת ישראל ובירתה ירושלים המזרחית. שני הביקורים הללו – – –

היו"ר ד' תיכון:

נא לסיים.

בנימין אלון (מולדת):

אני מקווה שזה התרגום הנכון, ולא כמו ערפאת שבערבית אומר: ג'האד, ובאנגלית אומר – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני פוטר את עצמי מלהתייחס להערות שלך.

בנימין אלון (מולדת):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

(נושא דברים בערבית; להלן תרגומם לעברית:

אדוני היושב-ראש, אני מאמין כי תהליך השלום יימשך, וכי שני העמים, הישראלי והפלשתיני רוצים שלום, שלום צודק, שלום של העמים אשר מגיע לעמים ולא שלום של כיבוש והתנחלות. הוי האחים והאחיות, אנא מסרו את דרישות שלומנו לבני משפחתנו, בני העם הפלשתיני בכל מקום ומקום. אנו נישאר כאן ונשקה את תפוזי יפו הטובים, אנו מוסרים לכם את דרישת שלומנו ומאחלים לכם הצלחה, בעזרת האל.)

ואתרגם את המשפט האחרון: אני מאמין ששני העמים, הישראלי והפלשתיני, רוצים שלום, מאמינים בשלום, ואין דרך חזרה מתהליך השלום.

בנימין אלון (מולדת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מאחל לאחים הפלשתינים, לעם הפלשתיני, הצלחה בתהליך השלום, הקמת מדינה פלשתינית עצמאית ליד מדינת ישראל. אני מאמין שזה האינטרס של שני העמים. כן, זה מה שיהיה. אני יודע שזה לדאבון לבך, חבר הכנסת בני אלון. אני לא יכול לעזור לך. זה מה שאנחנו רוצים, שני העמים –

—

בנימין אלון (מולדת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— לא שפיכות דמים, אלא שלום צודק ובר-קיימא שישרת את כולנו, את שני העמים באזור הזה. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב השר צחי הנגבי.

קריאות:

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הם אנשים צנועים; הם מבקשים רק את מזרח-ירושלים כבירת פלשתיין.

קריאות:

דוד צוקר (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דוד צוקר.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאב בויים.

קריאות:

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת בויים. חבר הכנסת סלים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבין שעכשיו הגיע תור ההפרעות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' תיכון:

תקשיב לי, חבר הכנסת טלב אלסאנע; כל מי שיפריע עכשיו – אני אוציא אותו ללא קריאה ראשונה, ללא קריאה שנייה, וללא קריאה שלישית. אני מצטער לומר לכם, אפשרנו לכל אחד לדבר, אבל גם השר יוכל לדבר ובשקט. תודה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת וליד צאדק, הערתי הערה, אל תבחן אותי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שמח על שנמצאים אתנו בדיון הזה נציגים של הרשות הפלשתינית. אני מקווה שבדיון הבא לא יהיו סביבם ארבעה סדרנים, אלא הם יוכלו לשבת כדרכם של אורחים רגילים בבית הזה, כדי שהדבר ייתן באמת ביטוי להשלמה בין העמים ולהושטת יד הדדית לרגישות של עם לצרכיו של רעהו ולחיים משותפים יחד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חן חן.

שר הבריאות צ' הנגבי:

לא לחינם, אדוני היושב-ראש, לא נקטתי ביטויים נלהבים מדי כמו: אני מברך על שהותם אתנו, אלא בחרתי בביטוי שאני שמח על כך שהם נמצאים כאן – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זאת התקדמות.

שר הבריאות צ' הנגבי:

— — — כיוון שיש להם — — —

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, למרות הכול.

שר הבריאות צ' הנגבי:

יש לרשות הפלשתינית הזדמנות בלתי רגילה, שאינני יודע אם תחזור אי-פעם, ובוודאי לא היתה במהלך השנים שעברו, להיות שותפים במאמץ של סיום סכסוך דמים של 100 שנים, מאמץ שיכול להביא לסיום ולקץ טרגדיה שגבתה מאתנו רבבות קורבנות ועדיין יש לה פוטנציאל של גביית מחיר נוסף.

נציגי הרשות הפלשתינית שנמצאים אתנו כאן יודעים איזה ויכוח קיים בציבור בישראל, והם יודעים שהבית הזה חצוי וקרוע בין גישות. הם צריכים להבין, שבבחירות האחרונות ניצחה גישה שהיא, במידה רבה, הייתי אומר במידה מהותית, שונה מקודמתה. הם נמצאים בדילמה נוראה, דילמה כזו שלא הייתי רוצה להיות לעולם במקומם.

הממשלה הקודמת פיתחה וטיפחה תקווה שתוקם מדינה פלשתינית וירושלים בירתה. אולי לא כל שרי הממשלה הקודמת היו שותפים למאמץ הזה לפתח ולטפח את התקווה הזאת, אבל המדיניות הכוללת שראש הממשלה המנוח יצחק רבין החל בה, ביוזמתו של שמעון פרס, שמעון פרס נתן לה ביטוי דומיננטי יותר מקודמו, נתנה להם תחושה, שהנה הנה, איך אמר בשעתו יאסר ערפאת? – אנחנו נמצאים כמטחויי אבן מהקמת המדינה הפלשתינית שירושלים בירתה.

אנחנו יודעים איזו תחושה של תסכול ואיזו תחושה של ייאוש יכולה לגרום התנפצותן של תקוות, אבל לנו אין ברירה. לנו, לממשלה הזאת, אין ברירה אלא להעמיד נגד התקווה הפלשתינית את התקווה שלנו, התקווה שיעלה ביכולתנו לשמור מכל משמר על קיומה של המדינה ועל ביטחונה. אנחנו לא יכולים לאזן בין הערכים האלה של ביטחון ישראל למדינה פלשתינית; זה איננו תפקידנו. אם היו רוצים לבחור הנהגה שחושבת שהיא מסוגלת לאזן בין הערכים האלה – חברי דוד צוקר היה ניצב כאן במקומי.

היתה הכרעה בבחירות, והשאלה שהרשות הפלשתינית צריכה לשאול את עצמה היא אותה שאלה שאנחנו שאלנו את עצמנו לפני הבחירות: האם יש אפשרות לקיים תהליך מדיני שאיננו מביא להשלמת כל האידיאלים? האם יש אפשרות לקיים מכניזם של שיתוף פעולה בין עמים גם כשיוזמים שלא יוצאים ממנו כשמלוא תאוותנו בידינו, או שחוזרים לטרגדיות של 1947 ושל 1967, גם של 1977, שדחו את הסכמי האוטונומיה, גם של 1987, כשפתחו באינתיפאדה. הכול היה בסימן – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

– – – זאת לא פשרה?

שר הבריאות צ' הנגבי:

סליחה, אני מבקש לא להפריע – – –

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת גוז'נסקי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

– – – לסטות לפחות מהמנהג של היום הזה – – –

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת גוז'נסקי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

– – – לאפשר לדוברי הממשלה להביע את עמדתם, ואחרי זה יש מכניזם של שאלות. אנחנו, בהחלט, נשמח לענות על שאלות, אני לפחות אשמח לענות על שאלות.

הדילמה הזאת היא דילמה שמעמידה כל מנהיג פלשתיני במצוקה מול המצפון של עצמו, במצוקה מול הבוחרים או העם שנתנו לו את הגיבוי, ואני הייתי רוצה שהמנהיגות הפלשתינית תתמודד עם המצוקה האישית הזאת כפי שאני וחברי למחנה הלאומי מתמודדים עם מצוקה זהה. גם אנחנו רצינו את סיפוח כל יהודה ושומרון. גם אנחנו רצינו שגבול מדינת ישראל הריבונית יהיה גבול הירדן, לא

גבול הביטחון כפי שאמר קודמנו. גם אנחנו היינו רוצים שיסתיים הוויכוח הפנימי בעם ישראל על מה שקרו: פתרון הבעיה הפלשתינית על כל היבטיה. אבל זה לא אפשרי, כי בנסיבות המאה הזאת, בנסיבות הדמוגרפיות, בנסיבות הפוליטיות, אנחנו חייבים למצוא את דרך הפשרה, ומצאנו דרך שבעינינו היא הפשרה האולטימטיבית –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה היא?

שר הבריאות צ' הנגבי:

— — היא קיום משא-ומתן להסדר ביניים על אוטונומיה, השלמת המשא-ומתן על הסדר הקבע במהלך השנים של האוטונומיה באווירה של אי-מתן תנאים מוקדמים, ובהבנה, הבנה שלנו, שאין לסיים את התהליך הזה תוך פגיעה בגבולות ישראל, תוך פגיעה במעמדה של ירושלים בירתנו ותוך פגיעה בצורכי הביטחון שלנו. אלה היעדים שלנו. אנחנו מאמינים, שניתן להגיע להסדר קבע עם הרשות הפלשתינית, שיגבש הסכמה לאומית רחבה ביותר על בסיס הדברים שאמרתי — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה התפקיד? מה עם זכות — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. חבר הכנסת טלב אלסאנע, חבר הכנסת סאלח סלים, רק רגע. אני חייב להתקדם.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סלים, אני אומר לא, ואתה ממשיך.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני פונה מעל הדוכן הזה לחבריני – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני מבקש ממך.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני פונה מעל הדוכן הזה לחבריני ברשות הפלשתינית ולשותפינו לתהליך המדיני להבין, שמבחינת הבית הזה – ואני חושב שאני מדבר לא רק על הצד הימני – לרוב המכריע של החברים יש כמה דברים שהם בגדר ייהרג ואל יעבור. חלוקת ירושלים היא בגדר ייהרג ואל יעבור. טרנספר ל-160,000 תושבי יש"ע – לרוב הבית הזה הוא בגדר ייהרג ואל יעבור. הקמת מדינה פלשתינית חמושה עד צווארה לרוב הבית הזה, היא בגדר ייהרג ואל יעבור – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

ולא חמושה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

לא לחינם אלה שזועקים על הביטוי האחרון הם מקרב המפלגות הערביות – – –

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע; רבותי – – –

קריאות:

— — —

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

— — — חבר הכנסת וליד צאדק חאג'-יחיא — — —

שר הבריאות צ' הנגבי:

— — — למה לנו להיכנס פה לוויכוח? אני מנסה — — —

קריאות:

— — —

דוד צוקר (מרצ):

— — — אתה לא מוכרח לענות על כל שאלה — — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אל תחלק ציונים.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, חבר הכנסת – – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

לא אתה תחלק ציונים לשר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאב בויים.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאב בויים. רבותי – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

– – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אל תחלק ציונים לשר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלסאנע.

שר הבריאות צ' הנגבי:

לא לחינם חברי חבר הכנסת אלסאנע, מנסה, בעת הזאת, לא לחדד סוגיות ולא לחדד טרמינולוגיות ולנסות להציב בפני אורחינו את הדברים שמהווים קונסנסוס מינימלי של הציבור היהודי במדינת ישראל, כי הוויכוח שלך הוא לא אתם. אבל לי יש אתם ויכוח, ולי יש אתך ויכוח – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

השלום הוא בגדר ייהרג ואל יעבור?

שר הבריאות צ' הנגבי:

השלום הוא הערך המרכזי של מדיניותה של ממשלת הליכוד, הערך המרכזי, אבל הבסיס לשלום על-פי השקפת עולמנו הוא ביטחון, ולכן אין סיכוי להשיג שלום במצב של חוסר ביטחון.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

האם אתה מעלה על דעתך ביטחון ללא שלום?

שר הבריאות צ' הנגבי:

לא.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה לוקח אותי בקלות היום.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אין סיכוי, חבר הכנסת טלב אלסאנע, שיהיה שלום ללא ביטחון, באותה מידה אין סיכוי שיהיה ביטחון ללא שלום; זה ברור.

קריאות:

— — —

שר הבריאות צ' הנגבי:

זה איננו דבר חדש, אבל כדי להגיע לשלום נדרשת פשרה, והפשרה של הצד השני — — —

קריאות:

— — —

שר הבריאות צ' הנגבי:

— — — הפשרה, רבותי — — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. חבר הכנסת סאלח סלים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח סלים.

שר הבריאות צ' הנגבי:

הפשרה של הצד השני, הפשרה של הצד הפלשתיני, היא לקבל על עצמו את היכולת לחיות אתנו כאשר אין הכרעה לגבי הריבונות ביהודה ובשומרון, לפחות כאשר מדובר בחמש שנות הסדר הביניים.

ולכן, בקשה נוספת לי אל חברינו הפלשתינים: לאמץ את מה שאמר – ואני מתאר לעצמי שהם יעשו זאת, כי זו התחייבותו של יושב-ראש הרשות הפלשתינית בוועידת וושינגטון – לאמץ את הכלל שאף שצפויות לנו שנים קשות ביותר של מחלוקת, שתמרוטנה את עצבינו עד סף הגירוי המוחלט, לעולם לא ייווצר שוב מצב שבו שוטרים פלשתינים וחיילי צה"ל יורים איש ברעהו, מכיוון שצוות המשא-ומתן או ועדת ההיגוי או כל גוף אחר לא הצליח להגיע להסכמה בכל נושא.

אני חושב, שהציבור בישראל מביט בשנים האלה כשנים שתעצבנה את השקפת עולמו. אנשים מכל הגוונים של הקשת הפוליטית בישראל מוכנים להתנתק מהשקפות עולם מאוד אידיאיות. הם רוצים לראות איך עובד העסק, האם יש צ'אנס לשלום, האם הפלשתינים התבגרו כמו שהחברה הישראלית לפני 50 שנה היתה מסוגלת להתבגר, האם יש סיכוי באמת ליחסי אמון של ממש – לא ליחסי אמון שמבוססים רק על אינטרסים נקודתיים. לכן, אני רוצה לראות את שלוש השנים הקרובות כשלוש שנים, שבהן נתכתש על כל סעיף ועל כל שורה בכל סעיף, שבהן מבשילה ההכרה אצל הפלשתינים ובציבור הישראלי שניתן להגיע לחיים משותפים. עד כאן בנושא הזה, שאיננו על סדר-היום, אך הוא ובציבור הישראלי שניתן להגיע לחיים משותפים. עד כאן בנושא הזה, שאיננו על סדר-היום, אך הוא על סדר המציאות בכנסת.

בנושא נסיעתו של הנשיא ויצמן אני יכול רק לתמצת את עמדתי, שהובעה על-ידי ראש הממשלה. אנו רואים בנשיא ויצמן בלדר אמין ויעיל להעברת מסרים של שלום. יש כלפיו אמון כמעט בלתי מסויג בקרב ציבורים רחבים בהנהגת המדינות השכנות. אנו איננו יכולים שלא להיעזר בנשיא המדינה, שעה שהוא מחליט שהוא חורג מן הנורמות המקובלות בעבר לגבי תפקידו הסמלי של נשיא ומוכן ליטול על עצמו משימות בעלות אופי מדיני. הדברים תואמו עם ראש הממשלה, זכו לברכתו של ראש הממשלה. נדמה לי, שגם משימתו של הנשיא בחלקה הושלמה והצליחה, ואני מאוד מקווה שבשבועות הקרובים נוכל להגיע להסדר שמחזק את כוחות השלום במדינה – גם כוחות השלום שרואים בביטחון את הכלי המרכזי להשגת הסדר במזרח התיכון. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

מה אתה מציע?

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני מציע להעביר את כל ההצעות לוועדת החוץ והביטחון – להמשיך שם את הדיון בהן.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אפשר לברך את השר הנגבי?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי.

דליה איציק (העבודה):

השר הנגבי, לאן?

שר הבריאות צ' הנגבי:

לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הצעה אחרת להסיר היא של חבר הכנסת האשם מחאמיד. הוא מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת צבי הנדל. אני אומר: דקה בדיוק.

בנימין אלון (מולדת):

הוא לא נמצא. אדוני, הוא איננו.

היו"ר ד' תיכון:

אין דבר כזה. כן, זה בשעת ההצבעה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מה זה משנה לי? אדוני היושב-ראש, קודם כול, אני רוצה לברך את השר. חשבתי שאולי מישהו מ"שלום עכשיו" מדבר. אני, פשוט, מברך אותך על השינוי, אבל אני מקווה שהדברים שלך גם ילוו במעשים – לא רק דיבורים.

שר הבריאות צ' הנגבי:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. אדוני השר – — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר כמה מלות ברכה, בערבית, לחברים שיושבים למעלה.

(נושא דברים בערבית; להלן תרגומם לעברית:

ברצוני בתחילת דברי לברך בשם חברי הכנסת הכופרים את אסירי החירות, אתם אסירי החירות נציגי העם הפלשתיני אורחי הכנסת הנאבקים למען חירותם וחירות עמם. אני מברך גם את האחוזת חברת הפרלמנט הפלשתיני. זוהי בושה כי יעמוד כאן חבר כנסת לפניכם ויאמר כי אתם טרוריסטים; ככה אמרו בעבר על אודות ערפאת, והיום הם נאלצים לשבת עם יאסר ערפאת. אני אומר לכם, כי אתם חבריו של מנדלה, אתם הלוחמים ואנשי המאבק למען החירות.)

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להגיד, שאין אמון בראש הממשלה. ראש הממשלה הבטיח לנשיא ארצות-הברית, הבטיח לחוסני מובארק – —

היו"ר ד' תיכון:

אמרתי: לסיים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — והבטיח למלך חוסיין. הבטיח, אדוני, לכולם — —

היו"ר ד' תיכון:

תודה. לסיים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — אבל הכול גילו שאין אמון בראש הממשלה. לכן, צריך להבין שרק נסיגה — נסיגת כל הכוחות הכובשים וגם כל המתנחלים של הנדל, כולם חייבים לסגת וללכת הביתה. נקודה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת תאופיק חטיב מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת סאלח טריף. דקה בדיוק, ואני סוגר את המיקרופון.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

זה חידוש.

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לברך את האורחים, הנבחרים הפלשתינים כאן.

(נושא דברים בערבית; להלן תרגומם לעברית:

ברוכים הבאים.)

אני רוצה לברך את השר על השינוי בעמדה, ואני מקווה שהיא עמדת הממשלה בכיוון הנכון. אני רוצה לברך את נשיא המדינה, שמנסה לחפות על כל "פאשלה" של הממשלה. כל פעם שמנסים לטרפד את השלום, על-פי השקפת עולמו של חלק מהימין הקיצוני כאן, אז קם נשיא המדינה ומחפה על

ה"פאשלות" האלה ויוצר מחדש מין פרצה לתהליך השלום לפני שקוברים אותו. כי כנראה הימין רוצה רק את הטרפוד הזה כדי לחדש את המלחמה במזרח התיכון, ואני לא יודע מה יוצא מזה.

היו"ר ד' תיכון:

תסיים.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

הכול מאוחדים כאן, שצריך שלום. אני מקווה שהממשלה הזו תלך על-פי דבריו של השר הנגבי, ובהשקפת העולם הזו אנו נתמוך. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת יצחק כהן מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אחמד סעד. בבקשה.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, משפחות שכולות, אורחים, עצם העובדה שיושבים פה היום בבית זה משפחות שכולות ואורחי הבית ביציע אחד מלמדת יותר מכל נאום מתלהם זה או אחר שאנו חיים היום במציאות חדשה, שונה לחלוטין. השינוי שחל הוא תהליך טבעי, כחלק מתהליך השלום.

אנא, אני פונה לכל חברי הבית מכל הסיעות – ימין, שמאל ומרכז – תנו לתהליך, שכל חברי הבית הזה תומכים בו, בלי יוצא מן הכלל, להימשך ביתר שאת וביתר עוז.

אם הנשיא מתנדב לעזור, אני חושב שיש לברך אותו, כמו שיש לברך כל מתווך ופעיל שלום אחר. אולם, אדוני היושב-ראש, פעילות זו חייבת להיות ממלכתית, מתואמת, וכמובן מאושרת על-ידי הממשלה, שהיא הגוף היחיד המוסמך להניע, בעזרת השם, מהלכים כבדי משקל, ואין היום, רבותי, תהליך כבד משקל יותר מתהליך השלום. עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו. ה' עוז לעמו ייתן, ה' יברך את עמו בשלום. תודה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה מוזמן – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר את הצעת חבר הכנסת חיים אורון.

דליה איציק (העבודה):

אני – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, דיברו כאן רבים. אנו עדים לאיזה שינוי, אף כי עדיין בדיבורים, בעמדת הממשלה, כפי שהשר הנגבי ציין. אנו עדים לשינויים באזור, שהם שינויים גדולים ועצומים. אתמול ביקר המלך חוסיין ביריחו. הוא הכיר במדינה הפלשתינית, בישות הפלשתינית. אין יותר מקום למחלוקת, מבחינה זו. כך הוא הדבר לגבי כל העולם. אני מזמין את ממשלת ישראל לאזור אומץ בלבה ולעשות למען כל תקוות בני העם בישראל – –

היו"ר ד' תיכון:

אין לך זכות דיבור. זה התקנון. השר ביקש להעביר לוועדה את הכול.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – שיתמשו בתהליך של שלום – שלום צודק, שלום של אמת ושלום בר-קיימא.

אני חייב לברך את החברים האורחים.

(נושא דברים בערבית; להלן תרגומם לעברית:

כבוד האורחים, אחינו, ברוכים תהיו בבואכם, יברך אתכם האל. מי ייתן והאל יציב אותנו ואתכם, ברצונו, על דרך האמת הנכונה, ושלום עליכם ורחמי האל וברכתו ישרו עליכם.)

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אני רוצה להבהיר כאן: יש חברי כנסת שביקשו להעביר לוועדה, והם נרשמו לפני שהשר ביקש להעביר לוועדה. משעה שהשר ביקש להעביר לוועדה, אין להם זכות דיבור עוד.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לפנים משורת הדין.

היו"ר ד' תיכון:

זה במסגרת לפנים משורת הדין. לא היום. כבר נתנו היום מספיק.

חבר הכנסת זאב בויס מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דראושה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

למה להסיר? חבל.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מציע לחברי שלא לבחון את שאלת ביקור נשיא מדינת ישראל במצרים בקונטקסט הנוכחי, לא על-פי הנוחות הפוליטית של מחנה פוליטי כזה או אחר לנוכח אירוע כזה או אחר. הפוליטיקה היא חיה זוחלת ומחליפה צבעים, ואילו שאלת הסמכויות והפעולות של נשיא המדינה היא שאלה קונסטיטוציונית ממדרגה ראשונה. היום אמר הנשיא, בבית הנשיא, בפתיחת שנת המאה לציונות, שהוא שמח שתחומי פעולתו אינם מוגדרים בחוק. אני מציע לחברי, ששאלה כבדת משקל זו תידון במלוא הרצינות והעמקות לא בהזדמנויות הרגישות, העקובות מדם, אלא במצב יומימי שקט ונינוח, נטול מתח בין-מחנאי השוחק את עצבינו.

אני מציע להעביר את הנושא הזה לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא אדוני. חבר הכנסת זאב בויס, תחזור לדוכן. בשמך אני מכניס לפרוטוקול שאתה ביקשת להסיר.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אולי תיתן גם לי.

היו"ר ד' תיכון:

לא. חברת הכנסת דליה איציק, הוא נרשם.

דליה איציק (העבודה):

גם אני נרשמתי.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק, אני חייב להסביר לך.

דליה איציק (העבודה):

אני כבר הבנתי את ההסבר שלך.

היו"ר ד' תיכון:

אבל הוא נרשם בכוונה להסיר וטעה בסוף, כחבר כנסת חדש, והוא חזר בו. לפחות אני הבנתי כך.

דליה איציק (העבודה):

אתה עוזר לו. לי אתה לא עוזר.

היו"ר ד' תיכון:

אני עזרתי לך היום מספיק, תאמיני לי.

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. לפנינו חמש הצעות, וחלק מהמציעים לא נמצא כאן. אני מציע להעביר את כל החבילה הזאת לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אם המציע לא נמצא?

היו"ר ד' תיכון:

אם אתה עומד על כך. חבר הכנסת צבי הנדל – איננו; חבר הכנסת סאלח טריף – איננו; חבר הכנסת אחמד סעד – איננו; חבר הכנסת חיים אורון – איננו; חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה – איננו. לכן אין הצבעה.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

מחבר הכנסת דראושה אתה ביקשת לצאת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת חטיב, תבין שבעת ההצבעה זכותו להיכנס, גם אם הוא הוצא. הוא צריך להיות מוכן. ולכן אין הצבעה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, האם הלכה חמורה זו חלה גם כאשר השר מסכים?

היו"ר ד' תיכון:

אין מה לעשות; זה התקנון.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, משהו פה לוקה בחסר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלול, יש כאן תקנון שחברך, חבר הכנסת מירום, הכניס בו שינויים. אנחנו מיישמים את התקנון, גם אם אנחנו לא מסכימים לו לעתים. אבל מה לעשות, זה התקנון.

רפאל אלול (העבודה):

זו הרגשה לא נעימה.

היו"ר ד' תיכון:

זו הרגשה מבישה. אנשים ישבו כאן, התישו את זמננו ואת דמנו במשך שעות רבות, ובסוף הם לא נשארו להצבעה, לכבד אותנו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הבעיה לא של התקנון. אנשים לא נשארים, אז הצעתם לא נדונה.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, מה לעשות. חבר הכנסת אלול, אני לא שיניתי את התקנון. אני מציע לך לעיין ב"דברי הכנסת" ולשמע מה אמרתי בעת שהעניין הזה נדון כאן במליאה.

רבותי, זה היה דיון קשה, מתיש; אני מקווה שכאלה לא יחזרו, אבל עברנו אותו. חבל שהוא הסתיים ללא הצבעה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אולי יצוין שהשר הסכים?

היו"ר ד' תיכון:

אין דבר כזה. שוב הפעם אתה חוזר. עד שלימדתי אותך את התקנון, עכשיו אתה בא ואומר: התקנון לא מחייב אותי.

הצעות לסדר-היום

דוח ועדת-ברודט

היו"ר ד' תיכון:

כאמור, היתה בקשה של השר צחי הנגבי שנביא את הנושא שנקרא דוח ועדת-ברודט בשלב מאוחר יותר.

אברהם פורז (מרצ):

אני לא מסכים לזה, עם כל הכבוד. יש סדר-יום – צריך ללכת לפיו. נמצא פה גם סגן שר האוצר.

היו"ר ד' תיכון:

אם אדוני לא מסכים, אתה לא תזכה לתשובה. אני מניח שאתה רוצה לזכות בתשובה. אם אתה לא רוצה, אני חייב לקיים את סדר-היום. הוא לא שונה אלא בהסכמה. אם אין הסכמה, אני נותן לכם את רשות הדיבור.

אברהם פורז (מרצ):

אגב, אני חושב שסגן שר האוצר צריך להשיב על דבר כזה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת פורז, לשמחתך הרבה, אני לא מייצג את האוצר בנושא הזה, ואולי גם לשמחתו.

חבר הכנסת פורז, אנחנו ממשיכים בסדר-היום – דוח ועדת-ברודט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מעריך את היכולת שלך שלא להתבטא בנושא. איך אתה יכול?

היו"ר ד' תיכון:

אתה רואה. ב-1990, לפני שהגישו את התקציב לקריאה שנייה ושלישית, היה בחוק ההסדרים אותו סעיף מעניין שנקרא מיסוי החיסכון בטווח הקצר. הוא עבר בחוק ההסדרים בקריאה ראשונה. הוא לא הגיע לסוף הדרך; הוא נגנז. יש מי שאומר שאני טיפלתי בעניין, ואני לא שיניתי את דעתי. לא שזה לא נכון ולא הוגן, אבל כל דבר בעתו. כשם שהטילו את המס על הבורסה שלא בזמן. לדעתי גם כאן שוגים בעיתוי ולא במעשה.

הצעות לסדר-היום מס' 574, 490 ו-500 – הנושא: דוח ועדת-ברודט. חבר הכנסת אבי יחזקאל, רשות הדיבור לך. אני מקווה שעוד היום תניח מכתב התנצלות בפני, כי אני שמעתי את המלה הזו.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, מראש אני מבקש להתנצל בפניך. אני חושב שכחבר כנסת אתה מהווה דוגמה ומופת לפרלמנטר מעולה. ברשותך, אולי מפאת הקדנציה הקודמת – אפשר גם לבדוק את הדברים בפרוטוקול – לא אמרתי ולו מלה אחת בחודשיים, בשלושת חודשים האחרונים. פעם ראשונה, מפאת הלהיטות שבעניין נפלטה מפי מלה, ועל כך אני מבקש להתנצל בעל-פה ובכתב. אין ספק שאנחנו מצויים בעידן שבו ה"פיוזים" של כולם, לא של היושב-ראש, עובדים.

היו"ר ד' תיכון:

על "פיוזים" לא כעסתי. כעסתי על מלה אחרת, שאפילו לא שמת לב אליה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אז קל וחומר אני מתנצל, ברשותך.

היו"ר ד' תיכון:

אם תשמע אותה, בוודאי לא תאמין שהיא נאמרה על-ידך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חשבתי על הפיוזים. כיוון שאדוני הקדים את דעותיו בסוגיות כלכליות, בכל אופן אני חושב שבאמצעות סגן שר האוצר אבקש למסור כמה דברים בסוגיית דוח ועדת-ברודט.

לשר האוצר הייתי רוצה לומר: רצית לברך ונמצאת מקלל. רצית להעלות את שוק ההון על מסלול נכון בתחילת מילוי תפקידך, כי ידעת שמצב הגסיסה המתמשך שהשוק שרוי בו הוא בלתי אפשרי, ונמצאת חס וחלילה מקלל. כי המסקנות כפי שהתקבלו בסופו של דבר בממשלה היו מעין מכת מוות. נוספת לשוק ההון הגוסס.

מסקנות דוח-ברודט נגעו בסוגיות הקשורות בשוק ההון. הן לא היו מהפכניות, אלא היוו מעין אור חלש שהבהב בקצה המנהרה, וכשהן התקבלו, הן התקבלו למעשה ללא סוגיית המיסוי על החיסכון קצר המועד. למעשה הפך הדוח, ללא סוגיית המיסוי על החיסכון קצר המועד, נטול נשמה, וכאילו נעקר לבו של הדוח ולמעשה איננו חשוב עוד.

אבל לא רק שנמצאת מקלל, חלילה, אלא גם מקולל על-ידי חלק מחבריך בתהליך קבלת ההחלטות. במשרד ראש הממשלה, בדיון שערורייתי שהזכיר את הדיונים שבהם היה שותף איווט ליברמן בזמנו כסטודנט – גם אני הייתי אז סטודנט, שנינו היינו פעילי סטודנטים באוניברסיטאות, אומנם משני צדי המתרס – נעשו הצעות החלטה ונתקבלו באישון לילה, תוך כדי הברחה של מקבלי ההחלטות מחוץ לאולם ההחלטות. זו שערורייה שראש הממשלה ואנשיו מבריחים את שרי ממשלת ישראל ומונעים מהם לקבל החלטות בנושא הנוגע לכלל אוכלוסיית ישראל.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

חשבתי שאתה מדבר על המס על הבורסה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

גם זו היתה שערורייה, אבל שם, לפחות, ראש הממשלה נתן גיבוי לשר האוצר.

תהליך קבלת ההחלטות, שאפיין בממשלה את ועדת-ברודט, מזכיר, לצערי, נושאים נוספים שבהם התקבלו החלטות בממשלה זו. אין ספק שבעניין זה קדושת השפתיים של ראש הממשלה גברה על הדוח המקצועי של ועדת-ברודט.

אשר אליך, אדוני שר האוצר, שאלת השאלות: האם מול פרופסור פרנקל, שהוא איש מקצועי אבל גם הולך ומתגלה כאשף פוליטי, והאם מול איווט ליברמן, שמתיימר אולי להיות שר אוצר בפועל, תצליח כשר אוצר, המקצוען, לנצח במאבקים הצפויים?

התהפכו היוצרות ואני, אדוני שר האוצר, וחלק מחברי בסיעת העבודה וגם בוועדת הכספים, לא מתביישים לומר שאנחנו תומכים בך כמי שמשלב פוליטיקה, מקצועיות ואינטגריטי. השאלה היא, האם בעולם הג'ונגל הכלכלי, שמקיף לפעמים את נתניהו, זה יספיק כדי לנצח במאבקים הבאים. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אברהם פורז.

אדוני סגן השר, האם תיאות להשיב?

סגן שר האוצר ד' מגן:

כדי לסייע לעבודת הכנסת, כן, אף שהממשלה קבעה מישהו אחר.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר.

אברהם פורז (מרצ):

אני דווקא חושב ששר האוצר או סגנו הם אנשים המתאימים להשיב על סוגיה כלכלית. אומנם השר צחי הנגבי הוא איש מוכשר, אבל אני לא חושב שהוא יכול לענות על כל הנושאים, בכל התחומים, בכל הדברים. אני חושב שזה גם לכבודה של הכנסת שבכל נושא יבוא השר הנוגע בדבר וישיב. זה לא הוגן כלפי הכנסת להעמיד מין שר תורן כזה שיענה פה לכולם באופן, הייתי אומר, רוטיני.

אדוני היושב-ראש, בחודשים האחרונים קיימת בריחה מסיבית מקופות הגמל, וחלק מהכסף הולך לתוכניות החיסכון. חלקו גם הולך לצריכה.

התופעה הזאת ברורה לחלוטין, שהרי קופות הגמל, כולנו יודעים, זו תקופה ארוכה נותנות תשואות שליליות, או במקרים הטובים שומרות על ערך הכסף ולא יותר מזה. לעומת זאת, הריבית בתוכניות החיסכון היא גבוהה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

נדמה לי שבחודש האחרון היתה תשואה חיובית.

אברהם פורז (מרצ):

אבל, עדיין התשואה של קופות הגמל, גם במצב הטוב של 0.5% או משהו, רחוקה, רחוקה מהתשואה שנותנות תוכניות החיסכון. זהו דבר אבסורדי, שהרי כולנו מבינים שחיסכון לטווח ארוך צריך לקבל העדפה על פני חיסכון לטווח קצר, ועל זה חבל להכביר מלים.

מונתה ועדה מקצועית, ועדת-ברודט. אני מחזיק פה את השמות של חבריה: דוד ברודט, אמיר ברנע, יצחק סוארי, אריה מינטקביץ, סם ברונפלד, שולה פסח, ימימה מזוז, דורון שורר, דוד קליין מבנק ישראל. אגב, לגבי דוד קליין, דבר תמוה הוא איך נגיד בנק ישראל שולח נציג לוועדה כזאת. הנציג מסכים לכל המסקנות, ולאחר מכן, כביכול, הממונה עליו מתנער. אבל זו כבר פרשה אחרת.

אני חושב שההמלצות הן נכונות. אבל גם אם יש מחלוקת על ההמלצות, תראו מה קרה בממשלה. בהצבעה בממשלה השתתפו רק שבעה מתוך 17 השרים. חמישה שרים, בהם השר רפאל איתן שיושב פה, השאירו פתקים, אבל הפתקים לא הובאו בחשבון, משום שראש הממשלה קבע בסופו של הדיון, שההצבעה היא אחרת. שימו לב, בהצבעה קריטית כזאת, דבר כזה קורה.

יש לי הסבר למה שקרה. אני חושב שלבנימין נתניהו קרתה טרגדיה גדולה מאוד. הטרגדיה הגדולה היא, שיש לו שר אוצר טוב, שהוא פוחד ממנו. זאת הטרגדיה. דן מרידור, בעיני, הוא אחת התופעות היותר-חיוביות בפוליטיקה שלנו; אדם חכם, ישר, הגון. אבל יש אנשים מלשכתו של ראש הממשלה ובקרבתו, וכולנו חיים בארץ הזאת, שכנראה חושבים שאסור לתת לדן מרידור להצליח.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

יש לו גם סגן שר מעולה.

אברהם פורז (מרצ):

מה שאמרתי על השר, נכון גם לגבי סגן השר. צמד טוב. אבל דוד מגן, מאחר שאני יודע מאיזו מפלגה הוא הגיע, הוא אינו מאיים על בנימין נתניהו – לרשת אותו בתור ראש ממשלה. אבל, כנראה לגבי דן מרידור יש פחד כזה. כנראה באיזה מקום החליטו שדן מרידור חייב להיכשל.

ואני רוצה להגיד לכם, אתם בהחלט יכולים – וכשאני אומר אתם, אני מתכוון לממשלה – יכולים לגרום לו ללכת. הרי בסופו של דבר, המבחן הזה היה אחד המבחנים היותר-קלים, כי לכאורה מה היה קל מלעשות מה שוועדה מקצועית אומרת. המבחן הקשה יותר הוא עניין התקציב. כאשר שר אוצר רוצה להעביר קיצוץ בתקציב, הוא יורק דם גם כאשר יש לו תמיכה של ראש הממשלה. כולנו היינו בסרט הזה, גם כשזה היה שלטון מפלגת העבודה וגם כשזה היה שלטון הליכוד, כי הכול חושבים שצריך לקצץ בתקציב, אבל כשזה מגיע לסעיפים, על כל סעיף וסעיף יש סיבה שלא לקצץ. אם זה הגיבוי שמקבל שר האוצר במבחן הראשון, איך הוא יעבור את המבחן המכריע? אל תצפו מאתנו באופוזיציה לתמוך בתקציב. את זה לא עושים, זו הצבעת אמון.

היו"ר ד' תיכון:

למה לא?

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, בכנסת השתים-עשרה עשיתי דבר שבדרך כלל אופוזיציה לא עושה, תמכתי לא אחת בסעיפים שונים בחוקי ההסדרים, וכעסו עלי כעס רב במפלגת העבודה.

היו"ר ד' תיכון:

אני יכול לומר לך, לפנים משורת הדין, שכמרכז האופוזיציה בוועדת הכספים, קיבלתי פנייה של שר האוצר דאז לתמוך בהצעת התקציב.

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת דן תיכון, ידידי הטוב יושב-ראש הכנסת, בוועדה אכן אפשר.

היו"ר ד' תיכון:

לא בוועדה, במליאה.

אברהם פורז (מרצ):

קרה במליאה שאיש אופוזיציה הצביע בעד התקציב, שזו הצבעת אמון?

היו"ר ד' תיכון:

כבר היו דברים מעולם.

אברהם פורז (מרצ):

אני לא רואה את זה כתחזית מאוד קרובה הפעם. אני מציע לקואליציה שלא לבנות עלי.

יהיה פה קרב להעביר את התקציב, קרב קשה מאוד. בשעתי, הודעתי בפומבי שאני חושב שהקיצוץ בתקציב הכרחי, וגם תמכתי בגדול בתוכנית, אם כי, כמובן, כמו לכל אחד, יש הסתייגויות לסעיף כזה או לסעיף אחר. אבל אתם לא תעברו את המשוכה הזאת ביחסים כאלה.

לכן, לצערי הרב, אם מותר לי לתת הערכה, או שהיחס אל שר האוצר ישתנה מקצה אל קצה, או שימיו של דן מרידור במשרד האוצר ספורים. ייתכן שיש רבים בליכוד שרוצים שזה יקרה. ייתכן שיש רבים בקרבתו של ראש הממשלה שרוצים שזה יקרה. זה, בסופו של דבר, לא יהיה לטובת העניין. אני, כאיש אופוזיציה, בעצם הייתי רוצה שאתם תיכשלו, שהממשלה תיכשל בכל דבר, שהיא תעשה את כל השטויות. זה כמובן מאפשר לנו לחזור לשלטון, הרי זאת תקוותה של כל אופוזיציה. מצד שני, אנחנו משולים לנוסעים שנמצאים באוטובוס, וגם אם הנהג טיפש או שיכור או רשלן, אם האוטובוס מתרסק, כל הנוסעים נמצאים אתו. לכן, יש לי עניין שהכלכלה תצליח והמשק ישגשג.

המבחן הזה של ועדת-ברודט היה מבחן ראשון ומבחן לא חיובי. אני חושב שצריך לאמץ את ההמלצות, כי הן המלצות טובות, וחבל שזה לא קרה עד עכשיו. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת פורז.

אני עוד לא יודע על מה, מייד אלמד את הנושא. אני מזמין עכשיו את סגן שר האוצר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הערה תקנונית, אף שאין לי התנגדות – – –

היו"ר ש' וייס:

רק תכניס אותי לתמונה, כי אני עוד במעבר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, התמונה היא, שיש כאן הצעות דחופות לסדר-היום בנושא דוח ועדת-ברודט. השר שאמור היה להשיב בשם הממשלה, השר צחי הנגבי, איננו.

היו"ר ש' וייס:

אבל עונה סגן שר האוצר, שזה ממש מתאים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

על כך אני רוצה לומר משהו. היא הנותנת. בדיוק לשם כך עליתי. אני אומר מראש, שאין לי שום דבר אישי, ומבחינתי, אשמח לשמוע את סגן השר דוד מגן.

בנושא ההצעות לסדר-היום התשובה צריכה להינתן אך ורק על-ידי חבר הממשלה. כתוב בסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת: "רשאי חבר הממשלה, המדבר בשמה, להציע שהנושא המוצע יידון בכנסת" או יועבר לוועדה וכו'. בדקתי את עניין השאילתות, כי בשאילתות אנחנו מכירים את הנוהג שסגן שר עונה בשם השר, בשם המשרד. לנושא שאילתות יש סעיף מפורש שמסמיך את השר להסמיך את סגנו לענות בשמו. מכלל ההן אתה שומע את הלאו, ומכלל הלאו אתה שומע את ההן.

לכן, לדעתי, מהבחינה הפורמלית, סגן השר, חבר הכנסת דוד מגן, איננו רשאי לענות בשם הממשלה על ההצעות לסדר-היום. יכול להיות שהיו תקדימים כאלה בעבר, ואם היו – הם היו תקדימים שגויים, לדעתי. תודה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה להשיב. מייד אתן לך את רשות הדיבור, חבר הכנסת שטרית. תראה, אתה מעלה סוגיה מאוד מעניינת. עם זאת, לא רק שהיו תקדימים, אלא אני חושב שהעניין הזה של סגני שרים המייצגים את שריהם בכנסת – זו מסורת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אבל כתוב: "חבר הממשלה".

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה, תרשה לי. זה כבר יותר ממסורת. הייתי אומר שזה כל-כך הרבה יותר חזק מן התקנון, שלדעתי, המקסימום שאפשר לעשות הוא לעגן בתקנון הוראה מפורשת דומה. אני לא רוצה לסטות ממסורת, שאגב יש לה היגיון.

אני בכלל חושב שבהופעה בכנסת, מצב שבו שר, שליומיים הפך לממלא-מקומו של שר אחר, כי השר נסע לחוץ-לארץ, והוא עונה על עניין שהוא ממש לא יודע עליו, לעומת מצב שבו סגן שר מאוד מעורה במשרד עונה על עניין שנוגע למשרד – לדעתי, פרלמנטרית, עדיף המצב של סגן שר.

לכן, אני ממליץ שהעניין יועלה לדיון בוועדת הכנסת. הוא מאוד מעניין. אין ספק שזאת מסורת רבת שנים ממש, והיא נראית לי טובה. אני מקבל את ההערה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר מלה.

היו"ר ש' וייס:

אגב, כתוב: "רשאי". אין מניעה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא, לא, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

בשאלות זה דווקא.

אלי גולדשמידט (העבודה):

סליחה, אדוני – רשאי הוא להציע להעביר לוועדה, או להציע להעביר מסדר-היום וכו'. לא "רשאי" במובן "רשאי להעביר".

אבל אני אומר כך: אני מציע הצעה, בשביל לשמור על התקנון. הרי אפשר לסטות מכל דבר. אני מציע שחבר הכנסת, סגן השר דוד מגן, אכן יענה על הדברים. אבל באופן פורמלי, אין תשובת ממשלה בסעיף הזה.

היו"ר ש' וייס:

לא, לא. לא אקבל.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מה פתאום?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אחרת זו פשוט סטייה מפורשת מהתקנון, וזה לא מופיע בכוכביות. אני אומר עוד הפעם: בכנסת הקודמת ישבו בספסלים האלה חברי כנסת שהקפידו מאוד על התקנון.

היו"ר ש' וייס:

אני בכל זאת עומד על דעתי. עכשיו מחזק אותי מזכיר הכנסת גם באסמכתא, שלדעתי היא מוחצת, ובזה תם הדיון. חבר הכנסת שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש להגיב על דבריו של ידידי, חבר הכנסת גולדשמידט.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 37(ג).

אלי גולדשמידט (העבודה):

סעיף 37(ב).

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

התקנון מאפשר זאת ללא שום ספק. אני מתפלא עליך שאתה מעלה את הסוגיה הזאת. אני יכול להביא לך הצעות שלך, שעליהן ענו לך סגני שרים במליאה. חבר הכנסת אורי אור, שהיה סגן שר הביטחון, ענה על עשרות הצעות במליאה. כל יתר השרים וסגני השרים ענו גם על הצעות שלי וגם על הצעות של אחרים. לכן, לדעתי, ידידי, חבר הכנסת גולדשמידט, אתה פשוט טועה.

היו"ר ש' וייס:

כדי להשלים את התמונה אשלב פה גם את המזכיר. חוק-יסוד: הממשלה – חוק-יסוד, שימו לב, קונסטיטוציה – קובע בסעיף 37(ב) כדלקמן: "סגן שר יפעל, בכנסת ובמשרד שנתמנה לו, בשם חבר הממשלה שמינה אותו ובמסגרת העניינים שמסר לו".

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אחרת שר השיכון לא יכול לדבר.

היו"ר ש' וייס:

לפיכך, חברים, יש לנו מצב חוקתי שכזה: ראשית, החוקה שלנו, חוק-יסוד, קובעת במפורש, שזהו מסלול חזק, איתן וחוקתי. שנית, המסורת שלנו קובעת שזהו מסלול איתן וחוקתי. התקנון בעניין זה לא עומד בסימן המסורת ובסימן חוק-יסוד. ההנחה היא, שהתקנון צריך להיות כפוף, פחות או יותר, לחוק-יסוד. לפיכך, זה נושא מעניין לוועדת הכנסת. כדאי לתקן את התקנון.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אם אנחנו הולכים פורמלית עד הסוף, ויש חוק-יסוד: הממשלה, יודיעו נא מהממשלה שאכן סגן שר האוצר הוסמך בשם – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, זה קבוע. לא צריך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני, אני מוכן לקבל את עניין המסורת, כפי שאמר לי חבר הכנסת שטרית, ובאמת הדבר לא עלה בכנסת הקודמת.

אני עומד על דעתי, שפורמלית רק חבר הממשלה יכול לענות, אלא אם היתה אסמכתא. חבר הכנסת דוד מגן במקרה נמצא פה, בזמן שהשר איננו, וזה מה שקרה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, בואו נסכם את הנקודה הזאת. ראשית, סגן השר נמצא פה לא במקרה, אלא הוא בא לכאן, ואני במקרה יודע זאת, משום שבסופו של דבר הגיעו למסקנה שאיש האוצר צריך לענות.

שנית, יש לנו פה חוקה, חוק-יסוד, ולמרות הכול אני אומר לכם, חברים, כדאי מאוד שלעתיד חברנו, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, יעלה את הנושא בוועדת הכנסת. זה שווה טיפול, בהחלט. אני אומר שזה כדאי. יש פה מצב שכדאי להסדיר אותו לעתיד.

אני בטוח שאם חבר הכנסת מגן – ואני זוכר את הדרך שבה הוא עבד בכנסת, בדרך יסודית ושיטתית – היה באופוזיציה, יכול להיות שאפילו הוא עצמו היה מעלה את השאלה הזאת באיזו הזדמנות, ואפילו היה מביא הצעת חוק לתיקון. כך נדמה לי.

אברהם פורז (מרצ):

בוועדה לענייני ביקורת המדינה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, פרט אחד נעלם מעיניך ומאוזניך, וצודק חבר הכנסת, ידידי, אלי גולדשמידט. על-פי המחשבה המקורית, שר הבריאות וממלא-מקום שר המשפטים, השר המתאם, היה צריך לענות בנושא המסובך הזה, אלא שיושב-ראש הכנסת פנה אלי ושאל אותי אם בהיעדרו של ממלא-מקום שר המשפטים ושר הבריאות אני מוכן להתייצב מול האתגר הזה. אמרתי שאני מוכן.

לעניין הפרוצדורלי – מעמד סגני שרים בכנסת – אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת אלי גולדשמידט, שסגן השר הוא קודם כול חבר כנסת, וכפי שהיושב-ראש אמר, סעיף 37(ב) לחוק-יסוד: הממשלה, חוק-היסוד החדש, מעגן את מעמדו בכנסת כמדבר ופועל בכנסת ובמשרד בשם השר בתחומים שהשר הסמיך אותו לכך.

היו"ר ש' וייס:

למען ההיסטוריה נזכיר, שלאחר הקמת ממשלת בגין, זיכרוננו לברכה, הראשונה, נתמנה סגן שר יורם ארידור, ותקופה ארוכה הוא היה שבעה שרים; סגן שר, רב-שר. בבקשה. הוא היה שבעה שרים.

סגן שר האוצר ד' מגן:

ההצעות לסדר-היום, כפי שהושמעו כאן על-ידי חבר הכנסת אבי יחזקאל וחבר הכנסת אברהם פורז, מזמינות מענה שאינו פשוט. לא על ישיבות הממשלה ב-13 באוקטובר 1996, או ליתר השלמה ליל 13-14 באוקטובר 1996 – לא על כך תהיה תפארתה של הממשלה. לדעתי, היו גם שיבושים בדרך ניהול הישיבה. היו דברים שלא היו צריכים לקרות, אלא שמי יודע מי קבע שלממשלה חדשה מגיעים 100 ימי חסד בדיוק. יכול להיות שצריכה להיות כאן חריגה קלה.

אברהם פורז (מרצ):

ארבע שנות חסד.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אני מאמין ורוצה להאמין, כי בעתיד, מתוך הלקחים הקשים שנלמדו, הדברים הללו לא יחזרו על עצמם, ואנחנו נראה עבודה תקינה יותר, יעילה יותר, אפקטיבית יותר, של הממשלה.

אני מבקש להזכיר לחברי הכנסת, כי לפני כשלושה חודשים, עוד טרם יצאנו לפגרה, הועלתה הצעה לסדר-היום – ונדמה לי שגם אז זו היתה הצעה דחופה – בעניין המשבר בשוק ההון. בשם הממשלה הודעתי, כי הוקמה אותה ועדה, אשר תציג בפני הכנסת שינויים מבניים בשוק ההון. הכוונה היתה להגיע לכנסת לאחר אישור הממשלה, אלא שבמהלך הדיונים והוויכוחים הלגיטימיים בממשלה הוקמה, כידוע, ועדת משנה, ועדה בין-משרדית, אשר תבדוק בטווח שבועיים, שלושה שבועות – ואנחנו מצויים אך יומיים, שלושה ימים לאחר אותה ישיבת ממשלה – כיצד ואיך להביא את הדברים לכנסת. כך שאם נרצה ואם לא נרצה, חבר הכנסת פורז, אני בטוח כי בעזרת השם ניפגש בוועדת הכספים של הכנסת בעוד שבועיים, שלושה שבועות, בעניין הדוח הזה במתכונת כזאת או אחרת.

אני מציע שתסתפק בדברי התשובה ונתראה בוועדת הכספים, עם מעט סבלנות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, אדוני סגן השר. חברי, חבר הכנסת פורז, וגם חבר הכנסת יחזקאל – – –

אברהם פורז (מרצ):

אני מציע בכל זאת להביא זאת לדיון בוועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

אתה חבר'המון, כי אתה מאפשר לחבר כנסת נוסף לדבר. זו הכוונה שלך, נכון?

אברהם פורז (מרצ):

אני יכול להציע – ועדת הכספים.

היו"ר ש' וייס:

הבנו. לפיכך, חבר הכנסת אושעיה יבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת פורז. תודה לחבר הכנסת פורז שעל-ידי אי-הסכמתו לקבל את הצעת סגן השר הוא אפשר לך לנאום.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני לא רוצה לדון בדוח, בהשלכותיו וכך הלאה. אני רק אומר לכל חברי הבית, ובכלל זה לסגן שר האוצר, שאני מבקש ממנו שימנע את הבאת הדוח הזה לבית הזה באמצעות חוק ההסדרים. צריך לעשות הכול – אם רוצים להעביר את החוק הזה – להעביר אותו במסגרת הסדרי החקיקה הרגילים. יש לעשות הכול, כפי שאמרתי, שהנושא, שאני יודע מי אביו ומי מולידו, יועבר כך, ולא לאמץ את השיטה הפסולה של חוק ההסדרים. לפיכך, ביקשתי להסיר. מובן שאצביע אחרת, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

חברים, אנחנו עוברים להצבעה. דוח ועדת-ברודט – הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת אברהם פורז. אנחנו מצביעים רק על ההצעה שלך, כי התקנון לא מאפשר להצביע על הצעה של חבר כנסת שאינו נמצא באולם בזמן שמצביעים.

אפי אושעיה (העבודה):

אדוני, חבר הכנסת הורחק על-ידי היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אז נצביע גם עבורו. הבנתי. אם כן, שתי הצעות. מי בעד העברת הנושא לוועדת הכספים?

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהנושא הועבר לטיפול של ועדת הכספים. תודה רבה.

הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – הגבלת הפטור), התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום: הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – הגבלת הפטור), התשנ"ו–1996, של חבר הכנסת מאיר שטרית; הצעה שמספרה פ/34. הנמקה מהמקום. כבודו, יש לך דקה. תקבל ממני סבסוד של עוד חצי דקה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סעיף 249 לחוק מס שבח מקרקעין, התשכ"ג-1963, פוטר ממס מכירת זכויות בנייה הנלוות למכירת דירת מגורים. הפטור ממס לדירה ולזכויות הבנייה מוגבל בתקרה, שהיא כפל שווי הדירה ללא זכויות הבנייה. לפיכך, תקרת הפטור לזכויות הבנייה תלויה בשוויה של דירת המגורים באופן שכלל שדירת המגורים גדולה וערכה רב כך גדל הפטור בגין זכויות בנייה.

אני אסביר את זה בעברית, אדוני היושב-ראש. כאשר אדם מוכר דירה לאדם אחר, על-פי החוק הקיים היום המכירה הזאת פטורה ממס שבח, לרבות זכויות הבנייה שהן פי-שניים משווי הדירה שנמכרה. מטרת המחוקק בזמנו היתה להקל על משפחות שגרות בצפיפות וקונות דירה קטנה, כדי שיוכלו להרחיב את הדירה שלהן בלי לשלם מס שבח. אבל איש לא התכוון לתת את הפטור הזה למי שקונה בית ב-2 מיליוני דולר ומגדיל את זכויות הבנייה ב-2 מיליוני דולר נוספים, פטורים ממס. אף אחד לא התכוון לזה. שום ממשלה לא התכוונה לזה.

הצעת החוק הזאת הונחה בכנסת שעברה ועברה קריאה טרומית. לצערי, לא הספקנו להעביר אותה בקריאה ראשונה ובקריאה שנייה. הרעיון בהצעת החוק שלי – להגביל את הפטור ממס עד לסכום של 900,000 שקל, או סכום אחר שיעודכן מפעם לפעם על-ידי שר האוצר. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. יש כמובן הסכמת הממשלה, ולכן זו הנמקה מהמקום.

אדוני סגן שר האוצר.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, אני מברך את חבר הכנסת מאיר שטרית על היוזמה. כפי שנאמר כאן, היוזמה תחילתה עוד בימי כהונת הכנסת השלוש-עשרה. הכנסת אישרה את הצעתו של חבר הכנסת מאיר שטרית בקריאה מוקדמת. אולי זה המקום לחשוב לשנות את חוק הרציפות, כי בחוק הרציפות אנחנו מדברים על גורלה של הצעת חוק אחרי קריאה ראשונה. לפי דעתי, אם היוזמה באה ממילא מוועדה מוועדות הכנסת, אפשר להסיר את המגבלה הזאת והרציפות יכולה לחול כבר אחרי הקריאה המוקדמת. נדמה לי שלחבר הכנסת אברהם הירשזון ולחבר הכנסת מאיר שטרית יש הרבה יוזמות שהם צריכים לחדש את התהליך בהן.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

כבר מגישים – – –

סגן שר האוצר ד' מגן:

היוזמה היא יוזמה טובה. משרד האוצר תומך. בישיבת הבוקר עם נציב מס הכנסה ומס רכוש, לאחר ששאלתי אותו עוד כמה פרטים וראינו עוד כמה פרטים, אני אומר, אף שלא מופיע בתקנון – היתה תמיכה נלהבת. כמובן בוועדת הכספים נתייחס לעניין הדרגות השונות, עם משרד המשפטים, ונאמר בדיוק מה הן הדעות שלנו מעבר לעיקרון המבורך, שאנחנו תומכים בו. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. לעומת זאת, חבר הכנסת אלי גולדשמידט מבקש להתנגד. בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

— אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מוכרח לציין שאני מנצל פה פרצה תקנונית, ואני לא חושב — —

היו"ר ש' וייס:

זו לא פרצה, זה שער.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כן, שער בת רבים. אני חושב שאין זה מן הראוי שאני יכול לדבר כאן חמש דקות, בזמן שמציע ההצעה בקושי יש לו דקה וסגן השר המשיב צריך לדבר מהמקום. יש לי הרושם שכדאי לתקן את המעוות הזה, כי זה לא פרופורציונלי, אף שכרגע אני נהנה מהשער הזה שנפתח בפני.

אני רוצה לומר משהו לחבר הכנסת מאיר שטרית. בכנסת הקודמת עסק חבר הכנסת מאיר שטרית רבות, ואני מברך אותו מאוד על כך, ויצאו לו גם מוניטין בעניין זה, בנושא של פטורים מפטורים שונים בענייני דירות, מה שקרוי דירות עממיות, שקשורות לזוגות צעירים, לשכבות מצוקה וכדומה. כאן הוא בא, כהשלמה לגישתו – אם לא תכעס עלי אני אגיד – הקצת-סוציאליסטית בהקשר זה, והוא רוצה לצמצם את ה"הנאה" שיש לבעלי רכוש רב מפטור ממסים. זאת בעצם הגישה שלך, והיא סבירה בעיני.

אני אומר, מדוע קמתי בבקשה להסיר, אף שאני יודע שהצעת החוק תעבור. אני חי בחרדה רבה מאוד, ואני אומר את הדברים גם על רקע סקירות ודיונים שהתקיימו בוועדת הכלכלה של הכנסת, שאני עומד בראשה, ובמסגרתה הופיעו סגן שר השיכון ואנשי משרד השיכון. אני מאוד מאוד מוטרד ממה שהולך להתרחש בשוק הדירות במדינת ישראל כחלק מתהליך כלכלי רחב יותר, במיוחד לאור העובדה שהתחלות הבנייה בזמן האחרון, במחצית השנה האחרונה, ירדו בכמחצית. אנחנו עומדים

בפני מצוקה שיכולה גם להביא, באופן אבסורדי, למרות תהליך מסוים של מיתון, לעליית מחירי הדירות, ובמיוחד יפגע הדבר באותן שכבות שאתה וחבר הכנסת סגן השר דוד מגן תמיד נזעקים, ובצדק, להגן עליהן, וגם אנחנו. ואנחנו שותפים לדעה בעניין הזה.

לכן, אני מנצל את ההזדמנות שאני עומד כאן על הדוכן ואני מאוד מבקש גם מסגן השר, ומכל חברי, ומחבר הכנסת מאיר שטרית: יש תחומים מספר שבהם אנחנו יכולים להקדים רפואה למכה. למשל, זה היית אתה, אם אני לא טועה, שהגשת בכנסת הקודמת הצעה לפטור ממע"מ מכירה של דירות עד גודל מסוים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

דירת יחיד ראשונה לזוג צעיר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

דירת יחיד ראשונה לזוג צעיר. אגב, העניין של ראשונה מתחיל קצת להטריד אותי. אני רואה מקרים – הדוגמה שהיתה בכרמיאל, אותם אוהלים שראינו בטלוויזיה בכיכר העיר, אלה היו אנשים שכבר רכשו פעם אחת דירה. חבר הכנסת שטרית, אני רוצה את האוזן שלך ואת לבך. אני מוטרד מהעניין הזה של ראשונה, אבל לא נעשה כרגע את הסימפוזיון בעניין הראשונה. אני חושב שצריך לאפשר לעתים, במקרים יוצאי דופן, גם פעם שנייה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הכוונה היתה שלא יהיה ניצול לרעה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא לא, כמובן לא יהיה ניצול לרעה. אני חושב שאין שום סיבה שבעולם שזוג צעיר שקונה דירה מיד שנייה – – –

היו"ר ש' וייס:

– – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

מייד. אין פה עומס מי יודע מה.

היו"ר ש' וייס:

פה אין עומס, אבל פה יש עומס.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זוג שקונה דירה ראשונה, בפעם הראשונה, והוא קונה אותה מיד שנייה, אינו משלם מס ערך מוסף. ואילו זוג שקונה דירה מקבלן משלם מס ערך מוסף. זה נושא אחד שלדעתי מן הראוי, דווקא לקראת שפל או מיתון, חס ושלום, שעלול באופן אבסורדי להעלות את מחיר הדירות בגלל היצע קטן של דירות, לחדש את היוזמה לגביו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לכן העליתי הצעת חוק – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

ואני אשמח לתמוך בה.

נושא נוסף שחייבים להתעמק בו זה נושא מס הרכישה. אני חושב שהדבר הזה צריך לעבור מן העולם. אני לא מדבר על מס רכוש, אלא על מס רכישה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו הפחתנו – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני יודע שהפחתנו, וההפחתה היא דומיננטית ככל שמחיר הדירה נמוך יותר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

על דירה של 100,000 דולר משלמים היום 0.5%, ומעל ל-100,000 דולר משלמים – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

מותר לי להגיד משהו טוב על הליכוד?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

בוודאי.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני אגיד משהו טוב על הליכוד. נדמה לי שב-1981 הליכוד – – –

סגן שר האוצר ד' מגן:

תגיד הליכוד-גשר-צומת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הליכוד-גשר-צומת, לרבות חבר הכנסת דוד מגן. אבל אז לא היתה גשר ולא היתה צומת. אז היה הליכוד. ובכן, נדמה לי שב-1981 הליכוד פטר את עם ישראל מעונשו של מס רכוש בהקשר של דירות מגורים. אני מציע לליכוד של 1996: תעשו דבר אחד טוב מכל שלל הדברים שאנחנו מתקשים למצוא בהם טוב, ותפתרו גם את נושא מס הרכישה, לפחות לגבי דירות עממיות. מדובר בנושא ביטול המע"מ, בנושא ביטול מס הרכישה לגבי דירות בגודל מסוים וכדומה, דירות הנקראות עממיות. ואולי מפה יקבל מינהל הכנסות המדינה את הגבייה שיאבד כתוצאה מזה שייתן את הפטורים לזוגות הצעירים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת גולדשמידט. ובכן חברים, אנחנו מצביעים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אגב, מותר לך, חבר הכנסת שטרית, לענות לי.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מותר לי לענות?

היו"ר ש' וייס:

מותר, אבל – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

מותר לו לענות לי, ואני עומד על זכותו לענות לי.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני מציע שלא לקיים את כל הזכויות, כי יש לנו סדר-יום כל כך ארוך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני בכל זאת מבקש לענות לו. מותר לי?

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, שלוש דקות. הרעיון שמאחורי הנמקה מן המקום היה הקיצור, והנה אנחנו עושים פה – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ראשית אני רוצה להודות לידידי – – –

סגן שר האוצר ד' מגן:

למען האיזון אנחנו נתקן את התקנון, כדי שהממשלה תוכל לחזור בה – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

קודם כול, אני רוצה להודות לידידי חבר הכנסת גולדשמידט על שהוא התנגד להצעת החוק שלי, וכך יש לי עוד שלוש דקות כדי להסביר את העניין. אני רוצה לבשר לך, שבממשלה הקודמת הצעת החוק המקורית שלי להפחתת מס הרכישה הציעה לבטל לחלוטין את מס הרכישה על דירות שעולות עד 120,000 דולר. לצערי, לא הצלחתי לשכנע את בייגה שוחט לוותר על כך באופן טוטלי.

הצעת החוק עברה קריאה טרומית, בניגוד לדעת הממשלה, ועברה גם קריאה ראשונה בניגוד לדעת הממשלה. לקראת הקריאה השנייה והקריאה השלישית הגענו לפשרה, שיורידו את מס הרכישה ל-0.5% על דירות שעד 100,000 דולר, במקום שקודם לכן היה הסכום 60,000 דולר, ויגבו 3.5% מס רכישה מעל ל-100,000 דולר. הסכמנו לפשרה הזאת, והחוק עבר בהסכמת הממשלה. ואכן, מס רכישה לזוגות צעירים הופחת לגבי דירות עד 100,000 דולר והועמד על 0.5%. זה חיסכון של 2,000-2,500 דולר לדירה לזוג צעיר.

במקביל הגשתי הצעת חוק לביטול מס ערך מוסף. הממשלה התנגדה להצעת החוק שלי, אבל ההצעה עברה קריאה ראשונה בכנסת, למרות התנגדות הממשלה. תקעו אותה בוועדת הכספים, וגדליה גל לא רצה אפילו לקבוע דיון עליה, כי האוצר התנגד. הגשתי את הצעת החוק הזו פעם נוספת בכנסת הזו.

סגן שר האוצר ד' מגן:

בכנסת הקודמת היא עברה קריאה טרומית, לא קריאה ראשונה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אכן, היא עברה קריאה טרומית. אני הגשתי אותה מחדש לכנסת הזו, ובקרוב אביא אותה לדיון. כי גם אני חושב, כמוך, שזה אבסורד שאין דוגמתו. תראו מה קורה. דירה לזוג צעיר עולה היום 150,000-140,000 דולר. מס ערך מוסף על הדירה הוא בגובה של 17%, וזה מגיע ל-25,000-30,000 דולר. המדינה נותנת לזוג הצעיר משכנתה בגובה של 30,000 דולר. זאת אומרת, שהמדינה אומרת לו למעשה שייקח משכנתה כדי לשלם לה מס ערך מוסף. הרי זה טמטום שאין דוגמתו. אילו הורידו את מס הערך המוסף לדירה ראשונה לזוג צעיר, אני הייתי מוכן לוותר לגמרי על חוק חיילים משוחררים.

סופה לנדבר (העבודה):

— — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן, בארץ. אני מוכן לוותר לחלוטין על חוק חייילים משוחררים במקום זה. כי כך אתה מוריד את מחיר הדירות באופן אוטומטי ב-17%, וזה יכול להקל על המשק. אני מקווה שבכנסת הזו נצליח להעביר גם את החוק הזה.

כך או כך החוק הזה הוא אנטייתזה, מאחר שאין טעם שמהפטורים האלה ייהנו קבלנים או עשירים שנהנים מהפטור הזה ללא הגבלה. וכמו שאמרת, צריך לאזן מהצד השני את הפסד ההכנסה.

אני אודה לחברים על תמיכתם בחוק.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

מאחר שהכול הובהר, אנחנו עוברים להצבעה. הצעת חוק מס שבח (תיקון – הגבלת הפטור), התשנ"ו-1996, והעברתה לוועדת הכספים. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון הגבלת הפטור),

התשנ"ו-1996, לדיון בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק הועברה לוועדת הכספים להכנתה לקריאה ראשונה.

הודעה אישית של חבר הכנסת ב' אלון

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בני אלון, הובהר לי על-ידי סגנית המזכיר, שיושב-ראש הכנסת כאילו אפשר לך למסור הודעה אישית אחרי הסעיף הזה. אני מקיים את הרשות שהוא נתן לך. בבקשה, מאחד המיקרופונים.

בנימין אלון (מולדת):

כבוד היושב-ראש, חברת הכנסת דליה איציק תקפה אותי אישית ופסלה את רשות הדיבור שלי בשל טענתה שאני כביכול מסית.

מלבד הפגיעה האישית בי, ומלבד ניסיון סתימת הפיות והפגיעה בחופש הדיבור בכלל ובחופש הדיבור בבית זה, יש בדמגוגיה כזו, המתקיפה חבר כנסת באופן אישי, תוך עקיפת התקנון שלא הקנה לה זכות דיבור בנושא זה, משום טעם לפגם.

אני מצטער על שחברת הכנסת איציק נוקטת בשיטתיות שיטה נפסדת זו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

מובן שיש עכשיו זכות לחברת הכנסת דליה איציק למסור הודעה אישית, אם היא באזור. וכך אנחנו נמשיך בהודעות אישיות עד סוף הקדנציה. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

הסחבת בדיון על תקציב המדינה 1997

היו"ר ש' וייס:

הצעה לסדר-היום מס' 416, מאת חבר הכנסת אלול, בנושא: הסחבת בדיון על תקציב המדינה 1997. סגן שר האוצר יענה.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, לפני שאתחיל לדבר על התקציב אני רוצה להזכיר לראש הממשלה, ולהגיד לו שעברו 347 ימים, ועדיין ביבי לא עלה לקברו של יצחק רבין לבקש סליחה. אני יודע שראש הממשלה עסוק, ואני חושב שדווקא עכשיו, אחרי לחיצת היד של ערפאת, כשמצאת זמן לעלות לקבר של קנדי ומצאת זמן לעלות לקבר של הרבי מלובביץ', תמצא זמן, אדוני ראש הממשלה, לעלות גם להר-הרצל. זה לא רחוק מכאן.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ב-20 השנים האחרונות כיהנו ממשלות שונות מימין ומשמאל, וגם ממשלות אחדות. בשנים הללו השתדלו ראשי הממשלה ושרי האוצר, שבכל סוף שנה, בסביבות החודשים אוגוסט-ספטמבר, הם ישבו ויקדישו מזמנם כדי לדון באריכות ובכובד ראש בתקציב המדינה.

עקבתי אחר הדברים ומצאתי, שבעשר השנים האחרונות היו לפחות שישה-שבעה דיונים על תקציב המדינה עד חודש ספטמבר. והנה השנה נפל דבר. ביבי נבחר, וכבר בשבוע הראשון הוא כינס מסיבת עיתונאים, אווירה שאהובה עליו, והודיע על קיצוץ ניכר בתקציב. הוא סיפר לעם עד כמה המצב קשה, קשה כל כך שלא תהיה ברירה אלא לפגוע בחיילים המשוחררים, במשפחות ברוכות ילדים, בקשישים, בחולים ובכלל בחלשים; בקיצור, בכל מי שאין לו כוח ויכולת לנהל משא-ומתן עם ביבי, או עם איווט ליברמן.

כולנו צפינו שלאחר ההצהרות הכל-כך ברורות, ולנוכח הבעיות החמורות שעליהן סיפר מר נתניהו, יתחילו דיונים רציניים על תקציב המדינה בתוך הממשלה ובקרב שרי הממשלה. אבל, אדוני היושב-ראש, אני רוצה להפתיע אותך. נתניהו עדיין לא מצא זמן פנוי כדי לדון בתקציב המדינה.

ראש הממשלה כבר הודיע על ויתור עתידי של מדינת ישראל על הסיוע האמריקני. הכיצד, מר נתניהו? הרי עוד לא קיימת שום דיון רציני בנושא. לאן נעלמו כל אותן הצהרות מפוצצות על הגיאות הכלכלית הצפויה לנו? למה לא דנים ביום חינוך ארוך, שאותו הבטחת חזור והבטח בהיותך ראש האופוזיציה?

אדוני ראש הממשלה, תקציב המדינה הוא לא עניין שדנים בו במשך 10 דקות של ישיבת קבינט, או 23 דקות של ישיבת ממשלה. תקציב המדינה נוגע לכל הקשישים שבהם אתה רוצה לפגוע. הוא נוגע לרובבות חיילים שהבינו שאתה עומד לקצץ במענקים שלהם. תקציב המדינה זה דמי הביטוח שבכוונתך לגזול ממשפחות ברוכות ילדים.

אבל זה לא הכול. מדינת ישראל נקלעה כתוצאה ממדיניותך למשבר כלכלי חמור. המיתון שבפתח הוא לא עניין לאקדמיה. המשמעות של מיתון כזה היא עלייה חדה באבטלה, וכרגיל, מי שייפגעו הן השכבות החלשות ועיירות הפיתוח. איך אתה מטפל בפיטורי העובדים ב"כיתן"? מה עם עובדי הטקסטיל בדימונה?

גם בתיירות יש פגיעה, ופגיעה כזו פירושה התמוטטות של אלפי עסקים קטנים. אדוני ראש הממשלה, תשאל את שר התיירות שלך, אם תמצא פנאי לדון בעניינים פעוטים שכאלה; משבר כזה בתיירות לא היה כבר למעלה מ-20 שנה.

אדוני ראש הממשלה, מסיבות עיתונאים ונסיעות לאירופה לא יועילו כאשר הדיון הוא על תקציב המדינה. אנחנו מתקרבים כבר לסוף שנת התקציב, והממשלה עדיין לא הקדישה אפילו דיון רציני אחד לתקציב.

גם הדיון שהיה על דוח-ברודט, כבר אמר כאן ידידי סגן שר האוצר שזה לא היה דיון. לא כך צריכה לעבוד ממשלה.

אני רוצה לספר לך, אדוני ראש הממשלה, שהממשלה זקוקה למספר רב של דיונים, ולאחר מכן צריכה ועדת הכספים לדון בכך. כי, כידוע, הנוהג הוא שהממשלה דנה אחרי שהאוצר מגיש את הצעת התקציב. אחר כך כל אחד בודק מה הן ההשלכות הכספיות, מחזירים לאוצר לתיקון, הממשלה דנה בהצעת התקציב פעם נוספת, ואז היא באה לוועדת הכספים. מה שיקרה היום, נקבל את הדיון שהיה במשרד האוצר הישר אלינו כאן לכנסת.

אני רוצה להזכיר לראש הממשלה, כי השנה, בניגוד לשנים קודמות, החוק אינו מאפשר לו להעביר את סעיפי התקציב מן השנה שעברה, וחייב להתקיים דיון על כל סעיף וסעיף. דבר זה מבטיח מלכתחילה מסכת דיונים ארוכה יותר משידענו בעבר.

אדוני היושב-ראש, אני חושש שראש הממשלה שלנו לא מבין איך מנהלים מדינה; זה גדול עליו. אני חושש שראש הממשלה מאמין שבכמה שיחות עם תורמים ובהתייעצות עם שר אחד או שניים אפשר לחתוך עניינים.

אני מודאג, כי אני מאמין לשר שרון, שאמר כי נתניהו חושב שעל-ידי עדכון חלק מהשרים במסדרון אפשר לנהל מדינה.

בינתיים עסוקים ראש הממשלה ושר האוצר בהאשמת הממשלה הקודמת במצב הכלכלי הרעוע. נדמה כי השניים עדיין לא הבינו שהם כבר לא באופוזיציה. בתוך שלושה חודשים הם הצליחו לגרום למרבית הציבור להתגעגע לאותה תקופה שהם קוראים לה – – –

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

הערה. לא שאני מסכים לקיצוצים, לא שאני מסכים לאותם קיצוצים שראש הממשלה ושר האוצר יביאו לכנסת, אבל במשך שלושה חודשים לא נהרסה כל כלכלת ישראל. לא אופקים, לא נתיבות, לא דימונה ולא בית-שאן – בשלושה חודשים אלה.

לכן, אל תנסה לייפות את מה שקרה אז. לא זאת עשתה ולא זאת היא רוצה לעשות.

רפאל אלול (העבודה):

מקסים, ידידי היקר, במשבר הקודם שהיה ב"כיתן דימונה", באותו יום ביקרו שם שר האוצר שלנו וגם ביבי נתניהו ראש האופוזיציה. היום, כשהיה משבר בבית-שאן, ביקר שם אחד, דוד לוי, שבכל מקרה היה שם, גם אם הוא לא היה שם בממשלה, אתה יודע טוב מאוד. ראש הממשלה לא מצא לנכון להגיע לשם. אני מדבר על אותה רגישות שאתה ואני מתכוונים אליה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא רק ראש הממשלה. חוץ מהשר דוד לוי אף שר מממשלת ישראל – – –

רפאל אלול (העבודה):

לא התקרב לשם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אף שר. לא שר התעשייה והמסחר, לא שר האוצר, לא שר העבודה והרווחה – אף שר. שבעה ימים מאז פרוץ המשבר ב"כיתן" בבית-שאן, אף אחד, חוץ מדוד לוי, שהוא תושב בית-שאן והוא ידוע ברגישותו החברתית, אף אחד לא הגיע לשם, לפחות לעודד את האנשים, גם אם אין פתרונות.

רפאל אלול (העבודה):

להזדהות, לעמוד מולם.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע שאני מסכים אתך.

רפאל אלול (העבודה):

המיתון כבר מורגש במשק, ואנשים לא מפסיקים לברוח מקופות הגמל. אז אולי זה הזמן שתפסיקו לדבר על העבר ותתחילו לנסות ולהזיז דברים. אתה כבר לא במערכת בחירות, מר נתניהו. במקום

לבכות על הירושה שקיבלת, תתחיל לייחס לנושאים הכלכליים של המדינה אותה רצינות שייחסת לענייני הכספים של המפלגה שלך.

אדוני ראש הממשלה, האם אתה מבין מה זה תקציב המדינה? האם אתה מבין שלא יספיקו 23 דקות כדי להעביר אותו? אני תובע ממך להתפנות קצת מיועצי התדמית וממסיבות העיתונאים ולעבוד.

מדינת ישראל היא לא משחק ילדים, ותקציב המדינה הוא לא משחק "מונופול". מדובר כאן בגורלות של אנשים, מדובר בעתידם של עסקים.

אני שמח שחברי סגן שר האוצר דוד מגן יענה על הצעתי לסדר-היום. רק השבוע הזכרתי לו, שהוא נהג להעלות בכנסת נושאים רבים הקשורים ברבדים שונים של האוכלוסייה. אני מקווה מאוד שסגן השר דוד מגן ייתן גם בתקציב הזה את הביטוי וההשפעה שלו באותם נושאים שקרובים לאנשים רבים שנשארו לדיון הזה עכשיו. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת אלול. אדוני סגן שר האוצר, בבקשה.

תראו כמה תרם השלטון המקומי לפרלמנטריזם הישראלי. רפי אלול – ראש מועצה לשעבר, דוד מגן – ראש מועצה וראש עיר לשעבר, מקסים לוי – ראש מועצה וראש עיר לשעבר. פני בדש – בהווה. כולם שלטון מקומי. בבקשה.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ידידי חבר הכנסת רפי אלול הגיש הצעה דחופה לסדר-היום עוד בשבוע שעבר, כשהוא מתרעם על עניין הסחבת. כך על כל פנים כתוב בדברי ההסבר, בלי להתייחס למהות ההצעות הגלומות בהצעת התקציב לשנת 1997, כי הוא ידע, כפי שכולנו יודעים, כי בעניין זה על מהות ההצעות עוד נשב ימים, או ליתר דיוק לילות רבים במהלך החורף הקרוב, הכול במאמץ להגיע ל-1 בינואר 1997 עם תקציב מאושר על-ידי הכנסת.

דרך אגב, בהזדמנות זו הייתי רוצה לסבר את אוזנו של היושב-ראש, חבר הכנסת פרופסור שבח וייס. חוק-היסוד החדש, חבר הכנסת רפי אלול – זה לא קשור בדיוק לנושא, אבל כדאי לחשוב על זה. דווקא חוק-היסוד החדש, חוק-יסוד: הממשלה, הוא זה שמאפשר לנו לדון בתקציב עד 31 במרס ולא עד 31 בדצמבר, משום שלפני שהחוק הזה נכנס לתוקפו היתה מסורת, כי יש לאשר את התקציב עד 1 בינואר, דהיינו עד 31 בדצמבר, ולא – המשמעות היתה, עד כמה שאני זוכר, אי-אמון בממשלה, או קרוב לכך.

היו"ר ש' וייס:

הציבורית, אבל לא המורלית.

סגן שר האוצר ד' מגן:

היום, כשהחוק אומר כי רק אם התקציב לא יאושר במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת התקציב, אז יש אי-אמון בממשלה, זו נקודה שכדאי להתייחס אליה, כי יש כאן איזו פגיעה ב"קדושתו" של התאריך 31 בדצמבר.

המגבלה כאן היא לא מגבלה, ואפשר לפרוס את הדיונים בהמשך, אבל אני לא מציע זאת. במדינה מתוקנת, גם אם החוק מצביע על תאריכים שכאלה, ב-1 בינואר 1997 אנחנו צריכים לפעול ולצעוד על-פי חוק תקציב מאושר על-ידי הכנסת, כמובן לאחר כל הקריאות.

היו"ר ש' וייס:

לקריאה הראשונה תביאו כמובן את הצעת התקציב עד סוף החודש.

סגן שר האוצר ד' מגן:

כן, בהחלט. בשבוע שעבר, כמעט במקביל להגשת ההצעה לסדר-היום, כתב שר האוצר מכתב ליושב-ראש הכנסת והודיע לו על הגשת התקציב לקריאה ראשונה ב-29 באוקטובר. אני יודע כי כבר נקבע מועד: 29 באוקטובר הוא היום שבו נתחיל את הדיון בקריאה הראשונה. אני גם יודע, שוועדת הכנסת כבר קבעה הסדרים וסידורים לקראת אותו דיון.

הממשלה אישרה ב-7 ביולי את הצעת התקציב לשנת 1997. במהלך יולי התקיים בוועדת הכספים דיון ממושך. אני לא השתתפתי בדיון, אבל מסרו לי שהוא נמשך כארבע שעות.

רפאל אלול (העבודה):

על הקיצוץ.

סגן שר האוצר ד' מגן:

כן, בוודאי, זה חלק מהדיון. הקיצוץ הוא חלק מהדיון, בוודאי.

כפי שהיושב-ראש עזר לי לומר ולהזכיר, אני מודיע לכנסת, כי ב-29 באוקטובר יוחל הדיון בקריאה ראשונה. אני מקווה שהדיון, לפי המסורת שנקבעה בשנים האחרונות, יהיה מסודר, אינטנסיבי, יעיל.

אני גם יודע ומעדכן את חברי הבית, ששר האוצר יזם כבר ביולי ובמהלך פגרת הכנסת פגישות רבות עם כל סיעה שפנתה אליו, וגם עם סיעות שלא פנו אליו, כדי להסביר את מהות ההצעות בתקציב. יש נושאים רגישים שעוד נדון בהם כאן במסגרת מוסדות הכנסת, במיוחד ועדת הכספים ווועדת העבודה והרווחה, ואני מקווה כי לפי המסורת שנקבעה בשנים האחרונות נצליח להשלים את הדיון בצורה טובה, יסודית, כשהדיון יהיה דיון פורה וההחלטות תהיינה חכמות.

על כל פנים, חברי הכנסת, אין סחבת בהגשת תקציב 1997, ואני מציע ומבקש מחבר הכנסת רפי אלול להסתפק בדברי התשובה הללו.

היו"ר ש' וייס:

האם תואיל להשיב לו על שאלה?

סגן שר האוצר ד' מגן:

כן, בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

בדברי אמרתי שבדקתי 20 שנה אחורה, בדקתי בצורה שיטתית – –

היו"ר ש' וייס:

לא צריך להפריז.

רפאל אלול (העבודה):

– – ומצאתי שהיו דיונים תקציביים בממשלה עם כל השרים, וכל השרים התחבטו אם צריך לתת יותר לביטחון ופחות לנושאים חברתיים, אם צריך לתת לעיירות פיתוח, דברים כאלה. בסוף היו מתקנים ומביאים את זה לאוצר. מה שקרה היום הוא, שהיה דיון אחד חפוז בממשלה, ששרים אפילו לא הגיעו לדיון, אישרו את הקיצוץ, ולא היה שום דיון בתקציב המדינה.

היו"ר ש' וייס:

את זה אמרת בנאומך.

רפאל אלול (העבודה):

סגן השר לא ענה לי על זה.

היו"ר ש' וייס:

הוא מבשר בשורה לעתיד.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אין ויכוח בינינו. קיצוץ של 4.9 מיליארדי שקל הוא קיצוץ מתקציב 1997, והוא חלק אינטגרלי של הדיון. הדיון, כפי שאתה יודע, ארוך ומורכב.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

האם אתה מסתפק בהודעה?

רפאל אלול (העבודה):

לא.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה להציע הצעה.

היו"ר ש' וייס:

להצעה אחרת נרשם חבר הכנסת גולדשמידט. מה אני יכול לעשות? יש לי רעיון. חבר הכנסת דוד מגן, יש לי הצעה: תציע שיתקיים דיון במליאה, ואז אוכל לאפשר גם לחבר הכנסת גולדשמידט וגם לחבר הכנסת מקסים לוי להגיד משהו.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אם חבר הכנסת רפי אלול לא רוצה להסתפק בדברי, אני בעד קיום דיון במליאה.

היו"ר ש' וייס:

ואז יש לי אפשרות לתת לשניכם לדבר. חבר הכנסת אלי גולדשמידט יציע להסיר, אתה תציע להעביר לוועדה, ותוכלו לומר משהו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ניצלתי את ההזדמנות כדי להתייחס לדבריו של חברי חבר הכנסת מקסים לוי. אני בהחלט מקבל: היה צריך להתבצע קיצוץ תקציבי בכל מצב. גם אם הממשלה הזאת היתה ממשלה פרפקט, מושלמת, עדיין הירושה היתה מחייבת קיצוץ תקציבי.

אבל אני רוצה להגיד לך, חבר הכנסת מקסים לוי, שבשלושת החודשים האחרונים נעשו דברים שהחמירו את המצב. קודם כול החמירה את המצב המדיניות, שהיא מדיניות כללית של הממשלה. אתן לך רק שתי דוגמאות שהן בעקבות פתיחת המנהרה. נושא התיירות: חברות צ'רטר הפסיקו את הטיסות שלהן, המלונות הפסיקו לקבל הזמנות, וכל הדברים האלה ידועים בצורה ברורה לכולנו. דוגמה שנייה: מפני ששוק ההון בארץ קפוא ואי-אפשר להנפיק בבורסה הישראלית, הלך מפעל כלכלי לבורסה בלונדון וגייס את כל 21 מיליון הלירות שטרלינג. ברגע שפרצו המהומות בשטחים בעקבות פתיחת המנהרה, נסוגו המשקיעים. אלה שתי דוגמאות לעשייה של הממשלה, שהחמירה את המצב הכלכלי ולא היטיבה אתו.

היו"ר ש' וייס:

לכן, חבר הכנסת גולדשמידט מציע להסיר.

חבר הכנסת מקסים לוי יציע להעביר את הנושא לוועדה, ולכן יש לו גם כן דקה להעיר הערה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, יש עכשיו מיתון ומאבק על אבטלה בדימונה, בנצר-סרני, בבית-שן ובמפעלים אחרים. לא יעלה על הדעת שאנחנו נדבר כאן ויופיעו עוד מעט חברי הכנסת שידברו כל אחד בתורו. אני מציע שיתקיים כאן דיון בנוכחות ראש הממשלה ושר האוצר, כדי לדבר על הנושאים האלה עוד בטרם אנחנו ניגשים להצעת התקציב.

היו"ר שי וייס:

תודה רבה. אני ממליץ שחבר הכנסת מקסים לוי יעלה בשבוע הבא הצעה לסדר-היום בעניין הזה, אולי דחופה, או שתשתמש במנה של ההצעות הרגילות. צריך יהיה לשכנע אז את השר שיסכים לדיון במליאה. נצביע, ואז נוכל לקיים את הדיון במליאה. הייתי אומר: תנצל את קשריך הטובים עם הממשלה כדי שזה יתקיים. בסדר?

האם אתם מסכימים שהנושא יעבור לוועדה? אם אתם רוצים דיון במליאה, כבר יש פתח למה שביקשת.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

רוצים דיון במליאה.

היו"ר שי וייס:

אם כן, מצביעים על המליאה.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, אני מציע להיעתר לפנייה האמיתית של חבר הכנסת רפי אלול – לדון בעניין זה בוועדה.

היו"ר שי וייס:

לא, הוא לא יכול לבקש לדון בוועדה.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אני מציע לו.

היו"ר ש' וייס:

אתה מציע ועדה. ועדת הכספים.

רפאל אלול (העבודה):

הדיון במליאה יתקיים רק בעוד כמה חודשים – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, זה תלוי ביושב-ראש הכנסת.

רפאל אלול (העבודה):

אני מציע שנעשה שני דברים: גם מליאה וגם ועדה.

היו"ר ש' וייס:

נעביר את זה לוועדה אלא אם כן אני אעשה הצבעה גם על העברה למליאה. למעשה כבר אין הצעה כזאת אחרי שהשר הסיר.

מצביעים על העברת הנושא לוועדת הכספים.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

12 תומכים, אחד מתנגד, אין נמנעים, לפיכך אני קובע שהנושא יידון בוועדת הכספים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מציע: ועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ש' וייס:

אי-אפשר, כי כבר הצבענו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מציע.

היו"ר ש' וייס:

לפני ההצבעה שאלתי איזו ועדה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מציע – – –

היו"ר ש' וייס:

כדי להשיג את המטרה, והמטרה היא הרי קונסטרוקטיבית, אני בהחלט קובע שזה יעבור לוועדת הכנסת שתחליט לאיזו ועדה, כדי לפתוח פתח לאפשרות של דיון בוועדת העבודה והרווחה. קיבלנו את ההצעה הגמישה של חבר הכנסת אלי גולדשמידט.

הצעה לסדר-היום

התמוטטות חומת השבת במדינת ישראל

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש להזמין לדוכן את חבר הכנסת שמואל הלפרט. הנושא: התמוטטות חומת השבת במדינת ישראל – הצעה לסדר-היום מס' 419. בבקשה. על כך ישיב שר העבודה והרווחה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אלפי שנים שמר עמנו על קדושת השבת. בארץ-ישראל ובגלויות הקפידו יהודים לשמור על קדושת השבת במסירות נפש, חיזקו וביצרו את חומת השבת, ולמעשה, עם ישראל הנחיל לעולם כולו את ערך יום המנוחה. אולם, למרבה הצער, דווקא במדינת ישראל מתמוטטת חומת השמירה על קדושת השבת.

אם בשנות המדינה הראשונות עוד היתה הקפדה על שמירת השבת בפרהסיה, כיום נרמסת השבת ברגל גאוה ברשות הרבים, והפרצות הולכות ומתרחבות. הסטטוס-קוו שנקבע בשעתו בנושא השבת הולך ונשחק. כל ההסכמים וההחלטות שנתקבלו בעניין שמירת השבת אינם מתקיימים, ובמקרים רבים יש עבירות גלויות על חוק שעות עבודה ומנוחה.

הגענו למצב שאפילו אוטובוסים ציבוריים רומסים את קדושת השבת תחת שלט של נסיעה פרטית; טיולים וסיורים נעשים בשבת על-ידי חברות שונות, ששוכרות את האוטובוסים מחברות התחבורה הציבוריות.

לאחרונה קיימת תופעה מצערת וחמורה של פתיחת קניונים ורשתות גדולות של חנויות, ה"סופר פארם" וכדומה, המעסיקים מאות עובדים בשבת, תוך כדי עבירה על חוק שעות עבודה ומנוחה. כך הדבר לגבי רשתות גדולות של חנויות המעסיקות עובדים רבים בעצם יום השבת. כל קניון ורשת כזו גורמים לחילולי שבת של אלפי קונים המגיעים עם כלי רכבם.

לחילולי השבת ההמוניים הללו שותפים, לצערי, ראשי ערים, וביניהם ראש עיריית תל-אביב. בעוד הם מקפידים על קוצו של יו"ד בנושאי איכות הסביבה, ניקיון וסדר, הרי שבכל הנוגע לקדושת השבת, הם מעלימים עין – הם לא מפעילים את חוקי העזר העירוניים ולא את הפיקוח על שעות עבודה ומנוחה, דבר שהיה קיים בעבר.

בתל-אביב, לדוגמה, המצב הולך ומחמיר. מונח לפני מסמך שאני מוכן להעבירו לשר העבודה והרווחה, המסתמך על פרסומים של שבוע אחד בלבד, וממנו עולים נתונים מזעזעים על מאות בתי-עסק, מרכזי בילוי, מסעדות, בתי-קפה, בתי-קולנוע, אולמות, מועדונים ומוסדות עירוניים העושים שבתם חול. זאת מלבד עוד עשרות עסקים הפתוחים בריש גלי לאורך רחובות אבן-גבירול, שינקין, כיכר המדינה, ועוד, בלילות שבת ובשבת, באופן מחפיר ומזעזע. כפי שוותיקי תל-אביב מעידים, זו הידרדרות חסרת תקדים בעיר.

הגרוע מכול הוא, שאפילו מחלקת התברואה של העירייה פועלת בשבת. פועלים מנקים את הרחובות ומשאיות אוספות זבל מהרחובות ומחצרות בתים כבימות החול, דבר שלא היה קיים מעולם. גם החניונים שבבעלות העירייה גובים כסף עם כניסת השבת. זו עוד דוגמה להידרדרות של הזמן האחרון.

בעבר הפעילה מחלקת השבת של המועצה הדתית בתל-אביב פקחים דרוזים לאכיפת החוק, והעירייה היתה שולחת עורכי-דין לערוך תביעות משפטיות. אולם מאז נכנס לתפקידו ראש העירייה הנוכחי, מר רוני מילוא, הוא כרסם לאט-לאט בהשתתפות העירייה בנושא, עד שלאחרונה הוא ביטל בכלל את כל נושא השבת, ואין שום תביעות עוד נגד מפירי חוק עזר עירוני.

הגיע אלי מכתב מדיירי בית ברחוב הגדוד העברי בתל-אביב, המתלוננים בפני הרבנות הראשית בעיר על קיוסקים שנפתחו לאחרונה בשבת, 24 שעות ביממה, ואיש לא מונע זאת.

חברי הכנסת, הרחבתי מעט את הדיבור על מה שקורה בתל-אביב.

היו"ר ש' וייס:

עיר ללא הפסקה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

ללא הפסקת חילול שבת.

אבל הבעיה של התרחבות חילולי השבת אינה שייכת לתל-אביב בלבד. היא קיימת, למרבה הכאב והצער, בכל רחבי הארץ, כפי שכבר הזכרתי קודם. אתמול קיבלתי העתק מכתב מחבר מועצת עיריית באר-שבע לראש העיר, המתריע על ההידרדרות החמורה בכל הקשור לשמירת הסטטוס-קוו בנושא השבת – פתיחת בתי-מסחר והפעלת תחבורה עירונית לפני יציאת השבת.

אדוני היושב-ראש, אפילו משרדי ממשלה שותפים, לצערי, באופן רשמי בחילולי השבת. יש בידי מסמך על תחרות המחול הבין-לאומית הנערכת בשבת בחסות משרד החינוך והתרבות. בנמלי הארץ

נעשות עבודות בשבת, על-פי רוב בחסות רשמית של הרשויות הנוגעות בדבר. שוב, מדובר בחילולי שבת של מאות עובדים.

חברי הכנסת, אי-אפשר להתעלם מהעובדה ששמירת השבת היא נושא ביטחוני. חז"ל אומרים על הפסוק: וייתן להם ארצות גויים, בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו – קיומנו בארץ-ישראל מותנה בשמירת חוקי השבת, חוקי התורה, וללא שמירה על חוקי התורה והשבת, אין לנו זכות קיום כאן.

אדוני היושב-ראש, אדוני שר העבודה והרווחה, אני קורא לך להפעיל את סמכותך בכל הנוגע לחוק שעות עבודה ומנוחה, להטיל קנסות גבוהים על עבריינים ולפעול בכל האמצעים העומדים לרשותך כדי לצמצם חילולי שבת ההולכים ומתרחבים. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה, חבר הכנסת הלפרט. בבקשה, אדוני שר העבודה והרווחה, נא תשובתך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד להשיב על ההצעה הדחופה לסדר-היום של חבר הכנסת שמואל הלפרט בנושא התמוטטות חומת השבת. נושא חילול השבת עלה לדיון במליאת הכנסת כמה פעמים במושב הקודם, וביוזמתי – בהמשך להצעות לסדר-היום בנושא – הוא נמצא כעת בדיון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

רבותי, כבר אמרתי בעבר, מדובר בנושא בעל חשיבות רבה ביותר. כשומר מצוות, כשלוחא דרבנן, אני רואה לנכון לעשות ולפעול בכל הכוח, על מנת למגר את התופעה הקשה. אני רוצה לומר, שהנושא הזה – מעבר לחשיבות השבת, נושא חשוב ממדרגה ראשונה – הוא גם חוק סוציאלי.

סופה לנדבר (העבודה):

למי הוא חוק סוציאלי?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אסביר, אם לא תפריעי לי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

זו התרומה הגדולה ביותר של העם היהודי לעולם.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

זה בדיוק מה שאני מסביר, ואת שואלת אותי.

היו"ר ש' וייס:

חברים, עכשיו השר עונה. חברת הכנסת סופה לנדבר. חבר הכנסת לובוצקי. עכשיו השר עונה, תאפשרו לו להשיב.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, כפי שאמרתי, זה חוק סוציאלי ממדרגה ראשונה. לצערי הרב, במדינות אחרות בעולם, באירופה ובארצות-הברית – יש יומיים בשבוע: שבת ויום ראשון. הם פועלים בכל הכוח לאכוף את החוק; שם אין בעיה של חילולי שבת, אבל יש חוק סוציאלי. שם אין בעיה של חוק סוציאלי, שם הולכים אנשים לים ועושים פיקניק, אבל זכותו של האדם לשבת ולנוח באותו יום.

סופה לנדבר (העבודה):

נכון, אבל אתה רוצה לנוח בצורה שלך, ואני רוצה לנוח בצורה שלי.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הייתי רוצה מאוד לתקן עולם במלכות שדי. אני פונה פה לכל חברי הכנסת הדתיים ולכל חברי הכנסת בקואליציה, לעשות הכול כדי לשפר את החוק, כדי שבאמת יהיה פחות חילול שבת בצורה שאת רוצה. זו המגמה שלנו, זה מובן וזה ברור. אבל כאן, כל הבעיה שהעלה חבר הכנסת הלפרט והעלו חברי כנסת – גם ידידי וחברי לתנועה, הרב פנחסי – היא הבעיה של תחרות בין מפעלים וקניונים. פנו אלי ראשי רשויות וביקשו למגר את התופעה ולעזור להם שלא תהיה תחרות. מה קורה? כאשר אותו בעל עסק פותח את העסק שלו, חברו, שלא רוצה לפתוח אלא לנוח, או לסברתך רוצה לעשות פיקניק או ללכת לים – לא יכול לעשות דבר, כי הוא חייב לפתוח את העסק, בגלל התחרות.

זה נוגד את תפיסת העולם – אני בטוח גם שלך – של החוק הסוציאלי הקובע שכל אדם ינוח בשבת.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

זה נוגד את חוק שעות עבודה ומנוחה. משרד העבודה והרווחה צריך להפעיל את החוק. אתה צריך לאכוף את החוק.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ודאי שאאכוף את החוק. לפני שאתייחס לאכיפת החוק, אני רוצה להתייחס לעצם השאלה.

אני מאוד מתפלא ומצטער מאוד שחוק כל כך חשוב – חשוב מדרגה ראשונה, כפי שאמרתי – באים פה חברי כנסת ותוקפים אותו. החוק הזה לא מקובל? אז תגידו שהחוק לא מקובל, תנסו לשנות את החוק. בכל המקומות בעולם החוק הזה קיים ושומרים אותו, ואילו במדינת ישראל לא נשמור אותו? אבל היות שזה קצת קשור לאינטרס הדתי, או לסקטור הדתי, פתאום כולם קופצים ואומרים: רגע, צריכים לעשות הכול למגר, לפגוע בחוק.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ידידי חבר הכנסת הלפרט, כפי שאמרתי, בתחילת דרכי במשרד הגברתי את מערכת האכיפה בתחום השבת, ובמקומות רבים שמהם פנו אלי וכתבו אלי מכתבים אכן שלחתי פקחים. חלק גדול מהמפעלים אכן נסגרו, חלק בהליך משפטי. לגבי תל-אביב, אני אגביר ואחזק את מחלקת האכיפה גם כן, ואני אפנה אותם לתל-אביב. זו עיר ללא הפסקה שביום שבת צריכה לנוח, על-פי החוק.

אלי גולדשמידט (העבודה):

סופה לנדבר (העבודה):

--- וגם עוד כמה ערים.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

קשה לי מאוד להבין את זה שאתם לא משלימים עם החוק החשוב והטוב הזה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אל תיגעו בתל-אביב.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני לא אגע בתל-אביב, שהיא תמשיך להיות עיר ללא הפסקה, להוציא השבת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת הירשזון, אתה פה, תגן על תל-אביב – – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אנחנו רוצים לשמור עליך, רוצים שאנשים בתל-אביב ינוחו בשבת, כמו שהם רוצים, לשמור על הילדים שלהם ועל המשפחות שלהם.

היו"ר ש' וייס:

יש תלונה על רחוב הגדוד העברי.

אלי גולדשמידט (העבודה):

רוצים לסגור את שינקין. חבר הכנסת הלפרט אמר – – –

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אני שומר מסורת.

היו"ר ש' וייס:

אגב, שינקין בשבת סגור.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

התייחסתי – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

ביקשתי לסגור את החנויות בשבת. אל תסלף את דברי.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לאפשר לשר להמשיך את תשובתו, חבר הכנסת הלפרט וחברי הכנסת האחרים.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת הירשזון, יש כאן תשובת השר. בבקשה, אדוני.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני אמשיך לפעול ולאכוף את החוק ביתר שאת ובמרץ רב.

אני מציע להעביר את ההצעה לדיון בוועדת העבודה והרווחה, כפי שעשינו בהצעות הקודמות.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. הצעה אחרת לחבר הכנסת אלכסנדר לובוצקי.

קריאה:

פרופסור.

היו"ר ש' וייס:

בדרך כלל פרופסור לפרופסור לא קורא: פרופסור.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

גדול מרבן שמיה.

אדוני היושב-ראש, הייתי רוצה להציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות, וזאת משתי סיבות. ראשית, הנושא הזה כבר הועלה פעמים מספר והועבר לוועדת העבודה והרווחה; אבל אני חושב שהנושא נוגע באושיות האווירה והתרבות של מדינת ישראל, היינו, איזה צביון אנחנו רוצים לתת.

היו"ר ש' וייס:

אתה צריך להגיד שאתה מציע להסיר, חבר הכנסת לובוצקי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

מטעמים פרוצדורליים אני מציע להסיר – –

היו"ר ש' וייס:

הטעמים ברורים.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

– – אבל אני מסביר את עמדתי הלא-פרוצדורלית, שמן הראוי שהנושא הזה יידון בוועדת החינוך והתרבות של הכנסת, כדי שנוכל לגבש ביחד, בהסכמה כללית בבית הזה, את הצביון התרבותי שאנחנו רוצים לתת לשבת קודשנו.

כאן, ברשותך, אציג עמדה ב-30 שניות, שהיא דרך שלישית גם בנושא הזה. אני שותף לחרדתו של הרב הלפרט מפני אובדן אופיה המיוחד של השבת במדינת ישראל, אבל אני יודע שלא כולם נוהגים בשבת כמו הרב הלפרט וכמוני: ללכת לבית-כנסת ואחר כך ללמוד את פרשת השבוע עם הילדים. אני חושב, שלמען אותו ציבור, מן הראוי שהמוזיאונים והמתנ"סים יהיו פתוחים, אבל החנויות והקניונים חייבים להיות סגורים. חשוב לנו איזו חברה אנחנו הולכים להיות במדינה הזאת, האם חברה צרכנית שמחנכת את ילדיה שזו צורת הבילוי שלה, לצאת לקניונים, או חברה שמעניקה להם ערכי תרבות ומסורת. תודה רבה.

הי"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת לובוצקי.

חברים, בפועל יש לנו בעצם הצעה להעביר את הנושא לוועדה, כבקשת השר. האם חבר הכנסת הלפרט מסכים?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

כן.

קריאה:

איזו ועדה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ועדת העבודה והרווחה.

קריאה:

הי"ר ש' וייס:

ועדת העבודה והרווחה. יש גם הצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות. ועדת הכנסת תחליט, ואני מקווה שהיא תחליט נכון.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

כן, אני יודע. זה גם טבעי שזה יהיה שם, אבל יש שתי הצעות. נתגבר על זה בוועדת הכנסת. אני יודע שבוועדת הכנסת יש מישהו שישגיח מאוד שזה יהיה בסדר.

אנחנו עוברים להצבעה על ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת הלפרט בנושא: התמוטטות חומת השבת במדינת ישראל. ההצעה היא להעביר את הנושא לוועדת הכנסת כדי שהיא תקבע – – –

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

כי יש שתי הצעות לגבי ועדות. ועדת הכנסת תכריע.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

12 בעד, אין מתנגדים, שני נמנעים. אני קובע שהנושא עבר לוועדת הכנסת לשם הכרעה באיזו ועדה הוא יידון.

הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון – ילד החולה במחלה ממארת), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת מ' שטרית)

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון – ילד החולה במחלה ממארת), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת מאיר שטרית. זו הצעת חוק פ/114. הנמקה מהמקום, חבר הכנסת שטרית. בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בכנסת הקודמת אושרה, בהסכמת הממשלה, הצעת החוק שלי, כי הורה שיש לו ילד החולה במחלה ממארת יוכל לקבל עד 60 ימי חופשה כדי להיות עם הבן או הבת שלו בבית-החולים. בחוק המקורי הוגדר "ילד" – עד גיל 16.

אני רוצה להגיד לחברי הכנסת שתמכו בהצעת החוק וגם לממשלה: ברכות רבות בשם הורים רבים של ילדים חולי סרטן, שהדבר הזה הביא להם ברכה רבה וישועה רבה. לצערי, מסתבר שרבים מאוד הורים היו במצב קשה ביותר בגלל העובדה שלא יכלו להיעדר מהעבודה, ועשו להם צרות צרורות, והחוק הזה פתר בעיה לרבים מאוד, בעצם לרוב ההורים של ילדים חולי סרטן. אבל בפרקטיקה של החוק גילינו מהר מאוד, שאם מתייחסים לילד עד גיל 16, זה איננו פותר את הבעיה, כי גם ילד מגיל 16 עד 18 עדיין נתון תחת חסות הוריו, ואי-אפשר להשאיר אותו לבדו. הצעת החוק שלי, אדוני היושב-ראש, באה לתקן את המצב הזה ולעלות את הגיל מ-16 ל-18.

דבר שני שהצעת החוק באה לתקן: אדוני היושב-ראש, מסתבר שעל-פי החוק ההוא, שלא הועבר בסופו של דבר בקריאה שלישית כחוק, אלא כתקנה של הביטוח הלאומי – אז לא שמנו לב לסעיף ההוא – הסעיף הזה חל רק אם שני בני הזוג עובדים. לצערי, נתקלתי שוב בפרקטיקה בשלושה מקרים לפחות שבהם אחד ההורים לא עובד. באחד המקרים הבולטים ביותר מדובר בעובד ממשלה ותיק ובכיר מאוד, שילדו חולה בסרטן ואשתו לא עובדת, כי גם היא חולה ומרותקת למיטה, ובמצב הזה אמרו לו: אתה לא זכאי ל-60 יום, אתה בכלל לא זכאי לשום ימי חופשה, כי החוק לא חל עליך. וזה באמת אבסורד. מדובר על מקרים בודדים שבהם המצב הוא שאחד ההורים לא עובד, והצעת החוק הזאת שלי מציעה לתקן גם את הנקודה הזו, כך שגם אם אחד מבני הזוג לא עובד, יהיה ההורה העובד זכאי לחופשה.

הצעת החוק שלי מציעה לעניין זה 60 יום. במשא-ומתן עם הממשלה, כדי לקבל את הסכמת הממשלה, הציעה הממשלה שבמקרה הזה, שבו מדובר על כך שאחד מבני הזוג לא עובד, אני אסכים

ל-30 יום. גם אם אני לא יכול לקבל הסכמה לכל 60 הימים במקרה שאחד מבני הזוג לא עובד, אני רואה ברכה רבה בכך שלפחות יהיו לו 30 הימים הללו.

אני מבקש להגיד לחברי הכנסת, שלצערי, בניסוח של הצעת החוק לא תוקן הקטע הזה, אבל אני מניח שבין הקריאה הטרוםית לבין הקריאה הראשונה נוכל לתקן את זה, ואני אודה לחברי הכנסת אם יתמכו בהעברת הצעת החוק הזו לוועדה.

היו"ר ש' וייס:

אני מקווה שבשלב הוועדה תצליח לשכנע את הממשלה שבשני המקרים התקופה תהיה 60 יום. כשיש שני מקרים בדור, שכר הדיון של הפקיד הממשלתי בנושא זה גבוה יותר מהעלות של 30 הימים האלה. יש לפעמים כשרון אדיר לדברים כאלה, בכל הממשלות, בלי הבדל מפלגה.

אדוני השר, תשובתך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, על-פי המצב החוקי הקיים היום, שמקורו אף הוא ביוזמת חקיקה של חבר הכנסת שטרית, במקרה של בני זוג ששניהם עובדים וילדם חולה במחלה ממארת, זכאי אחד מהם להיעדר מהעבודה 60 יום בשנה.

הצעת החוק שחבר הכנסת שטרית רוצה להציע היא טובה והיא במקומה, מפני שכשאחד ההורים אינו עובד, דווקא אם הוא מרותק למיטה – ויכול להיות שהאם לא עובדת אבל היא נוטלת חלק בסבל הקשה והמתמיד של ליווי הבן לבית-חולים, וגם היא רוצה את המנוחה שלה. אני סבור שחשוב מאוד שתהיה חלוקה בין האב לאם גם אם אחד מבני הזוג אינו עובד.

אני בהחלט תומך בהצעת החוק, ובאותה הזדמנות אני רוצה לומר, שעל מנת לדון בהיקף רחב יותר, במחלות נוספות, לאו דווקא במחלה ממארת, כי גם נתקלים במחלות קשות מאוד, ואותם הורים נמצאים בבעיה קשה מאוד – לכן אני רוצה להפנות את ההצעה לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת לשיפור ולתיקון הצעת החוק.

אני מציע להצביע בעד העברת החוק.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לשר.

חברים, נעבור להצבעה על הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון – ילד החולה במחלה ממארת), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת מאיר שטרית – – –

חיים אורון (מרצ):

תצרף אותי.

היו"ר ש' וייס:

עוד לא הצבענו, זה בסדר. אני אצרף אותך. שב. ההצעה עוברת לוועדת העבודה והרווחה לשם המשך טיפול חוקתי. ההצבעה החלה, חברים, ואני מבקש לצרף את חבר הכנסת אורון, שנחסוך לו את המהלך הזה.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון ילד החולה במחלה ממארת), התשנ"ו-1996, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

15 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים – – –

חיים אורון (מרצ):

16.

היו"ר ש' וייס:

בתוספת חבר הכנסת אורון – 16, נכון. תודה רבה, ותודה לחבר הכנסת מאיר שטרית על היוזמה האנושית הזאת.

הצעת חוק חופשה שנתית (תיקון – ביטול האחד במאי לעניין רציפות

בעבודה), התשנ"ו-1996; הצעת חוק פיצויי פיטורים (תיקון – ביטול האחד במאי לעניין רציפות

בעבודה), התשנ"ו-1996

(הצעות חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק חופשה שנתית (תיקון – ביטול האחד במאי לעניין רציפות בעבודה), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג – הצעת חוק פ/196. הנמקה מהמקום.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חוק חופשה שנתית עדיין כולל כיום את האחד במאי, אשר נכלל במניין ימי הפסקה בעבודה לעניין רציפות בעבודה.

אני סבור, שלאחר שברית-המועצות התפוררה והמשטר הקומוניסטי קרס, מן הראוי לתקן ולעדכן את ספר החוקים של מדינת ישראל ולהתאים אותו – – –

היו"ר ש' וייס:

מה עם עוד אילו 32 מדינות דמוקרטיות, ששם האחד במאי הוא חג – – –

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

– – – ולהתאים אותו למציאות החדשה.

אני חושב שאנחנו לא צריכים להיות ברשימת מדינות כמו – – –

היו"ר ש' וייס:

יש מדינות דמוקרטיות – – –

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

– – צפון-קוריה, קובה וסין, שעדיין חוגגות את האחד במאי, ומכאן, בעצם, הצעתי. אני קורא לחברי הכנסת לתמוך בה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, נכון מה שאומר חבר הכנסת. אני תומך בשם הממשלה בהצעת החוק, וכמובן אני רוצה לענות על שתי הצעות החוק. אולי תקרא גם את השנייה? אולי חבר הכנסת זנדברג יקרא גם את השנייה, ואז אני אענה על שתיהן.

היו"ר ש' וייס:

למה שתיים?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

זה אותו דבר.

היו"ר ש' וייס:

כן. הצעת חוק פיצויי פיטורים (תיקון – ביטול האחד במאי לעניין רציפות בעבודה), התשנ"ו-1996 – הצעת חוק פ/197. שתיהן נוגעות לאחד במאי?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

כן, אדוני היושב-ראש. מדובר באזכור החוק והתייחסות אליו בשני חוקים; מכאן שתי ההצעות הנפרדות.

היו"ר ש' וייס:

טוב, בבקשה. חבל שאני מנהל את הישיבה; הייתי רוצה לבקש להסיר. כן, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

רבותי, אני מציע לאשר את ההצעה, גם הממשלה תומכת, כמובן, כפי שאמרתי. נפנה אותה לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, יש לך פעמיים אפשרות. יש לך עשר דקות, או שתתחלק עם עוד מישהו. יש עוד מישהו שרוצה זכות דיבור? טוב, אתה חמש דקות וחבר הכנסת רפי אלול חמש דקות, או מישהו אחר. חבר הכנסת רפי אלול הצביע. בבקשה. עד חמש דקות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת אליעזר זנדברג, אני רוצה לפנות אליך שתסיר את הצעת החוק שלך, ואני אומר לך מדוע; לא משום שאני חוגג את האחד במאי ולא משום שיש לי כוונה, כאשר אני עולה על הדוכן, להנציח את זכרה של ברית-המועצות לשעבר.

נדמה לי, אני לא מומחה בתולדות תנועת הפועלים כמו – – –

היו"ר ש' וייס:

האחד במאי נוצר באמריקה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני יודע; זה מה שרציתי להגיד, אדוני היושב-ראש.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת אליעזר זנדברג — — —

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

לאחד במאי יש משמעות ברורה של משטרים מסוימים — — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת אליעזר זנדברג — — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זנדברג, עכשיו חבר הכנסת אלי גולדשמידט — — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

זכויות העובד אין להן קונוטציה לשום משטר. אם היה משטר — — —

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אתה בחור צעיר; אתה יודע מה זה האחד במאי?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה עוד יותר צעיר ממני. אני עוד הרווחתי ימי חופשה בבית-הספר בזמן האחד במאי, אתה כבר לא. חוץ מזה, אתה גדלת בחיפה האדומה ואני גדלתי בתל-אביב.

היו"ר ש' וייס:

אלה התגובות; חיפה האדומה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

-- --

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זנדברג. בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

עכשיו נתחיל מחדש. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, אני רוצה לומר עכשיו משהו בכל הרצינות: קודם כול, כפי שאמר היושב-ראש, האחד במאי זאת לא המצאה לא של סטלין ולא של לנין, אלא המצאה של האיגודים המקצועיים האמריקניים, והאחד במאי בעצם מסמל את זכויות העובד.

האחד במאי, במהלך השנים, קיבל את הקונוטציה לברית-המועצות, למשטר האימים של סטלין, למשטר של חרושצ'וב ושל המשטר הקומוניסטי, על כל הדברים הגרועים שבו. אבל חברי, חבר הכנסת אליעזר זנדברג, אנחנו לא צריכים להיכנס לפופוליזם ולדברים שאין להם מקום. האחד במאי, לגבי רבים, מבטא ערכים שאינם קשורים כלל לנושא של ברית-המועצות, שאינם קשורים כלל למשטר הקומוניסטי. בוודאי קראת את הספרים של דיקנס – העבירו ילדים במשך 16 שעות, 18 שעות ביממה במכרות, ותוחלת החיים שלהם אז היתה 25-30 שנה. והיתה בסוף המאה ה-19 תנועה של אנשים שבאו ואמרו שצריך לשחרר את האדם העובד ולתת לו את זכות המנוחה, את זכות השכר ההוגן, את זכות ההתאגדות, זכות האיגוד המקצועי, על מנת שאותו ציבור ששר העבודה והרווחה, בצדק, מייצג אותו, שהוא ציבור עובדים, יוכל ליהנות מזכויות של עובדים.

בזה שאתה בא היום ואומר לבטל את האחד במאי, אתה משיג בדיוק את ההיפך. אתה בא ואומר, שכל הזכויות של העובדים, כל הדבר הזה שנקרא זכות העובד – ואנחנו, שנינו, בוועדת החוקה, חוק ומשפט דנו בכנסת הקודמת בהכנסת זכויות העובדים למסגרת זכויות היסוד בחוק-היסוד, ולדעתי בעניין הזה גם לא היה לנו ויכוח עם המפלגות הדתיות, לא בנושא הזה של זכויות העובדים.

האחד במאי עדיין משמש, להרבה מאוד ציבורי עובדים בעולם המערבי, לא בעולם הקומוניסטי, לא במזרח-אירופה, משהו שמבטא הזדהות עם זכויות האדם העובד. זה לא בהכרח "האינטרנציונל", זה לא בהכרח מצעדי האחד במאי של הצבא הרוסי בכיכר-האדומה מול הקרמלין.

לכן, אני חושב, שאם עדיין יש אנשים שרואים בהישג הזה של העובדים הישג שהם רוצים לחגוג אותו, יום העבודה. כל אומה ואומה מציינת את הנושא הזה LABOR DAY – אגב, בארצות-הברית יש ה- בדרכה שלה, ואם עדיין יש ציבור במדינת ישראל שרואה באחד במאי יום שבו הוא מבטא את הערגה

שלו אולי לנעוריו, נעוריו הסוציאליסטיים, לא נעוריו הקומוניסטיים, לא נעוריו הסובייטיים אלא נעוריו –
– –

חיים אורון (מרצ):

לבחרותו – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני חושב שחבר הכנסת אורון היה מציג זאת הרבה יותר טוב ממני, הוא איש מפ"ם והוא בוודאי יודע להציג זאת יותר טוב ממני. אני לא גדלתי דווקא – – –

חיים אורון (מרצ):

אני הייתי מוסיף לשניכם כעורכי-דין את הנימוק – – – זה חלק מהסכמי השכר הקיבוציים, ואני מקווה שחבר הכנסת זנדברג לא מציע להתערב בהסכמי עבודה קיבוציים. אף אחד לא מכריח אותו לחגוג את האחד במאי – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת אורון, לא נכנסתי להיבטים הפורמליים. כיוון שאני מכיר את חבר הכנסת זנדברג, אני מאמין שהוא, בשיקול דעת נוסף, יראה שיש דרכים אחרות לבטא פעילות פרלמנטרית יפה, כפי שהוא מבטא זה ארבע שנים וימשיך לבטא, מאשר לבטל יום שמשמש לאנשים לא מעטים, נדמה לי אפילו לשר החקלאות – האחד במאי בתל-עדשים, בזמנו, נחוג בלי קשר לברית-המועצות – – –

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

האם אני טועה, אדוני השר?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברים, אני רוצה להסביר עניין תקנוני. כאשר יש הצעת חוק, אפשר להתנגד, אבל יכול להתנגד אחד, ורק מי שמצביע ראשון, כמובן. כיוון שחבר הכנסת גולדשמידט הצביע, נתתי לו לומר את דבריו; אחר כך שאלתי מי רוצה גם כן, וחבר הכנסת רפי אלול הצביע, ולכן הוא רשום השני, כך שאני לא יכול עוד.

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא, אינני יכול עוד. אי-אפשר. זה פשוט דובר שני, כיוון שיש שתי הצעות חוק, אחרת גם השני היה בלתי אפשרי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כמעט שכנעת אותי, חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

אז למה לא שכנעתי אותך?

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ברשותכם, אני רוצה לפנות — — —

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים.

רפאל אלול (העבודה):

חבר הכנסת אורון, אני רוצה דווקא לפנות לשר העבודה ורווחה. אדוני השר, תשמע, אני רוצה להגיד לך, שהיום אנחנו הולכים לדון פה בכמה נושאים רגישים מאוד, שמשרדך לא מצא זמן לטפל בהם,

לצערי הרב – כמו הנושא של זנות ילדים. אתה ראית דברים בתוכנית "חשיפה". לאותם ילדים, שהולכים לזנות, אין אחד במאי. אני עומד המום, כשמתעסקים כאן בשטויות – ביום בחירה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

מטפלים בזה. מי אומר שלא מטפלים בזה?

רפאל אלול (העבודה):

תן לי. אני אגיד לך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אתה מצפה שיטפלו בתוך יום אחד.

רפאל אלול (העבודה):

א. אני מדבר אתך כחבר שלך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הייתי שמח מאוד.

רפאל אלול (העבודה):

אני מדבר אתך כחבר שלך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

זו בעיה של חינוך של הרבה שנים.

רפאל אלול (העבודה):

לא. אני אומר לך את האמת. לפעמים, יש כאן הצעות כואבות. אני אומר לך, שלפעמים אני המום מזה שהן לא באות לידי דיון, ואין זמן להתעסק אתן, ועוסקים פה בפופוליזם לשמו. בסך הכול מדובר כאן ביום בחירה, שאדם יכול להרשות לעצמו לקחת את יום החופש הזה או לא לקחת את יום החופש הזה. אני אומר שיש בזה הישגים. יש אנשים שבאו מברית-המועצות ועלו לארץ, ואינני יודע אם כולם לוקחים את יום החופש הזה. אני – – –

היו"ר ש' וייס:

הם דווקא לא כל כך מאוהבים באחד במאי.

רפאל אלול (העבודה):

בסדר.

קריאה:

רק לאנשי הדרך – – –

היו"ר ש' וייס:

חלקם.

סופה לנדבר (העבודה):

– – –

רפאל אלול (העבודה):

אני בא ואומר – – –

נסים דהן (ש"ס):

במקום אחד במאי תקראו לזה: א' באדר.

רפאל אלול (העבודה):

א' באדר. בסדר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני בטוח, שמפלגת ישראל בעלייה רוצה לשנות את זה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברת הכנסת לנדבר אומרת שבברית-המועצות האחד במאי היה חג האביב.

היו"ר ש' וייס:

זהו.

רפאל אלול (העבודה):

אז, לאביב. אני מציע, אדוני השר, אולי – – – חבר הכנסת זנדברג, אני מציע לכולנו: באמת, יש לנו נושאים רגישים די הצורך על סדר-היום. מודי, אולי כדאי שתיקח זאת בחזרה וגם השר יחשוב פעם נוספת. תאמין לי שיש הרבה נושאים שכדאי לטפל בהם, ולך יש הרבה נושאים רגישים שמעניינים את הציבור חוץ מהאחד במאי.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הייתי בטוח שאתה רוצה לבוא ולהגן על – – –

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. לך יש רשות להשיב, ואתן לך. חברים, זהו.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חוק שעות עבודה ומנוחה. אתה מגן על האחד במאי.

רפאל אלול (העבודה):

נמנעתי מכבודך. ראית.

היו"ר ש' וייס:

מכיוון שחבר הכנסת רפי אלול דיבר רק שלוש דקות והיו לו חמש, לפני משורת הדין אפשר לחבר הכנסת יצחק כהן משפט אחד משם. אולי הוא סוף סוף יתמוך באחד במאי.

יצחק כהן (ש"ס):

לא. פשוט לאחד במאי יש קונוטציה שלילית מאוד. עם כל ההסבר הארוך והמנומק של ידידי המלומד, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, האחד במאי פשוט גורם לנו לצרבת. זה גורם לנו לזעזוע, לרעידה, כשאנו שומעים את השם הזה.

היו"ר ש' וייס:

לא.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת – – –

יצחק כהן (ש"ס):

סליחה. רק שנייה. אז אני באמת מבקש – – –

חיים אורון (מרצ):

– – – בהסתדרות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה חבר הסתדרות.

רפאל אלול (העבודה):

אתה לא בהסתדרות?

יצחק כהן (ש"ס):

אז אני מבקש למחוק. אדוני היושב-ראש, הוא מפריע לי. אני מבקש שתגן עלי.

היו"ר ש' וייס:

נא לאפשר לחבר הכנסת כהן לסיים.

יצחק כהן (ש"ס):

למרות הסברו הארוך והמנומק של ידידי המלומד אלי גולדשמידט, אני מבקש למחוק את המושג הזה – אחד במאי – בכלל מההיסטוריה שלנו. למחוק אותו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — — כל החגים.

נסים דהן (ש"ס):

א' באדר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זנדברג, יש לך אפשרות להשיב. חבר הכנסת זנדברג, אתה רוצה להשיב. בבקשה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — — אחד במאי זה

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת זנדברג, יש כל מיני סוגים של קומוניזם. מה שאתה עושה עכשיו זה קומוניזם. יש כל מיני סוגים של קומוניזם — — —

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני מוותר על זכות התשובה.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, הצבעה. חבר הכנסת זיסמן, הצבעה. אני ממש מצטער שאני לא יכול לדבר פה.

חיים אורון (מרצ):

— — — צרבת, הולדת — — —

היו"ר ש' וייס:

— — — חברים יקרים — — —

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

יש עשרות חגים, שלא נותנים להם.

חיים אורון (מרצ):

מה אכפת לך?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה אכפת לך?

היו"ר ש' וייס:

חברים, הצבעה. תבטאו את זה באמצעות הצבעה. יש שני חוקים, שאחד מהם הוא הצעת חוק חופשה שנתית (תיקון – ביטול האחד במאי לעניין רציפות בעבודה), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת זנדברג. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 11

נמנעים – אין

חיים אורון (מרצ):

זה מבטל חג – – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ג'ומס, זה לא חג.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, ההצעה לא עברה. חבל על הזמן.

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש עוד הצבעה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש להשיב על ההצעה.

היו"ר ש' וייס:

לא, אתה לא יכול עכשיו. אני איחדתי את הדיון. איחדתי אותו על-פי בקשתך.

הצעת חוק פיצויי פיטורים (תיקון – ביטול האחד במאי לעניין רציפות בעבודה), התשנ"ו-1996. עכשיו, הצבעה. עוד הפעם הצבעה, על החוק השני. זה דומה לראשון.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 11

נמנעים – אין

אלי גולדשמידט (העבודה):

מה יגידו בתל-עדשים?

היו"ר ש' וייס:

11-11. לא עברה. תודה רבה. חברים יקרים, אנו עוברים להמשך סדר-היום.

חיים אורון (מרצ):

ולמלעזים לא תהיה תקווה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אבל, הם יחזרו.

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא. זה יהיה בסדרה גם של ביטול השפה הערבית בכנסת.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (מועדי תחילת תשלום לילדים נכים), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת ש' יהלום)

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק פ/198, הצעת חוק הביטוח הלאומי (מועדי תחילת תשלום לילדים נכים), של חבר הכנסת שאול יהלום. חברים יקרים, חבר הכנסת אלול, חבר הכנסת כהן, חבר הכנסת אזולאי, חבר הכנסת אורון, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, נא לשבת. אנו עוברים להמשך סדר-היום.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, אני מבקש את הסכמת הכנסת לתיקון לגבי ילד נכה. ילד נכה, במשמעותו הכוללת זו גם נכות פיזית, ובעיקר נכות פיזית וכן נכות כללית בליקויי למידה או נכות של פיגור. ובכן, ילד שאובחנה אצלו נכות זכאי לגמלה מהביטוח הלאומי. לפי חוק הביטוח הלאומי דהיום, הילד זכאי, ההורים זכאים לגמלה מהיום שהם הגישו בו את התביעה ולא מהיום שבו אובחן הילד כילד נכה.

קורים מקרים במשפחות בודדות, שעד שהן מעכלות את העניין עוברת תקופה מסוימת, ואז הן לא מקבלות את התשלום רטרואקטיבית. הצעת החוק נותנת – וכל אחד מבין שלא מדובר בסכום מי-יודע-מה, ומדובר במשפחות שהנושא נפל עליהן כרעם ביום בהיר – לילד, להורים, את הגמלה מהיום שהילד אובחן, גם אם הם הגישו קצת באיחור את התביעה.

אני רוצה לציין, שבחוק מס הכנסה, כאשר מדובר על נקודות זיכוי באותו מקרה, הן ניתנות רטרואקטיבית, אפילו אם התביעה הוגשה באיחור, מהיום שהילד אובחן. אני חושב, שיש צורך, למען משפחות בודדות אלה, ליצור זהות גם בנושא הזה של קצבת הביטוח הלאומי. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

כבוד השר, מהי תשובתך, בבקשה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק של חבר הכנסת שאול יהלום – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. חבר הכנסת ריבלין, נא לפזר את ההפגנה. השר עונה עכשיו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנו פשוט מתרגשים עוד מהאחד במאי, אדוני היושב-ראש. – – – לפעמים, אנו גם תמהים בעצמנו.

היו"ר ש' וייס:

טוב.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הצעת החוק של חבר הכנסת שאול יהלום דנה בתיקון הנוגע לגמלת הילד הנכה שמשלם המוסד לביטוח לאומי. בשנה האחרונה שילם המוסד לביטוח הלאומי גמלת ילד נכה בעד כ-11,600 ילדים, בסכום כולל של כ-128 מיליון ש"ח. במס הכנסה אכן הדבר דומה, שמזכים את האדם מיום האבחנה, מיום שהחליטו לשלם לו. לצערי הרב, כשנופל מקרה כזה במשפחה, לא רק שלוקח לה זמן לאבחון, אלא היא עסוקה בטיפול בילד ומתמקדת בבעיה שלו ולא רצה וממהרת לביטוח הלאומי לקבל זכאות. לכן, אני חושב וסבור, שהצעת החוק טובה מאוד, ואין לי שום ספק שכל חברי הבית יתמכו בה ויעבירו אותה לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. למרות הכול, חבר הכנסת מאיר שטרית רוצה להתנגד – לתמוך באמצעות התנגדות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

לומד.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, הבעת תימהון. זו טכניקה תקנונית. אתה תראה שתקבל תמיכה. אני מרגיש. בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עליתי, כמובן, כדי לנצל את האפשרות שלי לדבר במסגרת ההתנגדות לחוק, אבל לא על מנת להתנגד לחוק אלא אדרבה – על מנת לברך את חבר הכנסת יהלום על הבאתו לדיון של החוק הזה.

אני רוצה לומר לך, שאני מכיר את הסוגיה, כי בדיוק באותו עניין, בכנסת שעברה, הגשתי הצעת חוק דומה, שאושרה, לשמחתי, בסופו של דבר, לגבי ילדים חולי סרטן. כפי שאתה יודע, חבר הכנסת יהלום, מאחר שלפי החוק הקיים ילד חולה סרטן זכאי לקצבת נכות, המצב הקיים בעבר היה שהילד היה מקבל קצבת נכות רק מהיום שהוריו הגישו תביעה. מישוה דמיין, שהורים לילד חולה סרטן, הדבר היחיד שיש להם לעשות הוא ללכת ולהגיש תביעה לביטוח הלאומי, למלא טפסים וכן הלאה. עד שההורים בכלל מתעוררים מהטראומה, עוברים שלושה-ארבעה חודשים. הגשתי אז הצעת חוק, שלגבי ילדים חולי סרטן, יקבלו ההורים קצבת נכות מהיום שהתגלתה המחלה. אני מוכרח לומר, שהיתה התנגדות חריפה מאוד של האוצר. אף שהביטוח הלאומי תמך בהצעה שלי ומשרד הרווחה תמך בהצעה, האוצר התנגד התנגדות חריפה. לשמחתי, ועדת העבודה והרווחה, על דעת כל החברים בוועדה, תמכו בהצעתי. בסופו של דבר, אושר החוק הזה כתקנה בביטוח הלאומי – – –

יוסי כץ (העבודה):

נכון. היא צודקת.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

– – – באמת בראשותו של ידידי, חבר הכנסת כץ, שתמך בזה תמיכה מוחלטת נגד עמדת האוצר. אני מוכרח לומר, שבעניין היום, מדובר באמת בהמון ילדים חולי סרטן, שהוריהם זכאים לקצבת נכות

מהיום שמתגלה המחלה. הרי מה רצו לחסוך? אם יש 100 ילדים חולים בשנה, וחוסכים על כל אחד חודש קצבה או חודשיים – – –

היו"ר ש' וייס:

זה ממש מגעיל.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

– – – זה 2,000 ש"ח. מדובר על 200,000 ש"ח חיסכון, מיליון ש"ח חיסכון. חלילה, שלא יהיה אף אחד חולה סרטן. מלחמת עולם עשו.

לשמחתי, יוסי כץ, כיושב-ראש הוועדה, עמד על העניין, והוא אושר. אני בטוח, שמקסים לוי, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, ילך בעקבותיו בחוק הזה, כי זה צודק ונכון. אדם זכאי לקצבת נכות בגלל היותו נכה. אם ההורים לא מגישים בזמן בקשה לקצבה, בגלל חוסר ידע או חוסר יכולת, אין זה אומר שצריך לשלול מהם את הזכות לקבל את הקצבה על התקופה שממילא נושאים בה בהוצאות ענקיות, מעל ומעבר לקצבה הזאת. לכן תבוא על הברכה; אני בהחלט תומך בהחלטה.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצבעה. זכות הערה מהמקום לחבר הכנסת מקסים לוי, במקומו של שאול יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

אני מוותר על זכות הדיבור.

היו"ר ש' וייס:

זה יעבור לטיפולו של חבר הכנסת מקסים לוי בוועדת העבודה והרווחה. חבר הכנסת מקסים לוי, בבקשה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא מתנגד לחוק. אבל רק בשבוע שעבר קיימה ועדת העבודה והרווחה ישיבה בנושא הגמלה. אין שום מרכז מידע שבו יכולים לדעת כמה נכים יש במדינת ישראל. זה אומר – משרד העבודה, וזה

אומר – הביטוח הלאומי. לא יכול להיות מצב, שיחכו לאיזו אמא מסכנה כדי שהיא תקרא בעיתון שהיא יכולה לתבוע את הביטוח הלאומי.

היו"ר ש' וייס:

מכיוון שהערת על כך, חבר הכנסת מקסים לוי, ברשותכם, לפני ההצבעה אני אומר משפט – יש בישראל רבבות של אזרחים שלא יודעים מהן זכויותיהם. עדיין לא פיתחנו די את הטכניקות כדי שהם יוכלו להגיע לזכויות קיימות. כדאי שגם הוועדה שלך תחשוב על העניין ואולי תעשה כאן תיקון שתהיה לו חשיבות יוצאת מן הכלל לגבי מיצוי הזכויות הקיימות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

דע את זכויותיך.

היו"ר ש' וייס:

כן. צריך לחשוב על זה. בכל מיני תחומים זה המצב. אנחנו נצביע, בהסכמה רחבה מאוד, שהצעת החוק תעבור לוועדת העבודה והרווחה.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (מועדי תחילת תשלום לילדים נכים), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת שאול יהלום – ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את חוק הביטוח הלאומי (מועדי תחילת תשלום לילדים נכים),

התשנ"ו-1996, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

18 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. הנושא עבר לטיפול של ועדת העבודה והרווחה להמשך טיפול בחוקים.

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – חופשת לידה תאומים), התשנ"ו-1996

(הצעת חברת הכנסת נ' חזן)

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים להצעה הבאה בסדר-היום: הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – חופשת לידה בלידת תאומים), התשנ"ו-1996, של חברת הכנסת נעמי חזן; הצעת חוק פ/346. אני מזמין את חברת הכנסת נעמי חזן. הנמקה מהמקום.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק עבודת נשים קובע היום חופשת לידה של שלושה חודשים. במקרים רבים נולדים, בשעה טובה, גם תאומים – ואף יותר. לידה של תאומים והטיפול בתאומים יוצרים, כמובן, מעמסה גדולה על הנשים היולדות. הצעת החוק הזאת באה, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, להאריך את חופשת הלידה לנשים במקרה של לידת תאומים, או מספר תינוקות גדול יותר, בשבועיים נוספים.

אני שמחתי מאוד על כך שהממשלה החליטה לתמוך בהצעת החוק הזאת. זו הצעה צודקת, והיא מאוד אנושית; אני מבקשת את תמיכת חברי הכנסת. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה.

אני מבקש משר העבודה והרווחה להשיב על ההצעה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שמציעה חברת הכנסת נעמי חזן היא הצעה טובה וחשובה. חבל שלא התייחסת בדברייך ללידת שלישייה וביקשת להוסיף עוד שבוע מעבר לשבועיים שאת מציעה. אני חושב שגם את זה כדאי להביא בחשבון בוועדת העבודה והרווחה.

נעמי חזן (מרצ):

נכניס את התיקון בוועדה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הממשלה תומכת, כמובן, בהצעת החוק, ואני מציע להעביר אותה לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ההצעה?

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק עבודת נשים (תיקון חופשת לידה בלידת תאומים),

התשנ"ו–1996, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

פה אחד, 14 קולות בעד ההצעה, מועברת ההצעה לוועדת העבודה והרווחה לצורך הכנתה לקריאה ראשונה. אני מצרף את קולו של חבר הכנסת הלפרט שביקש להצטרף.

הצעה לסדר-היום משכנתה מועדפת לעולים על בסיס רקע סוציו-אקונומי

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום – הצעה לסדר-היום מס' 276, בנושא: משכנתה מועדפת לעולים על בסיס רקע סוציו-אקונומי; הצעתה של חברת הכנסת סופה לנדבר. אני מזמין אותה להעלות את הצעתה.

סופה לנדבר (העבודה):

איפה שר הקליטה?

היו"ר מ' שטרית:

מה עם שר הקליטה, באמת? חבר הכנסת טל, רצית לומר משהו?

דוד טל (ש"ס):

אני רוצה להגיש הצעה אחרת.

היו"ר מ' שטרית:

חכה. האם שר הקליטה איננו? מטפלים בזה. השאלה היא, אם את רוצה להעלות את ההצעה. אגב, חברת הכנסת לנדבר, על-פי התקנון השר לא חייב להשיב. אם הוא לא משיב הנושא עובר אוטומטית לוועדה. כדאי לך.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

האם השר הוזמן?

היו"ר מ' שטרית:

השר יודע, והוא מוזמן. אני מציע לך להעלות את ההצעה שלך לסדר-היום. נעמיד אותה להצבעה ונצביע עליה. הנה, השר הגיע.

סופה לנדבר (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, נשאלת השאלה מה קושר אדם למולדתו – המקום שבו הוא נולד, עבודתו, ביתו. אני חושבת שקשיי הקליטה הם רבים כל כך. כאשר אדם מגיע לישראל ממדינה אחרת, קשה לו. אין לו שפה, ואין לו תקשורת, אין לו עבודה ואין לו בית. הוא מחליף את המנטליות של האנשים ואת המנטליות של עצמו. הוא מחליף רמה שהוא רגיל אליה ברמה אחרת ומתחיל הכול מן ההתחלה.

לפני חודשים מספר הייתי בכנס מסוים. האולם היה מלא. ישבו שם עולים חדשים. לבמה עלו שני פסיכולוגים, ירושלמים, דווקא, והם פנו אל האולם ושאלו: מי אתה? קמו העולים; אחד אמר – אני עולה חדש; השני אמר – אני ותיק יותר; השלישי אמר – אני מהנדס; הרביעי אמר – אני רופא. ורק אחד באולם הזה קם ואמר – אני ישראלי.

נשאלת פה השאלה, למה אף אחד באולם לא ענה את התשובה הזאת. הרי זה היה המפתח לתשובה. לדעתי, כאשר אדם אומר שהוא ישראלי זה מחייב אותו. הוא מרגיש שייכות למדינה – אני שייך לה.

ושייכות למדינה פירושה שני דברים: כאשר בבוקר הוא קם מהמיטה יש לו לאן ללכת – יש לו מקום עבודה. וכאשר הוא חוזר בערב יש לו לאן לחזור – יש לו בית.

למה בעצם אני מדגישה את הדבר הזה לפני שאני עוברת לדבר על המשכנתה המשלימה? למשכנתה המשלימה יש היסטוריה שלמה. לפני שנים מספר החליט שר הקליטה הקודם על משכנתה מועדפת לעולים יוצאי אתיופיה, ואני חושבת שבצדק. אני חושבת, שהיום צריכים להגדיל את המשכנתה הזאת. משכנתה מועדפת היא משכנתה שחלק גדול ממנה מקבל העולה החדש כמענק.

אחרי זמן מה פנינו לוועדת העלייה והקליטה, שאז עמד בראשה חבר הכנסת עמנואל זיסמן. הוועדה הזאת החליטה על שינוי במדיניות מתן המשכנתאות המועדפות. משכנתה מוגדלת תינתן לעולים לא רק על-פי מוצא אלא גם על-פי מידת הנזקקות שלהם.

אני חושבת, שבן-אדם צריך לקבל את המשכנתה הזאת, לא משנה באיזו מדינה הוא נולד, כאשר הוא מגיע למדינת ישראל, על בסיס סוציו-אקונומי. אני חושבת, שיש עולים ממדינות אחרות שיש להם אותו בסיס, וזה מפתח למשכנתה מועדפת. אני חושבת, שבין יוצאי ברית-המועצות ובין הישראלים שנולדו במדינת ישראל יש אותו שוויון זכויות, וצריכים לתת להם אותה משכנתה.

אני זוכרת, שכאשר שר השיכון הקודם בן-אליעזר היה צריך לחסל את הקרוונים, על בסיס משכנתה מועדפת ועל בסיס משכנתה שהוא הגדיל, הוא נתן 50% מהמשכנתה כמענק. ואז לעולים ולישראלים שהיו בקרוונים היתה אפשרות לצאת מהקרוונים האלה. ופה נשאלת השאלה, מה לעשות.

אני פונה אליך, כבוד השר, אני יודעת שאתה רגיש לעניין ואני יודעת – – –

אליהו בן-מנחם (העבודה):

בתקופה הקודמת, לא רק שנתנו להם מענקים אלא גם בנו במסגרת "בנה דירתך" באתרי הקרוונים, והרבה מאוד מהעולים הצליחו לצאת. כלומר, מחירי הדירות לאותם אנשים יהיו יותר יקרים היום מאשר לפני שנה.

סופה לנדבר (העבודה):

נכון, אתה צודק. אבל אני לא מדברת על זה, אני מדברת דווקא על משכנתה מועדפת.

אני פונה אליך להקדיש לזה את כל הכוח שלך ולדון בעניין. את המשכנתה המועדפת צריכים לקבל גם הישראלים, גם העולים החדשים, לא על בסיס אחר אלא על בסיס סוציו-אקונומי.

אני מבקשת להחליט איפה נדון בעניין, מפני שבעצם כבר דנו בזה בוועדת העלייה והקליטה, האם הדיון צריך להיות שוב בוועדה או במליאה.

היו"ר מ' שטרית:

מה את מבקשת?

סופה לנדבר (העבודה):

אני מבקשת לקיים את הדיון מהר ככל האפשר, ואם הוא יהיה מהר יותר בוועדה אז זה יהיה בוועדה, ואם הוא יהיה יותר מהר במליאה, אז זה יהיה במליאה. מה אומר הניסיון שלך?

היו"ר מ' שטרית:

מהירות זו הוועדה.

סופה לנדבר (העבודה):

אז לוועדה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, היא יכולה לבקש דיון רק במליאה.

היו"ר מ' שטרית:

שאלתי מה היא רוצה. היא יכולה לבקש כל דבר. השר יגיד מה הוא רוצה. מבחינת מהירות הדיון, ברור שאם נושא עובר לוועדה, הוא נדון בה יותר מהר מאשר במליאה.

סופה לנדבר (העבודה):

טוב. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה.

אני מזמין את השר לקליטת עלייה להשיב על ההצעה.

השר לקליטת עלייה י"י אדלשטיין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני בוודאי מבין ומזדהה עם הרגישות הרבה שמגלה כאן חברת הכנסת לנדבר בנושא של דיור בכלל וסיוע לדיור לעולים חדשים בפרט. רק ארשה לעצמי, חברת הכנסת לנדבר, הייתי מצפה ממך דווקא לאבחנה ברורה. אני לא מסכים עם הניסוח: ישראלים ועולים חדשים. גם העולים החדשים הם ישראלים. ישראלים ותיקים וישראלים חדשים.

סופה לנדבר (העבודה):

התכוונתי לאנשים שנולדו במדינת ישראל ונמצאים באותו מצב סוציו-אקונומי.

השר לקליטת עלייה י"י אדלשטיין:

הבנתי את כוונתך, אבל הייתי מבקש להקפיד בעניין הזה. ישראלים ותיקים או תושבים ותיקים במדינת ישראל וגם עולים חדשים בהחלט נתקלים בבעיות דיור קשות.

אנחנו בהחלט מנסים עכשיו להמשיך בפינוי אתרי קרוונים, תהליך שהחל, כפי שצוין כאן, עוד בימי הממשלה הקודמת. אבל הייתי מבקש להפנות את תשומת לב החברים לנקודה אחת. נכון שברוב אתרי הקרוונים, פרט לאלה שהמשיכו לקלוט עלייה, הכוונה למשל לאתר כמו נווה-כרמל, שהמשיך לקלוט עלייה של עולי אתיופיה, ברוב אתרי הקרוונים אכן 70%, 80%, 90% מן התושבים במקרים מסוימים כבר יצאו. נשאלת השאלה מה הקושי. בעצם כמעט השלימו את הכול. תוציאו את ה-20% הנותרים, מה הבעיה.

אני רק מבקש לזכור תמיד, ובוודאי חברת הכנסת לנדבר וגם חברי הכנסת האחרים מודעים לעניין, אלה שיצאו היו המקרים, אם אפשר להתבטא כך, הקלים יותר. אלה שנשארו באתרי הקרוונים הם המקרים הקשים, שעם כל הסיוע שניתן, כפי שצינת, עדיין לא יכולים להגיע לדיוור מסיבות אלה או אחרות.

בהחלט הייתי מוכן כבר עכשיו להתחיל לפרוס תוכניות ולספר מה אנחנו מתכוונים לעשות מעבר למצב הנוכחי, מעבר למאמצים שנעשים. אבל, למען האמת, אני קצת מופתע מההצעה הזאת לסדר-היום, כי הרי לפי הניירות שיש בידי פנית לבג"ץ בעניין זה, העניין נדון בבג"ץ וטרם ניתן פסק-דין.

סופה לנדבר (העבודה):

זה נמשך, לצערי, כבר שנתיים.

השר לקליטת עלייה י"י אדלשטיין:

על-פי הנחיית היועצים המשפטיים של משרד הקליטה, אני בעצם מנוע מלהתייחס לעצם ההצעה לסדר-היום.

סופה לנדבר (העבודה):

כאשר עתרתי לבג"ץ לא הייתי חברת כנסת. אני חושבת שהעניין דחוף ביותר.

השר לקליטת עלייה י"י אדלשטיין:

העניין דחוף ביותר, אבל אני חוזר ואומר, מבחינת התוכניות אני לא יכול עכשיו להיכנס לוויכוח בעניין שנדון עכשיו בבית-המשפט הגבוה לצדק, ובוודאי אני מנוע מלהביע עכשיו את עמדתי או לבשר על חידושים.

סופה לנדבר (העבודה):

בית-המשפט הגבוה לצדק המליץ למשרד הקליטה להכין בסיס סוציו-אקונומי.

היו"ר מ' שטרית:

חברת הכנסת לנדבר, אני לא הפרעתי לך עד עכשיו, אבל את לא נותנת לו לדבר. אני חושב שאת צריכה לשמוע את התשובה שלו. את יכולה שלא להסכים אתו.

השר לקליטת עלייה י"י אדלשטיין:

אדוני היושב-ראש, בשמחה רבה ועם הבנה רבה הייתי נכנס לדיון מעמיק בנושא של פתרונות, אבל אין לי יועצים משפטיים אלא אותם יועצים שעומדים לרשותי במשרד הקליטה, כפי שהחוק מחייב. פניתי אליהם, וזאת ההנחיה. אני מנוע מלהיכנס לתוכן הדיון. אחרי שתינתן הפסיקה, ואני מקווה שהפסיקה תהיה לרוחק, אם תינתן פסיקה שעדיין תחייב אותנו להמשיך בדיונים ולחפש פתרונות, בשמחה רבה נעשה את זה.

היו"ר מ' שטרית:

אם כן, מה אתה מציע, אדוני השר?

השר לקליטת עלייה י"י אדלשטיין:

אני מציע לחכות לפסיקה של בג"ץ בנושא הזה.

היו"ר מ' שטרית:

אתה מציע לא לכלול בסדר-היום?

השר לקליטת עלייה י"י אדלשטיין:

עם כל הצער והכאב, הייתי מציע לדחות את הנושא ולא לכלול אותו בינתיים, עד למתן פסק-דין.

היו"ר מ' שטרית:

תודה.

לפני שאתה יורד, אדוני השר, מהבמה, יש שתי שאלות אליך, של חבר הכנסת מקסים לוי ושל חבר הכנסת בן-מנחם.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אני מסכים אתך שקרוב ל-85% עזבו את הקרוונים. אני לא מציע לקיים פה דיון. משרדך צריך לבחון את נושא הבנייה הציבורית לאותם אנשים. אני יודע שהשר בונה כל מיני תוכניות לבנייה ציבורית. לכן אני חושב שכל הדיון בנושא הרחבת משכנתאות הוא מיותר. לאנשים אלה לא יעזור שום דבר אלא בנייה ציבורית.

השר לקליטת עלייה י"י אדלשטיין:

ההערה של חבר הכנסת מקסים לוי מאוד חשובה. הייתי רוצה להפנות את תשומת לב חברי הכנסת לכך שבימים אלה יש סיכום, למרות כל הקיצוצים, עם משרד האוצר, בנושא של הוסטלים, כלומר מתן פתרונות דיור לאותם בודדים, קשישים ומשפחות חד-הוריות, על מנת שחלק מהם, שנמצאים באתרי קרוונים, גם הם יוכלו לקבל פתרון.

היו"ר מ' שטרית:

תודה.

יש שאלה לחבר הכנסת בן-מנחם, בבקשה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני השר, בעקבות הסוב-יודיצה, בג"ץ, אתה לא מתייחס כראוי לנושא הזה.

מה הצעת השר? האם ההצעה היא שלא לכלול את הנושא בסדר-היום? יש לפנינו שתי הצעות.

השר לקליטת עלייה י"י אדלשטיין:

תודה רבה לחבר הכנסת בן-מנחם, רציתי להיות בסדר מבחינת החוק. השאלה שלך מתייחסת לתוכניות, ואני שמח לומר, כי אף שאיני יכול לבשר על מאות דירות שנבנו, הרי כפי שצינתי בעקבות הערתו של חבר הכנסת לוי, יש סיכום שאנו מאתרים את מה שנקרא בסלנג המקצועי "מקבצי דיור", כלומר מבנים שאפשר להסב לבניין ציבורי. בניין באשקלון, המכונה כפר הנופש הצרפתי, וב-205 יחידות המיועדות, אחרי מילוי הדרישות של המשרד – אחרי שהוכנס מטבחון ומולאו כל התנאים הדרושים – לפחות ל-205 קשישים משני המינים.

לגבי פינוי אתרי קרוונים מעולים מאתיופיה, מונה אדם מיוחד במשרד, בלשכת המנכ"ל – מתוך צוות המשרד, בלי להרחיב את כוח-האדם – שהמשימה שהוטלה עליו היא טיפול פרטני במשפחות עולי אתיופיה הנמצאות בקרוונים, על מנת להציע להן פתרונות דיור.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

האם האדם הזה אתיופי?

השר לקליטת עלייה י"י אדלשטיין:

האדם הזה הוא עובד בכיר של משרד הקליטה. בראש האגף לקליטת עולי אתיופיה במשרד הקליטה, בפעם הראשונה בתולדות משרד הקליטה, עומד יוצא אתיופיה. בשלושת החודשים האחרונים, מאז מינתי אותו לתפקיד הזה, אני שמח לבשר לחברי הכנסת שהוא ממלא את תפקידו בצורה יוצאת מן הכלל. האדם הנוסף מטעם המנכ"ל יעזור לו במאמץ לפינוי אתרי הקרוונים.

סופה לנדבר (העבודה):

לא היתה כאן תשובה.

היו"ר מ' שטרית:

לא, אין כאן דו-שיח כזה. חברת הכנסת לנדבר, את דיברת, הוא ענה לך. אדוני השר, תודה רבה.

הצעה אחרת לחבר הכנסת יצחק כהן. אתה יכול להציע, כמובן, רק להעביר לוועדה.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, באופן עקרוני אני מתנגד לדיבורים על אוכלוסייה מסוימת, כאשר מדובר על משכנתאות. מצבם של הזוגות הצעירים הרבה יותר קשה מזה של העולים. אם כבר

מדברים על שיפור בתנאי המשכנתאות, צריך לעשות זאת באופן אוניברסלי ולדבר על כל אוכלוסיית מדינת ישראל, ולא לקבוע חלוקה אתנית או לקבוע שרק עולים ייהנו מכך.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתה לא בעד עלייה?

יצחק כהן (ש"ס):

אני בעד עלייה, אבל אני גם בעד ותיקים. מצבם של הזוגות הצעירים קשה מאוד. אם כבר מדברים על משכנתאות, צריך להתייחס במיוחד אליהם.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. יש לפנינו שתי הצעות, אין הצעות אחרות.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

מה הצעת השר?

היו"ר מ' שטרית:

הצעת השר היא שלא לכלול את הנושא בסדר-היום, אשר על כן יצחק כהן מציע להעביר לוועדה. יש לפנינו שתי הצעות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

צריך להגיד מה ההצעה. צריך לומר מה משמעות ההצבעה.

היו"ר מ' שטרית:

את מסכימה להעביר את ההצעה לוועדה, חברת הכנסת לנדבר?

סופה לנדבר (העבודה):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, רבותי, יש לפנינו הצעה של השר שלא לכלול את הנושא בסדר-היום, מול הצעה להעבירו לוועדה. מי שמצביע בעד, מצביע בעד העברה לוועדה. מי שמצביע נגד העברה לוועדה, מציע שלא לכלול את הנושא בסדר-היום. אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 8
נמנעים – אין
ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

בעד – 7, נגד – 8, הנושא ירד מסדר-היום.

סופה לנדבר (העבודה):

אנחנו הולכים עכשיו נגד העלייה. לא אמרת שכאשר אתה משאיר את המצב כפי שהוא, חולים כרוניים לא יוכלו ליהנות, חולי סרטן לא יכולים ליהנות. מי יוכל ליהנות?

היו"ר מ' שטרית:

חברת הכנסת לנדבר, הדיון בעניין הזה נגמר.

הצעה לסדר-היום

חוק ביטוח בריאות ממלכתי – לאן?

היו"ר מ' שטרית:

אנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 423: חוק ביטוח בריאות ממלכתי – לאן? קוו-ודיס? אני מזמין את חבר הכנסת יוסי כץ להעלות את הנושא. יש לך עשר דקות.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ההצעה הזו היתה צריכה להיות הצעה דחופה לסדר-היום, משום שמצבה של מערכת הבריאות שלנו הוא כזה שמחייב טיפול דחוף. בחרתי להגיש את ההצעה משום שאנו עומדים קרוב לשנתיים לאחר כניסתו לתוקף של חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ונדמה לי שהחוק הזה, שיצא לדרך, נמצא על מסלול, והוא עובדה מוגמרת – מן הראוי שיתחילו לבדוק ולבחון מה ניתן לעשות, היכן צריך לשפר ולאיזה מצב נקלעה מערכת הבריאות.

המצב היום הוא בלתי נסבל. אתם צריכים לדעת, שאחד הסעיפים החשובים בחוק הזה הטיל על ממשלת ישראל את האחריות לשלם מדי שנה בשנה לקופות-החולים את השלמת התקציב. מה שלא גבו בביטוח הלאומי, מה שלא גבו במס המקביל – אוצר המדינה, על-פי הוראה מפורשת בחוק, חייב להשלים.

ובכן, לשנת 1995 חייב אוצר המדינה לקופות-החולים קרוב לחצי מיליארד שקל. הוא לא שילם אותם. התחשבות כזו או אחרת, זה לא משנה כרגע.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

מי היה אז שר האוצר? שר האוצר היה בייגה שוחט.

יוסי כץ (העבודה):

עובדה היא, שהתקציב הזה לא עבר, מערכת הבריאות, קופות-החולים נמצאות במצוקה, בתי-החולים נמצאים במצוקה. זה גלגל חוזר: זה לא משלם לזה.

הדבר השני: כאשר נחקק החוק, נקבע מדד הבריאות – לפי מה קובעים את סל שירותי הבריאות, מהו תקציב הבריאות במדינת ישראל. ובכן, לא הביאו בחשבון שורה של גורמים: למשל, סל הבריאות מתעדכן בלי להביא בחשבון את קצב גידול האוכלוסייה, את הזדקנות האוכלוסייה, את הפיתוח של הטכנולוגיה בתחום הבריאות – מכשור חדש, ציוד חדש, תרופות חדשות.

אילו הייתם עוסקים בנושא הזה, הייתם שומעים, למשל, כי לפני חודשים מספר באו אלי מאות חולי טרשת נפוצה ואמרו לי: יש תרופה חדשה, חייבים להכניס אותה לסל השירותים. סל השירותים הוא מה שהאזרח זכאי לו, מה שעולה לספק את שירותי הבריאות לאוכלוסייה במשך שנה. ובכן, לחצנו על משרד האוצר, כי גם אז עמד משרד האוצר על הרגליים האחוריות ולא הכניס את התרופה. מאות משפחות תלויות בכך. זהו עוול נורא כלפי כל המשפחות והאנשים החולים. בכיפוף ידיים הכנסנו את התרופה. ניצלתי חוקים אחרים שעמדו בוועדה ואמרתי: אם אתם לא מעבירים, גם אלה לא יעברו. העבירו את ההחלטה, וזה עולה 50 מיליון שקלים.

סל השירותים לא מתעדכן, לא מעדכנים אותו, לא אומרים: אישרנו 50 מיליון מפני שנכנסה תרופה חדשה, אישרנו 100 מיליון כי גילו מכשיר חדש. מי מכם שאחד מבני משפחתו או קרוביו נזקק, לא חשוב מה, או משהו פנה אליו בבקשה שיעזור לו לקבל את הטיפול – לא CT או MRI לטיפול יעשה הכול כדי שהחולה יקבל את הטיפול הזה? כל הזמן יש מכשירים חדשים, אבל הם לא נכללים בסל שירותי הבריאות. מעדכנים את הסל לפי דברים אחרים, שאינם רלוונטיים.

כדי לסבר את האוזן: מחירו של יום אשפוז עלה בשש השנים האחרונות ב-220%. קופות-החולים צריכות לשלם אותו לבתי-החולים, אבל זה לא נכלל בעדכון.

זאת אומרת, אפשר לטמון את הראש בחול ולהגיד: שום דבר אינו קורה. מערכת הבריאות קורסת, יש גירעונות, זה לא נובע מאילוצי שמים. זה נובע מכך שסל שירותי הבריאות שלנו לא מתעדכן.

יש לי תחושה, שלפחות בקרב אנשי האוצר, נושא הבריאות הוא סרח עודף. הם צריכים לספק את הציבור, אבל במחיר הנמוך ביותר, כמה שפחות כסף. לכן אנחנו נקלעים לבעיות האלה. האוצר, למשל, מתכן ביטול מס מקביל. אתם יודעים שהמס המקביל כולו מיועד לנושא הבריאות. הם אומרים: נבטל את זה, התקציב הזה ייכנס לתקציב המדינה, אנחנו נשלוט בו; לא משהו שמיועד על-פי החוק לבריאות, אלא שליטה של משרד האוצר. זה דבר גרוע מאוד.

יש גם פגמים במערכת הבריאות עצמה: יש תחרות פרועה בין קופות-החולים, ואף אחד לא יינקה מזה. קופות-החולים מוציאות 50-60 מיליון שקלים בשנה על פרסום, שיווק, טלמרקטינג וכל הדברים האלה. אני לא מדבר על כך שביישובים קטנטנים, של 1,000, 2,000 או 3,000 איש, קיימת תחרות פרועה בין קופות-החולים. בשביל מה צריך את זה? צריך לכופף להם את הידיים ולהביא לידי כך שקופות-החולים ביישובים קטנים תעשינה הסכם על אספקת שירותים. האחת תשלם לשנייה עבור השירותים האלה, והן לא תנהלנה תחרות פרועה במקום שאין צורך לקיים בו תחרות, אם כי תחרות כשלעצמה היא דבר חיובי ואיש אינו כופר בכך. אלה דברים שצריך לדון בהם.

האוצר מתכנן עכשיו השתתפות עצמית של החולים בתשלום עבור תרופות, עבור ביקורים אצל הרופא. מי ישלם את זה? עם ישראל ישלם את זה. איך נבחין בין מי שזכאי לקבל פטור לבין מי שאינו זכאי? ניתן לו תעודת מסכן? אלה דברים שצריך לדון בהם. אנחנו לא יכולים להישאר אדישים לדברים שקרו בשנתיים האחרונות, לגבי תופעות שרוצים להביאן לידי ביטוי בתקופה הקרובה בחוק התקציב.

אני שמח שידידי, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חבר הכנסת לוי, נמצא כאן. צריך לעמוד על הרגליים האחוריות ולא לתת לאוצר לכלול את כל התיקונים: גמלאות, זכויות עובדים, בריאות, כל מה

שרוצים בחוק ההסדרים, ולהעביר את זה כאילו אנחנו חותמת גומי. צריך לפצל את זה. יכול להיות שיש אלטרנטיבות. צריך לדון בכובד ראש בוועדת העבודה והרווחה בחוקים שנוגעים לוועדה הזו.

נושא הפסיכיאטריה: מ-1 בינואר 1997 הפסיכיאטריה עוברת מבתי-החולים לקהילה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

או שכן או שלא.

יוסי כץ (העבודה):

זה התכנון. הקהילה שלנו ערוכה לקבל את אלפי חולי הנפש ובני משפחותיהם? אתם יודעים מה זה להיות בן משפחה של חולה נפש? אתם יודעים מה זה לדאוג לדיור, לתעסוקה, לכל הדברים שמסביב? האם הקהילה ערוכה לכך? היא לא ערוכה, אני אומר לכם. אלה דברים שמישהו צריך לקיים עליהם דיון רציני.

היו"ר מ' שטרית:

יהיה בית-משוגעים.

יוסי כץ (העבודה):

צחוק-צחוק, זה עצוב.

היו"ר מ' שטרית:

אני לא צוחק, זה מה שיקרה.

יוסי כץ (העבודה):

אין מנוס מהקמת ועדה ציבורית, במסגרת הכנסת או מחוץ לכנסת, ש"תעשה חושבים", תבחן את מה שקרה בשנתיים האחרונות, ותבוא לממשלה ותציע הצעות רציניות. לא הייתי מציע לשר הבריאות או לשר האוצר לבוא לכאן עם הצעות חוק. אל תבואו לכאן עם הצעות חוק. נבחן את זה בצורה רצינית, ואז אפשר יהיה לגבש הצעות חוק.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

חבר הכנסת כץ, אתה פרלמנטר הגון ואמין, אני שואל אותך: מה קרה עד 29 במאי? הרי היתה לכם שנה ורבע, למה אתה מעלה את הדברים האלה עכשיו? איפה היה שר הבריאות דאז חיים רמון? הממשלה הזו מכהנת רק ארבעה חודשים. מהדברים שלך יוצא כאילו בכול אשמה הממשלה הזאת.

יוסי כץ (העבודה):

אני מודיע לך חגיגית, שבכנסת הקודמת הקמתי ביוזמתי ועדת מעקב פרלמנטרית, שהורכבה מנציגי כל הסיעות, כדי לדון בדברים האלה. לצערי, הקדמנו את הבחירות וקרה מה שקרה, והפסקנו את הפעילות של הוועדה. אני יכול לומר לך במלוא האחריות, שכל אחד ואחד מהנושאים שמניתי עכשיו, העליתי ודנתי בו במישור הפרלמנטרי. אני יכול רק להצטער על כך שלא היתה לי האפשרות להמשיך בכך, אבל אני משוכנע שנמצא בתפקידי כיושב-ראש הוועדה חבר כנסת בקיא ומנוסה בנושאים חברתיים.

רון כהן (מרצ):

חבר הכנסת זיסמן בוודאי יודע וזוכר, שהממשלה הקודמת היתה זו שחוקקה את החוק שחייב את התקציבים הללו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני אתו במאבק הזה.

היו"ר מ' שטרית:

חברים, לא לקיים סימפוזיון. חבר הכנסת זיסמן, הבהרת את הנקודה שלך.

יוסי כץ (העבודה):

אני רוצה לומר מלה נוספת. בעניין הזה אין אצלי ממשלה קודמת וממשלה חדשה, נושא הבריאות נוגע לכל אחד ואחד מהיושבים כאן, ללא הבדל סיעה. אני יכול להצטער רק על דבר אחד: בישיבה הראשונה של ועדת העבודה והרווחה הופיע שר הבריאות וסקר את מדיניות משרדו, והיתה לי תחושה שסוף-סוף בא שר בריאות שנושא הבריאות באמת ובתמים יקר לו, והוא רוצה להתמסר לנושא זה ולא לנושאים אחרים. הוא לא עוסק בבעיות ביטחון ובבעיות אחרות, אלא בנושאי בריאות נטו. הייתי מרוצה מהעניין. זמן קצר עבר, והציפיות שלי ירדו לטמיון. אולי תפקיד שר המשפטים קורץ יותר, אולי הוא נותן יותר יוקרה; אני מודיע לכם, שנושא הבריאות חשוב לא פחות. על שלטון החוק

יגנו רבים אחרים, אני משוכנע בכך, אבל את נושא הבריאות כל אחד לוקח כפיקדון זמני: אמלא תפקיד, זו תהיה המקפצה לתפקיד הבא.

אני אומר לידידי שר הבריאות: אתה היית צריך להיות נוכח כאן הערב. הנושא הזה הוא נושא כבד, הוא נוגע לכל אחד ואחד מתושבי מדינת ישראל. אתה היית צריך להשיב לי. אני מציע לשר הבריאות: עזוב את משרד המשפטים, תחזור למשרד הבריאות, קח אותו כאתגר שצריך להתמודד אתו, ובדרך הזו אולי תלמד על הבעיות שמהן סובלת מערכת הבריאות. תודה רבה.

היו"ר ש' בן-צור:

האם סגן שר הבריאות נמצא כאן? אנחנו מאחלים לך בריאות. בבקשה.

רן כהן (מרצ):

האם יש איזו רפואה שתבטיח בריאות?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

יש לי קמיע, האם זה עוזר?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה עוזר?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

זה עזר, הנה הגעתי לפה. זה קמיע רב-שנתי ורב-תכליתי. תדע שהרבה אנשים מהאליטה של מדינת ישראל פנו אלי במטרה שאביא להם את הקמיע; אנשי רדיו, אנשי טלוויזיה וקצינים.

היו"ר ש' בן-צור:

אתה מדבר על האתרוג?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

על הקמיע של הרב כדורי.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ידידי חבר הכנסת כץ, קודם כול אני שמח שמעלים את הנושאים האלה. עצם העלאת הנושא מעוררת הד תקשורת וחברתי, ולפעמים היא מעירה את אנשי המשרד מהתרדמת שלהם. ודאי שזה חשוב, ואני יכול לברך אותך על עצם העלאת הנושא, אף שבשבוע שעבר הגשת שאילתא דומה ועניתי לך, בקצרה ואמנם. אני מברך על כך, ואקרא לך את התשובה השבלונית של המשרד, ואחר כך אוכל אולי להתייחס לדברים יותר לעומק. כאשר שאלת: "חוק ביטוח בריאות – לאן?", חשבתי שאתה מדבר על דברים כלליים. נכנסת לפסיכיאטריה וגלשת לתחומי המשרד כולו, לא רק לחוק ביטוח בריאות אלא לכל התחומים. אתה יודע מה, יכול להיות שאתה צודק, יכול להיות שבעקיפין הכול קשור.

אחת הדרכים להערכת חוק ביטוח בריאות ממלכתי יכולה להיעשות על-ידי הצבת השאלה כיצד היתה נראית היום מערכת הבריאות ללא חוק: 300,000 בלתי-מבוטחים; זכאות מעורפלת לסל שירותים; סלקציה בבחירת מבוטחים, שגוררת קופה אחת לקטסטרופה פיננסית ואחרת לחגיגה פיננסית, והדברים ידועים ולא צריך לפרט במלים; עמדה נחותה של הצרכן למול הקופות; מנגנוני גבייה הסתדרותיים, וכולנו זוכרים את כל הסרבול ואת כל המימון של אותם גורמים; עירוב של שיקולים פוליטיים בתוך המערכת, ועוד ועוד. למעשה שינה החוק מציאות זו שאפיינה את מערכת הבריאות עד לפני שנתיים; משום מה, הרבה אנשים נוטים לשכוח את המצב שהיה לפני כן.

אולם, לצד הישגים אלו של חוק ביטוח בריאות ממלכתי, עלו במהלך יישום החוק כמה בעיות, והעיקרית בהן היתה היציבות הפיננסית של המערכת. כלומר, כשאתה מריץ חוק חדש, מאוד תקדימי, מאוד מפותח – מובן שבהרצת כל דבר אנחנו מצפים שיהיו בדרך כמה דברים שנצטרך להתמודד אתם ולתקנם.

אחת המטרות החשובות של חוק ביטוח בריאות ממלכתי היתה הגדלת הוודאות הפיננסית של מערכת הבריאות הישראלית והסדרת כללי מימון ברורים ויציבים. אבל אני יכול לומר לך, ידידי חבר הכנסת כץ, בצער רב, שמטרת החוק שמפלגתך חוקקה לא הושגה. שנת 1995 אופיינה במצוקת מזומנים קשה מאוד, שהקרינה על כל חלקי המערכת. הגורמים העיקריים למצוקת מזומנים זו כללו אי-מתן פתרון לחודש החסר בגביית דמי ביטוח בריאות ואי-ביצוע התמיכה המיוחדת בקופות החולים הקטנות. אולם הגורם העיקרי היה האיחור בהשתתפות תקציב המדינה במימון הפער שבין הגבייה בפועל ובין תחזית הגבייה של המוסד לביטוח לאומי. אלה דברים ידועים.

תחזית ההכנסות של המוסד לביטוח לאומי לשנת 1995, כמו גם תחזית ההכנסות של המדינה בכלל, היתה ורודה מדי, ובפועל נוצר פער של כ-900 מיליון ש"ח בין עלות הסל לבין מקורות הסל. משרד הבריאות התריע על פער זה כבר בפברואר 1995, אולם נדחה בטענה שההכנסות תגדלנה במהלך השנה; מה שלא קרה, כמובן – לא הכנסות ולא כלום.

חסרונם של 900 מיליון ש"ח גרם למצוקת מזומנים בקופות, אשר הקרינה על בתי-חולים ויצרה במערכת משבר מיותר לחלוטין, שניתן היה לפתור אותו מן ההתחלה, לו היתה קצת התעוררות של המערכת.

בסופו של דבר השלימה המדינה, כפי שקובע החוק, את מלוא הסכום החסר. אולם השלמה זו נעשתה בסוף 1995, כשהנזק ליישום החוק כבר נעשה בפועל.

הבעיות הפיננסיות של שנת 1996 שונות, ומקורן אינו בצד המקורות, אלא בצד העלויות; יותר נכון – במנגנון העדכון של עלות סל השירותים שבחוק ביטוח בריאות ממלכתי.

משרד האוצר נצמד בעמדתו למנגנון מדד יוקר הבריאות שבחוק, ואילו משרד הבריאות חזר וטען, שבמנגנון זה אין ביטוי לגידול האוכלוסייה ולהזדקנותה, אשר מייקרים את עלויות המערכת מעבר לכל מדד מחירים. נוסף על כך, לא כולל המדד מקדם טכנולוגי, אשר אמור לפצות את המערכת על השינויים הטכנולוגיים התכופים.

האוצר – וכולנו יודעים זאת – לא אהב את החוק, בלשון המעטה. החוק נחקק בניגוד לעמדתם המקצועית של אנשי האוצר, מהטעם הפשוט שהחוק הפקיע חלק גדול מחופש ההחלטה של אגף התקציבים בקביעת נתח המקורות של מערכת הבריאות. כולנו זוכרים את הסערה שקמה אז מצד האוצר.

במהלך השנתיים של יישום החוק ביטא האוצר את עמדתו כלפי החוק בעצימת עיניים אל מול בעיות המערכת. מעבר לכך יזם האוצר שורה של הצעות תיקוני חקיקה, שמטרתן היתה להחזיר את מערכת הבריאות למסגרת כללי המשחק הישנים של התדיינות מחודשת כל שנה על סך כל מקורות המערכת.

ולתכל"ס – אנו מצויים כיום בתחילתה של שנת היישום השלישית של חוק ביטוח בריאות ממלכתי. במהלך שנה זו יהיה צורך להפיק לקחים מהעבר ולבצע כמה שינויים ושיפורים, שהעיקריים שבהם כוללים את שינוי מרכיבי מדד יוקר הבריאות, פירוט סל השירותים, הכנת תקנות לביטוח משלים, ובעיקר – מציאת הדרכים להבטיח את יציבותה הפיננסית של מערכת הבריאות, שחלילה וחס לא תקרוס לנגד עינינו.

הגעתי, עכשיו בדיוק מהמשרד. נאלצתי לוותר על דיון רחב שנעשה במסגרת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, שעלו בו הצעות ייעול. אנחנו, במשרד, גם כן נערכים לדיונים נרחבים כדי לשפר ולתקן את החוק. כל קופות-החולים, כל אחת מצדה, מפעילה את הלובי, שלה. האחת טוענת שהחוק ורוד מדי, והשנייה והשלישית טוענות: הו, קטסטרופה עשיתם לנו.

לכן, אנחנו נצטרך להתמודד עם כל הדברים. יש כל הטענות שהעלית, אדוני, חבר הכנסת כץ. כולנו פה, בהסכמה מלאה, רוצים להרחיב את סל השירותים, רוצים לייעל, רוצים לתת, ורוצים, ורוצים. המון דברים אנחנו רוצים לתת. אבל אנחנו צריכים לדעת להתמודד עם מה שיש לנו, לשפר ולייעל, כדי שנוכל להגיע למירב השירות לציבור.

אדרבה, אני שמח שאתה עוקב אחריו. אני רוצה לבקש ממך להעלות את הנושא מדי פעם בפעם, או להיות אתנו בקשר. בבקשה.

יוסי כץ (העבודה):

כפי שראית, ההצעה שלי לא היתה קנטרנית, אלא לגופו של עניין ומתוך רצון לקיים דיון יסודי. אני מציע כי במלאות שנתיים לחוק ביטוח בריאות ממלכתי נקיים את הדיון במליאה, כדי שכל חברי הכנסת יוכלו להתבטא.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

מתי?

יוסי כץ (העבודה):

ב-1 בינואר 1997.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

בסדר, מקובל. זה רעיון טוב, זה רעיון מצוין.

היו"ר ש' בן-צור:

האם אתה מסכים, אדוני סגן השר?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

כן, אין בעיה. מבחינתי זה מקובל. אני מתאר לעצמי שמבחינת המערכת שלנו במשרד הבריאות נוכל אולי להגיע עד אז לכיוונים נוספים, שיוכלו להיטיב. מבחינתי ומבחינת המשרד – זה בוודאי מקובל.

אדוני היושב-ראש, ברשותך, ואם אני כבר מדבר פה כסגן שר הבריאות, אני רוצה לציין, שבשבוע שעבר נדונה שאילתא חשובה, שעניתי עליה פה בנושא מד"א, נט"ן, בנהרייה ובכל אזור הגליל. דנו פה בכך שהשירות עומד להיגמר ולהיסגר בגלל חוב של הרשויות המקומיות – עיריית נהרייה ועיריית עכו – שלא היו מוכנות לשלם את חלקן בהפעלת ניידת טיפול נמרץ. לכן הפכנו זאת במקום נט"ן לאט"ן. כלומר, זה רק אמבולנס לטיפול נמרץ, בלי רופא. הרשויות המקומיות מגלגלות את הנושא עלינו ועל מד"א.

אני רוצה לפנות מפה בקריאה בשם חברי הבית לראש עיריית עכו ולראש עיריית נהרייה, שמתעלמים מכל בקשות המשרד, כי בפועל אני לא יכול לאכוף עליהם. אין חוק. זה הסדר מקובל, שהרשות נותנת בערך שליש מהתקצוב. למעשה, 200,000-250,000 תושבים בגליל המערבי, ובגליל בכלל, לא מקבלים היום שירותי נט"ן. לכן, זו ההזדמנות לפנות אליהם מעל במה זו ולבקש שיטפלו בנושא ויעבירו את הכספים, כי משרד הבריאות כבר לא יכול לסחוב את העלות הזאת.

מבחינתי, אם חבר הכנסת כץ רוצה להציע דיון במליאה או כל דבר אחר – זה מקובל עלי.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה רבה. רפואה שלמה לך, וגם למערכת הבריאות כולה.

חבר הכנסת מקסים לוי, יש לך הצעה אחרת?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זו איננה שאילתא.

היו"ר ש' בן-צור:

אני מבין שאם יתקיים דיון במליאה בהצעה של חבר הכנסת כץ, אז המליאה יכולה להעביר את זה לוועדת העבודה והרווחה.

יוסי כץ (העבודה):

ועדת העבודה והרווחה יכולה לקיים דיון בנושא בלי כל קשר לדיון בו במליאה, ומן הראוי שהיא תעשה זאת. אבל אני רוצה שהמליאה תקיים יום אחד דיון בנושא.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, צדק חבר הכנסת כץ שהעלה את זה. הוא כנראה ידע שבועדת העבודה והרווחה הולכים לתקן את ההצעה, ולכן הוא העלה את הנושא. הוא חבר בוועדה וידע ששר הבריאות כבר הופיע, מנכ"ל משרד הבריאות הופיע והתקיימו ומתקיימים דיונים עם משרד הבריאות. רק אתמול ישבנו עם מנכ"ל משרד הבריאות כדי להכין ישיבה ממצה בנושא הזה לקראת החודש הבא. ולכך גם נערך משרד הבריאות. לכן אין טעם שהדיון בנושא יתקיים במליאה ולא בוועדה, וחבר הכנסת יוסי כץ יודע זאת.

הדבר החשוב ביותר הוא, שעד היום לא הוקמה ועדת מעקב כדי לבדוק כיצד מתקדם חוק הבריאות. אין לקופות מעורבות כשיש תקנה האומרת ששר הבריאות ושר האוצר מעלים את מחיר הסל הזה ללא מעורבותן של הקופות כלל, ועכשיו הולכים להציע בחוק יסודות התקציב החדש, כפי שאמר חבר הכנסת כץ, גם חשב מלווה לקופות, ועוד הרבה דברים הקשורים בחוק.

מדאיג אותי החוק, שצריך לחול מ-1 בינואר, ביחס לחולי הנפש. לא רק משרד הבריאות אלא גם משרד השיכון ומשרד העבודה והרווחה, שהיו אמורים לתת את הכלים למסגרת הקהילתית, אינם ערוכים. לכן נדמה לי שהנושא הזה הוא מאוד בהול, כי הרשויות המקומיות לא יוכלו לטפל בנושאים האלה, והממשלה התחייבה לקחת את השירות הקהילתי.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת לוי, מה אתה מציע?

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה, מפני שבועדה כבר החלו בדיונים עם משרד הבריאות, וכנראה יש גם איזה פתרון.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חבר הכנסת כץ, האם אתה מקבל את ההצעה שלו?

יוסי כץ (העבודה):

אני מציע לקבל את ההסבר של סגן שר הבריאות. זה לא יפריע לקיום דיון גם בוועדה. אני מבקש לדון בזה במליאה.

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד דיון במליאה?

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נגד – 4

נמנעים – אין

היו"ר ש' בן-צור:

אני רואה שלא כולם הצביעו.

קריאות:

לא הספקנו. זה לא היה ברור.

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו חוזרים על ההצבעה. אנחנו מצביעים עכשיו על ההצעה לקיים דיון במליאה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מציע ברוח טובה לחבר הכנסת יוסי כץ שיקבל את הצעתו של סגן השר ויסכים להעביר זאת לוועדה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

סגן השר הסכים לדיון במליאה.

היו"ר ש' בן-צור:

חבר הכנסת רן כהן, גם חבר הכנסת כץ וגם סגן השר הסכימו. אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד קיום הדיון במליאה?

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

נגד – 9

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת לא נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

ארבעה בעד, תשעה נגד, אין נמנעים.

עכשיו אנחנו עוברים להצבעה על העברת העניין לוועדה.

קריאות:

אין צורך בזה.

היו"ר ש' בן-צור:

אין צורך? אז הדיון בנושא הזה יעבור לוועדת העבודה והרווחה. אומרים לי שחייבים להצביע. אנחנו ניגשים להצבעה בעד ההצעה להעביר זאת לוועדה.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 16

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' בן-צור:

16 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הנושא עובר לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

הצעות לסדר-היום

מפעל "כיתן" בבית-שאן

היו"ר ש' בן-צור:

אנחנו עוברים עכשיו להצעות לסדר-היום מס' 481, 437, 443, 469, 487, 494 ו-496, בנושא: מפעל "כיתן" בבית-שאן. חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני הראשונה.

היו"ר ש' בן-צור:

אבל הוא היושב-ראש, ואני החלפתי אותו, אם שמת לב. אז בבקשה, חבר הכנסת שטרית. את אחריו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כולנו קראנו על המתרחש במפעל "כיתן" בבית-שאן. אני מוכרח לומר, שקראתי בצער רב ובזעזוע את הסיפורים של עובדי המפעל, כשכל אחד מספר על מר גורלו. יכולתי להביא דוגמאות רבות מהכתבות השונות שפורסמו בעיתונים על-אודות סגירת המפעל. כמו, למשל, על מרדכי מויאל, שעובד במפעל כבר 33 שנים, והוא קיבל הודעת פיטורין בדואר מהיום למחר. או על משפחת כנאפו, מאיר ושרה כנאפו מבית-שאן, שעובדים במפעל עשרות שנים, שכל חייהם עברו במפעל, וגם הם קיבלו בן-לילה הודעה על כך שמטה לחמם נשבר.

העובדה שמפעל יכול להיסגר או להיקלע לקשיים גדולים – זה לא דבר חדש במדינת ישראל. אבל מה שמדהים כאן, ואני חייב לומר זאת, זו ההתנהגות הנוראה של בעלי המפעל, של תשלובת "כיתן", באחריותה של חברת "כלל". אם שר התעשייה והמסחר מגיע לבית-שאן ומבקש מבעלי המפעל: תמשיכו להפעיל את המפעל עוד כמה חודשים, כדי שאנחנו, הממשלה, נמצא פתרון אחר לעובדים האלה, וסמנכ"ל "כלל" עונה לו: אנחנו מסרבים, וחברת "כלל" מפרסמת הודעה האומרת שהממשלה

תדאג לאבטלה של העובדים, אנחנו נשלם להם פיצויים על-פי החוק; ואם ועדת הכלכלה של הכנסת, בראשותו של ידידי אלי גולדשמידט, פונה ומבקשת מהמפעל שייתן ארכה של חודש לפחות, ואולי נמצא אנחנו פתרון לבעיה, וסמנכ"ל "כיתן" אומר במקום: לא בא בחשבון, סוגרים את המפעל. אני חושב, רבותי, שזו עזות מצח, זו חוצפה בלתי רגילה.

חברה שבמפעל הזה שלה בבית-שאן נהנתה ממענק בגובה של 5 מיליוני דולר, וחברת "כלל", שנהנתה ממענקים ממשלתיים בהיקף של עשרות, ולדעתי אפילו מאות מיליוני דולר במשך השנים, לא יכולה להיענות לבקשת הממשלה להמשיך להפעיל את המפעל עוד כמה חודשים? מה קרה?

העובדים האלה נתנו את לשד חייהם במשך עשרות שנים תמורת משכורות נמוכות של -2,200, 2,000 שקל בחודש, וברגע שיש איזו בעיה סוגרים את המפעל מהיום למחר, בלי שום הודעה מוקדמת, בלי הכנה ובלי לתת לממשלה הזדמנות לפתור את הבעיה.

אני בטוח, שכאשר לחברת "כלל" יש בעיה, היא ממחרת ורצה אל הממשלה לבקש הקצבות ומענקים, תמיכה ועידוד. אני מקווה, אדוני שר התעשייה והמסחר, שאתם לא תעברו לסדר-היום על זה. אומר לך בגלוי, שאני הייתי בודק מחדש את כל הבקשות של חברת "כלל", בודק אילו מענקים הם קיבלו, בודק אם הם עומדים בתנאים של המענקים, ומוריד מהם את המענקים שטרם קיבלו. כי אם זה הפרצוף של המעסיקים הללו, אז אני אומר לך שהם לא ראויים להיות מעסיקים.

אני מצפה שלמעסיק יהיה אכפת מהעובד; במיוחד בבית-שאן, ששם יש 5.6% מובטלים, יש שם 500 עובדים דורשי עבודה. תוסיף עליהם עוד 200 מובטלים, ושיעור האבטלה שם יגיע ל-8%-9%.

רבותי, אני אומר לממשלה, ואני אומר לך, אדוני שר התעשייה והמסחר, שהישועה ליהודים אולי תבוא ממקום אחר. תמצאו פתרון לעובדים האלה, חפשו בשבילם פתרונות תעסוקה אחרים באזור. אל תיתנו להם את ההרגשה, שהם נטושים עכשיו לגורלם, שאין להם מקור מחיה. זה יעלה לממשלה כסף, אבל אולי זה יותר טוב ממתן מענק אבטלה. חשוב שתשקמו את כבודם העצמי.

מה תעשה אותה משפחת כנאפו, שאביה קרוב לגיל הפנסיה, הוא בן 57 והוא נזרק לרחוב? מי יקבל אותו לעבודה חדשה?

בעבר הזדעזעה המדינה כאשר ילדה מבית-שאן אמרה לעיתונאי: אני רעבה. המצב הנוכחי שם יכול לגרום לכך שעשרות, ואולי אפילו מאות ילדים, יגידו: אנחנו רעבים. מדובר במקום שבו לכל משפחה יש שבעה או שמונה ילדים, והמפרנסים מושלכים עכשיו לרחוב מהיום למחר, ללא הכנה ולא בדיקה. הדבר קורה מהיום למחר באבחת חרב של איזה מנהל שעושה עצמו יעיל.

הייתי רוצה לראות, ולדעתי שווה לבדוק ולראות מה מקבלים מנהלי "כלל" מהממשלה. אני רוצה לציין, שעוד מעט יעמוד על הבמה הזו לוויכוח, פעם נוספת, הסבסוד שמסבסדת הממשלה כל מעסיק בנושא הביטוח הלאומי. השנה היא סבסדה בהיקף של 8.2 מיליארדי שקל. אני חותם לך, אדוני השר, שהסובסדיה שהממשלה משלמת לביטוח הלאומי במקום חברת "כלל" מגיעה בוודאי להיקף של עשרות מיליוני דולרים בשנה. זה בסדר.

יש לתת ארכה של חודשים אחדים לעובדים בבית-שאן כדי שהממשלה תמצא להם פתרון – זה לא בסדר. אני לא יודע מה הקשר בין הממשלה לבין חברת "כלל". אבל, אדוני השר, שווה לבדוק את ההשקעות של הממשלה. אם אני מבין נכון, מרכז ההשקעות אישר עכשיו, בימים האחרונים, 27 או 21 מיליון דולר לתשלובת "כיתן" במקומות שונים בארץ. אני מציע לכם לשקול את זה פעם נוספת ולהעמיד את חברת "כלל" בפני עובדה: תחליטו מה טוב לכם. אם אתם לא מסוגלים לנו תשובה ופתרון לתעסוקה של עוד כמה מאות אנשים עוד חודשים אחדים, ספק אם כדאי להשקיע בכם.

אותה חברת "כלל" מקבלת אישורי עבודה לעובדים זרים מחוץ-לארץ. אם הם לא יכולים להעסיק עובדים מקומיים, למה להביא להם עובדים זרים מבחוץ?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כל ענף הטקסטיל מתפורר. בתוך כמה חודשים 20,000 "כנפואים" ייזרקו החוצה. אני מזדהה עם דבריו – יהיו אלפים בחוץ.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

השאלה מה עושים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת זיסמן, יכול להיות שצריך החלטה אסטרטגית. אם ענף הטקסטיל מתמוטט והוא לא יכול להעסיק עובדים בארץ ולפרנס אותם בכבוד, אולי צריכה להגיע השעה שבה נגיד: לא נשקיע עוד במפעלי טקסטיל; המדינה באמת תפסיק לתת מענקים ולשפוך כסף, כמו שאומרים: תבן אתה מכניס לעפריים.

אני חושב שהכנסת והממשלה צריכות לעשות הכול כדי לפתור את הבעיה האקוטית הזאת בבית-שאן, ובהקדם.

היו"ר ש' בן-צור:

תודה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מחזיקה בידי שני מסמכים רשמיים של תשלובת "כיתן" בע"מ. המסמך הראשון מ-8 באוקטובר 1996, שבו, תחת הכותרת "סקירה כללית על מפעל 'כיתן' בית-

שאן", מופיעות המלים הבאות: בשנת 1995 הנהלת התשלובת השקיעה במפעל "כיתן" בבית-שאן סדר-גודל של כ-7 מיליוני דולר בציוד חדיש, מתקדם ומתוחכם. ציוד משוכלל ביותר, אשר מצעיד את המפעל לשורה הראשונה עם המפעלים המתקדמים ביותר בתחום הטקסטיל. כך כותבת התשלובת ב-8 באוקטובר 1996. למחרת, ב-9 באוקטובר 1996, מוציאה תשלובת "כיתן" את המכתב הבא: תשלובת "כיתן" קיבלה החלטה לסגור את מחלקת האשפורה בבית-שאן, להמשיך להפעיל רק את מחלקת האשפורה בדימונה וכו', וכאן יש הסבר מלא למה המפעל נסגר. יום אחד. יום אחד הספיק להם כדי להחליט שהמפעל לא כדאי, לא שווה שום דבר וצריך לסגור אותו. יום אחד.

עכשיו אני שואלת – אם יש משבר בענף הטקסטיל ואם המצב כל כך חמור, למה השקיעו 7 מיליוני דולר בציוד חדיש – –

קריאה:

בתוך שנה אחת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

– – ולמה המדינה נתנה להם מתוך זה לפחות מחצית מהסכום? שמעתי שהם אמרו בישיבה שהם קיבלו 5.5 מיליוני שקל – למה?

אני חושבת שבמקרה של תשלובת "כיתן" ובמקרה הספציפי של "כיתן" בבית-שאן אנחנו עומדים מול תופעה מרחיקה לכת, מעבר לסבל של 110 המפוטרים, שגם אחריהם יבואו עוד מפוטרים. אם משקיעים, מדוע סוגרים? התשובה על כך היא, שתשלובת "כיתן" מוכנה להפעיל מפעל שצמח ועלה כל השנים על חשבון מענקים ממשלתיים רק כאשר הוא מביא לה רווח גבוה יותר מאשר שימוש אחר באותה קרקע. ואז, כשמגלים יום אחד שהקרקע שהמפעל עומד עליה היא יקרה יותר ואפשר להרוויח עליה מייד רווח הון, אפשר לזרוק 100, 200, 300 פועלים, נשים וגברים, מבוגרים, נכים.

אני רוצה להזכיר לכולנו, שתשלובת "כיתן", ששייכת היום ל"כלל", ששייך לאדון איזנברג, שתהילתו יצאה – מי שזוכר, הוא סגר את "אתא" אז, כדי למכור את הקרקע של מפעל "אתא", ועליה הקימו אחר כך את הקניונים במפרץ-חיפה – והנה, תראו, חלפו כמה עשרות שנים והשיטה היא אותה שיטה. שיטת איזנברג עובדת.

אני חושבת, שאם מותר לחברה לקבל מענקים ותמיכה ממשלתית במשך כל השנים, מתוך מחשבה של הממשלה, שהגדירה את האזור הזה כאזור פיתוח א', כי צריך לקדם שם תעסוקה ולכן יש שם תנאים מיוחדים, ואם נותנים כל כך הרבה מענקים ממשלתיים, איך זה יכול להיות שבכל המערכת שנותנת את המענקים האלה אין סעיף האומר שמי שמקבל מענקים לא יכול לקום בבוקר ובשעה 07:00 למסור מכתבי פיטורים שמהיום להיום אתם מפוטרים, בלי משא-ומתן עם ועד העובדים, בלי הודעה למועצת הפועלים, בלי הודעה להסתדרות, בלי הודעה לראש העיר?

שלושה חודשים קודם לכן יושבים עם ועד העובדים וההסתדרות וחותרים הסכם שכר, ובתוך הסכם השכר יש העלאת שכר לעובדים. ופתאום, אחרי שלושה חודשים, קמים בבוקר, מרימים טלפון למזכיר מועצת הפועלים ואומרים לו כך: "בשעה 08:00 אנחנו צריכים להודיע לבורסה שאנחנו סוגרים, אז אנחנו עכשיו מודיעים לך שבעוד חצי שעה תהיה הודעה בבורסה". אם הכול הולך על בורסה, אני רוצה לדעת – יש לנו חוק עידוד בורסה או חוק עידוד חברות שיש להן עסקים בבורסה, או שאנחנו מתכוונים לדאוג לתעסוקה?

אני רוצה לומר ששיטת ה"פותרים-סוגרים" מביאה לכך שבהרבה מאוד עיירות פיתוח קמים מפעלים רק כדי לקבל מענק. נגמרת תקופת המענק, סוגרים את המפעל. וראינו מה קרה ב"דימונה טקסטיל" – כבר שכחנו אותם, כבר לא מדברים עליהם, כי כמה אפשר לדבר על אותם אנשים? – שלושה חודשים הם יושבים מול מפעל סגור בלי מכתבי פיטורים, בלי מעמד רשמי של מפוטרים, בלי שום דבר. שלושה חודשים.

הזכיר פה חבר הכנסת זיסמן את 20,000 העובדים שייפלטו. ביניהם אני רוצה להזכיר במיוחד, נוסף על ערי הפיתוח, גם את 12,000 הפועלות הערביות שייפלטו מהמתפרות. בשנות ה-80 פתחו "כיתן", "גיבור", "לודז'ה" וכל החברות האלה מתפרות, יזמים ערבים מנהלים את המתפרות. כל מאות המתפרות האלה עומדות להיסגר; 12,000 הנשים האלה לא ימצאו שום תעסוקה אחרת במקומות יישובן.

אני חושבת, שאחריות הממשלה למציאת תעסוקה למובטלים, גם בערי הפיתוח וגם ביישובים הערביים, מחייבת אותה לתוכנית ברורה מאוד, מה עושים מול המשבר ההולך ומחריף בענף הטקסטיל. אני מבקשת מהשר שנמצא פה אתנו, שיאמר לי מה התוכנית של הממשלה ל-20,000 המפוטרים שייפלטו, ככל הידוע, בתוך שנתיים. אני רוצה לדעת, האם בכוונת השר לשנות את חוק עידוד השקעות הון כך שיכלול גם אחריות של מקבל המענק לתעסוקה, ואם הוא לא ימלא את האחריות שלו, בעצם המדינה תוכל להפקיע את המפעל מידי? זה לא יכול להיות אחרת. לא ייתכן שאנחנו, מהמסים שלנו נשלם מענקים, ואחר כך בעלי המפעל יהיו חסרי כל אחריות. לכן אני חושבת, שתפקידנו עכשיו לעשות הכול כדי שהמפעל כרגע, כמו שאתה אמרת, לא ייסגר וכדי שיימצא פתרון מיידי למפעל הזה ופתרון כללי לכל הענף. תודה, אדוני.

היו"ר מ' שטרית:

אני מודה לך, חברת הכנסת גוז'נסקי. אני מזמין את חבר הכנסת אברהם שטרן.

חברים, מאחר שממילא סדר-היום מאוד מאוד ארוך, אנחנו נשתדל להקפיד על הזמן של הדוברים. השונים גם מטעם הכנסת וגם מטעם הממשלה, כי יש לפנינו עוד עשרות הצעות.

רן כהן (מרצ):

אני בהצעה האחרונה האחרונה, אז אתה בטוח. אתה ואני פה.

אברהם שטרן (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, העיר בית-שאן, שהוקמה מייד עם תום מלחמת העצמאות, מונה כיום 16,500 תושבים, מתוכם 5,000 מפרנסים. זו עיר שהתפתחה, יש בה בתי-ספר, היא שוקקת ילדים, מפעלי חינוך, התחלה בשטח התיירות. והנה קפץ עליה משבר, שמגיע מדי כמה שנים – מפעל "כיתן", שקיים בבית-שאן זה 35 שנה, עובר עכשיו את המשבר הרביעי או החמישי, הקשה בתולדותיו, וכרגע לא נראה באופק פתרון מעמיק ויסודי לעניין.

מתוך 5,000 מפרנסים, לפטר בהינף יד 110 עובדים, שהם ראשי בתי-אב, זו מכה קשה לילדים, למשפחות. הייתי אומר שמדובר ב-110 טרגדיות משפחתיות, 110 עולמות בפני עצמם.

יש תעסוקה חלקית בקיבוצים ובמושבים באזור, במפעלים אזוריים ובמפעלים נוספים, אבל החזות קשה.

לפני שבוע נמסר לי על-ידי אנשי מועצת הפועלים שגם מפעל "מילקמן", מפעל למוצרי חלב שמעסיק 40 מפרנסים, עומד להיסגר בקרוב ולעבור למרכז הארץ.

ביקרתי במפעל כחבר קיבוץ עין-הנציב ששוכן בפרברי בית-שאן. נפגשתי עם העובדים ועם אנשי "כלל". מצאתי עובדים מסורים וחרוצים, כפי שאמר כאן חבר הכנסת מאיר שטרית, שמסרו את נפשם למפעל מגיל צעיר. מפעל משוכלל, מכונות משוכללות, העובדים מוכנים לוותורים, מוכנים ליעול. נציגי ועד העובדים אמרו לי, שהעובדים מוכנים להוריד שומן. אבל בהינף יד להשאיר בכל המפעל רק 20-30 עובדים למכבסה של "ליוויס"? אומנם הציעו ל-25 משפחות לעבור לדימונה, אבל זה לעג לרש. מי יעבור עכשיו, בגיל כזה, עם ילדים וכו' – מה עוד שבדימונה הבעיות אינן פשוטות יותר, ועוד אגע בזה.

העיר עומדת להגיע עכשיו במצוקת אבטלה בשיעור של 6%. דיברתי על "מילקמן", ומי יודע מה עוד יש באופק. מחר העיירה תושבת, תהיה עצרת במקום. אני חושב, שטוב נהגו עמיתי חבר הכנסת גולדשמידט, יושב-ראש ועדת הכלכלה, וחבר הכנסת מקסים לוי, יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, שלא חיכו לדיון במליאה וכבר התחילו לטפל בעניין. אבל אני מאוד סקפטי ופונה בעניין זה לשר התעשייה והמסחר לפתרון אפשרי.

כאן דרוש פתרון משמעותי, אמיתי, לעומק, בשיתוף הרשות המקומית, בשיתוף עם מועצת הפועלים, שגם אם המשבר הזה ייפתר לא יבוא בעקבותיו המשבר השישי והשביעי וכו'.

אני רוצה לפנות בעיקר לשר האוצר דן מרידור. לפני שבועיים, שלושה שבועות, נזדמן לי, בדיון אתו בסיעת המפד"ל בנושא חוק עידוד השקעות הון, לשמוע שהוא עומד לצמצם את ההטבות מ-38% ל-20%; זה מכון במיוחד נגד הפריפריה. זו מדיניות שגויה של הממשלה, מדיניות אנטי פיזור אוכלוסייה, מדיניות ריכוז כל המשאבים והעוצמה הכלכלית והתעשייתית במרכז הארץ. מבחינה גיאוגרפית צריך לומר – מחיפה לגדרה, אבל מבחינת החרוז הייתי אומר שהולכים להביא את המדינה אל השטח שבין חדרה לבין גדרה. מה עם בית-שאן? מה עם דימונה? מה עם הפריפריה כולה?

פראפרזה על הדברים שאמר יוסף טרומפלדור, שהגבול יבוא בעקבות המחרשה – אני אומר שהוא יבוא גם בעקבות הסדנה, בעקבות מכונות הייצור. אי-אפשר להשאיר את אזורי הפיתוח שנמצאים בפריפריה ללא הטבות. חוק עידוד השקעות הון ודברים נוספים הם איתות ברור של הממשלה שהם הולכים לפגוע באופן משמעותי בעיקר באזורי הפיתוח והפריפריה.

אני מצטרף גם לדברי חברי שדיברו קודם וביקשו למצוא פתרון לעיר בית-שאן. שמחתי לקרוא אתמול, שבמדד חברתי-כלכלי של משרד הפנים עלתה בית-שאן בשלושה אשכולות מתוך עשרה אשכולות. אני מבקש לא להפריע לה בקליטת עלייה, לא להפריע לה בהתפתחות, לתת לה אפשרות להתפתח ולפחות למצוא איזה פתרון שידחה בחודש-חודשיים את סגירת המפעל. אם אין ברירה, צריך לנקוט סנקציות נגד "כלל": הטבות שקיבלו – שיחזירו, לא לתת להם רשיונות לעובדים זרים. אבל אם הממשלה לא תוכל, חס וחלילה, כי "כלל" היא חברה פרטית, היא חייבת למצוא מקורות תעסוקה חלופיים. היא חייבת להראות לתושבי בית-שאן את האור שבקצה המנהרה. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחבר הכנסת שטרן.

אני מזמין את חבר הכנסת דוד טל. אחריו – חבר הכנסת רן כהן.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אישי הכנסת, היום מלאו 3,650 יום לשבי של רון ארד; עשר שנים, אדוני היושב-ראש. ברצוני לשאת תפילה מעל במה זו ששובו של רון ארד הביתה לא יתאחר. אני רוצה להצטרף לקריאתה הנרגשת של האם, בתיה ארד: "תנו לרון לכתוב מכתב הביתה, תנו לו לשלוח מכתב לבתו יובל".

ולעצם הנושא שעל סדר-היום. הנושא שעל הפרק הוא סגירת מפעל "כיתן" בבית-שאן. אירוע זה הוא צעד נוסף במסכת הפגיעות בעובדים באזורי פיתוח. המכות הניחתות חדשות לבקרים על אוכלוסיות המשתכרות שכר נמוך באות על יישובים שלית מאן דפליג חייבים חיזוק, חיזוק הבא מטעם השלטון, יזום על-ידו ומלווה על-ידו.

כבוד היושב-ראש, אל לנו להטיל את האשמה במשקיעים בלבד, ועוד אחזור אליהם. גם להם יד באשמה הזאת, ולא קטנה; אבל למשקיעים דרוש אקלים תעשייתי, תנאי אשראי, הגנה מכסית, תקינה מחמירה לתוצרת חוץ וכיוצא באלה. התייחסות הכנסת צריכה לבוא לידי ביטוי בהכבדת ידה על הרשות המבצעת לקום ולעשות מעשה. היא באה להתריע, לזעוק, ובמיוחד להביא לידי פתרון יסודי של בעיית התעסוקה. הגיע הזמן שיימצא פתרון יסודי.

רבים וטובים אמרו לא אחת מעל במה זו, שתעסוקה היא המפתח להישארותה של אוכלוסייה מקומית במגוריה. שאלו כל חיילת וחייל, באילו תנאים ישובו למקום הולדתם, ויענו לכם: תעסוקה.

שאלו תושבים החיים במתח ביטחוני תחת אימת ה"קטיושות", מה יגרום להם להיפרד ממקום מושבם, ויאמרו לכם: חוסר תעסוקה.

והנה, אותם יישובים הקיימים עשרות בשנים כורעים תחת שיעורי עזיבה מבהילים, גירעונות מוניציפליים מעיקים, הולכים ומאבדים מפעל אחר מפעל. בנים עוזבים או אולי נוסעים, ודור של הורים עומד מבוש וחסר כול תחת אימת הסגירה של המפעלים.

אישי הכנסת, משבר ענף הטקסטיל התחיל מאמש? החשיפה המהירה למדינות המזרח, חשיפה שבה יורדו המכסים בשנת 2000 עד ל-12% על מוצרים מוגמרים ו-8% על חומרי הגלם, האם איננה, במחילה, מעשה חלמאות גמורה? לא די שאנחנו מפרנסים עובדים מאותן ארצות, יש סוברים כ-200,000, יש אומרים 400,000 איש בעבודה זולה בארץ, עד שגם עבודה בארצותיהם עלינו לספק להם? האם אין עניי עירנו קודמים?

היכן היו ממשלות ישראל כל השנים כשהבעיה התדפקה על שעריהן? הסכום הנמוך ששולם לעובדים, ההטבות המפליגות שהובטחו לבעלים היו מס שפתיים רגעי, גלולות סרק למחלה קשה מאוד.

הטקסטיל נע, כידוע, לעבר מדינות של עבודה זולה מאתמול. האם התמורה לדולר יצוא נולדה גם היא אתמול? ההגירה השלילית באותן עיירות, גם היא עובר שנחת לפתע ממעי אמו?

אמרתי בתחילת דברי, שאיני רוצה להטיל את האשמה רק במשקיעים, אבל הם לא פטורים ממנה. יש לי הרושם, אדוני היושב-ראש, שכל עוד הם מחוברים לעטיני הקרן לעידוד השקעות ויונקים ממנה – הכול שפיר. אחרי תקופה מסוימת, שבה נוצלו כל ההטבות, מאיימים בסגירת מפעלים. על החברות הנעזרות בקרן לעידוד השקעות לדעת, שלמדינת ישראל יש איזו מניית זהב בחברה, והם אינם יכולים לעשות ככל העולה על רוחם. ומה בסך הכול ביקשו – להמשיך ולתפעל את המפעל הזה עד שיימצא פתרון כלשהו.

היות שאדוני היושב-ראש מאיץ בי אדלג לסוף.

אישי הכנסת, אנחנו עוסקים בדיני נפשות, בחייהם של עובדי מפעל "כיתן" בפרט ושל העיר בית-שאן בכלל. לא עת לחשות. אנו חייבים לפעול מייד ליצירת מקומות תעסוקה בבית-שאן כמו בעיירות הפיתוח האחרות. ולא רק למפעלי טקסטיל רצוי לדאוג, אלא גם לתעשיות עתירות-ידע לבית-שאן. אנשי בית-שאן, אדוני היושב-ראש, אינם אזרחים סוג ג', והם זכאים כמו שאר אזרחי ישראל להתפרנס בכבוד. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה.

חבר הכנסת רן כהן. אחריו – חבר הכנסת יוסי כץ.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, רבותי השרים, חברות וחברי הכנסת, אני מצטרף לכל מלה בדבריו של חברי, חבר הכנסת דוד טל, לתפילה לשובו ולקשר עם רון ארד.

אני מתכבד להעלות את הנושא של המשבר בענף הטקסטיל בכלל ובבית-שאן בפרט גם בשמה של חברתי, חברת הכנסת ענת מאור, שרצתה מאוד להיות כאן, ואינה יכולה.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להזהיר: אנחנו עומדים בפני אסון תעסוקתי שקורבנותיו יהיו אנשי ערי הפיתוח, עולים חדשים והציבור הערבי והדרוזי בישראל. אין לי בזה ספק, זה גם מה שמתרחש ב"כיתן" בבית-שאן. איך יכולים 180 פועלים להיזרק לרחוב בניגוד לעמדת השר, בניגוד לעמדות ועדות הכנסת, בניגוד לתמיכה המסיבית של משרד האוצר ובניגוד למצפון אנושי אלמנטרי? איך יכול לקרות שאנשים יבואו למפעל שהשקיעו בו את חייהם, ובן-לילה ימצאו אותו סגור והם זרוקים ממנו? מה שקרה בבית-ג'ן: 1,000 עובדות דרוזיות נזרקו, כאשר מתפרות, בבת-אחת, סילקו אותן, משום שהמתפרות ירדו מהארץ. מה שקורה עם המפעלים האלה זה ממש כמו ירידה מהארץ: הבעלות נשארת כאן, הגוף עובר לשם. זה גם מה שקרה ב"דימונה טקסטיל", שהיום העובדים נמצאים שם במצור, ממש בעוני, 220 עובדים. וכל פעם זו חברה אחרת: פעם אחת זו "כלל", פעם אחת זו "דלתא", פעם אחת זו "דימונה טקסטיל".

היו"ר מ' שטרית:

הערה לגבי "דימונה טקסטיל", מאחר שהייתי מעורה בעניין הזה: הסתבר שב"דימונה טקסטיל" בשנה האחרונה משכו המנהלים – שקיבלו, אגב, מענקים כבדים מאוד מהממשלה – משכורות בהיקף של 5 מיליוני שקל, כשהעובדים קיבלו משכורת של 1,500 שקל.

רן כהן (מרצ):

אני מודה לך מאוד, כיוון שהדברים האלה רשומים אצלי כאן, ואני מאוד שמח שאמרת אותם על חשבון זמןך אבל גם בשמי. לא זו בלבד, אלא אותו מפעל עצמו קיבל תמיכה של 15 מיליון שקל מהמדינה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לעזור לך: חוק פשיטת רגל קובע במקרה כזה, שאפשר לחזור לכל אותם אנשים, שביודעם שהמפעל שלהם נמצא בפשיטת רגל משכו כספים על חשבון אותם דברים שהם היו צריכים לשלם בעבורם.

רן כהן (מרצ):

אמת ויציב, ואת זה באמת צריך לתבוע ולהוציא מהם. זה כסף ציבורי, זה בחזקת גנבה מהציבור, ולא שום דבר אחר.

רבותי, אלה רק שלושה מקומות שמניתי, אבל הרצף הוא ברור: אנחנו הולכים לאסון של משבר בענף הטקסטיל, שמאיים על 50,000 עובדים, ובתוך תקופה קצרה מאוד 20,000 מהם ימצאו את עצמם מחוסרי עבודה. האסונות פה הם מאוד כבדים, משום שמה שקורה ב"כיתן דימונה" זה לא שמפוטרו רק ראש המשפחה. מפוטר ראש המשפחה, מפוטרת האשה שהיא ראש המשפחה, מפוטרים הילדים שעובדים שם גם הם. משפחות שלמות מפוטרות. רבותי, האסון הזה הוא אסון נורא וקטלני מבחינת האנשים הללו. מה שקורה בבית-ג'ן זה לא רק שהאשה מפוטרת. האשה הזאת בבית-ג'ן היא אשתו של חייל שמשרת אי-שם ביחידות בלילות, והיא זו שנותנת את הגיבוי בבית. כלומר, יש כאן איזה צירוף של מציאות כלכלית בענף ושל מדיניות ממשלתית שהיא ממש אבסורד.

רבותי, זה אבסורד. אי-אפשר שיתקיים רצף כזה. מצד אחד נותנים הון עתק – 50 מיליארד שקל העבירה מדינת ישראל מאז 1986 עד היום בהפחתת עלות העבודה – בלי שום חובה של המעסיק שהוא אכן ימשיך להעסיק את העובד אפילו לפרק זמן מינימלי. המעסיק לוקח את הכסף והולך וזורק את העובד בלי שום מחויבות. לא זו בלבד, כל מעסיק מקבל את התמיכה. לא מעסיק סלקטיבי שקולט עובדים, לא מעסיק יצרן, לא מעסיק שנשאר כאן, לא מעסיק שמפתח – כל מעסיק מקבל אותה.

רבותי, אי-אפשר שיתקיימו שלושת הדברים: מצד אחד זרם אדיר של הון לאומי עובר לידיים בלי שיש על העניין הזה בקרה; מצד שני מביאים עובדים זרים. אני רוצה לספר לכם, הייתי עם הוועדה שלי בנמל התעופה בן-גוריון: תאמינו לי, לא הספקנו לרדוף אחרי המטוסים שמביאים עובדים זרים מחוץ-לארץ. הקבוצות באו מכאן ומשם ומכאן ומשם, ועובדי משרד הפנים ומשרד התחבורה ונמל התעופה בן-גוריון לא הספיקו לרדוף אחרי הקבוצות.

יש זרם אדיר של כסף שעובר מהמדינה אל המעסיקים, זרם אדיר של עובדים זרים שבאים מחוץ-לארץ לעבוד במקומות העבודה אצלנו, וזרם אדיר של מפוטרים ישראלים, עובדים ישראלים – עולים חדשים, יהודים, ערבים, דתיים, חילונים – שזורקים אותם ממקומות העבודה החוצה. רבותי, זה מתקבל על הדעת? זה לא טירוף מבחינה תעסוקתית?

הדבר הזה, אדוני היושב-ראש, מחייב היום את הממשלה להיזעק לתת פתרון ולהתמודד עם המצב. אי-אפשר שהמצב הזה יתגלגל בלי שיהיה איזה פתרון שהממשלה תקדם אותו כדי למנוע את האסון שעלול להתרחש.

ויש לי בקשה אחת אחרונה אליך, אדוני השר: נכון לרגע זה יש רק גורם אחד שנמצא בקשיים יותר גדולים משל ממשלת ישראל, וזאת ההסתדרות, וזה פני קבלו בבית-שאן, וזה יוסי אבוטבול בדימונה, וזה כל מקום שבו מזכיר מועצת הפועלים עוזר. ההסתדרות מוציאה היום מיליוני שקלים כדי לקיים את העובדים שנאבקים על פת לחם. הממשלה חייבת לתת מענה אנושי לעובדים האלה עכשיו, מייד,

כדי שאפשר יהיה, לפחות את התקופה הזאת של המאבק ושל המשבר, לעבור ולשמור על צלם של אזרחי מדינת ישראל, שראויים שהמדינה שלהם תעזור להם. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה.

הערה לחבר הכנסת מקסים לוי.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אלי גולדשמידט ואני נפגשים בשעה 19:00 עם יושב-ראש "כלל", ואנחנו מקווים שנוכל להניא אותו מקיום ההחלטה לסגור, לפחות לחודשיים, שלושה חודשים, עד שהנושא הזה יתברר. אבל אני מזהיר מפני הסכנה הגדולה של עיר ששובתת לגמרי, כשאותם עובדים מפוטרם, מתוסכלים, יכולים לעשות מעשים. לא יכול להיות דבר כזה ששר האוצר או שר התעשייה והמסחר לא יופיעו מחר בבית-שאן או בדימונה, כי התסכול גדול והסכנות עלולות להיות גדולות.

היו"ר מ' שטרית:

הערה במקומה.

רן כהן (מרצ):

בדימונה לא היה אף אחד.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה.

חבר הכנסת יוסי כץ, הדובר האחרון באותו נושא.

יוסי כץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יכולתי לעמוד כאן ולצטט מה שאמרו חברי כנסת קודמים במליאה הזאת בכנסת הקודמת. אני זוכר היטב את מה שאמר חבר הכנסת דאז דוד לוי. אני מציע לכם: לכו לפרוטוקול, תקראו על הניתוק, על האטימות, על עיר שלמה שהולכת מחר לשבות. וכפי שאמר אחיו: אף אחד מאתנו איננו יודע את התוצאות. יכולתי לצטט את בנימין נתניהו, ראש ממשלתנו, כאשר הופיע בפני פועלי "אומן" באופקים, ויכולתי לעשות עוד הרבה דברים כאלה ולהוציא קיטור, אבל אינני בטוח שיש בכך תועלת.

שמעתי את כל חברי, והאמינו לי: יש בזה צביעות מסוימת. אנחנו באים הנה, אומרים את מה שאומרים, מותחים ביקורת כזאת או אחרת, אבל השאלה היא, מה יוצא מזה. לכן אני חותם על כל מה שאמרו קודמי, ומסיים את הנאום שלי בדבר אחד: איווט ליברמן, אם במקום לנצל את האנרגיה שלו כדי לכופף את ידיו של שר האוצר היה משקיע עשירית מהאנרגיה הזאת כדי לקחת את כל הצדדים המעורבים בעניין הזה ולהביא תוכנית מאוד פשוטה, לא היינו כאן היום.

הניסיון שלי – ונדמה לי שבאולם הזה אין עוד בעל ניסיון כמוני במשברים תעשייתיים – אומר כך: דמי האבטלה שישלמו לעובדי המפעל, בגלל הגיל שלהם, בשמונת החודשים הבאים הם סכום ניכר. במקום זה יש לקחת את הפועלים, להביא אותם למסגרת של דמי אבטלה על-ידי הסבה מקצועית, פיקטיבית או לא – עשינו את זה במקרים קודמים – וכן גם יש לנסות ולשאול את עצמנו מי האבא ומי האמא של חברת "כלל". חברת "כלל" לא פועלת בחלל האוויר, ולממשלה יש דרכים לעשות את זה, ופשוט לכופף ידיים ולהביא להסדר שימצא פתרון מידי, קודם כול לבעיה הזאת –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הלוואי שזה היה – – –

יוסי כץ (העבודה):

– – כי אינני משלה את עצמי שבהבל-פה אפשר לפתור את כל הבעיות של בית-שאן.

ומלה אחרונה. מאחר שמנכ"ל משרד ראש הממשלה היה עסוק בכיפוף ידיים לשר האוצר, אני רוצה לברך אותך, אדוני שר התעשייה והמסחר, על ניצחונך במשחק השחמט. אם תגלה אותו כשרון, אותה נחישות, בפתרון בעיית "כיתן" בבית-שאן, תבורך ותזכה להישג הרבה יותר גדול. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, שחמט זה עניין של שכל. בית-שאן זה גם עניין של כסף. זו הבעיה.

היו"ר מ' שטרית:

אני מזמין את שר התעשייה והמסחר לענות למציעים. בבקשה, אדוני השר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני בהחלט מצטרף לכעס, לזעם, לאכזבה ולדאגה שהביעו חברי כנסת מכל המפלגות לגבי הגורל של המפעל, ובמיוחד לגבי הגורל של הפועלים, אבל אני חושב שזה לא יפריע לנו ללמוד קודם כול קצת עובדות.

העובדות הן כאלה, שלחברת "כיתן" שלושה אתרי פעילות – נצרת-עילית, דימונה ובית-שאן. נכון שהם קיבלו 23 מיליון דולר, או אישרו להם 23 מיליון דולר, לכל שלושת האתרים האלה, ב-22 בפברואר 1995. לפני שנה וחצי אישרו להם 23 מיליון דולר, ועד היום הם ביצעו תוכניות ל-17 מיליון דולר.

כמובן, עכשיו יש בדיקה מחודשת במרכז ההשקעות, לפי הוראה שלי, ואנחנו בודקים את כל התוכניות ואת כל התחזיות שהם הציגו לנו בזמן שקיבלו את האישור ל-23 מיליון דולר.

דוד טל (ש"ס):

שיחזירו את עודף הכסף.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

כל מה שאפשר לעשות לפי חוק – נעשה, לא יותר מזה, אבל גם לא פחות.

נכון שעכשיו כולנו יודעים, קודם כול מהעיתונות, כי גם אני קיבלתי הודעה על סגירת המפעל ועל הכוונה להעביר ציוד, שגם עבורו הם קיבלו כסף ממרכז ההשקעות, מבית-שאן לדימונה. אנחנו במרכז ההשקעות עוד לא קיבלנו הודעה על זה. כמובן, כאשר נקבל, גם נפעל לפי החוק.

אני רוצה להגיד, שמייד אחרי ההודעה הישנה על סגירת המפעל, הייתי בקשר טלפוני עם מנכ"ל "כלל", ואחר כך ישבתי בישיבה – חשבתי שזו תהיה ישיבת עבודה, אבל זו היתה ישיבה של צעקות, של ויכוחים עם מנכ"ל "כיתן" – וביקשתי בכל לשון של בקשה לדחות את ההחלטה בחודשיים לפחות, כדי לתת לנו אפשרות לחפש פתרונות לעובדי "כיתן", ולא קיבלתי תשובה חיובית.

כמובן, לא באתי לדבר כאן בשם איווט ליברמן, אבל בגלל הביקורת של הדובר האחרון אני חייב להזכיר, שאיווט ליברמן היה אישית גם ב"כיתן" בבית-שאן וגם בדימונה, ודיבר עם כל מי שהיה צריך לדבר – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

נו?

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

– – בתקווה לקבל הסכמה של הגורמים המעורבים. אבל אני רוצה להגיד – –

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

זה לא ממשלתי בכלל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

רק הכסף ממשלתי.

קריאות:

– – –

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

– – –

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

חבר הכנסת שטרן, אני מבקש לא להפריע.

כמובן, אני כשר התעשייה והמסחר לא רק נתתי הוראה לבדוק את כל האישורים שניתנו ל"כיתן" ולעשות כל מה שאנחנו יכולים לעשות לפי חוק, אלא גם נתתי הוראה לבדוק את כל התוכניות של כל המפעלים שיש לנו בצנרת במרכז ההשקעות שקשורות לבית-שאן, כדי לזרז את ההליך ואולי ליצור או לעזור ליצור מקומות עבודה נוספים בבית-שאן. כמובן, לחצנו ואנחנו ממשיכים ללחוץ על מנכ"ל "כיתן" שיתחייב בינתיים רק על חודש משכורת לפועלים, לפי חוק, ואחר כך – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה זה מחייב? החוק מחייב – – –

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

כן.

– – כמו שהוא אמר, לפיצויים מוגדלים. אנחנו ממשיכים, כמובן, בכל הדרכים – ואני מדגיש, בכל הדרכים החוקיות – לדאוג לנושא, אבל אני רוצה להגיד שיש גם מגבלות. לפני עשר שנים, כך אמרו לי, משרד התמ"ס היה משרד חשוב מאוד. כמו שהסבירו לי, התעשייה אז לא היתה יכולה להזיז אצבע בלי לקבל אישור משר התמ"ס. אמרו לי: באת בזמן לא נכון. אני מאוד מקווה שאנחנו לא רוצים לחזור לאותם זמנים, כאשר הייתי יכול להיות שר יותר חשוב ולא לתת לשום תעשיין להזיז אצבע. אני לא חושב שזאת המטרה שלנו.

לכן, אנחנו צריכים להבין שאנחנו נכנסים לתקופה קשה, שלא התחילה היום ולא התחילה מהחלפת השלטון ולא התחילה לפני שנה. כבר כמה שנים יש מגמה של ירידת מפעלי טקסטיל מהארץ, ועוד מעט אנחנו נדבר על בעיה קשה מאוד בכפרים הדרוזיים, שגם אותה הזכירו. אני אדבר על זה מאוחר יותר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גם הדרוזיים וגם הערביים.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

כן, לא רק כפרים דרוזיים, אלא גם ערביים, אני מסכים.

אם אנחנו רק נטפל במיקרו, שבו אנחנו חייבים לטפל בכל מקום ומקום, אנחנו נחזור עוד הפעם למצב שהיה לפני עשר שנים ונטיל על הממשלה אחריות לתקן פה ולתקן שם, ולא לעשות שום דבר אחר.

דיברתי עם מנכ"ל "כיתן". קודם כול, אני מסכים שזה לא בסדר שהוא יכול לסגור כך, בפתאומיות, את המפעל. אני לא יודע, זו הפעם הראשונה שאני שומע הצעה להכניס את החוק לעידוד השקעות הון. אני חושב שמשפטנים צריכים לבדוק מה הדרך, אבל זה לא בסדר, ואמרתי את זה למנכ"ל "כיתן" ואחר כך לכל האנשים הנוגעים בדבר. לא יכול להיות שגורם, שמעוניין מאוד בשיתוף פעולה מצד הממשלה בכל מיני דרכים, יסגור כך, בחצי שעה, את המפעל.

מן הצד האחר צריך להבין, שאפילו הייתי מצליח לשכנע אותו לחודשיים, זה היה רק פתרון לחודשיים, ואז אנחנו נמשיך לטפל עוד חודשיים פה ועוד חודשיים פה ולהזרים עוד כסף כי הוא הסביר שהם מפסידים כסף כבר שנה. ביקשתי אחר כך מאנשי כלכלה, מהמומחים שלנו, לבדוק זאת, ויש שתי סיבות: הסיבה הקטנה היא חשיפה, והסיבה הגדולה היא רווחיות היצוא.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, רוצים להעביר את ציוד האשפורה מבית-שאן לדימונה. הם אומרים שבבית-שאן זה לא רווחי אז בדימונה הוא, פתאום, יהיה רווחי?

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

א. זה יכול להיות כך בדיוק, ואני לא רוצה להיכנס עכשיו לדיון הזה; ב. לפני שאנחנו ניתן אישור לזה כי הם חייבים, לפי החוק, לקבל אישור כי אנחנו שילמנו חלק מהכסף על ציוד, אנחנו בהחלט נבדוק הכול, ואני לא רוצה לחזור לזה. אבל מובן שכל מה שאפשר לעשות לפי החוק כדי לא לתת לתופעה הזאת להימשך – נעשה, והסברנו זאת בשפה ברורה מאוד. אולי זאת עברית של עולה חדש, אבל המסר היה ברור מאוד. היה ברור מה נעשה.

דוד טל (ש"ס):

בעתיד נבוא חשבון עם – – –

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

לפי חוק, אבל – – –

דוד טל (ש"ס):

— — — לפי החוק — — —

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

הכול יהיה על-פי החוק.

אני רוצה לומר, שאם לא נטפל במקרו, שום דבר לא יצא, וכאשר אנחנו מדברים על ירידה ברווחיות היצוא, כאן אי-אפשר להתעלם מהנושא של שער הריבית — — —

הי"ר נ' חזן:

שער חליפין.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

שער חליפין — — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

שער הדולר בעיקר.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

שער החליפין. אני, כשר התעשייה והמסחר, יזמתי, אף שזה לא נושא שלפי המסורת תמ"ס עומד להיות מעורב בו, יזמתי סדרת פגישות בין תעשיינים לבין נגיד בנק ישראל, שר האוצר וראש הממשלה; כמעט כל יום אנחנו ממשיכים בכך, ואני לא ארד מזה עד שנפתור את הבעיה. אני חושב שבאיזה שלב גם הכנסת צריכה להביע את דעתה, כי אם לא נתקן את המצב שלנו במקרו — המצב יימשך. נוסף על כך, אני רוצה שאנחנו גם לא נשלה את עצמנו; כאשר מפעלים יורדים לירדן ולמצרים — יש לזה סיבות: א. — תהליך השלום, שכולנו מברכים עליו ואשר הוא זה שפתח את הגבולות; ב. משכורת של עובד טקסטיל בירדן נמוכה פי עשרה. 2,000 שקל שמקבל פועל בבית-שאן ורוצה להמשיך לקבל הם עדיין לא 200 שקל שמקבל עובד ערבי בירדן.

בסופו של דבר אין לנו אפשרות להתחרות בעובדות עם ערך מוסף נמוך; אין אפשרות. אני הייתי במפעלי טקסטיל וראיתי שגם טקסטיל יכול להיות היי-טק. יש חלק מהפעולות במפעלי טקסטיל שיש להן ערך מוסף גבוה מאוד, ובאמת שם אנחנו יכולים להתחרות, ולהתחרות בגדול, ויש דברים שאנחנו לא יכולים להתחרות בהם, וכאן נכנס הנושא של הכשרת כוח אדם ועידוד עסקים קטנים וגדולים עם ערך מוסף גבוה וכו' וכו'.

לא כל הדברים נמצאים בידיים של בעלים טובים או בעלים רעים; יש גם מגמות במצב של הכלכלה העולמית ומגמות במצב של הכלכלה הישראלית.

אני בהחלט חושב, אם לחזור לבעיה של – – –

הי"ר ב' חזן:

אדוני השר, האם תוכל להצטמצם, כי זמנך כמעט תם.

שר התעשייה והמסחר ב' שרנסקי:

כן, אני מסיים. אני חוזר על זה שאנחנו חייבים לבדוק את כל הנושא של סגירת מפעל "כיתן" בבת-אחת ובחצי שעה. אני חושב שחשוב מאוד להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה וללמוד לקחים. תודה.

הי"ר ב' חזן:

תודה. חבר הכנסת כהן – – –

רן כהן (מרצ):

אדוני השר, יש דבר אחד והוא, שהעובדים, גם בבית-שאן וגם בדימונה צריכים להתקיים אפילו בחודש-חודשיים הקרובים. אז השאלה היא, מה הממשלה עושה?

יוסי כץ (העבודה):

מה נגיד להם? הם מצפים כרגע למוצא פיך; מה תגיד להם?

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

בבית-שאן הם מקבלים עכשיו משכורת לחודש ימים, פיצויים. בינתיים – – –

דוד טל (ש"ס):

זה על-פי החוק.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

כן, לפי החוק. בינתיים, כמו שאמרתי, מה שאנחנו מנסים לעשות חוץ מלהפעיל לחץ על "כיתן" עצמו, אנחנו מנסים לזרז תהליך של יצירת מקומות עבודה במפעלים אחרים וגם תהליך של יצירת מפעלים חדשים. כמו שאמרתי, בדקנו ויש בצנרת כמה מפעלים. מפעל מאושר מחכה לאישור ולקבלת כסף; נתתי הוראה לזרז את התהליך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יצירת מקומות עבודה אינה פותרת את הבעיה – – –

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לשר התעשייה והמסחר. חברי הכנסת, יש כמה הצעות אחרות. חבר הכנסת יצחק כהן מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אברהם שטרן. אני אקפיד על דקה, בבקשה.

חבר הכנסת כהן, עשר שניות הלכו.

יצחק כהן (ש"ס):

לא, תתחילי מעכשיו.

היו"ר נ' חזן:

אדוני.

יצחק כהן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, אני מחזיק ביד מסמך שהכין מנכ"ל התשלובת, מר עזרי גונן, שנודף מתוכו ריח של ציניות וזלזול בעובדים. אין ספק שטובתם של העובדים לא היתה כלל לנגד עיניו. למשל, הסעיף הציני המציע ל-25 איש מעובדי בית-שאן לעבור לדימונה; לא לטבריה, לא לעפולה – לדימונה. דבר זה, מורי ורבותי, מביא אותי שוב לנקודה, שהמדינה הזאת משלמת מאז 1986 ועד היום 50 מיליארד ש"ח, שימו לב לסכום, לשיפוי מעסיקים כדי ליצור מקומות תעסוקה. אותם מעסיקים מצפצפים על המדינה ועל עובדיה, במיוחד בעירות הפיתוח.

זה שוב מחזק את דברי, שצריך לבטל את הנושא של שיפוי מעסיקים, במיוחד בחברת "כלל", שמעסיקה אלפי עובדים. והיא, שנהנית בעשרות מיליונים, מזלזלת בעובדים בציניות, לפי אותו מכתב של המנכ"ל, שהציע ל-25 עובדים מבית-שאן לצאת בבוקר לדימונה ואחר הצהריים לחזור, כנראה בהסעה מאורגנת. תודה רבה.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת יצחק כהן.

חבר הכנסת נסים דהן מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מאיר שטרית. למען הסדר הטוב תגידו בסוף איזו מלה, שאתם מבקשים להסיר כדי לעמוד במסגרת התקנון.

נסים דהן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, רק לצורך הפרוטוקול אני משתמש בזכות לבקש להסיר, אבל בעצם אני תומך בכל הדברים שנאמרו כאן.

הייתי חבר באותה משלחת של ועדת הכלכלה שביקרה ב"כיתן" בבית-שאן, ונדהמתי מהציניות ומהאטימות של מנהלי המפעל, שכל מה שביקשנו מהם – חבל שחבר הכנסת כץ לא נמצא. אמרו כאן חודשיים, שלושה חודשים, אבל הוא בסך הכול ביקש 15 יום לשיקול נוסף. ישב שם הסמנכ"ל, שיכול היה לומר: אני אחשוב, הוא היה יכול לצאת בכבוד, אבל אפילו אנושי הוא לא רצה להיות. בשום פנים ואופן הוא לא היה מוכן לשקול שום הצעה. וזו מדיניות נגד הממשלה, כיוון שכשישבו עם השר פתרו להם את כל הבעיות שהם העלו במכתב, שהרי הם הוציאו הודעה לעיתונות, למה הם סוגרים את המפעל. הם העלו שם חמש בעיות. באו לקראתם, פתרו להם את כל הבעיות, והתשובה היתה שלילית, כי הם רוצים להתנקם בממשלה דרך העובדים, וזו היתה המטרה של "כיתן".

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, מי שהולך להילחם בממשלה על חשבון העובדים, על הגב של העובדים – הממשלה לא יכולה להיות אדישה למלחמה כזאת. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דוד טל.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים, אני כמובן בעד זה שלעובדים יהיה תמיד מקור פרנסה, שמפעלים לא ייסגרו, שהמשלה הזאת סוף סוף, לפחות בתחום הכלכלי – בתחום המדיני הם רק אומרים לנו דברים, אז לפחות שיעשו משהו בתחום הכלכלי. לא צריך שבכל התחומים יחד – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת זיסמן – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת זיסמן, אתה תשמע אותי עכשיו. שב בשקט ותשמע. כדאי שתשמע. זה יעזור לך גם להבין.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה יעזור לך להבין. לידיעתך, אם אתה שואל, ערפאת כבר הוציא את המרצע מן השק. מבקשים לחלק את חברון, חבר הכנסת זיסמן, זה לא ילך, זה לא יעשה. אף אחד לא יסכים לזה – – –

היו"ר נ' חזן:

— — — חבר הכנסת דהאמשה

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — אם אתה שואל כבר על ערפאת.

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת דהאמשה, בבקשה משפט אחרון.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

גברתי היושבת-ראש לא השתיקה אותו כשהוא הפריע לי — — —

הי"ר נ' חזן:

אני כן השתקתי אותו. בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — רק כשאני עונה.

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת דהאמשה, זה נושא כבד מאוד.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

רבותי חברי הכנסת, אני רוצה לומר, שציבור שלם במגזר הערבי במדינה הזו אין לו מפעלים כדי לסגור אותם. אין לו פרנסה. אין לו אפשרות. בכפר-כנא, במשהד, בגליל התחתון, כאשר עושים אזור תעשייה, מספחים את זה לנצרת-עילית — צריך לדלג על משהד ועל כפר-כנא, כדי לספח את זה לנצרת-עילית. הגיע הזמן, שאכן נקום ונעשה מעשה. או שהמדינה הזו היא של אזרחי המדינה הדמוקרטית, של שוויון זכויות, או שתגידו שזה אפרטהייד. אני לא מתבייש להגיד את זה, כי זו המציאות. תודה רבה.

הי"ר נ' חזן:

תודה לך. חבר הכנסת – – – חבר הכנסת טל, בבקשה.

דוד טל (ש"ס):

הוא שכח שצריך להוסיף את המשפט: ולכן – – –

הי"ר נ' חזן:

אני חושבת, שהוא אמר את זה בתחילת דבריו. חבר הכנסת דהאמשה, תודה. חבר הכנסת ראובן ריבלין מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יוסי כץ.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, אני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יוסי כץ, ובמקום זה לכפות, אדוני השר, הר כגיגית על "כלל" לפעול מייד בשני כיוונים: להודיע להם שתיערך חקירה על-פי חוק על ההוצאות של המפעל עד היום ביחס לכל הוצאות היתר ומזכירות מנהלים. העיקר, אדוני השר, וזה בסמכותך – להודיע להם שהקרע שעליה בנוי המפעל – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זהו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – תוחזר למינהל מקרקעי ישראל אם ישונה ייעודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ולא – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

BONDED. כי אנו שמענו שמועה, שהם חושבים שהם יוכלו לפתוח שם

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זו לא שמועה. זו עובדה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

דבר שני – הייתי מציע למדינת ישראל, במקום להסתפק בכפייה על "כלל", גם לעשות מעשה נוסף ליצירת מקומות עבודה חדשים. כדאי לך, אדוני השר. האנשים שנפלטו לא יתקבלו במקומות העבודה החדשים. אנשים בני 50, שעובדים 30 שנה במפעל, הם מבוגרים מכדי להתקבל במקומות חדשים. אולי צריך ליצור עבודה יזומה לאותם אומללים, שנמצאים במקומות עבודה כל כך הרבה שנים ואין להם שום תקווה, אם אכן ייסגר המפעל הזה. זו בעיה לאומית. כמובן, אנו יודעים שהבעיה היא במקרו, כפי שהשר אמר. תודה רבה.

אני מצטער שאני צריך לבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום, כאשר אני חושב, אולי, כמו המבקש.

רן כהן (מרצ):

עד שתגיע למקומך, תוכל להצביע בעד.

הי"ר נ' חזן:

תודה רבה. חברי הכנסת, השר הציע להעביר לוועדת העבודה והרווחה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מסכימים.

הי"ר נ' חזן:

הכול מסכימים – – – אכן, אנו עוברים להצבעה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 18
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין
נמנעים – אין
ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

רן כהן (מרצ):

הפיטורים הכי נבזיים הם של אנשים בני 50 ומעלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה מעשה של יום-יום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אבל, אי-אפשר להגדיל גם את המשכורות מצד שני. כשמגדילים את המשכורות – – –

הי"ר ל' חזן:

אם כן, ברוב של 18 בעד, אין נמנעים ואין מתנגדים, ההצעות לסדר-היום בנושא מפעל "כיתן" בבית-שן מועברות לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

הייתי רוצה להציע ליושב-ראש הוועדה לנהל את הדיון בהקדם האפשרי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

יש דיון ביום שני.

היו"ר נ' חזן:

ייתכן שיש מקום לעשות דיון נוסף ביום שני הקרוב. תודה רבה.

הצעה לסדר-היום

מצבן של המתפרות בישראל

היו"ר נ' חזן:

אנו עוברים לסעיף הבא על סדר-היום: הצעה לסדר-היום מס' 375, של חבר הכנסת אחמד סעד, בנושא: מצבן של המתפרות בישראל. אדוני, הצעה רגילה במסגרת עשר דקות.

חבר הכנסת טל, לא מקובל לעמוד ליד שר כשהוא יושב במליאה. תודה.

דוד טל (ש"ס):

גברתי, לא מקובל לשבת במקום מושבו של שר, אבל – – –

היו"ר נ' חזן:

אז, צריך להתכופף קצת. תודה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

גברתי, היושבת-הראש הנכבדה, כנסת נכבדה, זעקתם של בעלי המתפרות ועובדיהן הגיעה עד לשמים, אבל אוזני הממשלה אטומות לזעקות השכבות החלשות. בעקבות פנייתם של בעלי המתפרות, אני מעלה את הנושא בכנסת, בתקווה שזה יפרוץ את אטימות הממשלה.

ענף הטקסטיל בישראל נמצא במשבר עמוק, שיש לו השלכות חברתיות מרחיקות לכת. התופעות הבולטות של משבר זה משתקפות בסגירת מפעלים ומתפרות ובהעברת שטח הפעולה מישראל לארצות העולם השלישי ולארצות השכנות, אחרי הסכמי אוסלו, ובמיוחד לירדן ולמצרים – תופעות שמלוות בזריקת אלפי עובדים ועובדות יהודים וערבים אל שוק האבטלה. משבר זה נמשך יותר משנתיים, והוא הולך ומעמיק ומחמיר בתקופה האחרונה.

הסיבות העיקריות למשבר זה טמונות במדיניות הכלכלית-החברתית של הממשלה. הפגיעה הקשה ביותר בענף הטקסטיל קשורה במדיניות החשיפה למדינות העולם השלישי ובמדיניות המלאכותית של תיסוף מתמשך של השקל, אשר שוחקת את הרווחיות על חשבון הגדלת הגירעון במאזן התשלומים, שחיקת רווחיות חמורה הן ביצוא והן בשוק המקומי.

אין ספק ששינוי מדיניות במישור ההשקעות ייקר את ההשקעות. אני מתכוון להורדת שיעורי המענק באזורי א' וב'. אפשר לסמן סיבה אחרת למשבר, והיא הצמצום הדרסטי בהזמנות משרד הביטחון, כלקוח עיקרי וגדול, מתוצרת הטקסטיל אחרי שהעביר חלק ניכר מההזמנות לרכישות בארצות-הברית. גם העלאת הארנונה בעשרות אחוזים עקב ביטולי ההנחות וההקלות שניתנו בעבר למפעלי תעשייה גדולים השפיעה לרעה.

אין ספק שהנתיב העיקרי לחברות התעשייה הגדולות והמטרה העיקרית לפעילותן ולהשקעתן היא השגת רווחים גדולים. בעידן השלום ופתיחת הגבולות עם ירדן, מצרים וארצות אחרות באזור ובאסיה מצאו יצרני האופנה הגדולים תנאים יותר טובים מהתנאים בישראל: שכר נמוך יותר ועלות ייצור נמוכה יותר, שמבטיחים רווחים גדולים. לכן היינו עדים לתופעה של סגירת מפעלים ומתפרות בישראל והעברת העבודה למתפרות חדשות או קיימות בירדן, במצרים ובארצות אחרות.

הסכנה החמורה ביותר העומדת בפני בעלי המתפרות והעובדים היא פשיטת רגל קולקטיבית, ובמיוחד במגזר הערבי ובעיירות הפיתוח. מאז תחילת שנת 1996 ועד תחילת חודש אוגוסט, נסגרו 59 מתוך 400 מתפרות. זרקו לשוק האבטלה כ-1,600 פועלים – רובם נשים. מ-59 מתפרות אלה, 56 מתפרות נסגרו ב-29 ערים וכפרים ערביים: בנצרת, בשפרעם, בדליית-אל-כרמל, באבו-סנאן, באעבלין, בירכא, בג'וליס, בסג'ור, בבית-ג'ן ובמקומות אחרים, ויש סכנה ש-14,000 עובדי המתפרות ברחוב הערבי יהפכו מובטלים ו-65,000 בני משפחותיהם – קורבנות.

לבעיית בעלי המתפרות ברחוב הערבי יש השלכות כלכליות וחברתיות חמורות. בעלי המתפרות הערבים נמצאים במעמד פחות מזה של קבלן משנה. המתפרות קשורות בדרך כלשהי עם הגדולות בחברות הטקסטיל – "כיתן", "דלתא", "לונטקס" – ובתור שכאלה הן אינן נהנות מהפריבילגיות ומההנחות שמקבלים היצרנים הגדולים, מהסובסידיה הממשלתית, המגיעה השנה ל-11 מיליארד שקל, שהולכים לבעלי ההון הגדול. אף ש-92% בערך מהפועלות הערביות משתכרות שכר נמוך סביב שכר המינימום, ההכנסה מעבודה זולה זו נחשבת למקור הכנסה חשוב במשפחות הערביות מרובות הילדים. זריקת בחורות ונשים לשוק האבטלה תגביר עוד יותר את בעיית המצוקה והעוני בקרב האוכלוסייה הערבית, שבלאו הכי 51% ממנה חיה מתחת לקו העוני. זה נוסף על בעיות חברתיות אחרות שיווצרו.

חמור במיוחד המצב, כאשר אין כל תוכניות שיטתיות להסבה מקצועית ולעבודה חלופית. אין לי ספק, שלבעלי ההון והחברות הגדולות אין רגש חברתי ולא מעניין אותם סבלם של אלפי המובטלים. אבל המדינה צריכה לדאוג לאזרחיה היהודים והערבים. אנו יודעים, שמשבר ענף הטקסטיל נהפך למשבר עולמי, אבל בהרבה ארצות, בצרפת למשל, הממשלה נקטה צעדים רבים להגנה על תעשיית הטקסטיל ולהצלתה על-ידי מתן תמיכה לתעשייה זו.

לכן, אני פונה לשר התעשייה והמסחר, לשר האוצר ולשר העבודה והרווחה להציל את בעלי המתפרות מפשיטת רגל קולקטיבית ולמנוע אבטלה בסדר-גודל של עשרות אלפים. זה יבוא לידי ביטוי על-ידי – 1. מתן סובסידיה ממשלתית למתפרות; 2. תשלום תמריצים בשיעור של 60% מגובה השכר המשולם בענפי החקלאות והבנייה; 3. מתן מענקים והלוואות ממשלתיים לרכישת ציוד

ומכונות, כנהוג כלפי יצרנים גדולים; 4. הקלות בתשלום מס הכנסה; 5. הקלות בתשלום ארנונה. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת סעד על כך שהוא העלה את הנושא החשוב הזה על סדר-יומה של הכנסת.

אני מזמינה את שר התעשייה והמסחר להשיב על ההצעה לסדר-היום. אדוני, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

עד שהשר יעלה רציתי לומר שבעלי המתפרות, בניגוד ל"כיתן", לא קיבלו אגורה אחת, כי הן לא ממוקמות באזורים המוגדרים כאזורי פיתוח שזכאים להקצבות. לכן הכסף שלהם כולו פרטי.

היו"ר נ' חזן:

תודה על ההבהרה.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

זה לא מדויק, זה נכון חלקית.

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אין לנו הרבה זמן. אני עולה לדבר בנושא זה מייד אחרי שדיברתי בנושא "כיתן", ולכן אקצר. אני לא אדבר על מגמות בתחום הטקסטיל ועל בעיות מקרו, שהן אותן בעיות שדיברתי עליהן לפני כמה דקות.

אין ספק, עם כל הבעייתיות שיש לנו בבית-שאן, בדימונה ובמקומות אחרים במפעלי טקסטיל, הבעיות הקיימות היום בכפרים הדרוזיים ובכפרים הערביים הן קשות יותר. הן קשות יותר משום שאין תחליף. כאן חשוב להבין שיש מסורת של צניעות בכפרים הדרוזיים ובאופן חלקי בכפרים הערביים. אשה לא יכולה לעבוד במפעל עם גבר. ואם היא הולכת למקום אחר, בן משפחתה צריך ללוות אותה. זה מצמצם מאוד את אפשרויות העבודה של האשה בכפר דרוזי. מתפרות טקסטיל הן כמעט האופציה היחידה שיש היום.

יש משבר במתפרות. סגירת מתפרות בכפרים הדרוזיים התחילה כבר לפני כמה חודשים, לפני הבחירות. במשרד התעשייה והמסחר הוקמה ועדה שהיתה צריכה לבדוק את המצב, והיא ממשיכה לבדוק. סקר שנערך מראה, שיש עכשיו במגזר הערבי כ-140 מתפרות וכ-3,000 עובדים, רובם נשים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אולי זה רק במגזר הדרוזי.

היו"ר נ' חזן:

אני חושבת שזה נשמע מעט.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

זה במגזר הערבי, בלי הכפרים הדרוזיים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

יש יותר מ-14,000 עובדים בטקסטיל.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

אני מצטער. זה רק במגזר הערבי, בלי הכפרים הדרוזיים.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת סעד, אתן לך הזדמנות להבהיר את הנתונים.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

חשוב להדגיש, שרוב המתפרות, כ-89%, הוא של קבילי משנה. מי שמקבל מענקים מהממשלה – זו כמובן חברת "דלתא" או "כיתן" או חברה אחרת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

היא לא מתחלקת עם האחרים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

בעלי המתפרות לא מקבלים שום דבר.

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, אולי נשמע את השר.

שר התעשייה והמסחר נ' שרנסקי:

אנחנו, במשרד התעשייה והמסחר, לא נותנים מענקים לכיס של הבעלים. אנחנו משתתפים במימון של ציוד שנבנה בכפר. אם זה פטור ממס – זה פטור ממס לחברה וכן הלאה. אי-אפשר להגיד שהם לא נהנים כלל.

בזמן האחרון המצב שלהם הרבה יותר קשה. מדוע? כי לא הם מחליטים איפה תהיה מתפרה. "דלתא טקסטיל", או חברה אחרת, החליטה להעביר מתפרות לירדן מסיבות מובנות, שדיברנו עליהן " – אין להם מה להגיד. SAY לפני חצי שעה. אין להם "

אני רוצה להגיד, שהוועדה הזאת שהוקמה לפני כמה חודשים ערכה סקר ועכשיו היא מכינה המלצות. מראש אני יכול להגיד שאין פתרונות קלים. אחד הדברים שאני כשר הייתי יכול לעשות, ועשיתי – בדקתי כמה בקשות יש לנו בצנרת. יש לנו בקשות למיליארד שקל בערך, מזה 75 מיליון שקל בקשות למפעלים מכל מיני סוגים בכפרים דרוזיים. ביקשתי לזרז את התהליך של המפעלים האלה. אני לא אומר שזה ייתן פתרון, כי לא תמיד מדובר במפעלי טקסטיל; ואולי דווקא טוב שזה לא מפעלי טקסטיל.

יש לנו גם בעיה של עידוד הקמת מפעלים או עסקים קטנים עם ערך מוסף גבוה – במגבלות שיש על עבודת אשה בכפר דרוזי או ערבי – שיכולים להתחרות בהצלחה עם מפעלים או עסקים בירדן, במצרים ובמקומות אחרים.

יש לנו היום רק מט"ע – מרכז לטיפוח עסקי – אחד במגזר הערבי. אנחנו רוצים שיהיו עשרות מרכזים. יש לנו תוכניות להרחיב את המערכת של חונכות לעסקים קטנים. אנחנו לומדים עכשיו מניסיון של אחרים. יש למשל ניסיון ביפן ובמקומות אחרים, איך לפתח עסקים עם ערך מוסף גבוה על בסיס של משפחה.

אין פתרונות קלים. מה לעשות, טקסטיל לא יהיה תחרותי במדינת ישראל. שכר המינימום בכפר דרוזי הוא אותו שכר מינימום. גם אשה בכפר דרוזי לא יכולה לקבל פחות מ-1,500 שקל. 1,500 שקל שהיא מקבלת בכפר הדרוזי, זה עדיין הרבה יותר מ-200 שקל שמקבלת אשה במתפרה בירדן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

1,500 שקל זה מתחת לשכר המינימום.

הי"ר ב' חזן:

זה מתחת לשכר המינימום.

שר התעשייה והמסחר ב' שרנסקי:

אני מדגיש שמצאתי מקום שאשה מקבלת בו 1,500 שקל. אבל אני כבר יודע מה יהיה – המפעל הזה ייסגר, כי גם 1,500 שקל הם יותר מדי, כי יכולים להעביר את המתפרה לירדן, לשכר של 200 שקל. זה המצב. אולי אפשר לסבסד במשך כמה חודשים, אבל אי-אפשר לסבסד את הענף כולו במשך שנים ארוכות.

בכפרים הדרוזיים ובכפרים הערביים זה אפילו יותר דחוף מאשר במקומות אחרים. הפתרון הוא להפריד בין עבודה עם ערך מוסף גבוה לבין עבודה עם ערך מוסף נמוך; להשאיר את כל מה שאפשר להשאיר, לזרז הקמת מפעלים שקיימים היום בצנרת, לעודד עסקים קטנים ותוכניות חונכות.

זו בעיה חשובה מאוד. מובן שבמשרד התעשייה והמסחר אנחנו בודקים את המצב. חשוב מאוד שגם בכנסת יבדקו את המצב. אני מציע להעביר את כל הנושא לעיון ולבדיקה בוועדת הכלכלה.

נסים דהן (ש"ס):

האם תישקל האפשרות לעצור את החשיפה בענף הטקסטיל?

שר התעשייה והמסחר ב' שרנסקי:

זה דיון אחר. אני חושב שהממשלה הזאת, כמו הממשלה הקודמת, מתנגדת. אנחנו הופכים חלק מכלכלה גלובלית, וחשיפה היא תהליך מאוד בריא וחשוב. אנחנו מדינה יחידה שנהנית מהסכמי סחר חופשי גם עם אמריקה וגם עם אירופה המערבית. בכל זאת עשינו בטקסטיל ובחקלאות תהליך חשיפה הרבה יותר אטי מאשר בתחומים אחרים. אי-אפשר לעצור את זה.

היו"ר ב' חזון:

אני מודה לך מאוד.

חבר הכנסת סעד, האם אתה מסכים להעברת ההצעה לוועדה?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

כן.

היו"ר ב' חזון:

לאיזו ועדה?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ב' חזון:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו מצביעים על העברת הצעתו של חבר הכנסת אחמד סעד בעניין המתפרות בישראל לדיון בוועדת העבודה והרווחה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 21

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר נ' חזן:

ברוב קולות מכריע, עשרה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים, ההצעה הועברה לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

הצעות לסדר-היום

שחיטה שחורה כתופעה המונית

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום – הצעות לסדר-היום מס' 432 ו-468, בנושא: שחיטה שחורה כתופעה המונית. המציע הראשון – חבר הכנסת שמואל הלפרט, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת נסים דהן.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הכשרות היא אחד המאפיינים של העם היהודי. בכל הדורות, גם בגלויות רחוקות ובמצבים קשים, הקפידו יהודים שלא ייכשלו באוכל טרף. ידועים סיפורים על יהודים שמסרו נפשם בתקופת השואה כדי להימנע מאכילת מזון שאינו כשר.

עם קום המדינה נקבע כי בישראל ישווק מזון כשר, ונקבעו לכך חוקים, כללים ותקנות. הרבנות הראשית נקבעה כמפקחת על הכשרות של המזון, לרבות ייבוא ושיווק של בשר כשר.

לאחרונה הזדעזענו כולנו כאשר הוטרנר הראשי של משרד החקלאות, פרופסור ארנון שמשוני, התריע, כי 70% משחיטת הצאן ו-44% משחיטת הבקר בישראל הם שחיטה שחורה המסכנת את בריאות הציבור.

ידוע, כי שחיטה שחורה היא שחיטה בלתי מבוקרת, המתבצעת ללא תנאים סניטריים נאותים, ללא קירור וללא פיקוח וטרינרי. מובן מאליו, כי כל האוכל בשר שנשחט בדרך זו, לא רק שהוא אוכל בשר טרף אלא הוא גם מסכן את בריאותו.

לדברי פרופסור שמשוני, מתוך 170,000 ראשי צאן שנשחטים בישראל מדי שנה, 120,000 נשחטים בשחיטה שחורה, ומתוך כ-90,000 ראשי בקר שנשחטים מדי שנה, 40,000 נשחטים בשחיטה שחורה. הבעיה חמורה במיוחד ביישובי המגזר הערבי בצפון הארץ.

בבדיקות שערכו וטרינרים של משרד החקלאות ביישוב תמרה נמצא, כי עגלים הנגועים במחלות קשות נשלחו לשחיטה במשחטה בשפרעם. פרופסור שמשוני עצמו, שהיה עד לאירוע, אמר שהוא הוכה בתדהמה. הבשר נשחט שם ללא שום פיקוח, כשחלקו הגדול נגוע במחלות קשות ואינו ראוי כלל למאכל אדם.

פרופסור שמשוני סיפר, כי יותר מ-50 מחלות מידבקות עלולות לעבור מבקר ומצאן לבני אדם. הוא הזהיר, כי מי שקונה בשר משחיטה שחורה משול למי ששותה מים מתוך שלולית בשדה – יש סיכוי קטן מאוד שמדובר במים נקיים.

מובן שהסיכון לבריאות הציבור חמור ביותר, אך לא פחות חמורה היא בעיית כשרות הבשר, כאשר אלו הקשורים לשחיטה השחורה מכשילים רבבות באכילת בשר פיגולים בלי שהם יודעים על כך.

אין זה סוד, שיש במדינת ישראל יהודים רבים, חלקם עולים חדשים, שלא יודעים בדיוק כיצד להקפיד על הכשרות. רבים מהם לא מעלים על דעתם, שאטליז יהודי במדינת ישראל ימכור להם בשר, שלא רק שאינו כשר, אלא הוא מסכן את בריאותם ואת חייהם. אומנם יש חוק נגד הונאה בכשרות, אבל נדמה לי שקצרה ידה של הרבנות הראשית מלפעול בעצמה נגד התופעה ההולכת ומתרחבת.

לכן, אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת ולברך את שר החקלאות מר רפאל איתן ואת אנשי משרדו על היוזמה הברוכה שנקטו על מנת להילחם בשחיטה השחורה.

מן הראוי לציין, כי השחיטה השחורה איננה פועלת בחלל ריק. יש גורמים אינטרסנטיים המעוניינים בה, והכוונה כמובן לסוחרים ולכל אלו הקשורים לתעשייה הבלתי-חוקית הזו, שמגלגלים סכומים של מיליוני שקלים בכל שנה. זה מגיע, לפי מה ששמעתי, לכ-200 מיליון שקל.

נסים דהן (ש"ס):

200 מיליון דולר.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

מובן שיש גם בעלי חנויות, אטליזים ומסעדות, אשר משתפים פעולה וקונים בשר משחיטה שחורה במחיר מוזל ומציעים אותו למכירה תוך עשיית רווחים גדולים, אף שהם מודעים לכך שהם מסכנים את בריאות הציבור.

יש גם מקרים חמורים של הברחת בשר משחיטה שחורה מחוץ-לארץ, כמו אותו מקרה שהתגלה לפני כחודש, כאשר נתפסה כמות של 40 טונות בשר פיגולים במחסני קירור באשדוד.

אך החמור מכול הוא הגילוי, כי חלק מבשר הפיגולים של השחיטה השחורה נמכר כבשר כשר על-ידי זיוף חותמות ותעודות כשרות. באחד המקרים נתפסה כמות של 15 טונות בשר כזה, ובעל המפעל ושבעה מפועליו נעצרו לפי הוראת אנשי משרד החקלאות.

כאן מגיעים אנשי התעשייה השחורה הזו לשיא של חוצפה. הם אינם מסתפקים במכירת הבשר הנגוע והמסוכן שלהם בצורה סתמית, אלא עוד מנסים לתת לו תווית של בשר כשר, כדי להכשיל יהודים תמימים בבשר פיגול.

חברי הכנסת, נדמה לי שאין מי שיכול להגן על אותם פושעים, שתמורת בצע כסף מוכנים להאכיל אלפי ורבבות אנשים בבשר פיגולים, תוך סיכון בריאותם וחיייהם. הגיעה השעה שמדינת ישראל תאכוף את החוק ואת התקנות כך שתמנע בצורה מוחלטת כל אפשרות של מכירת בשר פיגולים לאזרחים תמימים.

כבוד היושבת-ראש, אדוני שר החקלאות, דרושה פעולה משולבת ומהירה של משרד החקלאות, משרד הבריאות, הרבנות הראשית ומשטרת ישראל לאכיפת החוק ולהפסקת המצב החמור של הצפת המדינה בנבלות וטרפות, המסכן גם את בריאות הציבור. תודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לך.

חבר הכנסת נסים דהן, בבקשה. אני מבינה שגם לך יש הצעה רגילה באותו נושא.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כמה דקות?

היו"ר נ' חזן:

ואכן, יש לו עשר דקות, חבר הכנסת זיסמן. ואז ישיב שר החקלאות.

נסים דהן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, אני אשתדל לקצר בדברי ובזה להקל על ידידי חברי הכנסת בישיבתם פה. הם כבר עייפים מכל היום. אני מקווה שתשמרי לי את זה לפעם הבאה, כשאצטרך להאריך.

היו"ר נ' חזן:

זה לא עובד בדיוק כך, אבל אני אזכור לך את הטובה הזאת.

נסים דהן (ש"ס):

שנים עמדו על במה זאת חברי מכל הסיעות הדתיות, בכל הכנסות, בכל מושבי הבית, והתריעו על התופעה המחפירה של שיווק בשר טרף, של האכלת הציבור הרחב בנבלות ובטרפות; קראו ואין עונה, מחו ואין איש שם על לב.

גם החוק להונאה בכשרות שנחקק בכנסת, והוא חוק ככל החוקים בספר החוקים של מדינת ישראל, לא נאסף, והיה לפארסה אחת גדולה. גם כשהגישו תביעות, גם כשהגישו תלונות במשטרה, סגרה המשטרה את התיקים מחוסר עניין לציבור. בעבר הציגו את חברי כסחטנים, שכל מטרתם, במקרה הטוב, להשיג הון פוליטי, ובמקרה הגרוע אפילו חשדו בהם שהם עושים מחוקי הכשרות הון כספי. בעבר אפילו לא הביאו בחשבון שטובת הציבור לנגד עיניהם ועינינו. כשרות השולחן ומניעת טמטום לבם של אזרחי ישראל הן שהיו לנגד עינינו. אך עלינו נאמר: קראתי ואין איש, באתי ואין עונה.

וזאת לדעת, גברתי היושבת-ראש, המחקרים שנעשו בעבר ונעשים היום הראו, כי 80% מתושבי המדינה רוצים לאכול בשר כשר, רוצים לשמור על כשרות שולחנם, ו-100% תושבי המדינה לא רוצים שירמו אותם, לא רוצים שימכרו להם בשר נבלות וטרפות במסווה של בשר כשר. גם אלה שלא רוצים לאכול כשר, ודאי שאינם רוצים שירמו אותם. בעבר לא עשתה אף אחת מרשויות השלטון דבר. הכול ידעו את הסוד הגדול שאפשר להשיג נבלות וטרפות במסווה של כשרות, ואף אחד לא עשה דבר.

והנה, נפל דבר בישראל, ברוך השם. התחילו פרסומים שמתחילים לאכוף. חשבתי שהגיעו ימות המשיח; הסתכלתי ימינה ושמאלה כדי לראות אם גר זאב עם כבש, אך עדיין לא שלום – עוד לא נגמר הסיפור. משיח עוד לא בא. מה קרה?

תרשו לי לצטט כמה עובדות או פרסומים שהובאו לאחרונה בכלי התקשורת במדינת ישראל, שאולי הזכיר אותן קודמי, אך אחזור עליהם בקצרה: מגדלי הבקר מבקשים להגביר סיורי המשטרה באזורים הסמוכים לאוטונומיה. החשד הוא, כי תושבים מן האוטונומיה גונבים ראשי בקר מן הקיבוצים והמושבים בסביבה, שוחטים אותם בשחיטה שחורה ומעבירים את בשרם לשטחי מדינת ישראל במסווה של בשר כשר. הנזק נאמד ב-150 מיליון דולר.

אעבור לפרסום מס' 2 – בעיתון "הצפה" מ-7 במאי 1996 מבשר סופר "הצפה" חיים פיקרש, כי נתפסו 5 טונות של בשר טרף בניסיון הברחה מהאוטונומיה למדינת ישראל. הוא מבשר בכתבה כי זו תפיסה שנייה בשבועיים. הפעם הבעיה חמורה יותר, היות שעל-פי הסברה מקורו של בשר זה בייבוא בלתי חוקי למדינת ישראל משטחי האוטונומיה.

ידועה הכתבה על אותם 40 טונות שהזכירם הרב הלפרט, שנתפסו באשדוד. זה היה בשר שהיה מיועד לאוטונומיה, אך הוא התגלגל חזרה לשטחי מדינת ישראל.

באותו נושא כותב הכתב דוד רגב ב"ידיעות אחרונות", שמחלקת המודיעין של המכס ויחידת הפיקוח על הצומח והחי, כנראה במשרד החקלאות, חשפו שיתוף פעולה בין סוחרים באוטונומיה לבין סוחרים בישראל לייבוא בשר לא חוקי דרך האוטונומיה לישראל ושיווקו למסעדות יוקרתיות בתל-אביב ובישראל כולה, וזאת במסווה של בשר כשר. ההפסד נאמד בעשרות מיליוני שקלים. אגף המכס ואותה יחידת פיקוח החליטו לתגבר את המחלקה, להוסיף חוקרים ואנשי סיור, כדי להילחם בתופעה.

חמורים יותר דבריו של הוטרנר הראשי של משרד הבריאות, פרופסור שושני, כי מתוך כ-260,000 ראשי בקר וצאן הנשחטים מדי שנה בישראל, כ-170,000 נשחטים בשחיטה שחורה בלתי מבוקרת, בלתי סניטרית, ללא פיקוח וטרינרי – שחיטה שהאוכל מבשרה מסתכן פעמים רבות בחייו. אלה דברים חמורים, ובישיבה שנתקיימה הם עוררו תדהמה.

אדוני, שר החקלאות אמר באותה ישיבה – כך בכל אופן מצוטט בעיתון, ואני מקווה שלפחות הדברים האלה בעיתון נכונים – כי הוא מורה לאנשי המשרד, במיוחד לאנשי הפיקוח על הצומח והחי, להכניס מייד צוותים המוסמכים לאכוף את חוקי הבריאות ואת חוקי הפיקוח על הצומח והחי, והכול בסיוע משטרת ישראל. באותה ישיבה טענו הרופאים הוטרנרים, כי היקף השחיטה השחורה הוא יותר מ-100 מיליון דולר בשנה.

אביא ידיעה כמעט אחרונה, ציטוט מידיעה בעיתון "מעריב" מאת הכתבת שלהם דליה מזורי: בעל מפעל בשר במרכז הארץ, בחולון, נעצר עם שבעה מפועליו בעקבות פשיטה שערכה המשטרה ויחידת הפיקוח במשרד החקלאות, כשברשותם כ-400 טונות בשר בשחיטה שחורה. כמו כן, נתפסו חותמות מזויפות של כל מיני גופי כשרות, ובאמצעותן קיוו לשווק את הבשר לציבור הרחב ולמסעדות. בפשיטה השתתפו 100 אנשי היחידה במשרד החקלאות וכ-30 שוטרים ממשמר הגבול. זה ניסיון להגביר את האכיפה כנגד הברחת בשר בשחיטה שחורה מהאוטונומיה לישראל.

בשר משחיטה שחורה בלונדון נמצא במחסנים בישראל. ניסו להבריח אותו לישראל.

מורי ורבותי, כל הדברים שנאמרו כאן באו רק להראות, שכל זמן שהנושא היה כשרות בלבד אף אחד לא עשה כלום, אף שחוק זה הוא חוק בספר החוקים כמו כל החוקים במדינת ישראל. מה אנחנו רוצים לשדר לציבור, שיש חוק שצריך לקיים וחוק שאפשר להפר? אבל כשמתחילות להיות בעיות כלכליות והקיבוצים מפסידים כסף – הכול מתעוררים. כשיש בעיה של בריאות, שהבשר הזה מסוכן, אולי, ואפשר למות ממנו – הכול מתעוררים. אני חושב שמיתת הנשמה חמורה ממיתת הגוף. כשאדם אוכל בשר נבלות וטרפות, נשמתו בוודאי מתה, וזה חמור ממיתת הגוף. אף אחד לא עשה כלום. כשהיה חשש שמדובר רק בבעיה של כשרות.

אדוני השר, עכשיו כבר אוכפים את החוק ורוצים למנוע בשר משחיטה שחורה. אני מבקש שתכניסו עוד אלמנט אחד – שגם תהיה שחיטה כשרה. תאכפו גם את החוק בדבר הונאה בכשרות. אם כבר עושים את כל הפעולות היפות האלה, שזה לא יהיה רק בבחינת: בכבודי לא מחיתם, בכבוד בשר ודם מחיתם. תודה רבה.

הי"ר נ' חזן:

תודה רבה לחבר הכנסת נסים דהן. אני מזמינה את שר החקלאות רפאל איתן להשיב על שתי ההצעות לסדר-היום.

חבר הכנסת דהן, מיצית, בעצם, את זמנך.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מינוס דקה אחת.

הי"ר נ' חזן:

בערך 40 שניות, חבר הכנסת בן-צור. אדוני השר, בבקשה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

גברתי היושבת-ראש, מאז כניסתי למשרד החקלאות התחלנו בפעילות נמרצת של אכיפה בנושא השחיטה השחורה. הבעיה איננה רק שחיטה במקומות לא מורשים, אלא תברואה ירודה, תנאי החסנה והובלה שהם בניגוד לכל הוראת חוק ונוהל.

מאז תחילתן של הפעולות הללו הוחרמו והושמדו 128.5 טונות בשר. הוגשו תביעות פליליות ונגקטו צעדים אדמיניסטרטיביים תקיפים וחמורים כדי לצמצם את התופעה.

דוד אזולאי (ש"ס):

זה רק מה שידוע. מה שלא ידוע – אף אחד לא יודע.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

זיופים של חותמות וטרינריות ואישורי כשרות מזויפים והפצת בשר נגוע פוגעים במרקם של הסחר בבשר – –

דוד אזולאי (ש"ס):

ומה עם זיופי הכשרות?

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת אזולאי, תשתמש באפשרות העומדת לך להעלות הצעה אחרת.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

— — חוץ מפגיעה בחלק ניכר של אנשים באוכלוסייה החושבים שהם אוכלים בשר כשר ולמעשה הם אוכלים בשר פגולים.

המשרד, בשיתוף עם משרד הבריאות ומשרד האוצר, יגביר את הפעילות, עד לחיסולה המוחלט של התופעה.

אתן למציעים דוגמה לפעילות ואציין מקומות. הציבור להוט לאכול בשר, ולא תמיד הוא שם לב מה הוא אוכל ואיפה הוא אוכל. אולי הוא שם לב למקום שהוא אוכל בו, אבל בוודאי לא למה שהוא אוכל.

במפעל מסוים באשדוד ובמפעל בחיפה הוחרמו 40 טונות בשר. העבירות שעברו בעלי המפעלים הן זיוף תוויות והברחה מהאוטונומיה. הוטל עליהם קנס בסך 96,000 שקל.

בטירה שבמשולש נתפסו 40 טונות בשר שהיו מיועדים לחנויות ולמסעדות. העבירות שנעברו שם הן שחיטה שחורה וזיוף של חותמות. כבר הוגשו תביעות משפטיות נגד העבריינים. בכפר קאסם, באזור ראש-העין, הוחרמו והושמדו כ-30 טונות בשר ביום אחד, ומוגשות תביעות נגד העבריינים בעבירות של שחיטה שחורה, קניית בשר משחיטה שחורה, זיוף חותמות וטריניות וחותמות כשרות. בירושלים נתפסו והושמדו 2.5 טונות בשר. על כל תביעה כזאת מוגשת תביעה משפטית. בראש-העין נתפסה טונה בשר; הוגשה תביעה. במגדל-העמק ובתמרה נתפסו טונות בשר; הוגשה תביעה. מה שנתפס – מושמד.

בירושלים נתפסו, שוב, 2 טונות בשר. בדיר-אל-אסד נתפסה טונה בשר. במסעדה בהרצלייה נתפסה טונה בשר. ביפו – 3 טונות. בחדרה – 4 טונות. בירושלים – שוב 2 טונות. מדי פעם אנחנו חוזרים על המבצעים האלה באותם מקומות, אם המקומות האלה לא נסגרו. אם הם נסגרו, כי אז הפעילות שם, או שעברה למקום אחר, או שחוסלה.

היחידה במשרד החקלאות שעוסקת במבצעים האלה פועלת בכל המרחץ ובכל הכוח. עכשיו ביקשנו מהאוצר לאפשר לנו להגדיל את היחידה, גם בכלי רכב וגם בכוח אדם. בסופו של דבר, ההוצאה על

הפעלת היחידה הזאת משתלמת. ואני מקווה מאוד, שהמפלגות החרדיות והדתיות יתמכו בפעילות הזאת, כדי שנוכל להגדיל את היקף הפעילות, ולא לפעול פעם פה ופעם שם ברמה נמוכה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

תקבל מאתנו את מלוא התמיכה.

דוד אזולאי (ש"ס):

אם תפקחו גם על הכשרות, תקבלו את מלוא העזרה.

שר החקלאות ופיתוח הכפר ר' איתן:

בסדר. האנשים שלכם בממשלה ידעו מה צריך. עם משרד הבריאות אין לנו בעיה. צווי סגירה ניתנים במקום לכל מקום שנתפס פועל שלא כדין. המשטרה בהחלט משתפת פעולה, ואנחנו עוסקים בפעילות הזאת בסיוע המשטרה.

אני מציע להעביר את ההצעה הזאת לוועדת הכלכלה. תודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לשר החקלאות.

חבר הכנסת דהאמשה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת הלפרט. אדוני.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, אין אנו בעד שחיטה שחורה. אנחנו בעד זה שהכול יהיה כשר ונקי ובריא בשביל כל התושבים. אבל אף אחד לא שם לב לעובדה, שבמקום שבו מתקיימת שחיטה שחורה לא קיימים בתי-מטבחים. שהרי זה ביישובים מסוג ב' או מסוג ג' – אינני יודע איך לקרוא להם. איפה יש בתי-מטבחים ביישובים הערביים? תגיד לי. בכל הגליל, יש רק בשפרעם. אפילו בחיפה ובנצרת ובמקומות אחרים אין. בנצרת יש מקום אחד, שאינו מספק את צורכי העיר.

קריאה:

גם בירכא.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בירכא יש; יופי. חצי מדינה יש לך בגליל, ויש שם שלושה בתי-מטבחיים בסך הכול.

במקום לאסור, לזעוק ולהרים קול, בואו נעשה תיקון. תנו ליישובים האלה להיות חלק מהמדינה. תנו להם גם בתי-מטבחיים, כדי שיוכלו לאכול בשר נקי, ולא בשר משחיטה שחורה. ולא צריך רק לזעוק על שיש שם שחיטה שחורה, ואחר כך עוד לבוא ולהטיל עליהם קנסות ולהאשים אותם בעבירות על חוקים.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מי מנע מהם לבנות שם בתי-מטבחיים? זה עניינה של הרשות המקומית.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כל הרשויות הערביות שובתות היום; זה לא ידוע לך. הרשויות המקומיות שבתו היום שביתת אזהרה, מפני שאין להן תקציבים; מפני שאין להן כסף לשלם משכורות לפקידים; אין להן המינימום הדרוש. אז אתה רוצה שיבנו בתי-מטבחיים? תן תקציב. תנו לתושבים הערבים להיות חלק מהמדינה, כפי שמגיע להם. זו זכותם, נדמה לי. אני לא יודע אם מישהו חולק על זה, אפילו בקול רם.

דוד טל (ש"ס):

לא שוחטים בבית-מטבחיים, אלא בבית. אתה יודע זאת?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני, אם יש שם בית-מטבחיים ולא שוחטים בו – תעשה לו דוח אם הוא שוחט בבית. אבל קודם כול דאג לך שיהיה שם בית-מטבחיים. ותן לרשויות הערביות את התקציבים, ואחר כך יבנו בתי-מטבחיים, יעשו פיתוח, יבנו כבישים וכל מיני דברים. אנחנו חיים במדינה סוג ב', והגיע הזמן שתכירו בעובדה הזאת.

היו"ר נ' חזן:

ועל כן, חבר הכנסת דהאמשה, אתה מבקש, כמובן, להסיר את הצעתו מטעמים טכניים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כן. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת המציעים, השר הציע להעביר את הדיון בנושא חשוב זה לוועדת הכלכלה. חבר הכנסת הלפרט?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אני מסכים.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת דהן?

נסים דהן (ש"ס):

אני מסכים.

היו"ר נ' חזן:

אם כן, אנחנו עוברים להצבעה בעד העברת ההצעות בנושא שחיטה שחורה כתופעה המונית לדיון בוועדת הכלכלה. נא להצביע.

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ב' חזן:

ברוב של 11 בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים – ההצעות לסדר-היום מועברות לדיון בוועדת הכלכלה.

הצעות לסדר-היום

קטינים מועסקים בזנות

היו"ר ב' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום, סדרה של הצעות דחופות לסדר-היום בנושא כאוב מאוד: קטינים מועסקים בזנות. אלה הצעות לסדר-היום מס' 436, 442, 448, 467 ו-492. הדובר הראשון הוא חבר הכנסת שמריהו בן-צור. אחריו – חבר הכנסת עמנואל זיסמן. יש לנו רשימה ארוכה יחסית.

להזכירכם שבאמת מדובר בהצעות דחופות, כך שלרשות כל אחד שלוש דקות. חבר הכנסת שמריהו בן-צור, כמורה ומחנך, ידגים לנו איך עושים זאת.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, סרטו של נתנאל סמריק – "נערות אבודות", בערוץ-2, במסגרת התוכנית "חשיפה" של מיכה לימור, והכתבה של אורה עריף ב"ידיעות אחרונות" גרמו לי זעזוע עמוק ביותר, ואני מאמין שלא רק לי אלא לכל מי שצפה בסרט ולמי שקרא את הכתבה.

הנושא של ילדות שעוסקות בזנות הוא כתם גדול ועמוק על מצחה של החברה בישראל. זהו אות בוש וכלימה לעם ישראל. זו עדות למשבר שפוקד את החברה, ולמשבר של המשפחה שפוקד אותנו זה העשור החמישי. אמהות שולחות את ילדיהן, את בנותיהן, לרחוב, במקום לשלוח אותן לבית-הספר כדי ללמוד, כדי לקנות דעת. הן שולחות אותן, כדי שחולי נפש, מעוותי דעת, אשר לא נגעו בנפשם ההיגיון והמצפון – אלה חיות שהולכות על שתיים – יפגעו בנערות, בילדות קטנות, בגוף ובנפש. כל זה בעזרת כספם. משתמשים ומנצלים ילדות בנות 11, 12, 13. עד כדי כך הגיעה החברה בישראל לשפל השפלות.

בעבר, כאשר שמענו וקראנו על כך שנערות בבנגקוק ובברזיל מוכרות את גופן תמורת ארוחה חמה, מאוד הזדעזענו, מאוד חרד לבנו, כמו כל אדם בעולם. והנה, מתברר שהדברים קורים לא רק בבנגקוק, לא רק בברזיל, אלא גם בתל-אביב, לצערנו, במפרץ-חיפה ובשאר המקומות. אני מאוד מאוד תמה על כך שמשרדי הממשלה מילאו את פיהם מים וקיימו "מצוות" והתעלמת.

מעל במת הכנסת אני קורא שלוש קריאות נרגשות למשרדי הממשלה – לקום, להתעורר מהתרדמה ולעשות מעשים לתיקון המצב. אני קורא בראש ובראשונה למשרד העבודה והרווחה להקים עוד השנה שני מעונות לילדות מיידרות. בית-המשפט התריע פעמים מספר על המחסור בתחום זה. אני קורא לשר החינוך והתרבות ולרשויות המקומיות להגדיל את מכסת כוח האדם העוסק במניעת נשירה; להחזיר את הילדות אל מוסדות החינוך, או אל מוסדות חינוך שיתאימו להן. אני קורא לשר לביטחון פנים להוסיף כוח אדם באזורים שבהם נעשה הפשע. כל זאת כדי לבער את הנגע מקרבנו. תודה.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת בן-צור, ומזמינה את המציע הבא באותו נושא – חבר הכנסת עמנואל זיסמן, יושב-ראש ועדת החינוך של הכנסת. אחריו – חבר הכנסת פיני בדש.

חבר הכנסת זיסמן, אתה מומחה בעניינים האלה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כן. גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, הנושא הזה הועלה כמה וכמה פעמים גם בכנסת השלוש-עשרה. אני מצטרף לניתוח הקשה של חבר הכנסת בן-צור, שהוא מורה, מחנך ומעורה בנושאים של חינוך. אני רוצה לומר לו, שבראש ובראשונה המסגרת החינוכית נושאת באחריות כבדה, מאחר שיש בישראל חוק שמחייב כל אחד ואחת, ללא הבדל מין, גזע ולאום, להיות במסגרת חינוכית. יש לי יסוד איתן להגיד דברים שאתה יודע אותם – שאין פיקוח ואין מעקב, ויש כנראה בתי-ספר ואזורים בארץ שבהם אין גם רצון להתמודד עם הבעיה הזאת, כי הם לא מדווחים.

תחת לחץ שלי ושל ועדת העלייה והקליטה הגענו לפני שנה וחצי לכך שעשו מפקד נשירה בקרב עולים. דרך מפקד הנשירה בקרב עולים הגענו למספרים ולנתונים גם על נשירה בקרב כל בני הנוער והתלמידים בארץ. בראש ובראשונה מנהל בית-ספר או מנהלת בית-ספר, אתה יודע, לא רוצים שיהיו בעיות, רוצים שהכול ילך למישרין. כך מגיעים למצב של הילדות האלה שראינו אותן בסרט – מי שראה. אני אקיים דיון מיוחד בוועדת החינוך בנושא הזה, תיאמתי את זה גם עם חברת הכנסת חזן ועם חברים אחרים. אנחנו גם נראה את הסרט. אולי כשנראה אותו בצורה מעמיקה יותר, נוכל גם להוציא מסקנות נוספות.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

ברשותך, הייתי מזמין לישיבה גם את הכתב ששידר את הסרט.

הי"ר נ' חזן:

חבר הכנסת בן-צור, זה כבר מסוכם.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כן. זה כתב שאנחנו, כמה חברי כנסת ותיקים פה, מכירים אותו ככתב "גלי צה"ל". הוא בחור צעיר דווקא; בגיל כה צעיר התנסה. אין ספק שהסרט מעורר בושה, אותי זה כיסה בבושה וגרם לי לדכדוך, אף שידענו על הדברים האלה.

אבל הבעיה היא לא רק מערכת החינוך. השאלה היא – כפי שאתה ציינת – אם יש מעונות, מה שנקרא מעונות נעולים, למקרים הגבוליים, ואני משתמש במונחים מקצועיים. יש לבנים ואין לבנות. דווקא לבנות אין. זה לא אומר שלא צריכים להיות גם לבנים.

יש גם דבר שלישי, ואני שם אותו על השולחן: אני מאמין בעונש כאמצעי להרתעה. יש אנשים שחושבים שצריך ככל שאפשר לא להעניש, אבל מי הם האנשים שמסביב? ויש גם דברים שצריך לתקן בחוקים, ואני אומר את זה לשר המשפטים, שיש לו רגישות לנושאים האלה. זה לא באשמתך, חס וחלילה, אבל לא יעלה על הדעת מה שקיים היום, שעד גיל 16, גם אם יש הסכמה, זו עבירה פלילית; בין הגילים 16 ל-18, אם יש הסכמה, זו לא עבירה פלילית. מובן שאם מפתים בכסף ובדברים טובים ויש מצוקה כלכלית ויש מצוקה חברתית – וברוב המקרים זה נובע ממצוקה כלכלית וחברתית, זה לא נובע רק מסטיות – הנערות נגררות לזנות. אני בעד תיקון החוק בנושא הזה של גיל 16-18, ובכלל אני חושב שצריך לבחון כמה חוקים, כדי שיהיו עונשים חמורים יותר לאלה מהמבוגרים שמעודדים ומנצלים ניצול מלא את הנערות המסכנות.

הי"ר נ' חזן:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת זיסמן, ומזמינה את חבר הכנסת פני בדש. אחריו – חבר הכנסת דוד טל, באותו נושא.

בדרכו של חבר הכנסת בדש לבמה אני אולי אודה גם לחבר הכנסת זיסמן, שנענה לפניות של חברי כנסת לקיים דיון דחוף בנושא הזה בוועדת החינוך. חבר הכנסת בדש, בבקשה.

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אני חושב שאנחנו מדברים היום על אוכלוסייה, או על ילדים שהם חסרי אונים, שאין מי שידבר בשמם. הילדים האלה, שמגיעים לרחוב, בדרך כלל

נזרקים מהבית, וההורים לא דואגים ולא מטפלים בהם, כי אחרת הם לא היו מגיעים לרחוב. אני חושב שחשוב מאוד שהנושא הזה עלה בכנסת, ואני חושב שאין די בכך שהכנסת תדון בזה בדחיפות, כפי שאמרת, גברתי היושבת-ראש, ואין די בכך שנעלה את זה על סדר-היום ונמשיך הלאה, כמו שקורה בנושאים רבים – ממשיכים הלאה ומחפשים נושא חדש לסדר-היום.

התופעה היא מחפירה וקשה. זה מתחיל בניצול ילדים וילדות לזנות, זה ממשיך בסרטים פורנוגרפיים. אני לא יודע אם הזכירו – כי אני הגעתי ממש לפני תחילת דברי – שמנצלים הרבה מאוד ילדים וילדות לסרטים פורנוגרפיים בשוק השחור.

אני כולל בכל התופעה הזו גם התעללות של הורים בילדיהם. אנחנו מדברים פה רק על כאלה שמנצלים ילדים של אחרים. התופעה ההולכת ומחמירה, והיום פשוט צצה על פני השטח, היא הפגיעה המינית והפיסית של הורים בילדיהם. זה דבר שלא ידענו בשנים הקודמות, והתופעה עולה כמעט יום-יום בצורה מחפירה. כשאני קורא על עונש של חצי שנת מאסר או מאסר על-תנאי לאב שאנס את בתו, אני פשוט לא מבין – או שמערכת החקיקה אצלנו טעונה תיקון דחוף או שמשהו לא בסדר בחברה הישראלית.

ולא רק זה. אני ממשיך בזה שאני רואה מדי פעם ואני קורא מדי פעם על ילדים שמועסקים לא רק בזנות ובסרטים, אלא גם בסבלות ובעבודת כפיים – ילדים בני עשר, בני 12. לא מזמן קראתי כתבה וראיתי במו-עיני ילדים קטנים עובדים כסבלים ב-05:00-06:00 בשוק בבאר-שבע. זה לא פחות חמור. אני מעלה פה את כל הבעיה של ניצול ילדים, תופעות קשות מכל הסוגים. גם זה לא תקין וגם בזה צריך לטפל. אין שום סיבה שילד בן עשר או בן 12 – ולא בגלל בעיה קשה בבית – יעבוד בסבלות בבקרים או במשך היום וינוצל, ולפעמים זה רק תמורת אוכל ולא תמורת כסף, ולפעמים תמורת 2 שקלים לשעה, שזה מחפיר.

אני חושב שיש לנו פה בעיה עם בתי-הספר, כי מבחינת חוק חינוך חובה לא נעלמים ילדים פתאום. אני כראש רשות יודע, שכל ילד ממוספר, רשום ומופיע, ואם ילד לא מופיע, נעלם מבית-הספר, יודעים את זה, צריכים לדווח. יש פה העלמת עין של בתי-הספר, כי לא רוצים להתמודד עם הבעיה. בדרך כלל ילד שנופל לרחוב הוא ילד שבא מבית הרוס, או קשה, ובתי-הספר לא תמיד רוצים להתמודד עם הבעיה. נעלם, נוח להם, נפתרה להם הבעיה. אני קורא פה לבתי-הספר, שלא להסתיר את הבעיה, להיאבק ולהילחם ולטפל בה.

קודם כול, אני חושב שצריך להקים פה, אדוני השר, צוות בין-משרדי למשרד החינוך ולמשרד העבודה והרווחה, צוות שיקבל תקציב להעלות את הנושא, לאתר את כל הבעיות, לנסות ולמצוא פתרונות מעשיים, במוסדות ובפנימיות מתאימים, ולא רק בדיבורים.

אני חושב, אדוני השר, שצריך בכל זאת לבדוק את כל נושא החקיקה והענישה בגילים ובתחומים אלה. גם חברי דיברו קודם על כך שהיא לא מרתיעה מספיק, והיא לא חזקה מספיק, ובזה היינו צריכים להתחיל כבר אתמול. תודה.

הי"ר ב' חזן:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת פני בדש. הדובר הבא, חבר הכנסת דוד טל. אחריו – אחרון הדוברים בנושא הזה, חבר הכנסת רפאל אלול.

דרך אגב, בכנסת הקודמת היתה ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא הזה. ייתכן מאוד שיש מקום – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הוועדה הפסיקה את פעילותה עם בחירתו של חבר הכנסת אברהם בורג לתפקיד יושב-ראש הנהלת הסוכנות היהודית.

הי"ר נ' חזן:

כן, אבל ייתכן מאוד שיש מקום לשקול את כל הנושא הזה בדיונים שיתקיימו בוועדת החינוך והתרבות. חבר הכנסת טל, בבקשה.

דוד טל (ש"ס):

עמיתתי היושבת-ראש, אישי הכנסת, אני מודה שלא ראיתי את התוכנית בטלוויזיה, אבל הדי הזעזוע הגיעו גם אל אוזני. למעשה באחד העיתונים הובא תקציר החשיפה תחת הכותרת "נערות אובדות".

עמיתי חברי הכנסת, זה מזעזע. זה אפילו מדכדך, כדברי אחד הדוברים. כולנו, או רבים מאתנו קראנו את הידיעה על אותה נערה, ילדה שנעלמה מביתה ונמצאה בבית-בושת בחיפה. המשטרה טענה שזה מרצונה. אני שואל: ריבונו של עולם, מרצונה? ואם אכן כן, אז זה בסדר? ואם היא לא נחטפה או הוכתה אז זה באמת בסדר? לאן הגענו?

מורי ורבותי חברי הכנסת, על הדבר הזה היינו צריכים להזיל דמעות כמים. כמה משפחות מתכרסמות בתוך תוכן ונהרסות בנפשן מול ילדה שחוצה את הקווים ויוצאת לרחוב.

אני שואל כאן, גברתי היושבת-ראש, היכן אנשי משרד הרווחה, היכן העובדים הסוציאליים? אם אפשר היה להציל ילדה אחת מהידרדרות ולא נעשה דבר, אזי דמה בראש האחראים.

גברתי היושבת-ראש, עמיתי חברי הכנסת, אני לא יכול להתאפק מלזעוק זעקה גדולה ומרה ולומר: ראו גידולים שגידלתם. 'בואו הפירות הבאשים וילמדו אתכם פרק. וכוונתי, גברתי, להסקת המסקנות. מתי כבר נבין, שרק הקניית ערכים ברוח היהדות ומסורת ישראל היא התריס מפני הפורענות.

למה נמשיך לעצום עיניים? אני קורא כאן לממשלה להגביר את החינוך, להקנות את ערכי המסורת, ובמקביל להקצות משאבים להצלת בנות ישראל מלהיות טרף לפושעים.

אני מבקש, גברתי, לדון בנושא במליאה. תודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מאוד מודה לך, חבר הכנסת טל. חבר הכנסת רפאל אלול, המציע האחרון בנושא הזה. אחר כך ישיב ממלא-מקום שר המשפטים, אבל עכשיו אתה גם בכובע של ממלא-מקום השר לביטחון פנים.

שר הבריאות צ' הנגבי:

ממלא-מקום השרים.

רפאל אלול (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אתמול בערב, כמו בכל ערב, התנהלו חיינו כרגיל. יש מאתנו שישבו בבית, אחרים יצאו לאירועים חברתיים. אך אתמול בערב, כמו בכל ערב, מאות ילדים יצאו לעבודה.

רבותי, מאות ילדים יצאו אתמול בערב, כמו בכל ערב רגיל כדי למכור את גופם בגני העיר לכל המרבה במחיר. בישראל של 1996 ילדים עוסקים בזנות. בגן החשמל ובגן העצמאות ובאתרים נוספים, ילדים עוסקים בזנות, ואין קול ואין צעקה, ואיש לא שורף צמיגים ברחובות.

מי שצפה בתוכניתו של מיכה לימור "חשיפה" וביומן השבוע של הערוץ הראשון לא יוכל לומר: לא ידעתי, לא שמעתי. הקולות והמראות היו מזעזעים.

ילדה בת 15 משמשת סרסורה של ילדות בנות 11 ו-12. ילדים שמסיימים את יום הלימודים ממשיכים לגנים ציבוריים, והם לא עוסקים שם בהכנת שיעורי-בית.

יש שאומרים שזו אינה תופעה רחבה. כמה ילדים צריכים למכור את גופם כדי שהתופעה תיחשב רחבה – 1,000? מישהו כאן יכול לקום ולומר שאין 1,000 ילדים שעוסקים בזנות? מישהו בדק מי הם הילדים, מאיפה הם באים? לאן הם הולכים בסופו של יום?

אני שואל אותך, אדוני שר העבודה והרווחה, כמה ילדים צריכים לעסוק בזנות, כדי שמישהו יתעורר?

אני שואל אותך, אדוני שר החינוך, איך אפשר לדבר על חינוך לערכים ובאותה עת להתעלם מילדים שעוסקים בזנות?

אני דורש משר העבודה והרווחה להקים צוות שיבדוק את התופעה הנוראה הזאת, את היקפה, ולדווח לכנסת לגבי הממצאים. אני תובע משר העבודה והרווחה להקים מייד גוף של מומחים, שיטפל בילדים האומללים האלה.

אני מבקש ממך, אדוני השר לביטחון פנים, לבדוק, איך ייתכן שמשטרת ישראל מאפשרת לתופעה המזעזעת הזאת להתרחש בלי שהיא פועלת לעצירת העבריינים ששוכרים את שירותי הקטינים האלה. אדוני השר לביטחון פנים, יש רק דרך אחת לטפל בעבריינים האלה, לא שנייה ולא שלישית.

אני מבין שמתוכנן קיצוץ בתקציבי הרווחה. אני רוצה לומר פה, אדוני שר האוצר ואדוני שר העבודה והרווחה, אין שום דבר יקר יותר מעתידם של הילדים האלה. אתם חייבים להקצות מקום בלבכם ובספר התקציב להרחבה ולהקמה של הוסטלים ופנימיות לטיפול בנערים ולשיקומם.

אנחנו לא יכולים להמתין. התמונות האלה הן יותר מאשר כתובת על הקיר. אני רוצה פה להזהיר את כולנו: אם לא נתעורר מייד, אם לא נקום ונעשה מעשה, לא נוכל לומר שידנו לא היתה במעל.

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, כשנגמור פה כולנו את יום העבודה שלנו, מאות ילדים יתחילו את יום העבודה שלהם, ואנחנו לא נוכל ללכת לישון כאילו דבר לא קורה.

הי"ר נ' חזן:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת אלול על דבריו המרגשים.

אני מזמינה את השר צחי הנגבי, ממלא-מקום השר לביטחון פנים, להשיב על ההצעות לסדר-היום.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

צר לי מאוד, גברתי היושבת-ראש, שר הפנים לא נמצא כאן; שר העבודה והרווחה לא נמצא כאן; השר לביטחון פנים לא מצוי כאן.

זו בעיה חמורה שילדה בת 11 עוסקת בזנות ואנחנו נסתפק בתשובה פורמלית.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני אשיב, ברשותך.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

צר לי מאוד מאוד, יהיו עיסוקיהם אשר יהיו. צר לי מאוד.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יפנה אדוני לממשלתו. הרי אתה בקואליציה. לא?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

דוד טל (ש"ס):

זה שייך לקואליציה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

למה לא יבואו השרים ויענו?

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, הנושא הזה איננו נושא שחוצה את הבית, הוא מאחד את הבית, הוא נושא חמור במיוחד. אני מציעה שנשמע את דברי השר ונתאחד כולנו לטיפול בעקירת התופעה שאנחנו מדברים עליה ברגע זה. תודה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

תודה, גברתי היושבת-ראש. אכן זהו נושא שאיננו עילה למחלוקת, הוא עילה לדיון במליאה ולהעלאת דרישה דחופה, כפי שאכן עלתה מפיהם של כל הדוברים, שלא לעבור עליו לסדר-היום.

אני רק חייב להעיר לחברי חבר הכנסת בן-צור: השר לביטחון פנים, שאת נוכחותו ביקשת, נמצא מחוץ לגבולות הארץ.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הנושא איננו נושא של משטרה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

גם.

שר הבריאות צ' הנגבי:

הנושא הוא נושא רב-משרדי.

יצחק כהן (ש"ס):

גם שר החינוך והתרבות צריך להיות פה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

לא בכל שנות הכנסת נכחתי, אבל נדמה לי שוותיקים ממני יכולים לאשר שלא היה נושא, במשך 50 שנות קיומה של הכנסת, שבו באו להשיב על הצעה לסדר-היום יותר משר אחד. בדרך כלל, כשנושא נוגע לתחומי אחריותם של כמה משרדים, הדרך היעילה ביותר היא הפקדת העיסוק בו בידיה של אחת מוועדות הכנסת, שלה יש סמכות לזמן לדיון כזה כמה שרים, אם בעת ובעונה אחת ואם בסדרת דיונים. כך שהטענות שלך בהקשר זה, ידידי חבר הכנסת בן-צור, אינן במקומן, וכדאי לפעול בדרך שבה אתה פעלת: להעלות נושא לדיון במליאה. יש תשובה של הממשלה מטעם שר כלשהו, ולאחר מכן בוודאי אתמוך בבקשתכם שהנושא הזה יגיע לדיון בוועדה כלשהי של הכנסת. נדמה לי שהוועדה הראויה היא ועדת הפנים, אבל יכול להיות – – –

היו"ר ד' טל:

גם ועדת העבודה והרווחה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

גם ועדת העבודה והרווחה, גם ועדת החוקה, גם ועדת החינוך. יש כאן שפע של אלמנטים. בסוף הדיונים בוועדות השונות ניתן אולי אפילו להביא לכנסת הצעה משותפת של כלל הוועדות בהמלצות שונות לביצוע, כפי שנהוג בבית הזה.

אני רוצה לקרוא למציעי ההצעה את התשובה שנמסרה לי מטעם משרד המשטרה, אבל הייתי רוצה להקדים לתשובה הפורמלית הזאת דברי שבח ליוזמים שיזמו את הדיון הזה – חברי הכנסת רפי אלול, פני בדש, עמנואל זיסמן ושמריהו בן-צור. בדרך כלל אנחנו עוסקים כאן מרבית שעות היממה במחלוקות המדיניות והביטחוניות, ולעתים יש תחושה שהכנסת שוכחת שדווקא בתחומי פנים, חינוך, בתחומים שקרובים באופן מעשי הרבה יותר ללבו של כל אזרח, יש לבית הזה יכולת להעלות נושא לסדר-היום ולקדם אותו באופן מעשי. על כך ראויים היוזמים לשבח, במיוחד שהם נשארים בשעות כל כך מאוחרות כאן במליאה.

הנושא שהועלה כאן, אדוני היושב-ראש, נושא הניצול המיני של קטינים – בנים ובנות – לא עולה רק אצלנו לדיון על סדר-היום. הוא עלה לפני זמן קצר ביותר בכנס בין-לאומי שהתקיים בשטוקהולם. זכורה לכם הפרשה של המשלחת הישראלית, מי שאמורים היו לעמוד בראשה. אבל מעבר לנושא הזה היה הכנס הזה למוקד התעניינות עולמית ברמה חסרת תקדים – כך דיווחו נציגי ישראל שנכחו בכנס – ובעקבותיו ובעקבות הדיווחים שנמסרו למשרדים השונים החלו משרדי הממשלה, גם משרד המשפטים שאני מכהן כרגע כעומד בראשו, גם משרד המשטרה, גם משרד העבודה והרווחה וגם ארגונים חברתיים – לא ארגונים ממשלתיים, אלא ארגונים חברתיים לא ממשלתיים – להתמודד עם הנושאים שעלו בכנס הזה ולנסות לגבש השקפה כוללת, כדי להבטיח טיפול בין-מערכתי בסוגיה האיומה הזאת.

אני לא ראיתי את המשדר בטלוויזיה, אבל רק משמיעת הזעזוע – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אם אתה רוצה להזדעזע, תלך לצפות בו.

שר הבריאות צ' הנגבי:

רק משמיעת הזעזוע שאפיין כאן את דברי כל הדוברים נדמה לי, שמדובר במשדר בעל איכות מצמררת, שפגעה ישר בנשמה של כל צופה. אם אכן יתקיים דיון בוועדה, אני מציע לכם, כיושב-ראש ועדה לשעבר, להביא את קלטת הסרט הזה לצפייה בוועדה, כי בוודאי לא כל חברי הוועדה ולא כל הפקידים שיופיעו בה יודעים בדיוק במה מדובר.

מובן שהתשובה על הנושא הקשה הזה – כך אומרים ממשרד המשטרה, ואני בהחלט מזדהה עם תשובתם – איננה יכולה להיות רק ברמה של טיפול של משרד אחד בהקשר זה, משרד המשטרה. המדינה חייבת להתארגן, על כל מערכותיה, כדי לאתר את הקטינים ולשקם אותם.

למעשה יש כאן בעיה משפטית שידועה בוודאי לחברי הכנסת: עיסוק בזנות על-פי חוק מדינת ישראל, העיסוק עצמו, איננו מהווה כלל עבירה. יש עבירות של שידול לזנות, אבל אין עבירה של עיסוק בזנות, ולכן הטיפול המונע הוא טיפול ברמה של השגת מודיעין וברמה של פעולות חשיפה כדי לארגן מאבק נגד המשדלים. הנושא הזה, כמובן, מצוי ישירות בטיפול של המשטרה.

הקטינות שהמשטרה מוצאת מעת לעת, כשהיא מבצעת סריקות ומאתרת מוקדים של עיסוק בזנות, נלקחות על-ידי המשטרה ומופנות על-ידיה לגורמי הרווחה, אלה שמופקדים על הטיפול בקהילה. כאן מתקיים המפגש בין משרד המשטרה למשרד העבודה והרווחה, ומרגע זה ואילך המשטרה למעשה איננה נענית עוד לאתגר של הטיפול באותן קטינות, זה איננו בתחום סמכותה. ברגע שיש לה מידע על זהות האנשים שכופים יחסים על הקטינות או הקטינים, או אנשים שמפעילים אותם מתוך בצע כסף, הרי היא יכולה למצות חקירה ולהפעיל את אמצעי האכיפה שלה נגד אלה שמוגדרים על-פי חוק כעבריינים, אך אין לה שום יכולת לאכוף כל דבר שהוא על הקטינות. כאמור, הקטינות והקטינים לא מבצעים כל עבירה.

לסיכום, אדוני היושב-ראש, נדמה לי שהסוגיה שעלתה כאן מחייבת דיון דחוף ביותר באחת מן הוועדות שהכנסת תחליט עליה. אני מציע לחברים, כמובן, שהדיון הזה יהיה בהשתתפות השרים. אני אישית אעביר את פרוטוקול הדיון הזה לארבעת השרים שהוזכרו כאן כרלוונטים. כמובן, גם לשר המשטרה שאותו אני מייצג כרגע, אבל גם לשר העבודה והרווחה – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אין דבר כזה – שר המשטרה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

השר לביטחון פנים.

לשר העבודה והרווחה, לשר החינוך והתרבות, ואם יש עוד שר מלבד שר המשפטים שראוי לו להיות מעורב בנושא, אשמח אם תביאו זאת לידיעתי. אולי כדאי לשלוח את הדברים גם ללשכת ראש הממשלה, כי הנושא הזה הוא בהחלט נושא לאומי בעל חשיבות חברתית ממדרגה ראשונה. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

לאיזו ועדה אדוני מציע להעביר את הנושא?

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני חושב שלוועדת החינוך והתרבות. ועדת העבודה והרווחה גם כן נוגעת מאוד לעניין. אחת מהוועדות האלה, על-פי בקשת המציעים.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

דברים כאלה מתחילים מהחינוך.

שר הבריאות צ' הנגבי:

בהחלט. אני חושב שוועדת החינוך והתרבות היא באמת הוועדה הראויה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, אדוני השר.

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה רוצה להסיר את הצעתו של חבר הכנסת בן-צור. בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, לגופו של עניין, אין לנו מחלוקת בבית הזה שלא צריכה להיות זנות, בוודאי לא של קטינים. אין על כך מחלוקת. איש לא היה רוצה לראות, חס וחלילה, את המראות האלה. אבל איך נתקן את המצב הזה?

קודם כול, הכלים האלה צריכים להיות בבית-הספר, וכאשר אמרתי פה בשבוע שעבר, שבקרוב התושבים הערבים, בקרב התלמידים בבתי-הספר, שיעור הנשירה גבוה פי כמה וכמה מאשר ביישוב היהודי, קמו חברי כנסת וזעקו.

ואני אומר את זה עכשיו: הבעיה היא גם בעיה חינוכית, לא רק בחוק, לא רק את החוק צריך לתקן. במדינה מתוקנת אסור שהזנות תהיה דבר שהוא מותר ואיננו מהווה עבירה על החוק. אגב, זה לא פוגע בחופש הפרט וזה לא פוגע בשום מצפון ובשום הלך-רוח תרבותי. מי אמר שהזנות צריכה להיות חוקית? מי מתפאר בזה? מי רוצה בזה? הנה היא מגיעה כבר לקטנים, והכול מתקוממים נגד זה.

אני הייתי מבקש, שאכן תיעשה בעניין הזה חקירה יסודית, וכי בעניין הזה תינתן למגזר הערבי, בצד החינוכי, בבתי-הספר, האפשרות להחזיר את הנושרים הרבים לספסל הלימודים. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

ולכן אדוני מציע להסיר את ההצעה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

ולכן הצעתי להסיר את הצעתו של חברי חבר הכנסת בן-צור מבחינה פורמלית, אבל לגופו של עניין אני בעד התיקון. תודה.

היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת רפי אלול, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, חבר הכנסת פני בדש, חבר הכנסת שמריהו בן-צור, יש הצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות. האם זה מקובל?

פני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר ד' טל:

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הנושא לוועדת החינוך והתרבות? הצבעה ידנית.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – רוב

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

כמובן, ההצעה נתקבלה. הנושא יועבר לוועדת החינוך והתרבות.

הצעה לסדר-היום

גורל היישוב היהודי בחברון

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 503, של חבר הכנסת מיכאל איתן: גורל היישוב היהודי בחברון. בבקשה, חבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אולי האווירה באולם כרגע, מספר הנוכחים, מידת העניין שמגלים חברי הכנסת בסוגיה שהעליתי לסדר-היום – אולי התנאים שעליהם אני מדבר הם התנאים הנכונים לדון בשאלה הזו, משום שמה שמתרחש כרגע באולם, להערכתי, משקף פחות או יותר את מה שמתרחש בציבוריות הישראלית בכללה: אדישות, חוסר תשומת לב, הזנחה, רשלנות, ואולי אפילו יותר מכך. אני לא רוצה להחריף בביטויים.

בארץ-ישראל קם העם היהודי, בארץ-ישראל עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית; בארץ-ישראל, לא בכפר-שמריהו, לא בסביון, לא בתל-אביב. בארץ-ישראל קם העם היהודי, ובה נוצרה ועוצבה תרבותו – ארץ-ישראל היא חברון. על הבסיס המשפט הפותח את מגילת העצמאות שלנו קמה מדינת ישראל.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

במשפט הזה – במגילת העצמאות אין חברון.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אין. כתוב: בארץ-ישראל.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דהאמשה, בארץ-ישראל קם העם היהודי – כך אומר המשפט – בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

ואתה מתרגם את זה: ארץ-ישראל היא חברון, כאילו היא חברון.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לא. חבר הכנסת דהאמשה, בוא לא נתווכח על העובדות. אנחנו נתווכח על הפרשנות. כאשר המנסחים של מגילת העצמאות כתבו את המשפט הזה ואמרו: בארץ-ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו – איפה היא עוצבה? לא בנצרת, לא ביפו, לא בתל-אביב ולא בסביון. היא עוצבה היכן שקם העם היהודי. איפה קם העם היהודי? מנין יש ליהודים בכלל זכות לבוא הנה ולהתווכח אתך, אדון דהאמשה, מי צריך להיות פה הריבון? מנין הזכות שלנו? לא לפי שיטתך, לפי שיטתנו, לפי שיטת העם היהודי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

טוב, בוא תגיד בבקשה מה זה ארץ-ישראל. גבולות אתה – — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא מדבר אתך כעת על גבולות. אני אומר, שאם מישוהו בא ואומר שלעם היהודי יש זיקה היסטורית למקום הזה, כי במקום הזה העם הזה, שרוצה לקיים כאן מדינה, יש לו איזו זיקה, ממה היא נובעת? היא לא נובעת מזה שבאו אנשים ובנו את תל-אביב או את רמת-גן או את נתניה או את

הרצלייה. זה לא נתן להם שום זכות. הזכות והזיקה – גם הם עצמם הבינו את זה – באו כתוצאה מזה שהעם היהודי קם ועוצב פה, בארץ הזאת. ואיפה זה? – בחברון.

הרי, חבר הכנסת דהאמשה, אתה יודע יפה מאוד, שהאסלאם נולד במאה השביעית, בשנת 622 ההג'רה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

נו, ומה קרה?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אבל אנחנו מדברים כאן על 3,000 שנה אחורה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

איפה, מתי עוצבה תרבותו של העם היהודי?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

העם היהודי, שישב בגולה, בשנת 622 כבר מלאו לו מאות שנים שבהן הוא אמר כל שנה: לשנה הבאה בירושלים, אנחנו נבוא לירושלים, נחזור. אנחנו המשכנו לסבול, ליהרג, רק בשביל דבר אחד: שנוכל להמשיך לחנך את הבנים ואת הילדים במשך מאות שנים, שיום אחד נחזור לארץ שלנו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לידיעתך, גם לפנייהם וגם אחריהם גרו פה ערבים. כשעם ישראל היה בגלות – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

רגע אחד, חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

תרשה לי להעיר.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אל תפריע לי, תן לי להמשיך בדרכי. אני לא דיברתי על השאלה אם גרו כאן או לא גרו כאן ערבים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אתה מדבר על ההיסטוריה. רק משפט אחד תן לי להשלים, ברשותך.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה, אני מבקש לא להפריע. אפשרתי לך הערות ביניים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דהאמשה, אתה רוצה לדבר אתי על כלכלה, על אמריקה, על סין. אני מדבר אתך כעת על דבר שאתה חייב לקבל ולכבד. העם היהודי – ואתה יודע את זה יפה מאוד – קם בארץ הזאת לפני אלפי שנים, ואת התרבות ואת המורשת ואת ספר התורה שאתם אימצתם הוא החזיק ועיצב ושימר בישיבתו פה, בארץ הזאת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, הוא פונה אלי.

היו"ר ד' טל:

לא, סליחה, הוא מדבר אל כל חברי הכנסת. אני לא מוכן לאפשר לך להפריע.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

לא, סליחה. הוא מסביר כרגע, ואני מבקש לא להפריע. אפשרתי לך להעיר הערה ועוד הערה ועוד הערה, אבל אני לא רוצה שיהיה דיאלוג.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

למה לי להתווכח עם הקוראן? למה לי להתווכח עם הברית החדשה, עם אמונות של כל הדתות המונותיאסטיות? הכול יודעים והכול מקבלים. עכשיו יש פתאום אנשים שרוצים לשכתב היסטוריה, אבל זה — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה, אני לא מאפשר לך, אני לא מוכן לאפשר לך עוד. אני מבקש לאפשר לנואם לסיים את דברו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — הוא פונה אלי.

היו"ר ד' טל:

אתה מפריע פעם אחת, פעמיים, שלוש פעמים. אני קובע שהוא לא פונה אליך. הוא פונה לכלל חברי הכנסת במליאה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

כשהערבים, לפני בוא מוחמד, עוד היו עובדי אלילים, כוכבים ומזלות, והיו נוודים חסרי כל יכולת לאמונה מופשטת, היהודים כבר היו מאות שנים בעלי אמונה באל אחד והנחילו לעולם כולו ערכים אוניברסליים, שהעולם כולו חי לפיהם עד היום הזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה מאות שנים? אלפי שנים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

ואת כל זה, חבר הכנסת דהאמשה, עשו — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת איתן, לא מאות שנים אלא אלפי שנים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני אמרתי לך שלא?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה גם כן חלק מההיסטוריה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

יש עוד הרבה חלקים בהיסטוריה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת איתן, אני מציע לך — — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא הספקתי — — —

היו"ר ד' טל:

אבל, אדוני חבר הכנסת, אתה מנהל דיאלוג, והזמן הוא שלך. חבל.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא נכנסתי כעת לשאלה האם ערבים פגעו ביהודים או לא פגעו ביהודים; האם יהודים חיו טוב עם ערבים או לא חיו טוב עם ערבים. כל אלה הם כרגע דברים משניים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת איתן, לא מאות שנים אלא אלפי שנים. למעשה, 2,400 שנה לפני יצירת האסלאם נוצרה הדת היהודית.

היו"ר ד' טל:

בסדר. הוא דיבר על 3,000 שנה שהעם היהודי קשור למורשתו.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו חוגגים עכשיו 3,000 שנה לירושלים, וחברון עוד קדמה לירושלים של דוד – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

3,400 שנה בחברון – – –

היו"ר ד' טל:

מי יכול להתווכח עם ירושלמי, חבר הכנסת ראובן ריבלין?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הקלות הבלתי-נסבלת שבה חתמה הממשלה הקודמת על הסכם בדבר חברון, יכולה פשוט לזעזע לא רק כל יהודי, אלא כל אדם בר-דעת באשר הוא. מהבית הלבן אני שומע דוברים אומרים: הרי ברור שחברון, שבמשך אלפי שנים גרו בה יהודים, היא עיר שגרים בה היום ערבים שצריך לכבד את זכויותיהם, אבל היא עיר שיש ליהודים זכות להתקיים ולשמור בה על המקומות הקדושים שלהם. הרי זה ברור, אומרים את זה בבית הלבן, וממשלת ישראל, לאחר אלפי שנות ישיבה של יהודים, במסמך רשלני, שני עמודים, מוסרת, מוותרת, כאילו זה היה דבר שאין בו חפץ – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אני מבקש, יש לי רשות הדיבור בנושא נוסף –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

– – ואתה מעכב אותי.

אדוני היושב-ראש, הממשלה הקודמת נהגה בנושא הזה בלי ראש ובלי לב; בלי לב מתוך זלזול – אני לא יודע מאין הם לקחו את אומץ הלב הזה עם רוב כל כך קטן, והיום הם באים אלינו ואומרים: אסור להכריע הכרעות גורליות עם רוב קטן, עם רוב כל כך קטן שנשען על קולות כל כך בודדים.

הם לקחו לעצמם את הזכות, ברשלנות כל כך גדולה, לעשות ויתורים כל כך גדולים וניסוחים כל כך רשלניים. לוותר, לוותר ולוותר.

הם עשו את זה גם בלי ראש, אדוני, כי המבחן של חברון הוא המבחן של התהליך כולו, ואם באמת ובתמים אנשים רוצים שהתהליך המדיני הזה יוביל לשלום בין העמים – חברון היא אחד המבחנים החשובים, ואי-אפשר להתקדם בתהליך הזה רק על-ידי ויתורים חד-צדדיים. אי-אפשר להתקדם בתהליך הזה אם ממשלות, לא משנה אילו, ינשלו רק את היהודים מזכויותיהם. לא היה אפשר להגיע להסכם על חברון, כזה שהם הגיעו אליו כששאלת מערת-המכפלה, קבר אבות האומה שלנו, תישאר תלויה באוויר. לא היה אפשר בלי ראש להצטייר בעיני הצד השני – הרי איך מצטייר כל התהליך היום עם הצד השני? יושבים אנשים מהצד השני ואומרים: אם היהודים מוותרים בקלות כל כך גדולה על עיר האבות שלהם, אם אפשר להוציא מהם דברים שנחשבים בעיני כל עם בעולם כזכויות היסטוריות מקודשות כל כך בקלות, אז הם ייתנו לנו הכול הלאה בלי שום בעיה, וירושלים הבאה בתור. איפה הראש? איפה השכל? איפה הלב?

אני רוצה לומר במשפטי הסיום שעוד נותרו לי, שהממשלה הנוכחית נקלעה למצב קשה, אבל שמעון פרס ידע אולי יפה מאוד להימלט מגזר-הדין המלא של ההיסטוריה בכך שהוא זרק את הכדור, והממשלה הנוכחית, מול מגבלות בין-לאומיות, מדיניות, מול בעיות קשות גם בתוך האוכלוסייה של עם ישראל, ומדינת ישראל עם רוב קטן צריכה היום לעשות מעשה שיש לו השלכות היסטוריות ולשאת באחריות למעשה הזה.

אני מקווה מאוד, ואני פונה אל הממשלה, עם 30 חברי כנסת נוספים שחתמו על עצומה, ויש עוד רבים שעדיין לא חתמו, כי לא הגענו אל כולם: אנחנו, רובנו, מי שחתמו כאן, תומכים בהמשך

התהליך. אנחנו רוצים להידבר, אנחנו רוצים שהתהליך יהיה מלווה בשמירת הזכויות גם של הערבים – אבל גם של היהודים –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת איתן, אני מבקש לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

– – ולכן אנחנו מצפים מהמשלה, שבעת המשא-ומתן תעמוד על כך, שהיישוב היהודי בחברון יוכל להמשיך ולהתקיים. לא יעלה על הדעת, שנשאיר את היהודים שנמצאים שם בשליחות העם כולו ויום-יום מסכנים את נפשם ואת ביטחונם הפיסי, כאשר מנסים, במקביל, לחנוק כל אפשרות לקיים חיים אזרחיים שם במקום. לא יעלה על הדעת שנפקיר אותם גם לאיומי הכיליון הפיסי וגם לצמצום מרחב המחיה האזרחי. ואם באמת ובתמים חברון היא נייר הלקמוס, אותו נייר לקמוס שבוחן את התהליך כולו, שבו מסתכלים כל העולם וגם אזרחי ישראל, במבחן הלקמוס הזה עומדות גם זכויות היהודים להישמר בחברון כמו בכל יישוב יהודי אחר ביהודה ובשומרון.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסיים. משפט סיום: אני יודע שהיתה מחויבות של המשלה הקודמת, שצמצמה את האחריות של ממשלת ישראל לביטחון היהודים ולרכושם בלבד. אבל השעה עדיין לא מאוחרת ואפשר להוציא רעיונות יצירתיים, אפשר לעשות אפילו ויתורים מרחיקים לכת במקומות אחרים שאני לא רוצה לנקוב בשמותיהם; אנחנו לא מנהלים כאן משא-ומתן. יש מה להציע, ואפשר לעשות ויתורים כואבים, אני אומר כואבים מאוד, במקומות אחרים, למען חברון. חברון היא יותר מתל-אביב, היא יותר מרמת-גן והיא יותר מנצרים.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה. אדוני השר.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני מסכים שהנושא יעבור לוועדה.

היו"ר ד' טל:

בהסכמתו של השר – לאיזו ועדה, אדוני?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אינני יודע. מציעים לי להעביר את הנושא לוועדת – – –

היו"ר ד' טל:

לוועדת הפנים ואיכות הסביבה?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

מציעים לי להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות.

היו"ר ד' טל:

אדוני, מה אתה מבקש?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

דיון במליאה.

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצבעה להעביר את ההצעה – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה ביקש להסיר את ההצעה. בבקשה, חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, לגבי חברון נחתם הסדר, חתום וכתוב, לאחר שכל רשויות הביטחון בישראל, בממשלת ישראל אחראית, חתמו עליו – והם לא עבדו ברשלנות, כפי שחבר הכנסת איתן טוען. הם הבטיחו, לפי מיטב ידיעתם והבנתם, את ביטחון היישוב היהודי בחברון, יישוב, אגב, שמונה 400 נפש, בין 400,000 נפשות.

הממשלה, היום, מבחינות פוליטיות ולא לגופו של עניין, מאחזת את עיני הציבור ומושכת את העניין הלאה והלאה, כי היא רוצה לשמור על אחדות הקואליציה ועל הקיצונים שיישארו בתוך הממשלה.

אני חושב שאין פה הרבה אפשרויות. או שעושים שלום בלי לחלק את חברון – אי-אפשר לחלק את העיר הזאת בגלל 400 תושבים. מה שנתנו לגבי ההסדר עם הממשלה הקודמת מספיק לביטחונם של תושבי חברון היהודים, וזאת לפי אישור של צה"ל ושל כל רשויות הביטחון. מה, הם לא יודעים? הם לא מבינים? איך חתמו על זה? הם הבטיחו את זה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אף אחד לא מחלק את חברון. חברון תישאר – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לידיעתך – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – – את חברון.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לידיעתך, חבר הכנסת ריבלין, ממשלת ישראל מבקשת, עכשיו, שחברון תחולק, והרשות הפלשתינית כבר דחתה את ההצעה הזאת, והיא חייבת לדחות אותה. אי-אפשר לחלק עיר שלמה בגלל 400 תושבים. די במה שסובלים שם 400,000 התושבים הערבים בגלל ה-400 האלה. אני חושב שמי שרוצה שלום, ואני חושב שהגיע הזמן שאכן נצמד באומץ למען השלום, הגיע הזמן שבשביל 400 תושבים, כשיש הסדרי ביטחון שלמים וטובים – די לעכב את התהליך ואין לסכן את התהליך כולו. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

ואשר על כן, אדוני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום. תודה רבה, חבר הכנסת דהאמשה – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מעומק הלב אני מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת איתן מסדר-היום. תודה.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

זה לא תירוץ. זו לא בעיה של 400 איש שגרים שם. זו בעיה של מאות אלפים, של מיליוני יהודים בכל העולם.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אבל הם לא בחברון. שיבואו ויבקרו בחברון יום-יום. מי ימנע מהם?

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה ידנית. חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הם לא יגורו שם.

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצבעה ידנית. מי בעד העברת הנושא לדיון במליאה – ירים את ידו.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

למה ידני? מה קרה?

היו"ר ד' טל:

יותר מהר. מי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – רוב
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – מיעוט
ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

אני קובע שההצעה התקבלה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' טל:

הנושא יועבר לדין במליאה. בבקשה, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

בתור מי שעמד בראש הוועדה שהנהיגה את ההצבעה האלקטרונית בכנסת ונאבק למען העניין, אני רוצה להסב את תשומת לבך לכך, שאחד מהנימוקים שהביאו להכנסת ההצבעה האלקטרונית הוא העובדה, שציבור הבוחרים בישראל יוכל לעקוב כיצד הצביעו נבחריו בכנסת. אם, למשל, בשבילי חשוב שיירשם בפרוטוקול הכנסת שהייתי והשתתפתי בהצבעה, ואולי זה חשוב גם לחברי, אני חושב שיש לכבד את זה ולהקפיד שההצבעה תהיה הצבעה אלקטרונית, ולא לתת לאחרים, שאינם כאן, ליהנות מהספק שאולי הם היו אלה שהצביעו.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת איתן, ברמה העקרונית אין לי בעיה עם הנושא הזה. אבל אני פשוט אימצתי את הצעתו של מזכיר הכנסת. אם אדוני יעמוד על זה, אנחנו נעבור להצבעה אלקטרונית.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר ד' טל:

היות שהנושא מעניין, רגיש ועקרוני, בבקשה – נעבור להצבעה. מי בעד העברת הנושא לדין במליאה?

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

לכלול את הנושא בסדר-היום.

היו"ר ד' טל:

לכלול את הנושא בסדר-היום של המליאה.

בבקשה, אנו מצביעים.

הצבעה מס' 23

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת איתן, שבעה בעד, מתנגד אחד ואין נמנעים. אשר על כן, אני קובע שהנושא ייכלל בסדר-היום של המליאה. תודה רבה.

אנו עוברים לנושא הבא – הצעה לסדר-היום מס' 392, של חבר הכנסת צבי הנדל: התנהגות מפגיני "שלום עכשיו" ופעילי שמאל בחברון וקריאה למרי אזרחי. אני מבין שהוא איננו.

הצעה לסדר-היום שאלו שלום ירושלים – גם במשרדי הממשלה

היו"ר ד' טל:

נעבור לנושא הבא, הצעה לסדר-היום מס' 476: שאלו שלום ירושלים – גם במשרדי הממשלה. זו הצעתו של חבר הכנסת ראובן ריבלין. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זו הצעה רגילה. יש לי עשר דקות, כן?

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים עדיין באולם, כנסת נכבדה, נזעק אני, לאחר שהגשתי שאילתא בעל-פה וברשותו של יושב-ראש הכנסת, להעלות את עניינה של ירושלים פעם נוספת, על מנת לזעוק ולהתריע על העובדה, שלצערנו הרב ממשלות ישראל כולן, וגם הממשלה הנוכחית, לא עושות מספיק, ואולי לא שמות את לבן, ועל כל פנים מאפשרות ירידה זוחלת מירושלים.

אדוני היושב-ראש, לאחרונה אנחנו עדים לתופעה של ירידת משרדי ממשלה מירושלים לאזור תל-אביב. מיותר כמובן להזכיר, כי ממשלות ישראל לדורותיהן פעלו להדגשת מרכזיותה של ירושלים כבירת המדינה, ועל-פי החלטות ממשלה וחוק ירושלים הועברו משרדי ממשלה לעיר על מנת ליתן לה משנה תוקף כמרכז השלטון. לצערי, בשנים האחרונות, ובעיקר בשנה האחרונה, התגברה העברת יחידות, אגפים ומשרדי ממשלה לאזורי תל-אביב וגוש-דן.

אדוני השר, למרות הכחשותיה, החלה חברת "בזק", אשר הנהלתה ישבה בירושלים עד כה, ועדיין יושבת בה לכאורה, להעביר אגפים שונים לרחוב אבא הלל ברמת-גן. כאשר נשאל סמנכ"ל "בזק" מה פשר הדבר, אמר בלי בושה: תל-אביב הפכה להיות מרכז הכובד. כאילו תל-אביב איננה כל הזמן מרכז הכובד, וכאילו לא רק בגלל העובדה שתל-אביב היא מרכז הכובד באנו והדגשנו את החשיבות של העברת משרדי הממשלה לירושלים, על מנת להגביר את עוצמת ירושלים כמרכז שלטוני, וליצור מקומות עבודה.

שהרי ירושלים לדורותיה, בהיסטוריה שלה, היא עיר של פקידות, בהיותה מרכז שלטוני ועיר אוניברסיטאית. העיר ירושלים, בגלל הטופוגרפיה שלה, בגלל רגישותה, אין בה תעשייה כבדה, ולכן הנושא של חשיבות העברת משרדי הממשלה ומרכז השלטון לירושלים עמד תמיד בפי כל אדם שבא לשבח, להלל ולקלס את ירושלים ולומר: נעלה את ירושלים על ראש דאגתנו, כמו גם על ראש שמחתנו.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברת "בזק", למרות הכחשותיה, העבירה את האגפים הבאים: אגף הארגון ומשאבי אנוש על 150 עובדי – לתל-אביב; אגף השיווק על 100 עובדי – לתל-אביב. יש כוונה ברורה מצד הנהלת "בזק" להעביר את שאר האגפים, בהם אגף הכספים עם עוד 150 עובדים, לתל-אביב.

אני מבקש להדגים את התהליך בהצבעה על העברת נציבות שירות בתי-הסוהר מירושלים לשפלה. כזכור, נציבות שירות בתי-הסוהר הועברה לירושלים בעקבות חוק ירושלים. באה הממשלה דאז ואמרה: הנה, אנחנו מעבירים את יחידת שב"ס לירושלים, על מנת לחזקה. עם הקמת המטה הארצי של המשטרה, עבר גם השב"ס לירושלים. והנה, התחילה ירידה זוחלת לכיוון רמלה.

אדוני היושב-ראש, בשנת 1990 פנה חבר הכנסת יהושע מצא אל נציב שירות בתי-הסוהר ושאל אותו לפשר תחילת זחילה של השב"ס לכיוון רמלה. אמר לו הנציב: "לשכת הנציב היא בירושלים, ואכן הקמנו לשכה משנית, שאותה פתחנו בעיר רמלה, כדי לחסוך ימי עבודה מבעלי תפקידים ברמלה ובשפלה המקיימים מגע שוטף עם הנציב". לאמור: כמובן, אנחנו נשארים בירושלים, אבל יש לנו לשכה קטנה ברמלה.

בשנת 1992 פנה ראש העיר ירושלים, טדי קולק, וביקש משר המשטרה לתת הבהרות, מדוע השב"ס מתחיל לרדת מירושלים לאחר שעלה אליה בעקבות חוק ירושלים. ואז הודיע לו שר המשטרה, השר שחל: "יוקם מתקן כליאה בירושלים, בעטרות יוסיפו עוד מתקן אחר שגם הוא יהיה מתקן כליאה שיוסיף מקורות תעסוקה בשב"ס בירושלים. ואני מודיע" – אומר השר בצורה חד-משמעית – "לא הועברו יחידות שב"ס מירושלים ולא יועברו יחידות שב"ס מירושלים".

ואכן, אנחנו רואים היום, שעם השנים הוקמו כך: לשכה לנציב – ב"מעשיהו"; מינהל המשק נשאר בגבעתיים; לבניין חדש ברמלה עברו מחלקות טיפול ושיקום, קשר ואלקטרוניקה. זה היה בתחילת שנות ה-90. יחידת עבודות השירות עברה לרמלה. בתחילת שנות ה-90 עברה הנציבות כולה, למעשה, לרמלה. הלשכה בירושלים התרוקנה ומשמשת את דובר השב"ס. הנציב משתמש בה מדי פעם בפעם. בית-הדין המשמעתי לסוהרים הוקם ברמלה. אדוני, זאת אומרת, קיימת כאן שיטה ברורה: העברת יחידות, אגפים, פקידים, לשכות ומוסדות, באופן הדרגתי, תוך התכשיות לכך שהמערכת כולה עוקרת מירושלים ותוך דיווחים שאינם אמת למי שמנסה לברר את הדברים וזריית חול בעיני השואלים ובעיני הציבור. 150 משרות נוספות הועברו השנה מירושלים: לשכת הדובר, מחלקת הביטחון, קצין דת ראשי – כולם מהשב"ס.

אני פונה אל ממשלת ישראל ואל ראש ממשלת ישראל. דיברתי גם עם שר האוצר והעליתי בפניו את הנושא. שאלתי גם את השר לביטחון פנים. בהתחלה הוא הכחיש את הדבר, ולאחר שבירר, אמר לי: שמע, אין לנו תקציב, אנחנו חייבים לעבור לרמלה. אמרתי לו: האם ירושלים היא שאלה של תקציב? האם ירושלים והיות השב"ס ממוקם בה, זו שאלה של תקציב? האם שומעות אוזניך מה שפיך אומר? הרי אתה היום השר לענייני ירושלים. והוא אומר לי: שמע, אם שר האוצר ייתן לי תקציב, אני אשאר בירושלים. כאילו לא תוקצב השב"ס מראש, כאילו לא תוקצבה המשטרה על-פי העובדה שהמשרד נמצא בירושלים והאלמנטים המשרדיים האלה נמצאים בירושלים.

אדוני היושב-ראש, לא זאת אף זאת. לצערי הרב, השר צחי הנגבי יצא ברגע זה, אבל העברתי לידיעת ראש הממשלה ולידיעת שרי הממשלה את העובדה, שהמדפיס הממשלתי הנמצא בירושלים זה 40 שנה מתכוון לרדת מהעיר. המפעל הוקם עוד בתקופת המנדט, וחלקו מועבר לתל-אביב. בשנות ה-60 הועבר כל המדפיס הממשלתי לירושלים על-פי החלטת ממשלת ישראל, מתוך כוונה לחזק את ירושלים אז. המדפיס הממשלתי מבצע עבודות רגישות בעלות אופי מיוחד עבור הממשלה, לרבות עבודות הדפסה, בחינות – כל דבר שזקוק לחיסיון. היום יש ניסיון להעביר את המדפיס הממשלתי לחברה פרטית, להפריט אותו בצורה כזאת, שכל עבודות המדפיס הממשלתי יועברו לחברה פרטית, וכתוצאה מכך כל עובדי המדפיס הממשלתי בירושלים ימצאו את עצמם, לאחר שנות עבודה רבות, ללא תעסוקה. "המדפיס הממשלתי" שימש מקור עבודה ופרנסה, מקום שבו ממשלת ישראל היתה מבצעת אותן עבודות דפוס שהיא נזקקה להן.

וגם משרד החקלאות, עם כל ההבנה לעובדה שהוא משרת מגזר מאוד מסוים, ומקומו בבית-דגן, ורק 69 משרות עדיין קיימות בירושלים – על-פי הודעתו המפורשת של אחד האנשים, אשר כגיבור ישראל קשר פעמים רבות את גורלו בירושלים, שר החקלאות רפאל איתן, הלוא הוא רפול; הוא אומר במפורש: מבחינה תקציבית איני יכול להחזיק עוד את המשרד הקיים בירושלים כפי שהוא, ואכן אני מתכוון להורידו מירושלים.

אדוני היושב-ראש, כאן נראית מגמה ברורה. כפי שאמרתי – דיברתי על כך גם עם שר האוצר, אשר בא ואמר: אם מאשימים אותי בכך שכתוצאה מהגבלת תקציבית יורדים מירושלים, הריני מוכן להופיע בפני הוועדה ולומר בצורה מפורשת שאין הדבר כך. ואם יש צורך למצוא את הדרך בתוך תקציבי המשרדים שכבר תקצבו את עצמם מתוך התחשבות בכך שהם בירושלים – נבוא ונערוך דיון.

גם יושב-ראש הכנסת הוא איש ירושלים. גם חברי הכנסת כולם בוודאי שאלו ושואלים שלום ירושלים. חלקם, לצערי הרב, שואלים פעמים רבות, אבל לא תמיד מחכים לשמוע את תשובתה של ירושלים.

אני מבקש להעביר את העניין לדיון בוועדת הכספים, בהשתתפות ראש העיר ירושלים, שר האוצר, שר מטעם ראש הממשלה; מובן שבהשתתפות יושב-ראש ועדת השרים לענייני ירושלים, שהוא גם השר לביטחון פנים, ואילו אני מתייחס כאשר אני מדבר על נושא השב"ס. ניתן גם להזמין לדיון זה, אם יראה לכנסת – – –

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, נאמר לי כאן על-ידי המזכיר שלנו, שאפשר להעביר רק לדיון במליאה ולא לוועדת הכספים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הייתי מבקש להעלות את הנושא באופן דחוף לדיון בכנסת. כאשר חבר כנסת זוכה והצעתו מקבלת את אמון הכנסת ועולה לדיון במליאה, בדרך כלל, זו החלטה דקלרטיבית, לצערי הרב, שכן הדיון בנושא ירושלים עלול להיות נדון בעוד שבועות, חודשים ואפילו שנים רבות, בהתאם לסדר-יומה של הכנסת.

אני מבקש להעלות את הנושא על סדר-יומה של הכנסת בדחיפות רבה ולראות בו הזה נושא דחוף, שכן עד אשר נדון בו יעלמו כל משרדי הממשלה מירושלים ויזחלו להם לעבר השפלה. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת הירשזון מציע לדון בוועדה. בבקשה.

אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת ריבלין, שאפילו ההסתדרות השכילה להעביר את מוסדותיה לירושלים, על אף כל הקשיים. אני מניח שבסופו של דבר היא לא תחזור לתל-אביב. אם תהיה בעיה, אני מניח ששר האוצר יעביר את המשאבים הדרושים, כדי שהיא תישאר בירושלים באותה מסגרת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני תקווה שכך יהיה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת רובי ריבלין אכן הרצה בפנינו עכשיו במשך למעלה מעשר דקות בצורה מאלפת ושיטתית אחת לאחת את הבעיות שקיימות בכל אחד ממשרדי הממשלה – בעיות קיומיות, גם של המשרדים, גם של האנשים וגם של ירושלים.

אני חושב – ברשותך, חבר הכנסת ריבלין, שהצעה כזאת מן הדין שתהיה נדונה בצורה רצינית בוועדת הכספים ולא במליאה. לכן אבקש להעבירה לדיון בוועדת הכספים. תודה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, אתה מסכים?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר ד' טל:

גם השר מסכים.

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום. בבקשה, חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, במסגרת הזמן הקצוב של דקה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, ירושלים חשובה היא. ירושלים בלב כולנו. כל עמי האזור, ובכללם העם הערבי הפלשתיני והעם המוסלמי היושב מסביב ובתוך ירושלים, רואים בה את בבת-עינם. לכן, כאשר אנו צועדים – ואני מקווה שאכן צועדים – לקראת תהליך של שלום, של השלמה, של דו-קיום בין העמים, לא יכול להיות שצד אחד יגיד: כולה שלי היא, ואף אחד לא ייגע בה חוץ ממני. מי שרוצה שלום, חייב להסכים שגם אחרים ידורו בירושלים. הם דרו בה במשך כל הדורות וגם להם היא חשובה, מאוד חשובה.

לכן אני חושב, שכל הצעה הגיונית וסבירה חייבת להתחשב גם בצד האחר. אני מזמין את הצד המציע – אכן, למען יהיה פה שלום, למען כבודה של ירושלים ואהבתה, אכן לא יגידו כולה שלי היא ויכירו בה גם כבירה של העם האחר. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אמרת שאת חברון אי-אפשר לחלק. את ירושלים כן אפשר?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זו ההיסטוריה – – –

היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים להצבעה – להעביר את הצעתו של חבר הכנסת ראובן ריבלין לוועדת הכספים. בבקשה.

הצבעה מס' 24

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

חמישה בעד, אחד נגד, אין נמנעים. אני קובע שההצעה תועבר לוועדת הכספים.

הצעות לסדר-היום

הפגנת ערביי ישראל באום-אל-פחם

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא – הצעות לסדר היום מס' 445, 454 ו-455, בנושא: הפגנת ערביי ישראל באום-אל-פחם. חבר הכנסת מיכאל איתן – לא נמצא. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, השתתפות של 50,000 איש בהפגנות שהתקיימו לפני כשבוע באום-אל-פחם לאות הזדהות עם הכוונה לפתוח את המסגד על הר-הבית, הדברים שנאמרו שם, הביקורת הקטלנית על מדינת ישראל, והאיומים שהושמעו שם – לפי מה שהופיע בכמה עיתונים – אלה דברים שחשוב לדון בהם כדי להעמיד את הדברים בפרופורציות הנכונות.

אני שמעתי רק עתה את הדברים שהשמיע חבר הכנסת דהאמשה, אבל אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת דהאמשה: בעניין ירושלים יש קונסנסוס עולמי יהודי, שזו בירת העם היהודי. לכל עם בעולם יש בירה, ולעם הזה יש בירה, אבל הבירה הזו נקבעה לו לפני שהיו אילו בירות שהן בעולם. דוד המלך קבע בה את בירתו לפני 3,000 שנה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מציע שלכל עם תהיה בירה אחת משלו. אבל בירה אחת שתחולק לשניים היא תופעה שלא קיימת עוד בעולם. ברלין היתה כך תקופה מסוימת, וגם היא חוברה יחדיו. ירושלים מאז ומעולם חוברה יחדיו. ירושלים היא הבירה הבלעדית והייחודית של העם היהודי ושל העם בישראל. יש חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל, שקבע זאת חד-משמעית. ירושלים היא בירת ישראל השלמה והמאוחדת; אין כאן ויכוחים, זה חוק-יסוד. חוק-יסוד זה קונסטיטוציה, זאת חוקה. כל אזרח ישראל, על אחת כמה וכמה כל חבר כנסת בישראל, חייב לכבד את חוקתה של ישראל, את חוקי היסוד של ישראל, את הדבר הבסיסי הזה, שעליו יש הסכמה עולמית יהודית והסכמה של הרוב המכריע של תושבי ישראל.

מה נאמר באותם נאומים?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

למען השלום היא יכולה לקבוע את החוק הזה בצורה כזאת, שתענה על רצונם של שני העמים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אתה אמרת כאן לפני כמה דקות, שאי-אפשר לחלק את חברון. אז את חברון אי-אפשר לחלק, ואת ירושלים כן? מה ההיגיון?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בחברון יש 400,000 תושבים.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהאמשה, אני מבקש לאפשר לנואם להמשיך.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני רוצה לומר ולהשמיע מה נאמר באותו מעמד. באותו מעמד אמר חסן טהבוב, הממונה על משרד הדתות ברשות הפלשתינית, כי המשך הפגיעה במקומות הקדושים יגרום לפיצוץ ולמלחמה שאין אנחנו רוצים בה. איום במלחמה. במה פוגעים במקומות הקדושים? בזה שפתחנו את המנהרה לפני כמה שבועות.

ובכן, להקים מסגד במקום המקודש ביותר לעם ישראל בהר-הבית זה נורמלי, על זה צריך לעבור בשתיקה, זה דבר אלמנטרי, זה מובן.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, אני לא מרשה. אני מנהל את הישיבה ואני לא מרשה לך, מה לעשות.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

אני לא מוכן לקבל את זה. אפשרתי לך בהתחלה, אבל יש גבול לכל תעלול.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

איזה סגנון מאיים הוא זה? לבוא ולפגוע בקדושה הגדולה ביותר של המקום הקדוש ביותר של עם ישראל בהר-הבית זה נורמלי, זה מקובל, זה מובן. זה טהובב וזה אש"ף וזה ערפאת. כולכם מסכימים שזה צריך להיות מסגד, אורוות המלך שלמה.

כולכם צריכים לדעת, כל העולם המוסלמי והערבי, שאין מקום קדוש יותר לעם ישראל מאשר הר-הבית, בעוד לאסלאם יש מכה ומדינה וירושלים באה רק במקום השלישי. אצלנו ירושלים היא הלב, היא הנשמה. 656 פעמים מופיעה בתנ"ך המלה ירושלים. היא לא מופיעה בקוראן אפילו פעם אחת. את זה צריך להחדיר לראש ולזכור כדי להבין למי היא בירה, למי היא עיר קודש, למי היא עיר נצחית, למי היא עיר האלוהים, למי היא עיר השלום. אין תואר בתארים היפים שלא הוצמד לירושלים במקרא.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שאקי, אני מבקש לסיים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מסיים, פשוט הופרעתי.

המשימה העיקרית, אומר אותו חסן טהובב, היא לשחרר את ירושלים מידי הכובשים. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ירושלים היום כבושה וצריך לשחרר אותה מידי היהודים הכובשים. את זה משמיע אדם שנמצא תחת שלטון ישראלי. זה סגנון של שנאה, זה סגנון של מלחמה, זה לא סגנון של מי שמדבר על שלום. האיש משמש כפקיד גבוה בשלטון של ערפאת ברשות הפלסטינית. מצד אחד היא מדברת שלום, מצד שני היא אומרת שצריך לשחרר את ירושלים מידי הכובשים. זה סגנון שצריכים להיענש עליו בכל חומר הדין. זאת הסתה פרועה.

ועכשיו קריאת ההמונים, שהוערכו ב"מעריב" ב-50,000 איש: באש ובדם נקריב את עצמנו למען אל-אקצה. מה אנחנו עושים נגד אל-אקצה? אנחנו באים להגן על ריבונותנו בהר-הבית. אנחנו מאמינים

שהמקדש יוקם בעתיד בהר-הבית, בעזרת השם, אין לי צל של ספק, אחרת הייתי חדל להיות יהודי מאמין. אמונתי עומדת על זה שאני מאמין באמונה שלמה שעוד ייוון המקדש בהר-הבית. לכן אתה לא יכול לבוא ולומר שאתה בא לשחרר אותי. אנחנו מתכוונים לשחרר את העולם כולו מידי עצמו, כשבעזרת השם הגאולה תבוא והר-הבית ייוון על תלו.

ואחרון, אם לא מספיק כל זה, ראשי הווקף וראשי הציבור הפלשתיני הזהירו: התערבות ישראלית במקום כה רגיש תוביל לטבח ולחידוש העימות עם ישראל לא רק בשטחים אלא גם בקרב ערביי ישראל. ומה היא ההתערבות הישראלית? ובכן, אם ישראל תאמר שבאורוות המלך שלמה אין להקים מסגד נוסף, זה יביא לטבח. זה סגנון? ישראל באמת חושבת שיטבחו בה? והרי הימים של טבח ופרעות בחברון ובצפת הלכו ללא שוב. מדינת ישראל, בעזרת האל, היא כזו שמסוגלת למחוץ את כל אויביה אם יתקפוה. אבל היא רוצה שלום, היא לא רוצה לטבוח ולא רוצה להיטבח. היא לא רוצה לרצוח ולא רוצה שירצחו אותה. אבל היא רוצה שיכבדו את זכותה ואת מעמדה בירושלים ובהר-הבית.

לכן, אני קורא לממשלה ולכנסת לקבוע חד-משמעית, שמעמדנו בהר-הבית קבוע ועומד מאז הפכה העיר הזאת לבירת דוד, לבירת הארץ כולה. ירושלים, והר-הבית במרכזה – אין ספק בזכותנו בו. אני לא אפרט לך כאן.

היו"ר ד' טל:

אין לך זמן לפרט. אני מבקש לסיים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני קורא לכנסת ולממשלה לקבוע, כי הדברים שהושמעו יש בהם הסתה; שירושלים היא בירת ישראל הנצחית, כפי שנקבע בחוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל; והר-הבית היה, הווה ויהיה לעולמי עד המקום המקודש ביותר לעם ישראל, ובמקום ראשון, לא שני ולא שלישי.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת אבנר חי שאקי. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני סיכמתי עם חבר הכנסת ויינברג שידבר לפני.

היו"ר ד' טל:

לא הבאת את זה לידיעתו של היושב-ראש, אבל אני מקבל את זה הפעם.

חבר הכנסת צבי ויינברג, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

זה מתוך כבוד לא רק לעלייה החדשה – – –

היו"ר ד' טל:

אדוני לא היה נוכח כאן כשקראתי בשמו, אבל זה בסדר.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מתנצל.

היו"ר ד' טל:

אני מקבל.

חבר הכנסת ויינברג, אני מבקש להשתדל להישאר במסגרת של שלוש הדקות. בבקשה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני אשתדל.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבר דובר על האספה של 30,000 אנשי התנועה האסלאמית, בהנהגת ראש עיריית אום-אל-פחם, בנוגע – אני מצטט מעיתון "הארץ" – להצלת מסגד אל-אקצה וקודשי האסלאם. שוב מדובר בהסתה, כי כמובן אף אחד לא רוצה להרוס את מסגד אל-אקצה.

באותו יום הופיע גם בעיתון אחר, שראש העיר אום-אל-פחם, השיח' ראיד סאלח, אמר בנאומו: אזור הר-הבית היה ויישאר קדוש בשל השתייכותו למגזר המוסלמי בעולם כולו ולדת המוסלמית. זאת אומרת, שהר-הבית שייך אך ורק לדת המוסלמית.

אני רוצה לקשור את מה שקרה באום-אל-פחם למה שקורה בזירה הפוליטית סביבנו. אני רוצה לצטט ממאמרו של יואל מרקוס ב-15 באוקטובר בעיתון "הארץ". הוא כותב: "אם יש כיום אווירה של מלחמה, של ישיבה על חבית של חומר נפץ – העוינות וההסתה שלהם הן שגרמו אותה. והסלמה גוררת הסלמה. מה שהחל כהתקפה תקשורתית הידרדר לאיומי מלחמה. מסוריה בא האיום איזה מחיר כבד ואילו אבדות קשות ייגרמו לנו. מובארק מזהיר, שאם יהיה פיצוץ, יהיה גרוע מפיגועי אוטובוסים, וערפאת מאיים בחידוש האינתיפאדה".

דיווח, ששרי CIA באותו מאמר יש המשך, כדלקמן: "ה'ווינגטון פוסט' בעל המקורות הטובים ב- החוץ הערבים החליטו בישיבה סודית בחודש שעבר להביא להפלתה של ממשלת נתניהו".

אדוני היושב-ראש, אני חושב שמדובר כאן בנושא שנוגע לעצם קיומנו כאן, לעצם זכותנו לשבת על האדמה הזאת.

והנה אנו רואים מסע של הסתה פרועה, שנוגעת בקודשי ישראל, שקושרת פוליטיקה ודת בצורה שאין לה תקדים כמעט. התנועה האסלאמית בתוך מדינת ישראל יוצרת חזית עם הברית שקשרו סוריה ומצרים, ברית של איומים והפחדות, שכמוה עוד לא ראינו.

אדוני היושב-ראש, על הכנסת לקיים דיון בעניין הזה. תודה.

הי"ר ד' טל:

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה. חבר הכנסת איתן, בדיון הקודם ניצלת את הזמן מעבר למוקצב. אני מבקש להשתדל לשמור על מסגרת הזמן.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים; תפסיק אותי אחרי שתי דקות.

הי"ר ד' טל:

לא. קודם כול – שלוש דקות. אבל אתה יודע, אני לא מקפיד עם כל חברי הכנסת, ולא אקפיד גם אתך. אבל אני מבקש להשתדל.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, החומרה שיש לייחס לאירוע באום-אל-פחם היא לא בהמונים ובאלפים שהיו שם, בלהט היצרים, ובנואמים שעמדו על הבמה ודיברו באותו להט יצרים, נסחפו, נסחפו ונסחפו באיזה דמיון מפותח, כאילו אין עובדות. החומרה היא בכך, שההנהגה של ערביי ישראל, חברי כנסת שנשבעו אמונים למדינת ישראל, דיברה כפי שדיברה. אתה, חבר הכנסת דהאמשה, נשבעת אמונים למדינת ישראל. זה לא מחייב אותך? זה לא מחייב אותך? אתה מאיים בטבח על מדינת ישראל?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מה השאלה?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לא יכולת להסתייג?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אלה שם — — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

כן. אני שואל אותך. אני מצפה ממך שאתה תהיה זה שתקום הראשון ותגיד להם: אני קורא אתכם לסדר. אתם מדברים גבוהה גבוהה על שלום, על דו-קיום בשלום, על רצון להידברות. על מה אתם מדברים?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

כל הזמן אתם פונים לצד היהודי. דברו פעם אחת לצד הערבי. נראה אתכם קמים ואומרים משהו למסיתים, למחרחרי המלחמה בצד שלכם.

אגיד לך עכשיו מדוע אתם צריכים לעשות. לא משום שאני צריך זאת מכם, לא משום שאנחנו צריכים זאת מכם, אלא זאת חובתכם כלפי בני עמכם. עשו את החשבון. בשנת 1920 חשבתם שבעזרת פרעות תהרסו את היישוב היהודי; הוא צמח וגדל. ב-1929 חשבתם שתעשו פרעות; אומנם גירשתם אותנו מחברון תחת המנדט הבריטי, אבל בכל הארץ גדלנו והתעצמנו. ב-1947 מדינות ערב הבטיחו לכם: תעשו בלגן, תהרגו את היהודים, אנחנו כבר באים להציל אתכם, אנחנו נזרוק את כל היהודים לים. שילמתם מחיר דמים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — כפר-קאסם

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

גם ב-1936-1939, במאורעות, מי שילם את המחיר?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, אני לא מאפשר לך. אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ד' טל:

אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, אל תאלץ אותי להוציא אותך מהמליאה. לא נאה ולא יאה, ואתה עושה זאת פעם אחר פעם. אני מבקש, ואתה לא נעתר לבקשתי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' טל:

לא, אני לא מוכן לשמוע. בכלל לא. יש לך עוד מעט הזדמנות, בזמן המוקצב של דקה, ותאמר את מה שיש לך לומר.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

ב-1936-1939 שילמתם מחיר דמים. ב-1947 שילמתם מחיר דמים. ב-1956 התוקפנות לא השתלמה, ומצרים שילמה מחיר על הניסיון לאיים על ישראל. ב-1967 שילמתם מחיר דמים, וב-1973 גם אנחנו. אנחנו לא רוצים בהמשך של זה. אבל אל תאיימו עלינו. כל הזמן אתם אומרים: תהיה אינתיפאדה. מה היה באינתיפאדה? אלפים מבני עמכם נהרגו, נפצעו, הפכו נכים לכל ימי חייהם. אלפים רבים ישבו בבתי-סוהר. ילדים לא הלכו לבתי-ספר. מה אתם מתברכים באינתיפאדה הזאת? מה אתם אומרים לנו בכל הזדמנות – תהיה אינתיפאדה. תהיה אינתיפאדה? אתם מאיימים עלינו בזה? זה גורם לכם נזק.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לכן, אדוני, תעשו את החשבון. לעומת זאת, בדרך השלום יש לכם סיכוי להידבר ולקבל הרבה יותר מאשר בדרך המלחמה.

היו"ר ד' טל:

בנימה אופטימית זו אנחנו נסיים, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לכן, אתם, המנהיגים של ערביי ישראל, צריכים להיות הראשונים לצאת חוצץ נגד תופעות כמו שהיו באום-אל-פחם – לא לטובתנו, לא למעננו, למען העם שלכם.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, חבר הכנסת איתן. הדובר הבא, חבר הכנסת רחבעם זאבי – לא נמצא. אדוני השר, בבקשה. אדוני השר.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אני מבקש שהנושא יעבור לוועדה, ואם חבר הכנסת איתן מעוניין בדיון במליאה – בבקשה.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת מיכאל איתן, האם אתה מציע להעביר את הנושא לוועדה?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא יכול. אני הצעתי פורמלית – – –

היו"ר ד' טל:

השר מסכים להעברת הנושא לוועדה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אם השר מציע להעביר את הנושא לוועדה – אני, כמובן, מקבל זאת.

היו"ר ד' טל:

אדוני השר, לאיזו ועדה? לוועדת החוץ והביטחון. חבר הכנסת איתן, אתה מסכים?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

מסכים.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שאקי?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מסכים.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ויינברג, אתה מסכים?

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

מסכים.

היו"ר ד' טל:

יש פה הצעה של חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אבנר חי שאקי. בבקשה, חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, תוכל לומר את דברך, ואין צורך להפריע לעמיתך כשהם נואמים מהדוכן. בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, נאמרו כאן דברים של הסתה – כן, הסתה; ולא רק נגד ערביי ישראל, אלא נגד חברי הכנסת שיושבים כאן. דברך, מר שאקי, אינם נכונים. עובדתית והיסטורית הם אינם נכונים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מה לא נכון?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כל מה שאמרת לא נכון – לא מה שאמרת על הקוראן ולא מה שאמרת לאחר מכן. אגב, אורוות שלמה – זה לא אורוות שלמה. לא הקימו שם שום מסגד חדש ולא נפתח מסגד חדש. זה מסגד שקיים כל השנים. בסך הכול עשו שם ריצוף. אני גם אומר, שזו זכותו של הווקף המוסלמי במסגד אל-אקצה להקים מסגד חדש, אם הוא רוצה. למה לא יקימו? למה לא יהיה שם מסגד? כל השנים היה שם מסגד.

לך, חבר הכנסת איתן, אני חייב לומר, שמי שמעכב את השלום, מי שעשה הרבה מאוד טבח, מי שעשה פי-עשרה טבח בתושבים הפלשתינים של המדינה זה הצד האחר ולא הפלשתינים. לא היה שם איום בטבח. גם אם דיברו שם בלשון קשה, זה עדיין לא טבח. אנו יודעים על הטבח האחרון לפני שבועיים, של יותר מ-100 הרוגים ו-1,600 פצועים. אנחנו יודעים מי עשה זאת ומי ביצע זאת. לכן, לא להסית ולא להתעלם מהמציאות ומהאמת. שלום – כן רוצים.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מי אשם בזה?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הכול רוצים שלום. אבל שלום לא יקום ולא יהיה כאשר צד אחד טובח בצד האחר ואומר: כולה שלי. תנו לשלום לפרוח באמת, ואז תהיה ירושלים עיר השלום. בלי שיהיה בירושלים דו-קיום בשלום, בצדק, של שני העמים – לעולם לא יהיה שלום.

השר היושב כאן הודה היום, שבלי ביטחון לא יהיה שלום ובלי שלום לא יהיה ביטחון. שני הדברים שזורים זה בזה. לכן, בואו נעשה שלום, ואז יהיה הביטחון, גם לדעתנו של השר הנכבד ולדעתה של ממשלת ישראל. מה יותר טוב מזה?

היו"ר ד' טל:

תודה רבה, חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה. אני מודה לך מאוד.

רבותי, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת ההצעות לוועדת החוץ והביטחון? בבקשה.

הצבעה מס' 25

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, בעד ההצעה הצביעו שבעה חברים, נגדה – חבר אחד. יש גם נמנע אחד.

שאול יהלום (מפד"ל):

איך חבר הכנסת דראושה הצביע? הוא לא נמצא. אדוני היושב-ראש, יש מנורה דלוקה אצל דראושה.

רן כהן (מרצ):

אני מתנצל, אדוני, בטעות לחצתי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

יש לך שיגעון גדלות? אתה חושב שאתה חבר הכנסת דראושה?

רן כהן (מרצ):

תתפלא, אני לא חושב שאתה – – –

היו"ר ד' טל:

הודעתו של חבר הכנסת רן כהן נרשמה בפרוטוקול. אני קובע שבעד הצביעו שבעה חברים ונגד חבר אחד. ההצעה תועבר, כאמור, לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

הצעות לסדר-היום מכתב חיילי מילואים ביחידות קרביות לראש הממשלה

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום: מכתב חיילי מילואים ביחידות קרביות לראש הממשלה – הצעות לסדר-היום מס' 440, 446, 459, 460, 472 ו-485. הדובר הראשון, ידידי, חבר הכנסת אברהם הירשזון.

שר הבריאות צ' הנגבי:

האם יש הבחנה, אדוני היושב-ראש, בין – – –

היו"ר ד' טל:

האמת היא שכולם ידידי.

שר הבריאות צ' הנגבי:

– – –

היו"ר ד' טל:

אשתדל מאוד, אדוני השר. שרים מבקשים שאני אומר: "ידידי הטוב".

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ידידי הנכבד אדוני השר, ידידי חברי הכנסת, חבר הכנסת עבד-אלמאלק דהאמשה, בוויכוח על חלוקת ירושלים ועל חברון המאוחדת אני רוצה לומר לך, שירושלים היתה בירת העם היהודי, היא בירת העם היהודי ותישאר בירת העם היהודי – מאוחדת לנצח נצחים, ושם , READ MY LIPS יוכלו כל הדתות לקיים עצמן בחופש גמור. ואם בשנים האחרונות נהוג לומר , אדוני, ולא יעזור לאיש. READ MY LIPS.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

וגם העם הפלשתיני ישב שם.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

שיתפללו, שיעבדו את אלוהיהם, בבקשה.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, המכתב ששלחו הקצינים במילואים לראש הממשלה, שבו הם מודיעים כי נידלדלה נכונותם לצאת לקרב ביום פקודה, הוא מעשה חמור מאין כמוהו. חמור משום שזה שימוש מסוכן תחת מעטה של תמימות ונאיביות, שכל תכליתו להרוס את התשתית הדמוקרטית של המדינה. חמור, משום שזו קריאה למרוד בחוק, הריסת אושיות ההסכמה הלאומית של כולנו, שלפיה הצבא הוא מעבר לכל פוליטיקה ולכל ויכוח מפלגתי זה או אחר.

מי שמערער על הדמוקרטיה ושומט מתחת לרגלי הממשלה את יכולתה להפעיל את הצבא למטרות הלאומיות של המדינה, מחבל בקיומנו. מי שהלך לסיירות נבחרות וליחידות ההתנדבות, לא הלך לשם על-תנאי, ולא קיבלו אותו ליחידות האלה אלא מכוח ההתנדבות וההכרה שביום פקודה כולנו נעשה ונשמע.

אבל הפנאטיות של השמאל נוראה מהפנאטיות הדתית. השמאל קורא למרי אזרחי, לפריקת משמעת, לזריעת צעדים שאיננו יודעים מה יהיה לאחר מכן. האם לזה אתם מייחלים? תחילה סרבנות, ואחר כך – מה הצעד הבא? זה מתחיל במלים ונגמר ברובים. טלו קורה מבין עיניכם והבינו: אתם מנפצים את הקונסוס הלאומי במדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא רק מכתב תמים כתבו אנשי המילואים. הם צבעו את הכתובת על הקיר, ובה קריאה שלא להתגייס לצה"ל אלא בהתניה מראש ובכל הקשור להפעלתו. האנשים האלה, או שהם תמימים, או שהם נוצלו בידי בריונים של יחסי ציבור, או שאין הם מבחינים עוד בזכויות או בחובות של אזרח במדינה כשהוא לובש מדים.

אתם מרפים את ידי החיילים. אתם הורסים את הצבא הסדיר. יש דרך אחת לערער על דרכה של ממשלה, וזו הדרך הדמוקרטית במחאה פוליטית. כוחות הביטחון אינם נכללים בדרך הזאת.

היום אלה מכתבים, מחר אלה הרובים. עשיתם זאת במלחמת לבנון. עם הפנאטיות השמאלנית הלכתם אל הכיכרות כדי להפגין נגד הממשלה, בעוד הדם ניגר ואנחנו קוברים את מתנינו.

את האנשים האלה שכך הביעו את דעתם יש להעמיד לדין, ויש לעשות זאת, אדוני היושב-ראש, כדי לחזק את המשטר הדמוקרטי במדינת ישראל.

אני עומד כאן בכנסת ישראל ואומר לכם: אתם מרסקים את החזון הציוני, משום שאין אנו נותנים את הדעת לצורך המיידי לעצור את האנשים האלה שאינם מבדילים עוד בין טוב לרע. ואני קורא לכם היום מכאן ואומר: הטובים שבבנינו אתם, אל תכניסו את הצבא לווויכוח המדיני. אל תמיטו עלינו התאבדות קולקטיבית. חזרו בכם כל עוד אפשר. תודה רבה.

היו"ר ד' טל:

תודה. ידידי חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה. לא אקפח אותך.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, בואו נחזור 20 וכמה שנים לאחור ונחשוב לרגע קט במנהרת הזמן שאנחנו נמצאים במלחמת יום כיפור. במלחמת יום כיפור נהרגו מתוכנו אלפי חיילי צה"ל, ויותר מכך – אלפי פצועים, אלמנות, יתומים, ורוב הנפלים נפלו בוודאי בגלל טעות של ממשלת ישראל. ממשלת ישראל לא קראה נכון את המפה – הקונצפציה. ממשלת ישראל, צמרת משרד הביטחון ושר הביטחון הבינו את היערכות הצבא המצרי כתרגיל, לא שעו לידיעות מאוד מאוד בדוקות שהגיעו. היתה טעות נוראה, מחדל נורא. דפיו כתובים בספר ועדת החקירה.

תארו לכם, שבזמן שנאבקנו על נפשנו היו קמים חיילים, קצינים, והיו אומרים: ממשלת ישראל, שטעית בקונצפציה, בגלל טעות שלך פרצה המלחמה במעוזים, והפסדנו חיילים ולוחמים שנהרגו בגלל טעות שהיתה יכולה להימנע אילו נשקלו אחרת הידיעות המודיעיניות; אנחנו לא יוצאים למלחמה; אנחנו משאירים את הצבא המצרי – ימשיך יתקוף ויתקדם. מה היה קורה אז? מדינת ישראל היתה נהרסת, ללא כל ספק.

זה בדיוק מה שקורה, בזעיר אנפין, במכתב הקצינים. הקצינים אומרים: כיוון שאנחנו לא מסכימים למה שהממשלה עושה, מאחר שהממשלה עושה טעות, לדעתנו, רוח הלחימה לא תהיה בתוכנו כאשר, והיה, אם חס וחלילה תפרוץ מלחמה.

הם טועים, כך אני חושב. אבל יותר מדאיג מכך הוא, שיש בינינו אישי ציבור, בתוכם חברי כנסת, בתוכם אנשי רוח, שיוצאים בהצהרות: אנחנו מבינים אותם, ומקבלים לא בגינוי חריף את דבריהם ומגלים מין הבנה סלחנית לדברים שלהם, כאילו המעשים הבוגדניים האלה, המכתב הבוגדני הזה, הם לגיטימיים.

אדוני היושב-ראש, בהתחשב בצלצול הפעמון, הריני פונה מכאן קודם כול לכולנו לקבל על עצמנו הפרדה גמורה בין ביטחון, מסירות נפש והתגייסות למען מדינת ישראל על-פי פקודות הצבא והחלטת הממשלה, לבין הוויכוח הפוליטי.

אבל יותר מכך, עלינו להוקיע ולגנות תופעות מסוג מכתב החיילים, שפוגעות בתשתית הדמוקרטית של המדינה, שפוגעות בכל סדר חיינו. בסופו של דבר, הם מצטרפים למה שנקרא הורדת המוטיבציה והמורל, תופעות שלא היו קשורות בכלל לממשלה הזאת והתחילו עוד קודם להקמתה.

אני קורא לכל אנשי הציבור וחברי הכנסת: אל תתייחסו בסלחנות, אל תבינו דברים כאלה, משמאל ומימין. בקונסנסוס – למען חוסנו הלאומי והמדיני, תגנו, תוקיעו, תחנכו נגד תופעות מסוג זה.

היו"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת שאול יהלום. הדובר הבא, חבר הכנסת האשם מחאמיד – איננו; חבר הכנסת רפאל פנחסי – איננו; חבר הכנסת ידידי רן כהן.

רן כהן (מרצ):

השוויון אצל היושב-ראש הוא עד הסוף.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אנחנו פוטרם אותך בישיבה אחת.

היו"ר ד' טל:

לא התכוונתי לעשות את זה מעבר לכך.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, ממשלה ריקה, חברות וחברי הכנסת, אני מאוד מקווה שהשר המשיב יגיע בזמן הקרוב.

אדוני היושב-ראש, איך גלגל מסתובב לו, ואיך עם חילופי השלטון פתאום אנשים משנים פוזיציות. למזלי הגדול, אני עמדתי במבחנים האלה גם בהיותי קצין בצבא, כאשר היתה מלחמת לבנון, שהתנגדתי לה מהסנטימטר הראשון וחשבתי שהיא מלחמה מטורפת ומיותרת, שהשאירה לנו 650 חיילים מתחת האדמה ונהרגו בה אלפי ערבים ללא צורך. התנגדתי למלחמה הזאת – ויצאתי להילחם, כי אני נגד סרבנות.

גם כאשר התחלפו הממשלות התנגדתי לסרבנות שהיתה בפאתי השמאל. וגם כאשר הבנים, חיילי המילואים מהימין יצאו בתמיכה בסרבנות, אני התנגדתי. אני לא זוכר את מנהיגי הימין שהופיעו כאן היום יוצאים מכליהם כדי לגנות אותם, כדי לקרוע את העמדות שלהם לגזרים. ולא הופיעו שם קוטלי קנים – הרב דב ליאור, הרב יעקב אריאל, הרב זלמן מלמד, הרב דני שילה, הרב יוסף ארציאלי, הרב

חיים שטיינר, הרב חיים דרוקמן – ראש ישיבת "אור עציון", ישיבת הסדר שהיא לא במקרה גם פנימייה צבאית, שהצבא תומך בה ומשלם לה כסף כדי שהוא יקרא לסרבנות. רבותי, עד כמה יכולה הצביעות לעלות? לאן היא יכולה להגיע? לאילו ממדים?

אבל יותר מזה – ואתם יודעים את זה מצוין, תהיו קצת הגונים עם עצמכם – הרי אתם יודעים, שמדובר בלוחמים מהטובים ביותר, מהיחידות הטובות ביותר, שבשום מקום במכתב הזה שלהם לא מופיע אפילו גרם או רמז על סרבנות, שבכל ההופעות שלהם בתקשורת, כל מי שהופיע אמר: אם אני אקרא אני אצא להילחם. בדיוק כמו שאני, רן כהן, יצאתי להילחם במלחמת לבנון ויכולתי ליהרג במלחמה שלא הסכמתי לה. אז למה לכם לדחוק אנשים טובים, לוחמים נהדרים מיחידות עילית, לעמדה של סרבנות? אתם רוצים לעודד סרבנות? אתם רוצים לתת לגיטימציה לסרבנות? למה לכם? הם לא רוצים, אז אתם רוצים לעודד סרבנות?

אגיד לכם יותר מזה. חברות וחברים יקרים, הלוא צריך להבין, פה לא מדובר בבעיה קלה. בואו נאמר לכם את האמת. גם במלחמת לבנון, שאני חשבתי שהיא מלחמה ארוכה, לא היה אפשר לטעון שיש לנו שלום בטוח ביד ויש לנו פרטנר בטוח ביד. אתם יודעים מה העמדות שלי? אני גם אז אמרתי שצריך לדבר עם אש"ף, גם אז אמרתי שצריך להפריד ולהכיר במדינה פלשתינית, אבל לא היה לי הביטחון שזה ישנו ביד.

ההבדל בין אז ובין היום הוא בדבר אחד, שהיום אנחנו יודעים שיש פרטנר שגם אתם מדברים אתו, שגם ביבי נתניהו מחבק אותו בשתי ידיים וכמעט מנשק אותו. גם אתם יודעים שאין אופציה אחרת אלא לדבר אתם על הסדר שלום, ויש מה לדבר אתם על הסדר השלום. כלומר, יש הסדר שלום אפשרי. החשש של לוחם, הכי טבעי, הכי אלמנטרי, הוא מזה ששלום אפשרי ילך לאיבוד.

אני רוצה לגלות לכם דבר אחד. אתם יודעים את זה. צחי הנגבי הוא לוחם ושאלו יהלום הוא לוחם ואברהם הירשזון הוא לוחם. אתם לוחמים. ואתם יודעים שהדבר הכי חשוב אצל לוחם הוא הרגשת הצדק המוחלט והמלא. ואתם יודעים שלוחם שיוצא מתוך המוטיבציה של הצדק המוחלט והמלא הוא לוחם ללא חת, שקשה מאוד להכניע אותו. אז מה צריך לעשות? לגנות? להגיד: אלה מי-אפסיים, סרבנים? או מה שצריך להגיד, רבותי, הוא שיש לנו בעיה, והבעיה הזאת היא, שאם באמת התחושה של הצדק, של השאיפה לשלום, של הביטחון שהולכים לשלום, ילכו חלילה לאיבוד, אנחנו נאבד משהו, נאבד אותו כשאין לנו אחר.

רבותי, למה אני מתנגד לסרבנות? אגיד לכם באופן הכי ברור למה. אין לי מדינה אחרת, אין לי עם אחר ואין לי צבא אחר. ואני חושב שמי שמתקרב להצדקת סרבנות שירות מחבל בשלושת אלה, ואני לא מסכים אתו. אז למה אתם עושים את זה? למה אתם לא מבינים שהאנשים האלה הם לא חיילי עופרת? הם לא יוצאים רק ככה סתם משום שמישהו אמר להם. הם יוצאים כי הצדק הזה מפעם בקרבם. אתם רוצים שלא יהיה צדק שיפעם בקרבם? אתם לא רוצים את תחושת השליחות של המלחמה למען השלום, למען הצדק, למען מוסר יהודי? אתם לא רוצים את זה בתור צידוק לבניית הכוח? אתם רוצים את זה. אז מה? המאבק הפוליטי מעביר אתכם על דעתכם? הרי אתם יודעים שהבעיה הזאת היא בעיה.

אני שואל אתכם ביושר: כשהופיעה החוברת הזאת, סרבנות הגיוס, ידידי שאלו יהלום, זה לא של השמאל, זה של הימין, זה נפתח במכתב שלא הוקיעו אותו פה מעל כל במה – אני מוציא אותו פה, ואז אני הוצאתי אותו פה גם כן – שפונה ומתחיל בשורה הבאה: לכבוד שר הביטחון מר יצחק רבין, קריית הממשלה, זו הפעם החמישית בעת האחרונה שאנחנו נאלצים להודיע לך על סירובנו להתגייס

לשירות מילואים. כך מתחיל. זה הימין. ליצחק רבין, לא למישהו אחר. יכולתי להביא לכם את כל שאר הדוגמאות.

הי"ר ד' טל:

חבר הכנסת רן כהן, אני מבקש שתסיים.

רן כהן (מרצ):

אני מודה לך על הסבלנות.

רבותי, אני מציע לכם, שבנושא הזה נתייחס לעניין הרבה יותר בכובד ראש, הרבה יותר ברצינות, ולא נעשה מעשי הוקעה הדדיים במקרה הזה, כי לא מדובר בסרבנים. נעשה הכול כדי שלפחות באמת המידה של הלחימה המשותפת למען הגנת מדינת ישראל נוכל לדעת שאנחנו מיישרים קו ומנסים להגיע לאחדות השורה הזאת, שבה כן נלחמים מתוך ביטחון מלא שמדינת ישראל שלנו עושה הכול כדי להגיע לשלום ובהעדר אפשרות לשלום נלחמים כדי להגן על חיינו. תודה רבה.

הי"ר ד' טל:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן. אדוני השר, בבקשה.

שר הבריאות צ' הנגבי:

אדוני יושב-ראש הישיבה, ידידי חברי הכנסת, אני שמח שטון הסיום היה שייך לחבר הכנסת רן כהן, כי באמת את הוויכוח הזה, בנושא שאין רגיש ממנו, אין דרך לקיים אלא ברמת הקשבה וסובלנות מן הגבוהות שהבית הזה יכול לייצר.

דווקא חבר הכנסת רן כהן נמנה עם אלה שבמפלגתו ובמחנה שאליו הוא משתייך יוצא במשך הרבה מאוד שנים באופן מאוד נוקב נגד תופעת הסרבנות; מובן שעל בסיס – כך אני מעריך – היותר קצין בצבא ביחידה קרבית, כמו חברינו כאן באולם, לוחמים ביחידות קרביות, חברי הכנסת שאול יהלום ואברהם הירשזון.

אבל אני לא יכול להסכים אתך, חבר הכנסת כהן, שהמכתב שנכתב הוא מכתב לגיטימי. נכון שהוא לא חרג באופן בוטה, כמו קריאות אחרות לסרבנות, ובכללן אלה שהזכרת, שבאו מציבור דתי ומציבור רבני, שנגדן כבר יצאה הכנסת על כל חלקיה בעבר בקריאת גינוי מפורשת, מימין ומשמאל. אבל עצם השימוש שעושים אזרחים במעמדם הצבאי, בדרגתם, בשיוכם היחידתי, כדי לבטא אמירה פוליטית, בעיני הוא שימוש לא נכון, כי הוא עושה בדיוק את מה שאתה מזהיר מפניו, מה שכולנו מזהירים מפניו, והוא – הכנסת צה"ל לתוך הוויכוח הפוליטי והכנסת הוויכוח הפוליטי לתוך צה"ל בדרגי יחידות

השדה, בדרגי הקצונה ובדרגי אלה שצריכים להיות מנותקים נתק טוטלי מהוויכוח כל עוד הם בתפקיד, כל עוד הם מכהנים במשימות צבאיות.

לו נחתם המכתב הזה על-ידי יוסי – זגג, חיים – נגר, יהושע – מנקה רחובות, דן – פרופסור למשפטים, בסדר, לגיטימי; כמו שיש מכתבי פרופסורים ומכתבי משוררים ומכתבי ארגון נפגעי הטרור או ארגון שוחרי השלום. אבל מה שכולנו רואים אותו כדבר בעל השלכה, שיש בו רק סכנות, אין בו שום מעלה – זאת ההתיימרות לקבל איזה ממד ייחודי בגלל המאפיין של היות האדם איש מילואים או איש שייטת-13 או איש שק"ם. הרי זה באותה מידה יכול להיות איש ימין, או קבוצה של 34 חותמים מאותן יחידות שקוראים לראש הממשלה שלא לוותר בסוגיית חברון מטעמים ביטחוניים, כי הם אינם רוצים להיות מחר במצב שבו שוטרים פלשתינים, כשהם יעשו מילואים בחברון, יפנו אליהם את הנשק והם לא יוכלו לקבל הגנה. ולמחרת יהיה הוויכוח בתוך הפלוגה, בתוך החטיבה ובתוך סגל הפיקוד הבכיר, ואין בזה צורך.

אנחנו ידענו מאז ומעולם לעשות הפרדה מאוד אחראית, מאוד בוגרת – מקום המדינה, מאז ההכרעה של בן-גוריון לפרק יחידות וארגונים ולהפוך את צה"ל לצבא העם, ויותר מאוחר, החלטה אישית שלו להכניס לכל גורמי הביטחון גם אנשים שבעבר הוכתמו בכתם הנורא של היותם שייכים לארגוני הפורשים, ולאפשר ליצחק שמיר, ראש מחתרת, להתקבל למוסד. כי האיש הזה ידע כבר אז מה שאנשים בתוכנו עדיין לא מבינים היום – שהמושג "צה"ל הוא צבא העם" אינו יכול להישאר בגדר סוסמה, כי אם הוא סוסמה והביטוי המעשי הוא הפוך, אז זו סוסמה ריקה, זו אות מתה.

כך שכל מכתבי הקצינים ומכתבי היחידות המיוחדות למיניהן והקריאות של האנשים מהמחנה שאני גאה להיות חלק ממנו לחיילי צה"ל שלא לפנות יישובים – כל הדברים האלה הם פסולים שבפסולים.

חסרה לי, חבר הכנסת כהן, אמירה מראשי האופוזיציה בעניין הזה. כי זכורה לי היטב ישיבה של הקואליציה דהיום – אז האופוזיציה – בעקבות הקריאה של רבנים, ויציאה מפורשת של ראש האופוזיציה דאז, בנימין נתניהו, בניגוד לעצת רבים מחבריו שאמרו לו: הבסיס לכל המערכת הזאת של המאבק האופוזיציוני היום הוא הקשר עם הציבור הדתי, עם ציבור התושבים ביש"ע ועם הרבנים. אבל הוא לא הסכים בשום פנים ואופן והוא יצא בקריאה פומבית בוטה נגד הישיבה המפורסמת ההיא שבה הוחלט לסרב פקודה. כי אתה צריך לעשות אמת בנפשך, אתה לא יכול לעשות שקר. אי-אפשר גם להיות נגד סרבנות וגם לשתוק כשמדובר בקריאה לסרבנות.

ואני לא שמעתי את שמעון פרס, לא שמעתי את אהוד ברק ולא שמעתי את חיים רמון – לא שמעתי את כל אלה, שלמעשה אחד מהם, אולי כולם, עתידים להיות ראשי האופוזיציה. כבר היום הם חלק מהנהגת העם.

אני חושב, שהם לא אמרו זאת, כי נראה להם, שככל שיהיה קשה יותר וככל שיהיה לממשלה עימות גדול יותר עם כל מיני ציבורים כן ייטב. וזה לא נכון. זה לא עניין פוליטי, הרי זה לא פוגע בממשלה. הממשלה היא לא בעלת הצבא, היא לא בעלת החזקה על המטה הכללי של צה"ל. הצבא הוא של כולנו, ואם, חס וחלילה, מתוך תחושה שככל שיהיה יותר רע יהיה יותר טוב, בסגנון לנין, גם את הערך האחרון שעוד נותר, שהוא בבחינת איזו נחלה שיד הפוליטיקה האכזרית לא פשתה בה, גם שם ינגוס הנגיף הזה – המחיר הוא מחיר איום ונורא, והוא מחיר של כולנו.

אין ויכוח על השלום. אין ויכוח על השלום – הרי אתה חי בתוך עמך. אדם שהוא פרופסור באיזה מקום, שהוא אולי מנותק, יכול לחוש שאולי בציבור הישראלי יש מי שנאבק למען השלום ויש מי שלא. אבל אתה יום-יום בשטח, אתה נפגש עם אנשים שאתה מעריך ומוקיר, והם חושבים ההיפך ממך, ואתה יודע שהם רוצים שלום.

מיליון וחצי אזרחים נתנו קולם לממשלה הזאת. לא משנה אם הם יותר מהמיליון וחצי האחר או פחות. אבל מיליון וחצי האנשים האלה – לכולם יש מאות אלפי ילדים בצבא. הם עצמם – רובם המכריע – שירתו בצבא, משרתים במילואים. אם, חס וחלילה, נוזנק כולנו אל המערכה הבאה, הם יהיו בנגמ"ש – זה מהקיבוץ של "השומר הצעיר" וזה מעופרה, יחד. אחד מהם רוצה, חס וחלילה, להיפגע? לא.

יש לנו ויכוח קשה, תהומי, אולי בלתי ניתן לגישור, בשאלה איך משיגים את השלום. הוויכוח הזה הוא ויכוח לגיטימי, ובוויכוח לגיטימי אין צורך לנקוט מהלכים בלתי לגיטימיים כמו אותה חבורת חותמי מכתב. המצב של היום שונה שוני תהומי מתקופת מלחמת "שלום הגליל", שבה שירתנו שנינו, אפילו באותה גזרה. אני אפילו זוכר שהגדוד שלך החליף את הגדוד שלי באזור חצביה. באמת אז הוויכוח כבר הגיע למעמקי שפל של שנאה ועוינות, כי הכול היו משוכנעים שבאמת הצד השני עבר כל גדר.

איזה ויכוח קיים היום, בחודש אוקטובר 1996, שיכול להצדיק מעשה כזה? איזה ויכוח? האם סידורי הביטחון בחברון יהיו ברמה של כמה מאות שוטרים כאן או כמה מאות רובים כאן, כשהממשלה הקודמת היא זו שלמעשה החליטה החלטה אמיצה שלא לקיים את ההסכם בחברון ולדרוש דברים שבסופו של דבר לדעתנו טרם בשלו.

פתיחת המנהרה יכולה להצדיק איזו תחושה שאנחנו צועדים אל – – – יש ויכוח בכנסת, הטונים עולים, וכל חבר כנסת שמדבר מצד כזה או אחר חייב להעלות את מפלס הפופוליזם בדבריו, ואפילו הדמגוגיה, כדי לתת משקל לאמרה המפורסמת: "מיטב השיר – כזבו". אז אנחנו גם מאדירים את עוצמת הוויכוח הרבה יותר ממה שקיים באמת.

זה בכנסת, אנחנו פוליטיקאים. אבל בחורצ'יק צעיר בן 20 וכמה שקם ומארגן חברים, והוא לא איש פוליטי – ישבתי עם אחד מהם בתוכנית אצל דן שילון. ראיתי בחור חביב, מבולבל, רוצה לעשות מעשה, לא בטוח שהמעשה שהוא עשה הוא נכון. אנחנו צריכים להיות אלה שמבהירים את הקו האדום לאותם אנשים אידיאליסטים, אלה שנמצאים מימין ואלה שנמצאים משמאל, ואומרים להם: חברה, זה לא, תשאירו את הנושא הצבאי מחוץ לדלת אמותיו של הוויכוח. אם כך יהיה, ואם זו המנהיגות שאנחנו נפגין, רק נרוויח מכך.

אני כמובן מסכים, אדוני היושב-ראש, להעברתן של כל ההצעות לדיון או במליאה או בוועדת החוץ והביטחון או בכל ועדה שיבחרו המציעים.

הי"ר ד' טל:

חבר הכנסת הירשזון?

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

ועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רן כהן?

רן כהן (מרצ):

ועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת שאול יהלום?

שאול יהלום (מפד"ל):

ועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על העברת הנושא – – –

האם חבר הכנסת דהאמשה רוצה להציע הצעה אחרת?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מוותר.

היו"ר ד' טל:

אני מודה לך מאוד.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על העברת הנושא "מכתב חיילי מילואים ביחידות קרביות לראש הממשלה" לוועדת החוץ והביטחון. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 26

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ד' טל:

שישה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע שהנושא יועבר לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

תודה רבה, חברי חברי הכנסת. אני סוגר את הישיבה. ערב טוב. הישיבה הבאה תתקיים, בעזרת השם, ביום שני בשעה 16:00.

הישיבה ננעלה בשעה 21:12.